BIBLIOTECA NAZIONALE VITT. EMANUELE
12
17 C
3

Ex Bibliotheca
majori Coll. Rom.
Societ. Jesu

12
19
72
d
4
c
2

ARTIS
MEDICAE
PARS II.

ex legato Dominici Laurentij de Rubeis

DE MORBIS PARticularibus internarum partium.

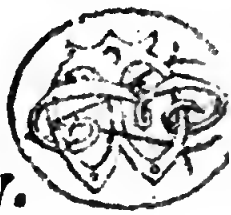

AD ILLVSTRISS. ET REV.

PETRVM
ALDOBRANDINVM
CARDIN.

BIBLIOTECA NAZ.
ROMA
VITTORIO EMANUELE

Andrea Cæsalpino Auctore.

Bib. Sac. Sac. coll. Rom
S. S.

Romæ, Apud Aloysium Zannettum.
M. D C I I I.

Superiorum permißu.

BIBLIOTECA NAZ.
ROMA
VITTORIO EMANUELE

ARTIS
MEDICINÆ
PARS II.

ILLVSTRISSIMO,
AC REVER.
PETRO
Aldobrandino
S. R. E. CARD.
CAMERARIO,
ET BENEFACTORI SVO.

Andreas Cæsalpinus
S. P. D.

PRęstantia Medicæ artis, & lõgitudo Card. Amplissime, effecerunt, vt

quamuis ab innumeris pene auctoribus conſcripta fuerit, nunquam tamen ſatis exculta videatur. Nam primi illius inuentores ab experimentis partim caſu inuentis, partim per inſomnia diuinitus reuelatis inchoarunt. Acceſsit poſtea ratio à Philoſophis petita. Verùm cum illis temporibus variè admodum eſſent Philoſophorum ſententiæ: vnuſquiſque autem Philoſophus etiam Medicinam profiteretur, varietas difficile iudi-

cium

cium in Medicina peperit. Quo factum est, vt multi reiectis Philosophorum fallacibus rationibus, solis experimentis, vtpote certioribus niterentur: Qui ob id Empirici appellati sunt. Alij contra, Experientiam non nisi cum multorum periculo fieri animaduertentes, satius esse putarunt, neglectis Empiricis, omnium rationes inuestigare. vnde Rationales seu Dogmatici appellati sunt. Post illos tertia secta orta

quamuis ab innumeris pene auctoribus conscripta fuerit, nunquam tamen satis exculta videatur. Nam primi illius inuentores ab experimentis partim casu inuentis, partim per insomnia diuinitus reuelatis inchoarunt. Accessit postea ratio à Philosophis petita. Verum cum illis temporibus varię admodum essent Philosophorum sententiæ: vnusquisque autem Philosophus etiam Medicinam profiteretur, varietas difficile iudi-

cium

cium in Medicina peperit. Quo factum est, vt multi reiectis Philosophorum fallacibus rationibus, solis experimentis, vtpote certioribus niterentur: Qui ob id Empirici appellati sunt. Alij contra, Experientiam non nisi cum multorum periculo fieri animaduertentes, satius esse putarunt, neglectis Empiricis, omnium rationes inuestigare. vnde Rationales seu Dogmatici appellati sunt. Post illos tertia secta orta

eſt. Cum enim ad omnium rationem reddendam multiplici opus ſit ſcientia, & in curatione cuiuſq; morbi longo diſcurſu; occaſio autem adhibendi remedia ſæpiſsime præceps ſit: quidam artis longitudinem breuem reddere, & facilem conati ſunt, vt ex tempore quis ægrotantibus opem ferre poſſet. Hi Methodici appellati ſunt, quia ad pauca quædam capita vniuerſalia & euidentia, quod eſt Methodo agere, totam artem

con-

contraxerunt, multitudinem tanquam inutilem euitantes: At vero neque hoc modo arti satisfactum est. Cum enim actiones, seu curationes singularium sint, non sufficit vniuersalia tenere, sed necesse est minimas quasque & vltimas differentias nosse. Tandem Hippocrates Cous venit ab Æsculapio originem ducens, qui euidentissima Philosophiæ dogmata, quæ postea ab Aristotele recepta sunt, cum Medicina coniun-

xit, atque integram conſtituit, cum antea aut ſolo experimento, aut ſola ratione veluti claudicaret: vt hoc modo & breuem artem reddiderit, atque euidentem. Quamuis autem hæc à poſterioribus pleriſque recepta ſit, tanquam ſinceriſsima: repullularunt tamen eædem ſectæ vſque ad Galeni tempora, qui Hippocraticam optimam quidem aſſeruit, ſed rudem. Ideo illam excolere, & amplificare aggreſſus eſt. Poſt Gale-

num

num eandem prouinciam ceperunt Arabes, & quidam ex Græcis: Latini quoque multi partim exponentes, partim Galeni prolixitatem contrahentes Medicinam tractarunt. Sed inter hos controuersiæ multæ. Nostris temporibus multa scripsere admodum docte Medici Patauini, Ferrarienses, Ticinenses, ac Neapolitani: quorum fere studium fuit Medicinam ab Arabum barbarie eruere, in totum Græcis adhærendo. Inter

quos Iachinus Emporien ſis vir integerrimi iudicij ; Vidus Vidius Florentinus præceptor meus, eloquentia, & Methodo præ ceteris inſignis: alijq. multi præclara admodum de Medicina monumenta tradidere : vt ſuperfluus videatur labor, quem circa rem eandem aggreſſus ſum. Equidem ingenue fateor, me non contradicendi cauſa hanc prouinciam ſuſcepiſſe, ſed vt patefacerem, quod ab alijs intactum video : Hippocra-

craticam Medicinam ex Philoſophiæ principijs emanantem, cum Ariſtotele magis conſentire, quam cum Platone, quem cum Galenus magis ſecutus ſit, multas difficultates in Medicina ſuſcitauit, quæ non modicum negocium faceſſunt. Quamuis autem multa ex his in Quæſtionibus Peripateticis aperuerim, euidentius tamen in morborum curationibus conſpiciuntur, quarum gratia hæc contemplamur. Interim Me

dicinam ab ijs, qui nostris temporibus illam exercent, varie laceratam, ideoque ludibrio habitam ad eam sinceritatem, quam Hippocrates primo, deinde ceteri præstantiores Medici tradiderunt, restituere conatus sum. Sub tuo autem præsidio placuit iunioribus Medicis hęc promulgare, vt alacrius amplectantur, quæ senserint te protegente muniri, qui summa prudentia grauiora totius Christianæ Reipublicæ negocia

gu-

gubernas. Te igitur deprecor, vt munuſculum hoc ſignum magnæ meę in te deuotionis ex me libenter ſuſcipias. Vale. Die 11. Februarij. 1603.

LIBRI QVINTI

De Morbis Capitis Cap. 53.

1 *Præfatio.*
2 *Capitis constitutio naturalis.*
3 *Enumeratio morborum Capitis, & de Dolore.*
4 *Doloris differentiæ, & signa.*
5 *Doloris curatio mitigans.*
6 *Doloris curatio sanans ad affectus recentes.*
7 *Ad dolorem Capitis ex repletione.*
8 *De Cephalæa, & Hemicranea.*
9 *De Phrenitide.*

10 *Si-*

10 *Signa Phrenitidis.*
11 *Curatio Phrenitidis.*
12 *De Lethargo.*
13 *Curatio Lethargi.*
14 *De Lethargo ſpurio.*
15 *Curatio Lethargi ſpurij.*
16 *De Mania.*
17 *Signa Maniæ*
18 *Curatio Maniæ.*
19 *De Melancholia.*
20 *Signa Melancholiæ.*
21 *Curatio Melancholiæ.*
22 *De Obliuione.*
23 *Curatio Memoriæ.*
24 *De Vertigine.*
25 *De Conuulſione.*
26 *Signa Conuulſionis.*
27 *Curatio Conuulſionis.*
28 *De Epilepſia.*
29 *Signa Epilepſiæ.*
30 *Curatio Epilepſiæ.*
31 *De Catoche ſeu Catalepſi.*
32 *De Incubo.*
33 *De Caro.*
34 *De Apoplexia.*
35 *Curatio Apoplexiæ.*

36 *De Paralysi.*
37 *De signis Paralysis.*
38 *Curatio Paralysis.*
39 *De Torpore, & Tremore.*
40 *De Hydrocephalo & Catarrho.*
41 *Curatio Catarrhi.*
42 *Oculorum constitutio.*
43 *Oculorum morbi, & de Ophthalmia.*
44 *Curatio Ophthalmiæ.*
45 *De Suffusione.*
46 *De Pupillæ dilatatione.*
47 *De lachrymarum fluxu.*
48 *Aurium constitutio, Morbi, & de Dolore.*
49 *De Tinnitu.*
50 *De Surditate.*
51 *De Narium affectibus.*
52 *De Oris affectibus.*
53 *De Linguæ affectibus.*

LIBRI SEXTI

De Morbis Thoracis Cap. 23.

1 *Faucium conſtitutio.*
2 *De Angina.*
3 *De curatione Anginæ.*
4 *Ad affectus Anginoſos.*
5 *De Pleuritide.*
6 *Signa Pleuritidis*
7 *Curatio Pleuritidis.*
8 *Ad humores infixos in Pleuritide.*
9 *Pulmonis conſtitutio.*
10 *De Peripneumonia.*
11 *Curatio Peripneumnoiæ.*
12 *De Empiemate.*
13 *De Aſmate.*
14 *Curatio Aſmatis.*

15 *De*

15 *De Sputo sanguinis.*
16 *Curatio Sputi sanguinis.*
17 *De Phthisi.*
18 *Curatio Phthisis.*
19 *Cordis constitutio.*
20 *De affectibus Cordis, & de Palpitatione.*
21 *Curatio Palpitationis Cordis.*
22 *De Syncope.*
23 *Curatio Syncopis.*

LIBRI SEPTIMI

De morbis Ventris Cap. 32.

1 *PArtium naturalium apparatus.*
2 *De Ventriculi & Intestinorum*

norum affectibus & de dolore Ventriculi.
3 Curatio doloris Ventriculi.
4 De passione Hypochondriaca.
5 Curatio inflammationis Ventriculi, Siccitatis, & Vlceris.
6 De Colica, & Iliaca
7 Curatio Colicæ & Iliacæ.
8 De vitijs appetentiæ.
9 Curatio inappetentiæ, Famis caninæ, & sitis.
10 De Cruditate.
11 Curatio Cruditatis.
12 De Lumbricis.
13 De Cholera.
14 Curatio Choleræ.
15 De Dysenteria.
16 Curatio Dysenteriæ.
17 Hepatis constitutio & affectus.
18 De Hepatis inflammatione.
19 Curatio inflammationis Hepatis.

20 *De Tumore Hepatis ſine febre.*
21 *De Hepatica paſſione.*
22 *De Morbo regio.*
23 *De Hydrope.*
24 *Cauſæ, & ſigna Hydropis.*
25 *Curatio Hydropis.*
26 *De Lienis affectibus.*
27 *Curatio Lienis tumidi.*
28 *Renum conſtitutio, affectus, & de Calculo.*
29 *Curatio Calculi.*
30 *De Renum inflammatione, Vlcere, & mictu ſanguinis.*
31 *De Capillitio, & Stillicidio.*
32 *De ſuppreſſione Vrinæ, & Diabete.*

LIBER OCTAVVS

De morbis partium Genitalium. Cap. 36.

1 *Præfatio.*
2 *Vteri constitutio, & affectus.*
3 *De Retentione menstruorum.*
4 *Curatio retentionis menstruorum.*
5 *De Sterilitate.*
6 *Curatio Sterilitatis.*
7 *Remedia localia ad Vteri occlusionem, & distortionem.*
8 *Remedia ad hiantem Vterum, & superfluam purgationem, & Vlcera.*

9 Re-

9 *Remedia ad conceptum præſtandum.*
10 *De ſignis Conceptus, & regimine.*
11 *De Conceptu falſo.*
12 *Curatio ad Vteri Hydropem.*
13 *Remedia ad Molam carnoſam.*
14 *De Abortu cauſæ & ſigna.*
15 *Præſeruatio ab Abortu.*
16 *De partu naturali.*
17 *De partu facili, & difficili.*
18 *Curatio parturientis.*
19 *Remedia ad Secundam, & purgationem ex partu.*
20 *De inflammatione Vteri.*
21 *De fluxu Vteri.*
22 *De fluxu albo.*
23 *De Procidentia Vteri.*
24 *De Strangulatione Vteri, & Hiſtericis.*
25 *Curatio Hiſtericarum.*
26 *Mammarum conſtitutio, & vitia.*
27 *De Lacte vitiato.*

28 *De*

28 *De Genitura, & virilium genitalium conſtitutione.*
29 *De Infœcunditate.*
30 *De Gonorrhoea.*
31 *Curatio Gonorrhoeæ.*
32 *De Priapiſmo.*
33 *Teſticulorum conſtitutio.*
34 *De inflammatione Teſticulorum, & Hernia.*
35 *De Hæmorrhoidibus.*
36 *De fiſtulis Sedis.*

Imprimatur, ſi placet R. P. Mag. Sacri Palatij.
B. Gypſius Viceſg.

Imprimatur,
F. Paulus de Francis de Neap. ſocius Reuerendiſs. P. M. S. Palatij Apoſtolici.

ANDREAE CAESALPINI ARTIS MEDICAE LIBER V.

De Morbis Capitis.

BIBLIOTECA NAZ. ROMA VITTORIO EMANUELE

PRAEFATIO. CAP. I.

CAPVT cuius affectus primum quærimus inter partium morbos, principalissima à Galeno ponitur ex Platone, tum quia animæ sedes cẽseatur tanquam Regia, tum quia per eam partem non solum principum facultatum operationes exercean tur, nempe Rationis, imaginationis, & menoriæ: quibus homo cunctis animalibus præstat: sed etiam quia per eandem toti

A corpo-

corpori Sensus & motus distribuatur, quibus animalia à cæteris viuentibus distinguuntur: vt per hanc solam partem & animal & homo in rerum natura constitui videatur. Quid igitur mirum, Si etiam languores, qui ex Capite contingunt, sint omnium deterrimi; vt testatur Hippocrates? Quid enim infælicius homini contingere possit, quam si morbis mentis corripiatur? vt Furore & Melancholia; Obliuione? Quid grauius, si morbus vergat in corpus? vnde fiunt repentinæ obmutescentiæ, & totius corporis immobilitas vt in Apoplexia? Quid atrocius, si in Conuulsiones & Epilepticas agitationes incidant. At vero difficillimum est, eorum causas tenere, quæ modo mentem modo corpus lædunt, quibus ignoratis etiam curationē ignorari necesse est. Nam præterquamquod magna est inter Peripateticos &

Medi-

Medicos de principatu animæ cõtrouersia, vtrum in Cerebro vt Medici asserunt, an in Corde, vt Aristoteles, statuendus sit. Demente si eius operatio est sine corpore, vt Aristoteles & Plato consentiunt, nequaquã asserere possumus alicui particulæ delegatam esse, nec affici à caulis corporeis. Quod si aliqua noxa ex corpore transeat in mentem, vt compertum est: non minus affectis præcordijs, quam Cerebro id contingere videtur. Extant enim in vtramque sententiam non solum Philosophorum, sed & Medicorum grauissimorum placita, Nam legitur apud Hippocratem. Sanguinem in homine maximam partem conferre ad prudentiã, quidam dicunt, totum. His consentit Arist. intellectum insequi sanguinis puritatem.

1. *De Morb. & de Flat.*

2. *Part. an. 2.*

Quatenus igitur in Corde principium est sanguinis huiusmodi præcipuè in eius ventri-

culo ſiniſtro, Hipp. in libro de Corde inquit.

Mens hominis in ſiniſtro ventriculo inſita eſt, & reliquæ animæ imperat: & in libro de Virginum morbis inquit. Cùm ſanguis præ multitudine reſilit in Cor, & ſeptum tranſuerum, Cor fatuum fit.

Oppoſitum autem legitur in libro de *Sacro Morbo*, qui potius eſt Democriti, ex quibuſdam ſententijs quas Ariſtoteles Democrito aſcribit. Negat in eo libro homines Corde ſapere, vt quidam dicunt, ſed Cerebro. Quam ſententiam ſequutus eſt Plato & Galenus. De morbis autem corporis quæ ſint cauſæ à quibus modo neruorum agitatio, modo immobilitas, & inſenſibilitas fiat, valde difficile eſt decernere: vnde & eorum curatio perplexa, atque admodum difficilis redditur. Capitis igitur morbi & ob membri præſtantiam, & ob

difficultatem ſumma egent diligentia, vt pro ſalute ægrotantium & pro Medici gloria exacte pertractentur: quod pro viribus implorato diuino auxilio enitar perficere hinc ſumpto exordio.

Capitis conſtitutio naturalis. Cap. 2.

TRes partes maxime neceſſariæ in omnibus animadibus ſunt. Superior, qua cibus ſumitur: inferior, qua excrementa excernuntur. Media, in qua vitæ principium continetur: Vnde tres ventres, Caput, Thorax, Abdomen & tria viſcera principalia. Cerebrum, Cor, Hepar: tres facultates principales, Animalis, Vitalis, Naturalis. Omnes vtuntur inſtrumento communi, qui ſpiritus appelatur, & calor innatus, quod proximum eſt animæ inſtrumentum. Communi adiun- 2. Part. an. 10.

guntur propria singularum instrumenta; vt ad sensus sensoria; ad motus voluntarios musculi cum neruis. Ad coctionem alimenti Ventriculus Hepar; ad perfectionem Cor & quæ ad expulsionem excrementorum, & attractionem & ductum alimenti & spiritus in totum corpus faciunt. Ad principes autem facultates animales, scilicet Rationem, imaginationem & memoriam ponitur ipsum Cerebrum tamquam similare ratione temperaméti. Caput igitur est, in quo Cerebrum, & tria sensoria molliobribus neruis indigentia. Oculi, Nares, Aures. Eius particulæ sunt Cerebrum Duæ membranæ: Caluaria, Cutis cum suis capillis. Ingredientia venæ & Arteriæ, Egredientia, Neruí & spinalis medulla.

Cerebri medulla inter Glandulas maxima ponitur ab Hippocrate in libello de Glandulis.

lis. Indicio Capilli vt ex cæteris glandulis: Substantia alba, & mollis ad vasa fulcienda. Mollities vt omnes sensus imaginationes & intellectiones reciperent. Idem confirmat Arist. propter duritiem recipientis non fieri impressionē in anima. Frigida & humida exanguis. Aristoteles frigidissimum omnium secundum naturam, vt Cordis calorem contemperet. indicio excrementa pituitosa, actu frigida. Galenus impugnat: nam tactu calidius esse quā aer ambiens etiam æstiuus, lethale si æque refrigeretur. An hoc Paradoxum, nam calor æstiuus non gigneret bilem, & febres, si frigidior esset cerebro. Læditur autem cerebrum denudatum, à quocunque aere, expirante calido innato influente à corde. Recipit enim multos spiritus calidos ad superiora tendentes, vt inibi contemperentur ad exquisitiores sen-

8. *Vs. pa.* 6.

De Mem. 1.

2 *Temp.* 3. & 5. *Aph.* 17.

2. *Par. an.* 7.

8. *Vs. pa.* 3.

sus perficiendos. Ob id homo prudentissimus, quia in Cerebro humidissimo & maximo etiam Cordis calorem purissimum obtinet, quod temperamentum intellectus significat nam sanguis tenuior & frigidior vim sentiendi & intelligendi pleniorem obtinet. Distinguitur Cerebrum tanquam organicum in quatuor partes. Dextrum & sinistrum. Basim, & Cerebellum in posteriori diuidentibus membranis. Singulis ventriculus datus est ad excrementorũ expurgationem ad nares ex dextro & sinistro, ad palatum ex omnibus, nam peruij sunt duo superiores & posterior ad basim descendentes; Membranæ cerebrum tegunt duæ Meninges vocatæ tẽperamento calido: vna vulgo Pia mater tenuis & mollis instar retis ex venis & arterijs contexta adnectitur Cerebro subingrediens per anfractus,

2. *Part. an.* 2.

2. *Gen. an.* 4.

8. *Vs. pa.* 20. & 6.

vnde

vnde vasa tenuissima in medullam dispensantur exterius: interius autem ex plexu retiformi ventriculos vestiente. Altera crassa & dura Ossi Caluariæ adhæret relicto inani spatio inter vtramque membranam ad cerebri dilatationem. Hæc propaginem dimittit qua diriditur Cerebrum à Cerebello, & dextrum à sinistro. In diuisione sinus constituit. plenos sanguine, vnde vasa in tenuem distribuuntur & in duram. Sinus quatuor, duo sub sutura labdoide, tertius sub Sagittali: Quartus in profundũ tendit sub angulo Labdoidis, quà cerebrũ à cerebello dirimitur. Per suturas membrana dura egreditur extra caluariam, pericraneum constituens, qua parte prohibet Hippocrates scalpello vti: ne fiat cõuulsio. Caaluaria græce Cranium quasi Galea constat ex ossibus septem inuicem commissis instar suturarum

8. Vs. pa. 8.

9. Anat. 2.

9. Vs. pa. 6.

De Vuln. Cap.

Labdoides posterior ad os occipitis: Coronalis anterior ad os frontis. Sagittalis in verticæ à fronte ad occiput diuidens ossa verticis in dextrum & sinistrum. Duæ squamosæ in temporibus supra aures, quà coniunguntur ossa temporum cum ossibus verticis. Septimum os sub basi cerebri est Sphenoides vocatum, vbi de spinalis medulla egreditur, iuxta os occipitis.

Perforatur Cranium ad Oculos, Aures, Nares, Palatum, partim ad sensoria, partim ad exitum excrementorum, ad nares & Palatum ossa colatoria, posita sunt spongiosa: abutitur natura etiam auribus & oculis ad quædam excrementa. Perforatur & ad exitū neruorum, ad spinalem medullam: & ad ingressum venarum & arteriarum, loca periculosa ad exitum excrementorum, vt contingit in distillationibus. Cutis exterior.

terior ficcior ſine carne ſubiecta: Superne capilli ex fuligi- *2. Temp.*
noſis excrementis longiores *1.*
quam in alijs glandulis ob cere
bri magnitudinem, & ad tegen-
dum. Ariſt. Caput hominis ma- *2. Part.*
cilentum, vt cerebrum non cal- *an. 10.*
fieret.

Ingrediuntur in cerebrum venæ & arteriæ, ex iugularibus ad perforationes oſsis ſphenoidis ſuperne ad ſinus poſteriores, vnde ſanguis in reliquos ſinus: putauit Galenus venas tantum ex dextra & ſiniſtra iugulari: Inferne ad cerebri ventriculos dextrum & ſiniſtrum, arterias tantum putauit Galenus ex ſoporarijs appellatis, quæ græce Carotides vniri in baſi, & plexum reticularem conſtituere, quod Rete mirabile appellatur, inde aſcendere duobus ramis dextro & ſiniſtro ad dextrum & ſiniſtrum cerebri ventriculum: iterum coire ad medium & quartum in mem-

branam retiformem, vnde fit cerebri pulsatio. At anatomici posteriores in homine inuenerunt tã superne ad sinus, quam inferne ad ventriculos venas cum arterijs ferri: ex quibus vnum corpus fit, ideo pulsare membranas non ipsum cerebrum. Egrediuntur ex Cerebri basi anterius neruorum paria septem præter mamillares processus qui ad nares porriguntur ad olfactum. Primum ad oculos qui Optici id est visorij appellantur: *Secundum* ad oculorum musculos.

Tertium duplici radice ad tempora maxillas & linguam. Quartum ad palatũ. Quintum duplici radice & per plures per forationes ad inferioris maxilæ musculos attollentes, & ad Aures fertur. Sextum ad ceruicis musculos, & Laringem, & omnia viscera distribuitur. *Septimum* ad Ceruicem & sexti paris ramos quosdam adauget. Posterius

sterius ex Basi Spinalis medulla amplo foramine, putat Galenus ex Cerebello oriri ob duritiem, vnde nerui duriores in totum corpus. At posteriores anatomici ex ipso cerebro oriri propè contactum Cerebelli. Indicio neruorum multitudo, & consensus. Consensus manifestus est in vulneribus capitis si conuulsio aut paralysis contingat. inquit enim Hipp. Autonomus in Omilo ictus in futuras in medio syncipite, conuulsus ad ambas manus quia vlcus erat in medio. Famula autem conulsa ad manum sinistram, quia vlcus erat in dextra. Hoc nostris mirabile visum est, & nemo rem tetigit. Præcipum autem hoc argumentum est neruorum originem ex postremis arterijs ortum ducere, vt tradidit Aristoteles: postrema enim arteriarũ in neruos exeũt. Apud Athæneum & Cassium nerui vnius lateris oriuntur ex

De Vul. ca. & 5. Epid.

3. Hist. an. 3. cha.

vasis

vasis oppositi lateris. Quod recta ratione factum est, vt longo itinere spiritus magis perficerentur tactu Medullæ cerebri. Quod Chimistæ imitantur cum ex vino per sublimationem eliciunt aquam ardentem. Nisi enim ascendentes spiritus aqua frigida per fistula in spiras retortam transeuntes refrigerarent; euanescerent. Necesse est igitur vasa ex dextra & sinistra cerebri parte ad oppositũ latus descendentia in basi se intersecare: quod in quibusdam manifeste patet. Nerui enim Optici, vt pote qui cæteris crassiores sunt circa initia, intersectionem manifestam faciunt: quamuis Galenus in opposita fuerit sententia, non intersecare se, sed coniungi ac disiungi. Sed Hippocrates in libro de Ossium natura nostram sententiam confirmat, inquiens. Oculus dexter ex sinistro venam suscipit & e contra: Hinc patet

ratio

ratio consensus. simul & conciliatio Aristotelis & Galeni circa ortum neruorum.

Enumeratio morborum capitis & de Dolore. Cap. 3.

MOrbi Capitis externi cõprehensi sunt inter morbos cutis: Interni, qui intra Caluariam, & in ipsis sensorijs hoc loco tractandi sunt. Patiuntur intemperies cuiuscumque generis cum humore & sine: Tumores, Obstructiones, vasorum apertiones Solutionem continui, à quibus lædũtur actiones animales, aut naturales.

Denominantur autem plurimi ab actione læsa: vt circa principes facultates Deliria, cuius species. Phrenitis, Mania, & Melancholia, vitia rationis aut imaginationis.

Obliuio: Lethargus, vitia memoriæ. quarum species, Ca-

ros Catalepsis.

Vigiliæ, Sopores, vitia circa sensus vniuersales.

Circa motus: Vertigo: Rigor, Tremor, Conuulsio, cuius species Epilepsia, Tetanus, Emprosthotonus, Opisthotonus inter deprauatos. Torpor Apoplexia; Paralysis inter diminutos & deperditos.

Circa facultatem naturalem. Grauedines & *Di*stillationes.

Hydrocephalon, id est Capitis hydrops.

Circa sensum Tactus, Dolor Capitis, de quo prius agimus.

Dolor capitis, græce Cephalalgia, & cum antiquus est Cephalea. Arabes Sodam vocant. Est insigne symptoma sensus tactus: Tristis sensatio, quæ actio est deprauata. Contra: sentire rem vt est, non est deprauate sentire: Potius Vitium esset, si non sentiret aut pungi, aut vri; significaret enim aut non esse sensum in parte vt

Sym. diff. 3.

in

in Paralysi: aut mentem ægrotare. Quidam soluunt, depraua tam dici ratione obiecti lædentis: quasi sensus secundum naturam sit solum obiecti iucundi, non tristis. 2. *Aph.* 6.

At datus est sensus animali non solum vt iucunda persequeretur, sed etiam vt corrumpentia aufugeret. Dicendum est igitur dolorem à medico considerari, quatenus insequitur prauas dispositiones corporis, non obiectum externum, dolorificum. Requirunt enim remedia dispositiones corporis, quarum symptoma est dolor actionis deprauatæ. Qui autem ab externo obiecto fit, non symptoma est, sed accidens: Prauæ autem dispositiones aut per se tristem sensum efficiunt tamquam aliquod obiectum, corrumpens suo excessu, vt in Erysipelate & venenis: aut quia pars imbecillis redditur, vt à quocunq. lædatur vel mediocri, vt

cri, vt in Cephalea contingere scribit Galenus. & cutis detecta vel minimum tactum ferre nequit: Hoc modo Symptoma est dispositionis, vt etiam doleat à non dolendis: Insequitur autem varias dispositiones, vnde varia curatio. Intemperiem
2. *Catat.* 1. præcipue calidam & frigidam, minus siccam, minime humidam, aut simplicem aut cum humore. Humorum multitudinem grauantem, distendentem, Obturantem, Vel qualitatem mordentem. Flatus distendentes aut mordentes. Causas externas, vt Ardorem, Frigus: Ebrietatem: Plagas. Sed hæ considerantur à medico quatenus relinquunt in corpore
12. *Meth.* 7. prauas dispositiones. Ab eodem Galeno reducuntur omnes causæ ad alterationem confertim factam, vel solutionem continui in parte sentiente. Alibi
2. *Catat.* 1. ad solam solutionem continui. Nam Frigidum mordax & calidam

lidam quia soluunt continuum contrahendo vel dissoluendo: Auerr. solam intemperiem causam esse immediatam. Arist. videtur vtrumque ponere. cum inquit. Tangibilium excellentia, vt Calidorum, frigidorum, durorum corrumpit animal, quia corrumpit sensum tactus. Tristabilia autem sunt, quæcunque corrumpunt, aquibus oportuit fieri sensum tristem, vt animal aufugeret. Pro conciliatione supponatur, sentiri in dolore obiectum tangibile corruptium per excessum, vt Calidum, Frigidum, Durum.

4. *Sympl.* 2.

3. *De an.* 67.

Sentiens organum tactus id est particula sensu prædicta. Actio est ipsa sensatio tristis, id est Dolor. Cum dicitur sentiri dolorem, aut per dolorem accipitur dispositio dolorifica, vt solemus dicere vulgo dogla calda, dogla fredda. vt Galenus monet. Aut ipsamet sensatio tristis cum à sensu communi

2. *Aph.* 6.

perci-

percipitur, quo ſentimus nos ſentire: quam mentem vocat Hippocrates, cum inquit Quicumque dolentes dolorem non ſentiunt; ijs mens laborat. Antiqui enim non ſolum rationem, ſed & Phantaſiam & omnem ſenſum internum mentem appellabant. At vero ſi vnius vna cauſa eſt immediata. Plura obiecta ſeu alteratio & ſolutio continui ad vnam reducenda. Forte illud vnum eſt corruptio organi, vt dolor ſit ſenſus corruptionis: Aeque autem corrumpit exceſſus quicumque, vt Calidum, frigidum, durum ſoluens continuum. Verum non videtur omne corrumpens dolorem facere: vt Narcotica corrumpunt ſine dolore. & Intemperies humida putrefaciendo corrumpit, non tamen humiditas dolorifica eſt. Item dolorifica etiam ſunt, quæ inſtatum naturalem ducunt, vt vngues refrigerati cum repente ad

te ad naturalem ſtatum reducuntur. Non ſi ſenſim: neque corruptiones ſenſim facte dolorificæ ſunt vt patet in Maraſmo & in multis febribus. An vnica ratio eſt, quam tradit Gal. Solutio continui in parte ſentiente. Non enim omnis alteratio corrumpens ſed quæ confertim fit, dolorem affert, hæc autem ſoluit motu partium ſenſibili. In ſenectute & febribus quibuſdam ſenſim alteratione facta, non fit motus diuellens: Narcotica prius deſtruunt ſenſum: Humida intemperies non dolet, quia non diuellit, ſed potius ſolutas partes vnit, ideo inter anodyna, licet corrumpat putrefaciendo. Contra. Si omnis dolor à ſolutione continui fit; male Galenus reducit ad duas alterationem confertim factam, aut ſolutionem continui. Forte inibi quærebat diſpoſitiones morboſas, quibus debetur curatio, quarum altera

2. *Catat.* 1.

12. *Meth.* 7.

non

BIBLIOTECA NAZ. ROMA VITTORIO EMANUELE

non reducitur ad alteram, vt Intemperies, Plagæ; in quibus est manifesta solutio. At solutio continui quæ est in omni dolore, non est morbus, sed passio nunc manifesta nunc obscura, vt quæ in alteratione fit confertim facta. Solutio autem facta & permanens morbus est, vt in vulnere: at non dolet nisi alteretur, aut contrectetur. Vnde Auerrois opinio. Solutio fiēs est de essentia doloris, quia sensatio tristis ab obiecto soluente fit; non agente non fit sen
1. *Sym. ca.* 6. satio. Dolet igitur dum fit. Quoniam autem sine motu non fit solutio continui: Causa immediata erit, motus diuellens corpus quod sensit. Motum illum efficientia causæ erunt remotiores & plures: vt tendentia, replentia, Mordentia, confundentia: Calida frigida: Siccantia; Dura, & alia. Est igi-
4. *Aph.* 70. tur dolor sensus diuulsionis in organo tactus: Hæc enim explicat

plicat propter quid.

Cauſæ diſponentes ad facile patiendum, particula máxime ſentiens, neruoſa, imbecillis. Caro nudata à cute, Tenſa, inflammata: nam à quocumque motu diuelluntur.

Dolores differentiæ & Signa. Cap. 4.

DIfferunt dolores ex ſpecie ſenſationis, Ex affectione, ex particula. Species ſeu medus doloris: Pungens, Acutus, Mordax, vt in laſſitudine vlceroſa: Tenſiuus, Grauis, vt in laſsitudine Tenſiua: Pulſatilis veluti terebra aut palus infixus, vt in laſſitudine compoſita. *2. loc. af.* 5.

Ex affectione: Intemperie, ſimplici, Dolor calidus, frigidus, Siccus, non humidus: Cum affluxu humorum cuiuſque generis, aut flatus: ſola quantitate diſtendente, obſtruente: aut *2. Cata.* 1.

Quali-

Qualitate mordente: duritie, contundente: Cum imbecillitate flatus generante aut excrementa: vnde inueterati dolores Cephalea.

Ex causa procatartica: Plaga, Ardor solis, frigus: Ebrietas vnde recentes dolores. Cephalalgia. Ex particula: aut in toto capite, in cerebro, Membranis, Vasis: Communicans extra caluariam ad Cutem, ad musculos, ad pericranium. In dextra parte, aut sinistra: Aemicrania: Ante, retro: In Basi: Per consensum à cæteris partibus: Ventriculo, Vtero: Hepate, Renibus: consentiunt vt plurimum secundum rectitudinem: Duplex consensus, Aut sola affectione communicata, aut ascendente aliqua materia. At quomodo cõmunicari possit solutio continui non ascendente materia? Potest qualitas aliqua manifesta, vel occulta, vt in venenis Auic. At mirum

est

est non affici intermedia. An in vehementi dolore, condolet principium ob conatum ad expellendum, vt Conuulsio totius ex conuulsione partis. Aliquando pertingit ad Cor. Signum conatus est Clamor: Conuersio labiorum, oculorum: concussio totius. Dubitatur: non esse dolorem in cerebro, quia non sentit. Patet in vulneribus. An sentit per membranas, vt Pulmo, Renes? Ponitur tamen Cerebrum esse primum sentiens à Gal. Neque Cerebri membranæ sentire videntur, quia non recipiunt neruos. Si dicamus Tunicas venarum & arteriarum sensum communicare membranis inde prodeuntibus, astruemus Aristotelis sententiam, qui à Corde principium sensus deriuat; quod vehementer impugnat Galenus. Idem tamen Galenus concedit venas & arterias sentire & dolere; quod alibi negat. Scimus & dolores

1. Sy. ca. 8.

2. Aph. 8.

2. lo. af. 3. & 7. 6. vf. pa. 12.

ga, patet ſenſui. Ex vlcere pus & reliqua exeuntia purulentia. Partis affectæ: ſi extra Caluariam tactum non ferunt. Intra Caluariam: communicatur plerunque radicibus oculorum ob membranam. Aut poſterius Ceruici. in Temporibus, ſupercilijs in Hemicrania. In Cerebri ſubſtantia dolor grauis. In membranis, acutus: circumfunditur circuli modo In Arterijs, pulſatorius præcipue vbi magna inflammatio. Aliquando malleo ſe percuti putant. Non ferunt ſonos, lumen, odores. In venis: Tenſio venarum externarum, Calor, Rubor.

2. Catat. *3.* *3. loc. af. 9.* *2. loc. af. 6.* *3. loc. af. 9.*

In neruis ex Archig. dolor torpens, profundus, anguſtiæ plenus non fuſus, Tenſio, durities. Conſenſus, deleri deleto afficiente Ex toto corpore, totum caput, vt in febribus. Ex Vtero, vertex Ex vẽtriculo pars anterior, Ex renibus poſterior.

3. loc. af. 8.

Ex

Ex Hepate pars dextra, ex liene Siniſtra. Prognoſtica. Ex dolore capitis nemo in animi deliquium & mortem incidit, vt ex Colico. Quia tenuitas Meningis non colligit tantam materiam vt inteſtina craſſa. *In* cerebri autem ſubſtantia non fit vehemens dolor. Pericula ex internis doloribus, Cæcitatis, Surditatis, Conuulſionis. Apoplexiæ nam dolor attrahit vt Cucurbitula. Grauis in ſopores, Paralyſim. Acutus vigilias parit, Phrenitidem. Qui acceſſiones habent, diuturni magis ſi periodis ordinatis. 2. Caſa. 1.

Doloris Curatio mitigans. Cap. 5.

DVplex eſt doloris curatio. Vna mitigans doloris vehementiam, quæ reſpicit tantum Symptoma. Altera ſanans auferendo affectum.

Mitigatio requiritur, vbi vr-

ga, patet ſenſui. Ex vlcere pus & reliqua exeuntia purulentia. Partis affectæ: ſi extra Caluariam tactum non ferunt. Intra Caluariam: communicatur plerunque radicibus oculorum ob membranam. Aut poſterius Ceruici. in Temporibus, ſupercilijs in Hemicrania. In Cerebri ſubſtantia dolor grauis. In membranis, acutus: circumfunditur circuli modo In Arterijs, pulſatorius præcipue vbi magna inflammatio. Aliquando malleo ſe percuti putant. Non ferunt ſonos, lumen, odores. In venis: Tenſio venarum externarum, Calor, Rubor.

2. Catat. *3.* *3. loc. af. 9.* *2. loc. af. 6.* *3. loc. af. 9.*

In neruis ex Archig. dolor torpens, profundus, anguſtiæ plenus non fuſus, Tenſio, duricies. Conſenſus, deleri deleto afficiente Ex toto corpore, totum caput, vt in febribus. Ex Vtero, vertex Ex vẽtriculo pars anterior, Ex renibus poſterior.

3. loc. af. 1.

Ex

Ex Hepate pars dextra, ex liene Siniſtra. Prognoſtica. Ex dolore capitis nemo in animi deliquium & mortem incidit, vt ex Colico. Quia tenuitas Meningis non colligit tantam materiam vt inteſtina craſſa. *In* cerebri autem ſubſtantia non fit vehemens dolor. Pericula ex internis doloribus, Cæcitatis, Surditatis, Conuulſionis. Apoplexiæ nam dolor attrahit vt Cucurbitula. Grauis in ſopores, Paralyſim. Acutus vigilias parit, Phrenitidem. Qui acceſſiones habent, diuturni magis ſi periodis ordinatis. 2. *Caſa.* 1.

Doloris Curatio mitigans. *Cap.* 5.

DVplex eſt doloris curatio. Vna mitigans doloris vehementiam, quæ reſpicit tantum Symptoma. Altera ſanans auferendo affectum.

Mitigatio requiritur, vbi vr-

ga, patet ſenſui. Ex vlcere pus & reliqua exeuntia purulentia. Partis affectæ: ſi extra Caluariam tactum non ferunt. Intra Caluariam: communicatur plerunque radicibus oculorum ob membranam. Aut poſterius Ceruici. in Temporibus, ſupercilijs in Hemicrania. In Cerebri ſubſtantia dolor grauis. In membranis, acutus: circumfunditur circuli modo In Arterijs, pulſatorius præcipue vbi magna inflammatio. Aliquando malleo ſe percuti putant. Non ferunt ſonos, lumen, odores. In venis: Tenſio venarum externarum, Calor, Rubor.

2. Catat. *3.* *3. loc. af. 9.* *2. loc. af. 6.* *3. loc. af. 0.*

In neruis ex Archig. dolor torpens, profundus, anguſtiæ plenus non fuſus, Tenſio, duricies. Conſenſus, deleri deleto afficiente Ex toto corpore, totum caput, vt in febribus. Ex Vtero, vertex Ex vẽtriculo pars anterior, Ex renibus poſterior.

3. loc. af. 1.

Ex

Ex Hepate pars dextra, ex liene Siniſtra. Prognoſtica. Ex dolore capitis nemo in animi deliquium & mortem incidit, vt ex Colico. Quia tenuitas Meningis non colligit tantam materiam vt inteſtina craſſa. *In* cerebri autem ſubſtantia non fit vehemens dolor. Pericula ex internis doloribus, Cæcitatis, Surditatis, Conuulſionis. Apoplexiæ nam dolor attrahit vt Cucurbitula. Grauis in ſopores, Paralyſim. Acutus vigilias parit, Phrenitidem. Qui acceſſiones habent, diuturni, magis ſi periodis ordinatis. 2. *Cata.* 1.

Doloris Curatio mitigans. *Cap.* 5.

DVplex eſt doloris curatio. Vna mitigans doloris vehementiam, quæ reſpicit tantum Symptoma. Altera ſanans auferendo affectum.

Mitigatio requiritur, vbi vr-

ga, patet ſenſui. Ex vlcere pus & reliqua exeuntia purulentia. Partis affectæ: ſi extra Calua-
2.*Catat.* riam tactum non ferunt. Intra
3. Caluariam: communicatur plerunque radicibus oculorum ob membranam. Aut poſterius
3. *loc. af.* 9. Ceruici. in Temporibus, ſupercilijs in Hemicrania. In Cerebri ſubſtantia dolor grauis.
2. *loc. af.* 6. In membranis, acutus: circumfunditur circuli modo In Arterijs, pulſatorius præcipue vbi magna inflammatio. Aliquando malleo ſe percuti putant.
3. *loc. af.* 9. Non ferunt ſonos, lumen, odores. In venis: Tenſio venarum externarum, Calor, Rubor.

In neruis ex Archig. dolor torpens, profundus, anguſtiæ plenus non fuſus, Tenſio, duri-
3. *loc. af.* 1. ties. Conſenſus, deleri deleto afficiente Ex toto corpore, totum caput, vt in febribus. Ex Vtero, vertex Ex vẽtriculo pars anterior, Ex renibus poſterior.

Ex

Ex Hepate pars dextra, ex liene Siniſtra. Prognoſtica. Ex dolore capitis nemo in animi deliquium & mortem incidit, vt ex Colico. Quia tenuitas Meningis non colligit tantam materiam vt inteſtina craſſa. *In* cerebri autem ſubſtantia non fit vehemens dolor. Pericula ex internis doloribus, Cæcitatis, Surditatis, Conuulſionis. Apoplexiæ nam dolor attrahit vt Cucurbitula. Grauis in ſopores, Paralyſim. Acutus vigilias parit, Phrenitidem. Qui acceſſiones habent, diuturni, magis ſi periodis ordinatis. 2. Caſa. 1.

Doloris Curatio mitigans. Cap. 5.

DVplex eſt doloris curatio. Vna mitigans doloris vehementiam, quæ reſpicit tantum Symptoma. Altera ſanans auferendo affectum.

Mitigatio requiritur, vbi vr-

Qualitate mordente: duritiei contundente: Cum imbecillitate flatus generante aut excrementa: vnde inueterati dolores Cephalea.

Ex causa procatartica: Plaga, Ardor solis, frigus: Ebrietas vnde recentes dolores. Cephalalgia. Ex particula: aut in toto capite, in cerebro, Membranis, Vasis: Communicans extra caluariam ad Cutem, ad musculos, ad pericranium. In dextra parte, aut sinistra: Aemicrania: Ante, retro: In Basi: Per consensum à cæteris partibus: Ventriculo, Vtero: Hepate, Renibus: consentiunt vt plurimum secundum rectitudinem: Duplex consensus, Aut sola affectione communicata, aut ascendente aliqua materia. At quomodo cõmunicari possit solutio continui non ascendente materia? Potest qualitas aliqua manifesta, vel occulta, vt in venenis Auic. At mirum

est

est non affici intermedia. An in vehementi dolore, condolet principium ob conatum ad expellendum, vt Conuulsio totius ex conuulsione partis. Aliquando pertingit ad Cor. Signum conatus est Clamor: Conuersio labiorum, oculorum: concussio totius. Dubitatur: non esse dolorem in cerebro, quia non sentit. Patet in vulneribus. An sentit per membranas, vt Pulmo, Renes? Ponitur tamen Cerebrum esse primum sentiens à Gal. Neque Cerebri membranæ sentire videntur, quia non recipiunt neruos. Si dicamus Tunicas venarum & arteriarum sensum communicare membranis inde prodeuntibus, astruemus Aristotelis sententiam, qui à Corde principium sensus deriuat; quod vehementer impugnat Galenus. Idem tamen Galenus concedit venas & arterias sentire & dolere; quod alibi negat. Scimus & dolores

1. Sy. ca. 8.

2. Aph. 8.

2. lo. af. 3. & 7. 6. vs. pa. 12.

ingentes in renibus contingere cum Lapilli in partibus membranosis consederint, cum tamen in renes exiguus neruus ingrediatur: vasa autem vrinaria ex substantia venarum & Arteriarum constituantur. *Si*mili ratione cerebri membranæ non egent neruis. Vasa enim spiritus animalis principium sunt neruorum. Cerebri autem medulla quamuis non sentiat, facit tamen suo contactu temperando ad exquisitiores sensus perficiendos. Hoc modo Cerebrū dici potest primum sentiens, est enim veluti neruus & medulla & mēbrana constans & ex vasis spiritus animalis.

2. *Cata.* 1. Signa affectionum: Intemperiei calidæ: mordacitas celerrime penetrans Latius diffunditur. Rubedo oculorum: Cutis arida, si ex Sole.

4. *Simpl.* 2. Frigiditatis, tardus motus: sensus compressionis & diuul-

sionis,

sionis, expressionisque. Facies decolor. Vtrique vehementiſſimi: Gaudent contrarijs. Siccitatis, dolor remiſſior, diualſio quædam. Cum humore, exitus excrementorum pernares vel palatum: Grauedines & diſtillationes. Si ſola qualitate moleſtant, mordacitas vt in ſimplici intemperie: Contingit in flaua bile. Si quantitate Tenſio, communicatur circumiacentibus, in calidis magis. Febris. In frigidis grauitas, Quantitas obſtruens grauitatẽ facit ſine exitu excrementorum aut tenſionem multam cum paucitate excrementorum in Calidis. A flatu Tenſio & morſus mobilis, celeriter fit & ſoluitur. Ab humore frigido, fixus veluti terebra perforante, aut Palo infixo: quod proprium inteſtini Craſſi: Simile in Capite, vbi vehementer impactus humor vel flatus.

2. Cat. 2.

1. *dif. ſt.* 11.

3. *lo. aff. 9.*

4. *lo. aff. 2.*

Solutionis continui ex Pla-

ga, patet ſenſui. Ex vlcere pus & reliqua exeuntia purulentia. Partis affectæ: ſi extra Calua-
2.*Catat.* riam tactum non ferunt. Intra
3. Caluariam: communicatur plerunque radicibus oculorum ob membranam. Aut poſterius
3. *loc. af.* 9. Ceruici. in Temporibus, ſupercilijs in Hemicrania. In Cerebri ſubſtantia dolor grauis.
2. *loc. af.* 6. In membranis, acutus: circumfunditur circuli modo In Arterijs, pulſatorius præcipue vbi magna inflammatio. Aliquando malleo ſe percuti putant.
3. *loc. af.* 9. Non ferunt ſonos, lumen, odores. In venis: Tenſio venarum externarum, Calor, Rubor.

In neruis ex Archig. dolor torpens, profundus, anguſtiæ plenus non fuſus, Tenſio, duri-
3. *loc. af.* 8. ties. Conſenſus, deleri deleto afficiente Ex toto corpore, totum caput, vt in febribus. Ex Vtero, vertex Ex vẽtriculo pars anterior, Ex renibus poſterior.

Ex

Ex Hepate pars dextra, ex liene Siniſtra. Prognoſtica. Ex dolore capitis nemo in animi deliquium & mortem incidit, vt ex Colico. Quia tenuitas Meningis non colligit tantam materiam vt inteſtina craſſa. *In* cerebri autem ſubſtantia non fit vehemens dolor. Pericula ex internis doloribus, Cæcitatis, Surditatis, Conuulſionis. Apoplexiæ nam dolor attrahit vt Cucurbitula. Grauis in ſopores, Paralyſim. Acutus vigilias parit, Phrenitidem. Qui acceſſiones habent, diuturni, magis ſi periodis ordinatis. 2. *Cata.* 1.

Doloris Curatio mitigans. *Cap.* 5.

DVplex eſt doloris curatio. Vna mitigans doloris vehementiam, quæ reſpicit tantum Symptoma. Altera ſanans auferendo affectum.

Mitigatio requiritur, vbi vr-

get Symptoma, nec expectat remedia ſanantia. Anodina vocantur quæ mitigant tãtum. Quædam vera quædam ſpuria: Conferunt omnibus à quacumque cauſa fiant, quia reſpiciunt immediatam cauſam ſolutionem continui vel ſenſum, ſine quibus dolor non fit. Vera anodina partem præparant, vt non offendatur ab obiecto, ideſt non fiat ſolutio continui: Quodammodo media inter cauſas & corpus, vt Alexipharmaca. Temperiem naturalem conſeruant, Calida in primo gradu aut temperata, vt faciant ad quencunque exceſſum: Tenuium partium, vt penetrent: Rarefacientia non aſtringentia, non ſiccantia, vt æqualitatem faciant, & auferant omnem aſperitatem: Sed humectantia; & humiditatem habeant glutinoſam, vt hæreant, ſic enim defendunt à ſolutione continui. Huiuſmodi vocantur Emplaſtica, id-

ca, id est illinentia: Vt oleum dulcissimum Pinguedines: Altheæ mucillago. Fænogræci, Seminis lini, Oesipus Cassiæ medulla: Vermes terreni: Gummi: Albumen oui. Quæ si penetrarent, essent maxime Anodina ob humoris tenacitatem, & æquabilitatem; at ob crassitiem commoda sunt in superficie tantū, vt in Oculis, in Gutture. Chamæmelum, Anethum tenuium quidem sunt partium, sed non humida; Ideo in oleo & aqua optima sunt: rarefaciendo & penetrando; Fomentis, & inunctionibus. Eadem aliqua ex parte respiciunt affectum digerendo humorem vel flatum, & concoquendo. *13. Meth. 22.*

Spuria præstant, ne sentiatur obiectum lædens: vbi alia non prosint. obstupefaciendo frigida in tertio gradu vel quarto ideo periculosa in parte principe. Opium, Mandragoras, Hyoscyamus. Intrinsecus Phi-

lonium Romanum: mitius Diaſpermaton Galeni.

Extrinſecus paſtilli obſtupefacientes ex Aceto: illinuntur fronti & temporibus in febricitantibus ex aqua roſacea. vt Opij, Caſtorei Euphorbij, Croci: ſingulorum partes æquales. Adduntur autem vehementer calida ad correctionem & penetrationem.

Doloris Curatio ſanans ad affectus recentes. Cap. 6.

AFfectus recentes quam diu in diſpoſitione ſunt, non in habitu, plerumque ſponte ſanantur remota cauſa procatartica. Ad ardorem ex Sole ſine plenitudine, ſola refrigerantia capiti applicata. Si cum plenitudine totius, prius venæ ſectio, aut purgatio. Poſtea repellentia cũ aſtringentibus non validis in initio. Poſt addenda

2. *Cata.*
1.

modice

modice calida & rarefacientia ad concoctionem & mitigationem. Vltimo digerentia detractis paulatim astringentibus; optima quæ sunt tenuium partium. Refrigerantia tantum, Aer frigidus, Rosaceum in niue aut Puteo refrigeratum, aut addito succo lactucæ, Endiuiæ, Solani, Psyllij; Cucurbitæ, Citruli, Camphora, vt solēt in Aegypto, ob niuis defectum & fontium frigidorum. Repellentia eadem absque summa refrigeratione, addito modico aceti. Aqua rosacea, Succi astringentes ex Portulaca, Semperuiuo, Polygono, Omphacio, Moris, Pampinis vitis, Malis. Rarefacientia oleum Chamæmelinum oleum Amygdalarum dulcium mitissima in corporibus mollioribus; Efficacius oleum Anethinum modo actu frigida, modo tepida.

Digerentia eadem addita Spica, Iride, Cinnamomo. Co-

nizæ odoratæ fasciculus in aqua frigida infusus per noctem qua perfundatur Caput, in Sincipite vt non perueniat ad occiput: Silicet qua parte ossa tenuiora sunt, & sutura coronalis & Sagittalis. At spinæ principium non sustinet refrigerantia. Circumponenda limitibus corona ex fasciculo lanæ iuxta aures in fronte circa fines capillorum, & supra os occipitis. Conuenit somnus, cuius gratia abluendæ manus & pedes post cænam, ex decocto capitis papaueris, Nympheæ, Lactucæ Violarum, Foliorum Salicis: & modico vini. Quies, ventris euacuatio per Clysteres, Cibi parcitas Abstinere à Vino, Sole, Balneo, Fomentis, Clamore: animi perturbationibus. Ad intemperiem frigidam Calefactio. Perfundere sinciput ex oleo Rutaceo, quod sæpe sufficit. Laurino; Sampsuchino Irino, Nardino. Efficacius addito Pipere,

Euphor-

Euphorbio, Aqua ardente. Tegmina ex pileis laneis imbuta, Irino, & irrigata vino.
Pellis leporina. Olfacere Nigellam toſtam ex Aceto. Non valde odorata, quia replent. Lauacra ex Serpillo, *S*ampſucho, Iride Cipero, Aſaro, Stoechade, Lauro, Chamæmelo. Ne ſubminiſtretur materia ex ventriculo, Vomitus ex Rhaphano. In principio abſtinere à Vino & motu, ſed *S*onnus, Quies, Tranquillitas, lætitia. Proceden te tempore, Vinum tenuiũ partium, exercitatio.

Ad Plagas defendenda pars ab inflammatione, Reuellere, vena ſecta in brachio, Clyſteribus, Purgatione per inferiora: Repellere à particula Roſaceo Omphacino tepefacto: nam partes denudatæ nõ ſuſtinent actu frigida, nec acetum. licet in recenti vulnere ſtatim albumen oui frigidum imponere, & ſuper illud Poſca linteis madefactis

vt siſtatur ſanguis, & defendatur ab inflãmatione. Poſt quartam diem tranſeundum ad modice digerentia, & concoquentia, quæ carnem Contuſam cito in pus vertant. At in oſſe & Membranis ſiccantia magis requiruntur, & quæ ſaniem ex profundo euocent, vbi os fractum eſt. Inquit enim. Capitis fracturæ ſiquidem os fractum fuerit & contritum periculo vacat: & curare oportet hunc humectantibus medicamentis. (vt ſcilicet cito abſcedant oſſis particulæ) Si vero rumpatur & fiſſura fiat, periculoſum eſt.

de loc. in hom.

Huic ſerram adhibere oportet, ne in oſſis ſciſſuram ſanies influens membranam cerebri putrefaciat. Nam per anguſtum intrans non autem exiens, affligit, & furere hominem facit. Huic itaque ſerram adhibere oportet, vt ſanies exitum habeat, non ſolum ingreſſum, ampla per ſerram ſectione facta.

cta. Medicamentis autem vtendum; quæ humorem in se trahunt, & lauandum. Si cutis integra non videtur os denudandum ex Hipp. vbi inquit. Postulant scalpellum vlcera capitis ac frontis cum os nudatum est. Quasi integra cute calor innatus non exhalans concoquat, & Glutinet; vt patet in fracturis tibiæ sine carnis disruptione, facilius enim glutinãtur, quam in quibus caro vulnerata est. At non par ratio in Capite ob cerebri præstantiam; ob id Celsus & Paulus secant: Quanquam visum est aliquando in pueris os depressum integra cute sanatum sine scalpello: sed sanies exitum habuit extra caluariam sub cute, qua postea scissa, erupit. *De Vuln. cap.*

Ad cæteras inflammationes internas absque plaga dicenda erunt remedia in Phrenitide & lethargo.

Ad

Ad dolorem Capitis ex repletione. Cap. 7.

AD repletionem capitis ex Ebrietate. Inanito ventriculo per vomitum ex auqa tepida, & aluo per Clysterem. Capiti conueniunt refrigerantia & repellentia vt in ardore. Hodie aspergunt totum corpus aqua frigida. Capiti Rosaceum cum aceto, aut succo Ederæ aut Brassicæ, Nam brassica vapores vini resiccat. Sed somnus & quies sunt præcipua remedia, quibus soluitur crapula.

Si non succedat in prima die, postridie in balneo calida aqua sæpe affusa capiti apud Gal. & Hipp. Nam ex huiusmodi humectatione somnus oboritur, & ad se redeunt. Si dissoluta crapula perseueret dolor, signum est reliquias impactas esse in poris. Ideo abstinendum ab astrin-

2. *De Morb.*

astringentibus. Perfundere oportet Chamæmelino moderate calido postea Irino & alijs digerentibus; Rutæ folia, Lauri baccæ, iris sicca. Victus refrigerans, Ptisana, Halica, Milium, Panis ex aqua, Lactuca. Brassica, Lens, Mala, Pyra cocta ad vaporem aquæ vel cruda quæ minus austera. Potus aquæ cum vino granatorum. In declinatione vinum tenue aquosum. Pulli gallinacei, Columbarum Oua sorbilia, Pisces saxatiles. Præseruant ab Ebrietate Caules brassicæ comesti. Amygdalæ amaræ quinque aut sex, Myrthi baccæ. Quidam in certamine potationis assidue aquam frigidam testiculis admouent.

Ad flatus aut vapores replen- 2. *Catar.* tes, aut odores. in principio 1. cum aliunde feruntur: Repellentia & refrigerantia, ex oxyrhodino in Sincipite; postea quod infarctum est, Attenuare; meatus dilatare, vt transpirent;

ad-

admixtis repellentibus, ne alius influat.

Dissoluunt flatus Milium frixum: Furfur aceto aspersa; Flores Chamæmeli, semina Anethi, Fæniculi, Dauci, Petroselini, Ameos: Fiant Succuli ex his, aut decoquãtur in oleo ad perfusiones: Cucurbitulæ in occipite. Ad vapores ex febre; Reuellere per Clysteres: Purgatione, aut Venæ sectione. Capiti oxyrhodinum in calidis & in Æstate, Chamæmelinum cum quinta parte aceti in frigidioribus & Hyeme.

2. *Catar.* 1. Ad flauam bilem, Purgatio, per Cremorem Absinthij aut Aloem Hieram *Simplicem* addito modico Scamonio; vel per Catapotia ex Aloe, id est Pillulas de Coloquintida Galeni, quæ describuntur Si nequeat euacuari aut ob virium imbecillitatem, aut quia humor imbibitus & fixus: Alterandus vt morsu careat, & sensim euacuetur

1. *Cata.* 1.

cuetur per Epicraſim. Alteratur cibis frigidis & humidis nō inædia, neque tenuis victus. Ptiſana; Fructus, Olera, Potus aquæ. Siruppus acetoſus Simplex; Violatus, de Papauere, cum aqua Endiuiæ, Lactucæ, Hordei, Nympheæ, Succus Granatorum Pomorum; Balnea temperata, inunctiones ex oleo violato. *12. Meth.* 8. *2. Catai.* 2.

Capiti quæcunque ad Eryſipelata, vt in Ardore. Oxyrhodinum decoctum violarum, Roſarum, Nympheæ, Capitum papaueris, Foliorum Salicis, admixtis quæ modice digerant, vt Chamæmelum Folia Hederæ, Oleæ, Menta viridis. Ablutio capitis Trall. ex aqua tepida; abſtergendo ex Cremore Ptiſanæ, aut vitellis ouorum, & vbi feruor conquieuerit, admixto mellis exiguo. Raſis indit innares oleum violatum, Cucurbitæ, Nenufari, de floribus Salicis: Eadem Capiti ſuperponit

nit refrigerata in niue: Olfacere Canphoram, aquam roſatam Violas. *Si* non liceat per Epicraſim, confugiendum ad ea, quæ torporem inferant; nam hos minus lædunt; alioqui verenda in capite. Opij, Camphoræ vtriuſque grana, duo cum oleo de Salicibus in nares, & Aures. Galenus frontem illinit paſtillo Croceo, aut Trigono, qui deſcribuntur à Paulo.

12. Meth. 8.

Ad dolorem ex Pituita. Euacuanda prius à toto ſi adſit, deinde à parte. Pillulæ Cocchiæ Raſis; de Colocynt. Galeni Sæpius.

Præcedat alteratio per incidentia, extenuantia: Sy. de Betonica, de Stoechade, ſola Stoechadis decoctio Aet. Oxymel S. Comp. Scylliticum.

Decoctio Serpilli, Thymi, Origani, Calamenti. Apophlegmatiſmi primo mitiores, poſt vehementiores. Enrhina: Col-

lutio-

lutiones oris ex Oxymelite cum decocto Hordei, Thymi. Masticatoria ex Mastiche prius simplici postea addito Pyretro, Pipere, Zinzibere, Staphis agria, Iride, Sinapi. Ex ijsdem collutiones cum mulsa. Pronus expurget pituitam Illitiones narium cum melle & oleo amygd. dulcium. Pulueres insufflati in nares. Prius narium meatus aperire olfactorijs ex Nigella cum aceto, Castorio.

Enrhina mitiora ex succo betæ, Anagallidis, Sampsuchi: Efficacius ex succo Cyclamini vel Elaterio cum lacte. Interim Clysteres acres ad reuellendū: Capiti, si aliunde fluat humor, initio Repellentia quicunque fluat humor: Oxyrhodinum tepidum: postea addenda Relaxantia: Chamæmelinum: Digerentia & Extenuantia, cáuendo, ne calorifica vehementiora in flatum conuertant, vnde augeretur dolor, Tutiora

13. Meth. 21.

12. Meth. 8.

modi-

modice calida, tenuantia: Oleum dulciſſimum vetuſtum incocto Sphondilio, Serpillo, Pulegio, Menta, Calamento, Ruta. Oleum Laurinum: Optima Verbenaca recta, nam robur addit.

Aſelli qui & Millepedæ oleo incocti. Vbi hæc non proſint, Euocantia ex alto: Sinapſimus: Thapſiæ ſuccus cum melle: Euphorbium cum oleo. Hiberis: Stercus columbinum: Galbanũ abraſis capillis.

Ad humorem Melancholicum, nec Galenus nec Raſis me minerunt: Se Auic. Meſues, & Trallianus. Purgare prius leuibus, Sena, Polypodio. Poſtea ex pill. Indis: de Lapide Lazuli. Præparare humectantibus Borragine, Violis, & attenuantibus, Meliſſa, Thymo, Origano. Sy. de Pomis. de Glyciriza, de Fumo terræ, de Epithymo. Capiti relaxantia & humectantia: ex oleo Amygdalarum dulcium

Cha-

Chamæmelino, Liliaceo. Decoctum Capitis Caſtrati cum Sena, Epithimo, Bugloſſo, Chamæmelo, Althæa. Poſt humectationem & extenuationem, Ducentia ad os & nares, vt in Pituita.

Si aliunde fluat, Reuellendum ad inferiora, per clyſteres, Irudines ad Hæmorrhoidas. Repellentia à Capite per Oxyrhodinum tepidum. Parti mandanti, remedia illi propria; de quibus ſuo loco agetur. Sic enim ſanantur dolores per conſenſum.

Ad ſiccam intemperiem ſine humore, Sola humectantia, tum intus tum extra; Victu, Balneo aquæ dulcis, oleo amygd. dulcium. Capiti ablutiones & vnctiones humectantes vt ad humorem melancholicum.

De Cephalæa & Hemicranea. Cap. 8.

2. *Catat.* 2. CEphalæa eſt inueteratus & ægre cædens capitis dolor : fiunt maximæ exacerbationes ex facili occaſione ; non ferunt vocem vehementiorem, aut ſtrepitus, putant ſe malleo percuti : Non lumen ſplendens; Non odoramenta non motum. Continue, vel per interualla, ordinata, aut inordinata aliquando omino inculpato interuallo vt in Epilepſia. Cauſa, maior imbecillitas partium capitis quam in Cephalalgia. Pars imbecillis vel recipiens excrementa, vel gignens, vel corrumpens putrefaciendo; humores vel flatus: calidos vel frigidos. Aliquando comitatur febris in putredine aut inflammatione. Curatio vna ad efficientem cauſam vt in Cephalalgia: Euacuan-

cuantia prius à toto per venæ ſectionem & Medicamenta purgantia, vbi totius plenitudo, ſin anſi inendum. Poſt à parte affecta, per repellentia, Rarefacientia, Concoquentia, & tandem digerentia; Extrahentia per nares, palatum, per Cutem, vt in Cephalalgia: ſed efficacioribus remedijs, linimentis craſsioribus, Ceratis, Emplaſtris, deraſis capillis aut Tonſis. Altera ad prauum habitum particulæ, ne recipiat, ne gignat ne corrumpat. Ne recipiat Reuulſio, Deriuatio, Repellere. Clyſteres, Frictiones infernarum partium; Ligaturæ extremitatum; Cucurbitulæ: Sanguinis detractio iterata ex Cubito, pede, Hæmorrhoidibus, quo tempore Repellentia conueniunt. Galenus aliquando ſanguinem extrahit ex naribus, vbi multum abundat; conuenit poſt reuulſiones, nam deriuat. Dolenti poſteriore capitis parte, ve-

5.*Aph.* 68. te, vena recta in fronte secta prodest. In doloribus autem anterioribus, Scarificatio in Occipite, vel Cucurbitula Gal. vbi affectus est diuturnus. Ex Archigene. Si affectio perseuerit, Venæ sectio in naso aut frõte, aut Cucurbitulis ad Occiput; nam in Cephlalgia tam anteriora quam posteriora afficiuntur. Inquit Galenus. Sanguinis à locis affectis detractiones in affectibus inueteratis conueniunt. & paulo post. At vero in vehementer inueteratis Sinapi vt moris est, Capiti adhibe & perure. Quæ Metasyncritica curatio vocatur, id est extrahens ex alto, non omnibus conuenit, vt antiqui Putabant, sed ad intemperiem frigidam & humidam vel solam, vel cum humore simili: vt Euphorbium cum Cera & oleo. Hodie Cauterium adhibent in occipite, brachijs Cruribus, Aut vesicatoria: aut ad deriuandum, aut

2. Catat. 2.

ad

ad reuellendum. Ne gignant excremebta: Victus boni ſucci pro natura affectus: Roborantia per aſtringentia vel odorata, quæ Cephalica vocantur frigida vel calida: Inter frigida: Roſæ, Sandali: Inter Calida, Maſtiche, Spica; Verbenaca, recta viridis vel arida cum radicibus. Oleo incocta, vel adiecto Serpillo: Caput irrigando. Millepedæ ſimiliter oleo incocti, qui reperiuntur ſub aquario vaſe, perfecte ſanant digerendo & corroborando. Ne corrumpant; Siccantia putredinem, vt in Morbo Gallico. Potus decoctionis lignis Guaiacci, Salſæ parillæ, Chinnæ: Radicum Pentaphylli. Artificioſa curatio ægre curabilium in Remedijs Archigenis traditur. Ex mixtura eorum, quæ idem promittũt, vt Repellentium, Concoquentium, Attenuantium, Digerentium Roborantium, & Mitigantium: Sed vario modo, nunc

2. Catat. 1.

his nunc illis vincentibus : & transferẽdo ad contraria. Idem
de loc. in hom. tradit Hipp. Sanari aliquando ſimilibus, aliquando contrarijs ob varias corporum diſpoſitiones.

2. Catat. 3. Hemicranea eſt inter affectus diuturniores per acceſſiones. Dolor dimidiæ partis capitis, ſæpius iuxta Temporum muſculos, vel frontem dimidiam, Supercilium, aliquando altius. Modo intra caluariam, modo
3. loc. af. 9. extra Aet. Locus affectus videtur eſſe circa exortũ neruorum in Baſi, aut ad ſuturas ſquamoſas, quia in altera parte tantum, vnde ſæpius extra caluariam, communicatur vel in Pericranio, vel muſculo temporum, vel neruis per foramina caluariæ egredientibus. Ideo dolet ad tactum. Cauſa, Vaporum aut humorum aut vtrorumque influxus per venas & arterias. Interdum ex Cerebro vel membranis internis foras protru-

dun-

duntur. Interdum ex toto corpore ad caput ſurſum mittuntur. Curatio ſimilis Cephaleæ, ſed remedia ſoli particulæ affectæ. Aetius tamen aliquando illinit tempus oppoſitũ ex aceto cum Euphorbio, quæ eſt quædam reuulſio. Hipp. in dolore Auris Cucurbitulam in oppoſito retro affigit. Remedia propria Hemicraneæ: Ante acceſſionem fricare temporum, muſculos vel frontẽ dimidiam, vt perſpiret, non figatur materia intus. In acceſſionibus lenientia dolorem. Pix ex oleo: Galbanum, ad Tempora Aliquando Opiata quædam. Poſt acceſſiones, Sanantia affectum Pharmaca Hemicranica, partem roborando aſtringentibus. Valde calefacientibus in frigidis, admixtis refrigerantibus. in valde calidis, quia ſola frigida non digerunt. In Calidis Cimolia, Alabaſtrum, Pumex, Galla, Omphacium, Crocum,

de loc. in hom.

Myrrha.aliquãdo aliquid Opij, Gummi. In frigidis Euphorbium, Stercus Columbinum, Piper,Sulphur,Ærugo,Alumen, Atramentum.

Paſtilli ſoluuntur Vino,aut Aceto, aut Oleo. Venarum imbecillitas tranſmittens,aut abſciſſionem poſtulant, aut aſtrictionem vehementem : Sic Arteriæ. Hipp. Doloris in capite gratia, ſanguinem de venis detrahito, ſi verò non ſedetur, & diuturnus ſit, perure venas, & ſanus euadit.

13. Meth. 22.

de loc. in hom.

De Phrenitide. Cap. 9.

PHrenitis, ſeu Phreneſis à Mente appellata, quia morbus mentis: Galenus tamen inquit, denominatã eſſe ab inſtrumento patiente: forte quia Septum tranſuerſum putatum eſt apud atiquos eſſe mentis inſtrumentum : vnde Phrenes appellatum eſt, quia eius inflam-

5. loc. aff. 4.

1. Glau. 3.

matio

matio mentem lædit. Ariſt. & Hipp. Quia Septum prætenditur Cordi, in quo facultas intelligendi Ariſt. ob ſanguinis puritatem. At Gal. principem animæ facultatem in Cerebro ponit. An ſine Cerebro non fit contemperatio ſanguinis ſpirituoſi, ad intelligendum? Ideo & Ariſtoteles in Problematis inquit Mens in capite eſt, nam defatigata ſonnus obrepit. capite grauato.

3. Par. an. 10.

3. de Mor. & de Affect.

1. Prob. 18.

Contra: Si intellectus eſt ſeparabilis à corpore, vt Ariſt. fatetur: nec in Corde, nec in Cerebro ponendus eſt: An Intellectus, cuius ſubſtantia actus eſt, nullius corporis eſt actus, ſed ſubſtantia ſeparata. Qui autem poſſibilis dicitur, quia eius ſubſtantia potentia eſt, eſt alicuius corporis actus, ideo naturalis. Hic igitur læditur corpore patiente. Hanc quoq. fuiſſe Hippocratis ſententiam, patet: inquit enim Prudentia

in lib. de Flat. & 1. de Mor.

in sanguinis bona temperie consistit.

1. in 1. Pror. 1. Definitur Phrenitis. Est continuum delirium cum febre acuta. Differt à Mania & Melancholia, quia sine febre. A delirio, quod in statu quarundam febrium contingit, quia non continuum. Est Symptoma tamquam motus deprauatus facultatis regentis, & tanquam vigiliæ Sequitur intemperiem calidam vel siccam, vel vtramque. Morbus non febris, sed inflammatio ex bile in cerebro & eius membranis: Febris autem accidens. Hipp. febrem Phonodem id est interficientem vocat, veram Phrenitidem significans. Causa materialis, Bilis pallida mitiorem, flaua vehementiorem, assata Ferinam facit. Sincera exquisitiorem, mixta notham. Auic. & Paul. etiam ex sanguine; At Gal. inquit. Si diminuta copia sanguinis perseuerent vigiliæ post

3. Ca. 1. 10.

2. Sim. ca. 7.

3. loc. af. 7

2. De Morb.

1. in 1. Prot. 1.

quar-

quartam diem : Bilem non sanguinem inuasisse significat.

Phrentici enim non statim in prima die sunt, cum solus sanguis est. In Cerebri sustantia deterior Phrenitis, sed blanda & contrectabilis desipientia similis febri Hecticæ. In tenui membrana, tumultuosa dementia, inæqualiter cerebrum afficiens. In dura mitior Phrenitis cum dolore acutiori, vt aliquando futuræ disiungi videantur: Auic In anteriori lædi imaginationem solam, In medio rationem: in posteriori memoriam, & simul omnes Aet. vel magis, vt Auic. Septum transuersum cerebrum afficit per consensum, ideo non vera Phrenitis. Contra. Cerebri noxæ per consensum non continuæ. Ex Septo tamen transuerso continuum fit, vt ex Cerebro, quod alijs non contingit. An inquit parum distare à continuo? Ex Arist. Ob feruorem

5. loc. af. 4.

1. in 1. Pror. 33.

4. Ca. pul. 14.

5. loc. af. 4.

1. in 1. Pror. 1.

2. Part. an. 7.

Cordis non contemperatum à Cerebro, vitium aliquando iuxta cor, vt in febribus ardentibus, aliquando in cerebro tantum ob eius intemperiem nec obstat ex Septo transuerso continuum esse; quia cerebri frigiditas non sufficit ad eum feruorem contemperandum. Nihil autem refert, siue feruor ponatur circa cor, siue in cerebro. vtroque enim modo continuum erit delirium, quia continuus feruor. Efficiens quodcumque bilem gignit, exacuit, commouet: Constitutio calida & sicca, Regio, Natura, Victus Aestas, Autunnus, Iuuentus, ætas declinans. Meri potio, Motus vehemens Febres ardentes, Peripneumonia, Pleuritis. Inflammationes neruorum vnde prius deliria fiunt per consensum, postea per essentiam. Raptus flauæ bilis ad caput vel sponte in febribus, vel ob expulsionem, attractionem, aut

3. *Aph.* 30.

conge-

congestionem ex proprio alimento: nam sanguis inflammatus vertitur in bilem.

Signa Phrenitidis. Cap. 10.

SIgna Phrenetica incipientis obscura, vigentis apertissima. 5. loc. af. 4.

Præcedunt antequam inualescat, vigiliæ, somnus turbatus, vt aliquando clament, exiliant. Ex composito modestoque ferox responsio. 2. in 1. Pror. 9.

Dolor capitis præcedens, non nunquam in occipite: Capitis & colli dolorosa grauitas. Qui comatosi inter initia fiunt, cum capitis, lumborum, hypochondrij: collique dolore vigilantes Phrenetici Oculi habentes puluerulentum quid concretum. Lingua densa, arida, obtremiscens signum non constantis mentis, ob multum motum & imbecillitatem. Sitim non sentiunt: exiguus potus. Screatus 3. in 3. Epid. 73. 1. in 1. Pror. 1. 20.

frequens, ſine ſputo. Vox clangoſa: Spiratio rara & magna:
1. *Prog.* 24. Gal. propter obliuionem an ob Septum tranſuerſum laborantem? Obliuio adeo agreſtis, vt
2. *dif. reſp.* 6. aliquando mingere non meminerint. Pulſus parui, & neruoſiores, ideſt duri. frequentes &
1. *in* 1. *Pror.* 5. valde celeres, ſubtremere vi-
4. *Ca. pul.* 14. dentur, cum iam imminet ſyncope, ob duritiem & imbecillitatem. Vrinæ non ſigna Phrenitica, ſed ſalutarem vel lethalem oſtendunt. Gal. Hipp. Vri-
1. *in* 1. *Pror.* 4. næ in turbulentis vigilibuſque decolores, nigræ, ſublime pe-
31. tentes, atque in ſudore Phreneticæ. Item ſurditas, vrinæq. abſque reſidentia. prærubræ & ſublime petentes mentis aberrationem portendunt. Gal. putat ſublime petere, eſſe craſſiora quædam in tota ſubſtantia
2. *in* 1. *Pror.* 1. vrinæ aſcendere. Iterum. Si quippiam in vrina ſublime petierit occultato coxæ dolore, delirium portendit, multoque magis,

magis, si vrina in sublime elata sit: & quæcunque alia fiunt desipientiæ signa. An in sublime ferri vel vrinam vel contenta, est, rapi ad caput, vnde deliria; vt in suppressione vrinæ, vel in albis & perspicuis vrinis. Quibus vrinæ albæ, & perspicuæ, malæ, præsertim si in delirantibus appareant. significant enim materiam in capite fixam. Solemus enim dicere, de ijs quæ euanescunt, in sublime ferri. Cum autem proxime accedunt ad Phrenitidem, signa sunt: Oculi vehemēter squalidi: acris lachrima ex altero ipsorum, deinde lippitudo: venæ plenæ sanguine: Sanguis stillat enaribus, quod pernicioſum præcipue si quarta die. Cum perfecta est, nihil respondent exacte ad propositum. Decubitus non consuetus, sæpe pronus. Floccos euelluut: Festucas carpunt: Manus admouent ad os. Febris aridior ferè vniformis, cum obscuris

4. Aph. 72.

5. loc. af. 4.

1. Prog. 23.

ſcuris incrementis vel declinationibus: lingua ſalebroſa: Obaudiunt interdum. Mæſti iacent vix quicquam reſpondentes.

2. *Aph.* 6. Dolorem non ſentiunt, ſi quis acrius præmat quia mens occupata circa Phantaſmata, non percipit quæ ſenſibus offeruntur. Ex ſepto tranſuerſo, non ſigna in oculis: non ſanguinis ſtillæ. Reſpiratio inæqualis, nunc exigua & frequens, nunc magna & anguſtioſa. Tenſa præcordia in initio: Calor ibidem acrior quam in capite.

3. *De Morb.* Dolor ad tactum in dextris magis.

De. Aff. 3. *in* 1. *Epid.* 19. Delirium cum riſu. Deſcribitur Silenus laborans inflammatione ſeptitranſuerſi, cuius reſpiratio ſemper ab initio vſq. in finem fuit magna & rara: Cæpit delirare ſecundam die aliquantum: Tertia die multa verba, riſus & cantus, moderari ſibi non potuit. Quinta die mente conſtitit, quia in ſopo-

rem

rem transibat: nam die septima Obmutuit: mortuus est vndecima. Risus tumultuosus contigit Tychoni, cum in bello vulnus accepisset relicto spiculo in septo transuerso, qui conuulsus interijt. Idem Arist. testatur. Prognostica. Omnis periculosa, Acuta: inter morbos magnos, quia in parte principe. 5. Epid. 3. Part. an. 1 c.

Exemplum acutissimæ in Epidemijs ponitur, quæ occidit die quarta. Quædam non valde acuta incipiens non in primis diebus. 3. in 3. Epi. 75. 2. in 1. Epi. 77.

Non transit à sui principio diem decimam quartam: aut non vltra vigesimam. Phrenetica vehementer trementia finiuntur. Tremulæ & blandæ desipientiæ pessimæ. Transire in mentis alienationem, bonũ. Stridor dentium conuulsionem significat. Conuulsiones Phreniticorum ex siccitate fieri testatur Gal. Desipientiæ cum risu securioris, Cum studio magis pe- 2. Die decr. 13. 2. in 1. Prog. 9. 33. 7. Aph. 5 1. Meth. in fine.

6. Aph. 13. gis periculosæ. Galenus securiorem ad solam caliditatem pertinere, vt in Ebrijs. Deteriorem ad humores.

Auic. risum à sanguine fieri: cum studio à flaua bile. At ostensum non fieri à sanguine solo. An significat Phrenitidem ex septo transuerso securiorem. Ex cerebro deteriorem? Quæ sanantur, aut fluxu sanguinis è naribus, aut multa vrina cum *7. Aph. 5.* sedimento multo & bono: Deiectione biliosa, Dissenteria: *2. in 1. Epid. 79.* Sic soluebantur in Epidemijs: si pluribus modis, grauius habebant. Lachrimæ inuoluntariæ, si *60.* cætera signa non praua, significant sanguinis fluxū è Naribus si cætera praua, mortem. Quod & in omninus febribus acutis obseruatum est. In Phreniticis *1. in 1. Pror. 12. 27.* principio simpliciter, & clementer habere, sed crebro permutari, malum. Malus quoque frequens screatus. Frequentes in Phreniticis permutationes con-

conuulsionem indicant: Galenus intelligit transmutationem symptomatum ob transmigrationem humorum de vno loco in alterum, vt crebro incalescere, & refrigerari, sitire, & sitis extinctio: Varia delirij species ob diuersa loca cerebri. Sic Turgentia significatur in principijs morborum. An potius permutatio decubitus frequēs, & inquietudo?

Curatio Phrenitidis. Cap. 11.

CVratio Phrenitidis. Ad inflammationem Cerebri, Causas, Febrem, Symptomata. Incipiendum à Causis antecedentibus prohibendo nefiat, aut augeatur. Ad fluentem humorem euacuatio, Motus contrarius. Optima euacuatio, si nihil prohibeat. Sin motus contrarius. Reuulsio ad inferiora: efficaciſſime cum euacuatione sensibili. Sin immobilitas, vt humor concoquatur. Euacuatio per

13. *Meth.* 2.

tio per venæ sectionem statim ab initio, nisi dissuadeant vires, ætas, anni tempus, Regio.

13. Meth. 21. At si ex bile, purgatio videtur conuenire, vt in Erisipelate: An morbo magno magnum remedium, & celeri celer: & quia

14. Meth. 3. De Sang. mis. 9. eodem confluit sanguis ob dolorem, caliditatem, vt in Pleuritide. Ex Cephalica dextra. Ex

2. Gla. 2. Crure, vbi nihil adhuc fluxit. Ex Hæmorrhoidibus per sanguisugas: Ex dorso per Cucurbitulas, vbi venæ sectio non

De Sang. mis. 19. sufficit, vel non toleratur, vt in puero, Sene. Medicamento purgante post venæ sectionem, vel loco sectionis venæ in materia turgente, cum paucitate sanguinis: cum humor minatur

2. in 1. Prot. 12. & 27. partem principem: Cognoscitur ex crebra permutatione id est inquietudine.

Rasis ex succo fructuum: Nos Syruppum rosatum solutiuum, Violatum Cassia: Diacatholicon: Tamarindi. Rha-

barba-

barbarum. Clysteres ex Cassia, Hiera. Motus contrarius ad inferiora insensibiliter euacuando, Frictionibus extremorum, lotionibus actu calidis, sed potentia frigidis. Repellentia, Capiti frigida & astringentia perfusione Oxyrhodini in Syncipite. Immobilitas post reuulsiones ad causas fluxionis. Ad feruorem & febrem attollentem. Refrigerantia & incrassantia. Aquæ frigidæ potio: Succi refrigerantes, Vinum, granatorũ Aqua Lactucæ, Endiuiæ, Acetosæ. Sy. violatus. Bolus armenus. *13. Melh. 21.*

Ad recipientis caliditatem, trahentem Oxyrhodinum in niue refrigeratum & alia remedia refrigerantia. Ad partes mandantes vt Hepati.

Epithemata refrigerantia, Vnguentum Sandalinum, Rosaceum, Omphacinm. Ad viarum latitudinem, venas & Arterias in colo astringere ex

succo

ſucco Polygoni, Aqua roſacea cum Aceto & Bolo armeno.

Ad humorem collectum in capite, ſi multitudine diſtendit, euacuatio vt in Phlegmone, qui morbus ad inſtrumentum pertinet magis quam ad intemperiem. Si ſolus feruor lædit vt in Eryſipelate, refrigeratio magis, quod pertinet ad partes ſimilares. In *P*hrenitide lædit magis intemperie, ergo magis refrigerandum. Euacuatio à parte ſenſibiliter fit ſecta vena in fronte, quam ſecuit Trallianus, cum non poſſet in Cubitu, facit & ad dolorem in occipite, qui ſolet initio infeſtare. Paulus è naribus, aut ſub lingua; Nam venæ externæ communicant cum internis. Inſenſibiliter repellendo non fixos, digerendo fixos, euocando inueteratos. Sed periculoſa digerentia & euocantia ob caliditatem, niſi in declinatione. In cæteris inflammationibus liçet in Aug-

13. Meth. 8.

5. Aph. 28.

de loc. in hom.

mento

mento cum repellentibus admiscere digerentia. Sed in Phrenitide refrigerantia tantū & virtutem principem sopientia. Faciunt & ad concoctionem. Eadem ad Erysipelata eo excepto, quod non actu frigida, sed calida adhibentur ad rarefaciendum, ne inculcetur materia. Refrigeratio fit, perfundendo decoctum Capitum papaueris, lactucæ, foliorum Salicis Portulacæ, Violarum, Hordei Nymphææ, Mandragoræ; addendum Chamæmelum ad rarefaciendum. Eadem perfusio commoda est ad pedes & manus, addito modico vini vt ferat vapores refrigerantes ad caput, quod tutius est. Sæpius in die Rasis: Post vngere caput ex Oleo violato, & lacte mulieris, & tegendum caput. Odores frigidi naribus, fronti: ex aqua rosacea, aceto, Camphora, Vnguentum populeon: non valdè obstupefacientia, vbi vires imbecillæ

2. *Gla.* 2.

13. *Meth.* 21.

becillæ Celſus: duæ herbæ vtiles in quibuſcumque viribus: Solanum Muralis ſucco vtriuſque expreſſo impleatur caput, melius admixto oleo violato. 13. Meth. 21. Digerentia in declinatione tantum. Oleis perfundere & fouere incoctis Serpillo, Sphondilio, Ruta, cum modico aceti ad penetrationem, Caſtoreo. Quidam Pulmonem calidum imponunt, Capiti raſo per noctem, ſubſtratis folijs Cucurbitæ: Pullos Gallinaceos diſſectos, Rutam cum Aceto. Inueteratis extrahentia: Cucurbitulæ in occipite, Sternutamenta, Venæ frontis ſectio per interualla, vnde ſanguis fluat, quantum Capit teſta oui.

Non ſinapiſmi, neque vſtiones, ob relictam intemperiem calidam & ſiccam. Ad ſiccitatem derelictam, quæ Phrenitis Hectica dicitur, quia inueterata eſt, intus humectãdum. Pſyllij Mucillago extracta cum aqua

aqua Cucumeris cocta cum ſapa, & additis Gummi arabico, Seminibus communibus, Cidonij, Portulacæ: Amilo, Sandalis. Fiat electuarium, de quo ſumat vnciam dimidiam bis in die: Potus aquæ Hordei incoctis Cancris fluuiatilibus & ſebeſten.

Ad Phrenitidem ex ſepto tranſuerſo. Venæ ſectio ex interna brachij, vt in Pleuritide. Ex Hæmorhoidibus: Cucurbitulæ in dorſo cum ſcarificatione, ad nates, Clunas, & Coxas. Purgatio per Clyſteres magis ne pars offendatur. Hipp. Intus & extra caleſacientibus vtendum & purgantibus per ſputum vt in Peripneumonia: aliquando per inferiorem purgationem. Præcordia fouere & perfundere Roſaceo, Violaceo: Si magnus æſtus, ſucco ſemperuiui actu frigido, folijs Cucurbitæ impoſitis, non diutius, ne offendatur reſpiratio. Non

2. *De Mor. & de Aff.*

Acetum

Acetum vt in Capite, sed Omphacium ad robur circumstantium. Post principia addenda rarefacientia & relaxantia: Oleum amygdalarum dulcium cum rosaceo, Chamæmelinum. Semen lini incoctum cum hydræleo. Cataplasma ex lini semine & Hordeo cū Hydræleo. Non multum calfacere, ne augeatur inflāmatio. Potus aquæ tepidæ non frigidæ Hydræleum exhibet Trall. At in Erysipelate aquæ frigidæ potus. *9. Meth. 5.*

Capiti Oxyrhodinum semper, nunquam digerentia, nisi factus sit morbus per essentiam. Hippo. ad febrem Phonodem. Frigefactoria ad viscera & Caput. Potus solus vsque ad Septimam ex mulsa aquosa facta maceratione Hordei torrefacti cum suis paleis: sin vires non ferunt: Ptisana modica, tenuis actu frigida, & aquam superbibat, Post septimam, si febris dimiserit, Milium lingat, & ad *2. De Mor.*

vespe-

veſperam Cucurbitam, aut Betas, & vinum album aquoſum, quo tempore & balneum conuenit. Cum validus fuerit, per nares purgato molli pharmaco. Aluum intra purgato, Poſtea lac aſininum exhibeto.

Ad Symptomata, vt Vigilias quæ maxime vrgent. Capitis ablutio aut Peduũ & manuum veſperi poſt Cenam, ex decocto Capitum Papaueris & reliquorum refrigerantium quæ dicta ſunt. Facit ad ſomnum etiam modica vini potio, quæ & mitigat ferociam Trall. *Si* Vrina ſupprimatur; Fouere veſicam ex Hydræleo, poſtea manu præmere. totum corpus oleo dulci perungere. Si conuulſio accedat: Vincire artus ſæpe. Reuellere Clyſteribus acutis. Caſtorium intus & extra. Caput & ſpinam vngere ex oleo Coſtino; aut Rutaceo.

De Lethargo. Cap. 12.

3. *lo. af.* 5. LEthargus, Lethargia: ab Obliuione dicta. Alius tamen affectus est Obliuio, quæ
2. *Aph.* 3. sine febre est. Reponitur inter sopores Contrarius Phrenitidi tum ob causas contrarias, tum
li. De fin. ob Symptomata Nam ad frigiditatem pertinet Sonnus & immobilitas. Est delatio in sonnum ægre excitabilem, cum debili febre, & maligna.

Cum oedemate flatuoso, & coloris vitio, & languore solidarum partium, & Spiritus pulsatorij. Auic. Est inflammatio Phlegmatica intra Craneum.
13. *Meth.* 21. Gal. Lethargus est, cum humor frigidus putrescit in Capite, vbi princeps facultas, febrem faciens. Differt à Caro, Catoche, Apoplexia, quia sine febre &
1. *in* 1. *Pror.* 1. putredine. à Comate & Cataphora, quia per consensum, non continui. Licet Coma sæpe ac-

cipia-

cipiatur pro lethargo. Paulus aliter accipit. Carum inquit, febris præcedit, eaque vehementior. Lethargum ſubſequitur. Catochus mixtus ex Phrenitide & lethargo. Aetius lethargum vocat omnem delationem in ſomnū vel primario vel per conſenſum. *3. in 1. Pror. 75.*

Catochem & Catalepſim, mediam inter Phrenitidem & lethargum ex Melancholia. Caros cum frigidi & humidi vapores cerebrū occupant cum debili febre. Coma, cum calidi & humidi vapores in febre feruntur ad caput. Raſis communi nomine, Subet vocat, quod Soporem ſignificat. Auic. Subet tantū ſine febre accipit. Gal. Inter altos ſopores Apoplexia, Caros & Cathoche ſine febre. eoſdem affectus, ſi cum febre lethargum vocari. Hipp. Lethargum vocat, cum vitio Pulmonis caput lædituꝛ. Inquit enim. Morbi Lethargi appella- *13. Meth. 21.* *2. & 3. Morb.*

ti ſtatus idem eſt, qui Peripneumoniæ, verum difficilior. Tuſſis & ſopor ipſum tenet, & ſaliuam multam & liquidam educit: aliquando & nugas garrit.

3. *De Morb.* Alter morbus Bletos vocatur, à Blito herba inſipida quidam Attonitum & Sideratum vertũt: quod tribuitur Apoplexiæ. Videtur autem hunc morbum ſignificare, quem hoc modo deſcribit. Cum cerebrum multa immunditia vitioſorum humorum repletum fuerit, anterior capitis pars primum dolorem ipſis exhibet, & ſuſpicere non poſſunt aliqui ambobus oculis, aliqui altero, & ſopor ipſos tenet, & deſipiunt, & tempora ſaliunt. & febris tenuis habet, & corporis impotentia. Hic tertia aut quinta die moritur, ſi vero ad Septimam peruenerit, à morbo liber euadit.

2. *in* 1. *Prot.* 28. & 1. *in* 3. *Epi.* 6. Circa Lethargi differentias ſupponendum. Alium eſſe ſonnum naturalem, alium Sopo-

rem,

rem, qui ſonnus præter naturam eſt: & aliam Vigilandi impotentiam. ex Gal. Sonnus naturalis eſt, qui fit ob concurſum calidi natiui ad alimentum, vt inſtauretur, ſalubris vt ſignum & Cauſa. 3. ca. pul. 10. 2. Aph. 3.

Sopor ſonnus eſt morboſus; Cum calor natiuus foras progredi nequit. ob immodicam humiditatem, in cerebro, vt in Comate & lethargo cui opponitur Phrenitidum vigilia. Nam nequit intro vergere ob caliditatem & ſiccitatem. Contingit & ob ſolam frigiditatem præter naturam, vel ſolam humiditatem, vel vtraque: Cum humiditate Lethargus, Cum ſiccitate Catalepſis. Impotentia vigilandi eſt, cum ob virium imbecillitatem nequit calor naturalis foras prodire: nequeunt attollere palpebras. Ariſtoteles inquit, Non eſt ſonnus quælibet impotentia ſentiendi, vt in animi deliquio in Amentia; & 1. Sy. ca. 8. 2. Aph. 3. 1. in 3. Epi. 6. De ſon. & vi. 2.

cum venæ in collo apprænduntur. Idem dicendum in compreſſionibus Cerebri ab oſſe depreſſo, & percuſſionibus validis Temporum, vnde Caros fit. Hæc tamen Medici inter *S*opores reponunt omnes ob defectum Spirituum animalium, aſſimilantur morti. In omnibus tam in Sonno, quam in Sopore, & Impotētia vigilādi datur magis & minus. Vnde Somnus profundiſſimus, leuiſſimus, medius pro facili & difficili expergefactione. Et commiſcentur Sonni & Vigiliæ varijs modis, vt aliquando. contingat, in Sonnis moueri & ſentire. Vtraque ſi modum exceſſerint, malum. Lethargi differentiæ. Exquiſitus ex ſola pituita: Spurius ob mixtionem flauæ bilis vel Atræ. in quo confunduntur Symptomata: Sopor & vigiliæ. *S*opor vigilans, & Coma vigil ob bilem & pituitam. Vel initio vigiliæ magis poſt

2. *Aph.* 3.

4. *Aph.* 2.

3. *loc. ſ.*

poſt Sopor: vel contra, vel vtraque per totum morbum, quæ Typhomania antiquis appellata eſt: mixtio Phrenitidis & Lethargi. Cauſa Symptomatis id eſt Soporis, intemperies frigida & humida cum humore ob multitudinem grauante Cerebrum. Memoriæ & rationis diminutæ. Frigiditas magis; vt caliditas deprauatæ in delirijs. Cauſa morbi, Materia quæcunque grauans multitudine Pituita in vero Lethargo: Atrabilis in Catalepſi. Sanguis in quodam Caro. Omnes Lethargi, ſi cum febre. Forte & flaua bilis ſi craſſa & multa: viſum enim eſt poſt febres ardentes Sopitos ægrotantes, & bilis craſſæ excretione liberatos. *De Com. 2. 1. Sy. ca. 8. 3. lo. af. 5.*

Efficiens quodcunque Pituitam gignit & commouet, ad Caput.

Vaporoſa, inter Alimenta, vina craſſa, Lactuca, Lac, Cepæ. Inter medicamenta. Sopo-

rifera appellata : Quædam ex his etiam insaniam inducunt vt Hyosciamus, mandragoras.
3. *Aph.* 5. Vinum merum. Caput replent etiam Balnea. Austri; Febres; Abscessus post aures. Aetas pue rilis, declinans.

Signa: Cognoscitur somnus
2. *Prog.* 11. præter naturam, tempore inconsueto, Noctu melior quam die: mane quam vesperi: in
2. *Aph.* 1. declinatione febris & statu, quã in augmentoi pessimus in principio accessionis. Longitudine, nisi ex manifesta causa, vt post longas vigilias. Sæpe somnus duorum dierum profuit: & post
2. *in* 1. *Pror.* 28. vini potum liberaliorem: In infantibus magis. Hyeme. Profunditate; id est difficili expergefactione. quod solum signum
1. *Aph.* 15. grauis somni ponitur. Excipienda hic quoque causa manifesta. At non omnis morbosus profundus, vt Coma non
2. *Aph.* 3. somniculosum. Inquit enim
3. *in* 3. *Epi.* 39. Hippocrates.

Præhen-

Præhendebat eos Coma con- *De Com.*
tinuum non ſonniculoſum: &
Gal. Vigilare nequeunt ob pi-
tuitam, neque dormire, ob fla-
uam bilem, neque attollere
palpebras. Vigilandi impo-
tentia diſcernitur pulſu paruo,
& languore. Contingit ſæpe
in Phrenitide emoriente vir-
tute.

Sopor continuus in Letharg-
go ad differentiam eius qui fit
in principijs acceſſionum ob ca
loris concentrationem & refri-
gerationem. Ab initio mãgis *2. Aph. 1.*
quam Phrenitis. Initio ſopore
erant oppreſſi, faſtidioſi, inhor- *3. in 3. Epi. 34.*
reſcenteſque. *In* mixto non
ſemper continuus. Incipiunt ma
gis vigiliæ, Succedunt ſopores,
abſumpta bile, relictis humo-
ribus craſſis.

Febris continua ex genere
Quotidianæ, inter ardentes: Fe-
bris non acuta, neque magno-
pere ſitibundi, vel deliri. Ac-
ceſſiones pleriſque diebus pa-

ribus. Extremæ manus & pedes frigidiores fere per totam accessionem : vix nec probe redibat Calor. Grauitas capitis
3. loc. af. 1. sine mordaci dolore. Ratio læditur diminute, vel in totum ob frigiditatem, vnde tarditas in loquendo. Non deprauate,
3. in 3. Epi. 37. nisi misceatur cum Phrenitide. Obliuio sub accessiones, languor, vocisque defectus: Ignorantia aliquando sui ipsius & suorum, vt Tucidides in Peste narrat. Pulsus tardus, rarus,
4. ca. pu. 13. vndosus in altis soporibus semper, inæqualis, intermittens, aliquando dicrotus, id est quasi
3. in 3. Epi. 41. replicatus. Vrinæ tenues, aquosæ : Subsidentia alba sursum petens generari significat, præcipue in subiugalibus. Nam firmato humore in parte, tenues & aquosæ.

2. Acu. 8. Prognostica Periculosus. Nã inter acutos, & ob partem principem. Diuturnior Phreni-
2. in 1. Pror. 29. tide. Ignorantia & obliuio cum rigore

rigore malum. *L*abi ad pedes his contingit, quod malum. Soluitur coctione, egrediente humore vel per nares vel per palatum. Abſceſſu poſt aures. Non ſoluitur morbus niſi vrinæ craſſeſcant, cum ſubſidentijs albis, vel præcedentibus flauis in materia mixta. Moriuntur congelato & perfrigerato ſanguine in Cerebro. Hinc Sphacelus naſcitur.

1. *Prog.* 15.

3. *in* 1. *Prog.* 75.

2. *De Morb.*

Lethargi Curatio. *Cap.* 13.

CVratio in principio & fine ſimilis eſt Phrenitidi. Ad humorem aſcendentem ad Caput, Euacuatio reuellens ad inferiora: Venæ ſectio ex Cephalica vel Communi in plenitudine totius: Sin per Hæmorrhoidas, Cucurbitulas in dorſo: Clyſteres acutiores quã in Phrenitide addito Melle, Hiera compoſita: Non Medi-

13. *Meth.* 21.

ex Sinapi cum melle. Piper, Staphisagria, Euphorbium, Castorium ex oxymelite. Digitis extrahenda pituita ex ore. Vomitoria cum penna illita ex prædictis. Inueteratis Sinapismi Capiti raso, & Cucurbitulæ in occipite; Sed præparandus locus fomento ex Sale, Milio, Furfure in sacculis: Post sinapismum mitiganda vstio ex oleo violato. Recentiores inurunt in vertice & Occipite. 2. Mor. & 3. Hipp. non inurit, inquit enim: ad Bletum, quem Lethargum esse diximus: si reliqua non prosint, vnica spes relinquitur. Sinciput findito, & vbi sanguis defluxerit, Labijs compositis curato; sin moritur decima octaua vel vigesima die.

Ad Symptomata; ad Febrem non conueniunt refrigerantia & humectantia quia contra indicat pituita, & sopor. Tamen in principio requiruntur ad sistendum motum humoris. vt

Sy-

Sy. violatus, de Endiuia: Bolus armenus cum aqua rosacea, vel Acetosæ: quo tempore etiam conuenit Oxyrhodinum. Ad Soporem: excitandi ne in Caron tranſeant. Sinere pauliſper hora conſueta dormiendi: vt noctu, mane, non meridie nec veſperi. Sonnus confert ad concoctionem, vigilia ad digerendum; Vtraque neceſſaria in humoribus crudis, moderate & viciſſim. Fugiendus in principio acceſſionis: Concedendus in declinatione magis: minus in ſtatu, adhuc minus in augmento. Fugiendus quando laborem præſtat, vel delirium: Concedendus cum ſedat vtrunque. Excitandi per interualla poſt dimidium horæ. Clamore, Odoribus ex Aceto acerrimo cum Ruta, Thymo, Pipere, Euphorbio, Caſtorio: Fumigijs ex Cornu cerui, Galbano, Ferula, Eupatorio, Capillis humanis vſtis, & ex aceto illitis fronti,

2. Prog. 11.

12. Meth. 3.

2. Aph. 1. & 2.

Trall.

ex Sinapi cum melle. Piper, Staphisagria, Euphorbium, Castorium ex oxymelite. Digitis extrahenda pituita ex ore. Vomitoria cum penna illita ex prædictis. Inueteratis Sinapismi Capiti raso, & Cucurbitulæ in occipite; Sed præparandus locus fomento ex Sale, Milio, Furfure in sacculis: Post sinapismum mitiganda vstio ex oleo violato. Recentiores inurunt in vertice & Occipite.
2. Mor. & 3. Hipp. non inurit, inquit enim: ad Bletum, quem Lethargum esse diximus: si reliqua non prosint, vnica spes relinquitur. Sinciput findito, & vbi sanguis defluxerit, Labijs compositis curato; sin moritur decima octaua vel vigesima die.

Ad Symptomata; ad Febrem non conueniunt refrigerantia & humectantia quia contra indicat pituita, & sopor. Tamen in principio requiruntur ad sistendum motum humoris. vt

Sy-

Sy. violatus, de Endiuia: Bolus armenus cum aqua rosacea, vel Acetosæ: quo tempore etiam conuenit Oxyrhodinum. Ad Soporem: excitandi ne in Caron transeant. Sinere paulisper hora consueta dormiendi: vt noctu, mane, non meridie nec vesperi. Sonnus confert ad concoctionem, vigilia ad digerendum; Vtraque necessaria in humoribus crudis, moderate & viciſſim. Fugiendus in principio acceſſionis: Concedendus in declinatione magis: minus in ſtatu, adhuc minus in augmento. Fugiendus quando laborem præſtat, vel delirium: Concedendus cum ſedat vtrunque. Excitandi per interualla poſt dimidium horæ. Clamore, Odoribus ex Aceto acerrimo cum Ruta, Thymo, Pipere, Euphorbio, Caſtorio: Fumigijs ex Cornu cerui, Galbano, Ferula, Eupatorio, Capillis humanis vſtis, & ex aceto illitis fronti,

2. Prog. 11.

12. Meth. 3.

2. Aph. 1. & 2.

Tral.

ribus. Extremæ manus & pedes frigidiores fere per totam accessionem : vix nec probe redibat Calor. Grauitas capitis
3. loc. af. 5. sine mordaci dolore. Ratio læditur diminute, vel in totum ob frigiditatem, vnde tarditas in loquendo. Non deprauate,
3. in 3. Epi. 37. nisi misceatur cum Phrenitide. Obliuio sub accessiones, languor, vocisque defectus: Ignorantia aliquando sui ipsius & suorum, vt Tucidides in Peste narrat. Pulsus tardus, rarus,
4. ca. pu. 13. vndosus in altis soporibus semper, inæqualis, intermittens, aliquando dicrotus, id est quasi
3. in 3. Epi. 41. replicatus. Vrinæ tenues, aquosæ : Subsidentia alba sursum petens generari significat, præcipue in subiugalibus. Nam firmato humore in parte, tenues & aquosæ.

2. Acu. 8. Prognostica Periculosus. Nã inter acutos, & ob partem principem. Diuturnior Phreni-
2. in 1. Pror. 29. tide. Ignorantia & obliuio cum rigore

rigore malum. *L*abi ad pedes his contingit, quod malum. Soluitur coctione, egrediente humore vel per nares vel per palatum. Abſceſſu poſt aures. Non ſoluitur morbus niſi vrinæ craſſeſcant, cum ſubſidentijs albis, vel præcedentibus flauis in materia mixta. Moriuntur congelato & perfrigerato ſanguine in Cerebro. Hinc Sphacelus naſcitur. *1. Prog. 15.* *3. in 1. Pror. 75.* *2. De Morb.*

Lethargi Curatio. *Cap.* 13.

CVratio in principio & fine ſimilis eſt Phrenitidi. Ad humorem aſcendentem ad Caput, Euacuatio reuellens ad inferiora: Venæ ſectio ex Cephalica vel Communi in plenitudine totius: Sin per Hæmorrhoidas, Cucurbitulas in dorſo: Clyſteres acutiores quã in Phrenitide addito Melle, Hiera compoſita: Non Medi- *13. Meth. 21.*

camenta purgantia in initio Auic. quia virtus ſopita non adiuuat, & interim agitando caput magis replet: Amplius humor Craſſus longiori tempore eget ad præparationem & concoctionem. vt Gal. teſtatur.

1. *Aph.* 24. Præparantia per incidentia & extenuantia. Oxymel. s. Comp. Acetoſus de duabus radicibus Sy. de Betonica, de Stæchade. Sed contemperanda caliditas febrilis & putredinis, ex decocto Cicorei, Agrimoniæ, Capilli veneris. Purgatio vbi morbus in longitudinem protrahitur, præcipue ſi tremor appareret, nec febris vehemens. Trall. Scamonij ſcrupulus vnus: Caſtorei Scrup. duo, fiant pillulæ. Aliud Hieræ s. drachma vna, Colocyntidis Scrup. Semis. Mirobalani Scrup. vnus. Maſtiches Scrup. vnus & ſemis. fiant pillulæ. Nos vtimur pill. Aggregatiuis. Si febris vehemens, abſtinendum à purgantibus:

Solum

Solum Caſtoreum propinandū Scrup. vnus per ſe, vel cum oxymelite hora vna ante acceſſionem, generoſiſſimū remedium Trall. & Auic.

Capiti in initio repellentia conueniunt, ad humorem aſcendentem, per Oxyrhodinum vſque ad tertium diem. Paulus & Trall. admiſcent calefacientia extenuantia, Thymum, Caſtoreum. At poſt principia Gal. & Auic. Auicenna poſt duos dies: Acetum ſcyllitícum cum oleo incoctis Thymo, Calamento, Peucedano, Panace, Iride, Ariſtolochia, Caſtoreo: Suturas irrigando & fouendo. Naribus ad pituitam diſſecandam in cerebro, Nigella ex Aceto, Ruta, Thymum, Pulegium, Origanum, Siſimbrium. Ad educendam pituitā Sternutamenta ex acribus & valentibus inſpiratis, vel inſufflatis, vel illitis Apophlegmatiſmi, Palatum inungere 3. *loc. aſſ.* 5.

ex Sinapi cum melle. Piper, Staphisagria, Euphorbium, Castorium ex oxymelite. Digitis extrahenda pituita ex ore. Vomitoria cum penna illita ex prædictis. Inueteratis Sinapismi Capiti raso, & Cucurbitulæ in occipite; Sed præparandus locus fomento ex Sale, Milio, Furfure in sacculis: Post sinapismum mitiganda vstio ex oleo violato. Recentiores inurunt in vertice & Occipite. 2. Mor. & 3. Hipp. non inurit, inquit enim: ad Bletum, quem Lethargum esse diximus: si reliqua non prosint, vnica spes relinquitur. Sinciput findito, & vbi sanguis defluxerit, Labijs compositis curato; sin moritur decima octaua vel vigesima die.

Ad Symptomata; ad Febrem non conueniunt refrigerantia & humectantia quia contra indicat pituita, & sopor. Tamen in principio requiruntur ad sistendum motum humoris. vt

Sy-

Sy. violatus, de Endiuia: Bolus armenus cum aqua rosacea, vel Acetosæ: quo tempore etiam conuenit Oxyrhodinum. Ad Soporem: excitandi ne in Caron transeant. Sinere paulisper hora consueta dormiendi: vt noctu, mane, non meridie nec vesperi. Somnus confert ad concoctionem, vigilia ad digerendum; Vtraque necessaria in humoribus crudis, moderate & vicissim. Fugiendus in principio accessionis: Concedendus in declinatione magis: minus in statu, adhuc minus in augmento. Fugiendus quando laborem præstat, vel delirium: Concedendus cum sedat vtrunque. Excitandi per interualla post dimidium horæ. Clamore, Odoribus ex Aceto acerrimo cum Ruta, Thymo, Pipere, Euphorbio, Castorio: Fumigijs ex Cornu cerui, Galbano, Ferula, Eupatorio, Capillis humanis vstis, & ex aceto illitis fronti,

2. Prog. 11.

12. Meth. 3.

2. Aph. 1. & 2.

Tral.

Trall. dolorificis cum euulsione pilorum, compressione digitorum, vinculis ad extremas partes. Frictionibus asperis ex sale & aceto. Cucurbitulis deorsum attractis ad tibias, coxas, clunas, & dorsum. Scylla leuigata ex aceto illinenda plantis pedum & manuum. Suppositoria ex melle, Salgemma, & speciebus Hieralogodion, simul reuellunt & excitant. Hodie vtuntur vesicatorijs cum Cantharidibus fermento exceptis cum aceto Scyllitico: ad brachia, ad Crura. Paulus rubores excitat, in cruribus, & Femore. Celsus inquit. Validissime excitat aqua frigida repente infusa post remissionem, perunctο prius corpore multo oleo: deinde per caput totũ corpus perfundendum. At non in difficultate respirandi, neque duris hypochondrijs. Non iaceat præsertim supinus, nam excrementa non descẽdunt ad Palatum.

latum. Sed erecta ceruice, aliquando pronus cum descendit pituita. Ad vrinæ obliuionem Comprimenda vesica supra pectinem: inungenda ex oleo Rutaceo, cum Castorio. Ad Parotides, Si magnitudo inflammationis periculum minetur, diminuenda initio ex missione sanguinis ex cubito eiusdem lateris: ad particulam relaxantibus vtendum, non repellentibus: ex oleo amygd. dulcium, Chamæmelino, Anethino, Liliaceo, Pinguedine Anatis, additis digerentibus & concoquentibus, Myrrha Thure, Croco, Iride. Si vergat ad suppurationem: Cataplasma ex Althea, Fænogræco, Semine Lini, Farina Hordei. Postea aperiendum, vt pus ducatur.

Victus tenuis: Ptisana, Cremor Auenæ Paul. Halicæ cum Oxymelite, Apio, Hissopo. Amygdalæ succus ex melle, mica pauis cum aqua mellis: Admonere

monere vt bibant, colluant, deglutiãt. Cogere Bombilio Paul. quod vaſculum anguſti oris ad infundendũ. Potus Mulſæ cum modico piperis, aut Cinnamomi non actu frigidus: Vinum modicum apparente coctione. Poſt cibum vigilet, extremæ vinciantur, & vngantur, ne vapores ferantur ad caput. Aer luminoſus, ſiccus ex ſuffumigijs. In declinatione geſtationes moderatæ. Trall. Balneum aquæ dulcis laudat multos graui ſono excitatos.

De Lethargo Spurio. *Cap.* 14.

LEthargus ſpurius quidam ex mixtione flauæ bilis, in quo delirium & Sopor, affectus medius: magis & minus accedens ad Phrenitidem aut Lethargum. Alius ex Melancholia. Hunc Aetius Catochem & Catalepſim vocat, quia eſt veluti

veluti mentis occupatio & appræhenſio : Delirij ſpecies ex atra bile magis , periculoſior Lethargo cum febre ſimili . Aliquando ex ſanguinis copia . At Galenus Catochem & Catalepſim affectus eſſe ſine febre : Si cum febre lethargum eſſe . Soporem eſſe vigilantem , in quo manent apertæ palpebræ : affectum frigidum & ſiccum . Tradit tamen Hippocrates Catochem febrilem , cum inquit . Capite dolentes cum Catoche delirantes : & in febre ardente aliquando fieri Catochem . Hunc ſignificaſſe videtur in Prog. cum inquit . Oculorum in ſomno ſuſpectiones , id eſt Somnus non clauſis exacte palpebris,quod ob ſiccitatem. Paulus Catochem vocari apud poſteriores non mixtum affectum ex bile & pituita , vt apud antiquiores , Sed ſimplicem affectū ex humore frigido & ſicco in poſteriore parte cerebri . Fieri aliquan-

13. Meth. 21.

4. loc. af. 2.

2. in 1. Pror. 48. & 55.

1. Prog. 11.

aliquando à cauſis procatarticis vt Ebrietate, Medicamentis, ſuperpurgatione, morſu ventriculi, Vermibus, Vtero per conſenſum. Pertinent hi ad Conuulſiones, quos Congelatos vocant Arabes. omnes ſine febre.

2. *De Morb.* Alibi apud Hippocratem Sphacelus & Sphaceliſmus. vocatur; quaſi Cerebri corruptio, in qua fit repentina obmuſteſcentia vt in Apoplexia, & liuor in facie, vt ſolet in Gangrena. Sphacelus inquit cum febre, in anteriore parte, facies paulatim intumeſcit, & liuida fit, febris & rigor. Sphaceliſmus ſine febre in poſteriore parte capitis, dolor ad ſpinam. Signa mixtionis dominante pituita Sopor vt in Lethargo oculis clauſis, & delirium cum excitatur. Dominante bile, Sopor cum continua vigilia & delirio: quod Coma non Sonniculoſum, non exacte claudunt palpebras. Ex mixtione atræ bilis: Sonnus cum

2. & 3. *De Morb.*

3. *in* 3. *Epi.* 39.

oculis

oculis apertis, & febris continua, videntur vigilare, quia oculos non claudunt : at non audiunt, nec vident,& aliquando repente obmutescunt. Aet. aliquando nictant, aut intente videntur intueri, & veluti fixos oculos habent, & palpebras penitus immobiles, etiam si admoueas manus,non audiunt, nec loquuntur. Admouent aliquando manus ad oculos & nares, quasi vellicentur. Aliquando potus per nares egreditur, deglutire nequeunt. Dolor maior capitis quam in Lethargo ; Rixa & alienatio. Pulsus parui languidi quasi deficientes ; Respiratio inæqualis ; Suspiria per interualla. Alui & vrinæ Suppressio ob stupiditatem & ob raptum ad caput. Sordes in oculis aliquando festucas colligunt. Auic. Prognostica. Hipp. de Sphacelo & Sphacelismo inquit ; cito pereunt die tertia, nisi iuuet sanguinis fluxus è naribus:

1. *Prog.* 11. & 12. ribus: Et in Prog. valde exitialis, niſi à medicamento contingat, in Prorreticis. Capite dolentes cum Catoche delirantes, intercepta aluo, oculoque feroci, in ſcapulas rigent.

Si oculus peruertitur, aut liuida eſt palpebra aut naſus aut labrum, cum aliquo alio ſigno, mors propè eſt. *Significat Sphacelum.* In febre ardente oculorum peruerſio mala, præſertim ſi Catochi fiant. At ex Cauſa procatartica, & per conſenſum non adeo verenda.

Lethargi ſpuri Curatio.
Cap. 15.

CVratio ad mixtionem bilis & pituitæ, remedijs ad vtrunque humorem Initio venæ ſectio; reuellens à capite, Hirudines ad Hæmor. Cucurbitulæ deorſum trahentes, Clyſteres. Capiti repellentia. In augmento & ſtatu miſcenda digę-

digerentia ad pituitam, cum refrigerantibus ad bilem tam extra Capiti & Hypochondrijs, quã intra ad humores alterandos & euacuandos mixtis remedijs ad Phrenitidem & Lethargum.

Ad Catochum febrilem, si ex solo sanguine. Venæ sectio sufficit; nec expectandum vt facies liuescat inculcato scilicet sanguine, vnde Sphacelus oritur: & Capiti oxyrhodinum, Si sanguis impactus relinquitur, ad digerentia transeundum.

Ad humorem melancholicum; Venæ sectio, si facies rubet, & vires consentiunt ex Cephalica, audactius si fluat niger & crassus. vtilissimæ hirudines ad Hæmorrhoidas. Non si ob siccitatem, aut post euacuationes ex Pharmacis, Neque purgantia; sed Clysteres reuulsiui singulis diebus. Simplicissimus apud Aet. ex succo furfuris mel-

le ſpuma nitri. Efficacius Incocto Polypodio aut Elleboro nigro. Capiti Oxyrhodinum, at non perſeuerandum cum aceto ob ſiccitatem; Conueniunt humectantia & refrigerantia vbi febris vehementior, nunc etiam calefacientia moderate, vbi febris remiſſior. Oleum dulce tepidum ſolum capiti irrigandum; aut Amygdalarum dulcium, nunc incoctis violis, Capitibus papaueris, Chamæmelo. Nunc Serpillo, Thymo Caſtorio ſed modice ob ſiccitatem. In his vtiliſſimi pulli Gallinarum aut Columbarum diſſecti & impoſiti: Pulmones calidi, nam miti calore non exaſperant. In his non conueniunt ſternutamenta, nec Apophlegmatiſmi, niſi poſt multam humectationem. Non frictiones ſiccæ nec vehements. Non Cucurbitulæ, nam terreſtris humor non inſequitur. tanto minus inuſtiones. Præcipua cura-

tio

tio in humectatione, & poſt humectationem purgatio. Sy. ad atram bilem, de Pomis, de Epithimo; Meliſſa, Bugloſſa. Medicamenta purgantia in declinatione. Sena, Polypodium, Epithymum, cõfectio Hamech Totum corpus inũgere ex oleo Anethino Amygdalino Chamæmelino in hyeme, Violato in Æſtate.

Balneum aquæ dulcis. Victus humidus; Ptiſana; Potus non aquæ ſed Apomeli, Mulſa diutius incocta. Anethi & Apij decoctum vbi vrinæ craſſæ. Iura carnium contemperant atram bilem. Hipp. Ad Sphaceliſmum cerebri, ſi ſanguis è naribus fluxerit, aut per vomitum; ſi plus iuſto vomat bibat farinam trimeſtrem aquæ inſperſam. *Si* è naribus, reuulſio fiat ad venas brachij, & compreſſio fiat in temporibus ad venas vinculo ſuppoſito ſplenio. Bibat acetum album aquoſum, & ſi debilis 2. *De Mor.*

bilis sit, Ptisanam, vitet cale-
2. *Acu.5.* factoria. *Si* sanguis non fluxerit, Calefactoria ex Eruo in *Sac*culis feruente cum posca ad cervicem, dorsum & pectus adhibenda existente dolore in posteriore. *Si* dolor in anteriore, apparente tumore, & liuore: secandum qua parte intumuit, & purgato osse, radendum vsq. ad secundam laminam, deinde
3. *Morb.* curandum vt fracturam. *Si* tumor non apparuerit, neque sanguis fluat. *Sternutatoria* adhibenda per odorata leuiter, & aluus vtraque purganda. *Sorbitiones* tenues tepidæ; abstineat à vino.

De Mania. Cap. 16.

2. *Sy. ca.* 7. MAnia, Insania, Furor, id est Mentis alienatio. Est delirium sine febre. Morbus appellatus à *Symptomate*. Est enim prauus motus imagina-
Sy. dif. 3. tricis, vel rationis, vel vtriusq. simul

simul Num & memoriæ? nam est prauus motus regentis facultatis.

Deprauatur autem memoria, cum aberrant circa præterita. Alia vero est obliuio, tarda scilicet recordatio aut nulla. Cum Symptoma imbecille est, vocatur Delirium & desipientia. Cum vehemens & continuum, Mentis alienatio. *7. Aph. 5. & 9.*

Si cum timore & mæstitia, Melancholia. Si sine his, nomine generis Mania. Rasis. & Trall. Melancholiam pro genere. Paulus Maniam vocat siue Insaniam, cum ferarum more efferuntur violenter irruentes in vnumquenque. Species variæ ex modo delirij. Causa delirij affectus, qui vel intemperies calida eorum quæ in cerebro, vel succi vitiosi mordētes, aut atri. Non frigiditas, nam diminutionem & immobilitatem facit. Fatuitatem, Obliuionem, torpidas actiones, non deprauatas. *6. Aph. 23. & 3. Aph. 20. 22. 4. loc. aff. 2. 2. Sy. ca. 7.*

2. loc. af. 5. tas. Neque humiditas, nam pigritiam, & insensibilitatem
3. Aph. 5. facit. Siccitas motum facit, &
6. Aph. 56. vigilias. Mania fit apud Galenum ab humore irritante & mordente, cuiusmodi semper est flauabilis: Aliquando atra, cum supra modum exusta aut putrefacta malignam induerit acrimoniam. Aetius, Trall. & Auic. Quandam fieri ex multo sanguine puro, non putrefacto ad cærebrum confluente, vt in Ebrijs: quod & Galenus con-
7. Aph. 7. cedit. cum inquit. Desipiunt aliqui ex vini potationibus capite oppleto plurimo sanguine & spiritu calido. Trall. eandem fieri sponte in ijs, qui sanguine abundant. Forte id significauit Hipp. cum dixit. Vere furores:
3. Aph. 20. Quamuis Galenus hos tribuerit Autunno prauis humoribus reseruatis in id tempus. An à sanguine fieri potest in vere, cum ob multitudinem non contemperatur à cerebro? vt vult

Aristo-

Aristoteles. Circa hæc dubitatur, Primo. *Si* aliquando fit Mania à sanguine multo & puro. Non bene Galenus scribit, semper ab humore mordente, vt bile aut atra adusta. Respondetur, non omnẽ desipientiam Maniam esse, sed cum vehemens est delirium. 2. Part. an. 7. 6. Aph. 56.

Potest enim delirium fieri à sola intemperie, & à sanguine multo & vini potu, non tamen mania est. Est eni mania vehemens & diuturnus affectus: At desipientia ex Ebrietate, & solo sanguine breuis est, cito enim in his sedari potest perturbatio, quæ mentem commouet. Sed ad clariorem intelligentiam sciendum est, delirium non fieri seu in febre seu sine febre, nisi spiritus animalis cõmoueatur, & turbidior fiat, Inquit enim Hipp. Desipit homo, cum sanguis in capite à bile aut pituita calfactus, & plus solito commotus fuerit. 2. De Morb.

1. *De Morb.* Iterum inquit. Sanguis in homine maximam partem cõfert ad prudentiam, quidam dicunt, totum Cum igitur Bilis commota ad venas, & ad ſanguinem ingreſſa fuerit, commouet & calfacit, & deſipit homo & non ſibi conſtat, motione non ſolita contingente. Hæc Hippocrates. Quibus conſentit Ariſt. 2. *Part. an.* 2. Vim ſentiendi intelligendique obtinet pleniorem ſanguis tenuior & frigidior: Optime conſtant & ad robur & ad prudentiam quæ calidum tenuem, & ſyncerum habent. Cum igitur ſanguis arteriarum in quo ſpiritus animalis in cerebro, continetur, à prauis humoribus turbatus fuerit, & impurus redditus, deprauari actiones principum facultatum neceſſe eſt. Nam pro humorum prauitate deprauari imagines putandum eſt, & pro commotione imaginum, ac turbatione ſpiritus, iudicium lædi. Quies enim & pu-

puritas

puritas ſpiritus animalis ad prudentiã facit. Ideo non quælibet intemperies calida & ſicca cerebri deliriũ faciti, etiam ſi vehemens ſit, vt patet in doloribus capitis & multis febribus. ſed in quibus commotio fit imaginum: earum enim tumultu mens occupata externa ſenſibilia iudicare nequit: ſed pro motu imaginum varie mouetur. Turbari etiam poteſt ſanguis ſponte cum calidior aſcendens, non refrigeratur à cerebro ob eius intemperiem calidam, vel ſiccam. Inquit enim Ariſt. Deliria contingunt, cerebro ſupra modum ſicco, quia non refrigerat aſcendentem ſanguinem. Et Auic. inquit: Ob paucitatem medullæ cerebri vel natura vel morbo, non ſapiunt, quia non ſufficit ad copiam ſanguinis temperandam. Ex ſola igitur intemperie cerebri delirium continget, cum ſanguis copioſior fuerit, & ca-

2. Par. 2. 7.

lidior, vt in Ebrijs: non enim in his sedatur motus calidioris sanguinis. Non fit autem similis motus in omnibus febribus: quamuis enim in venis ferantur humores, non tamen est necesse commoueri spiritus in exiguis arterijs cerebri contentos.

Relinquitur igitur solum ab humoribus mordentibus vt bile flaua vel atra adusta deliriũ sine febre fieri, quæ Mania dicitur: hi enim soli morsu irritare possunt & mouere spiritus animales. Altera dubitatio. Desipientiam fieri etiam à Pituita tradit Hipp. conuerso sanguine ad serositatem, quia humiditas facilis est ad motum, id est ad ingressum in venas. Et ex plurimo sanguinis profluuio. Galenus interprætatur ob virtutis defectum, Idem in decrepitis An per desipientiam etiam significatur diminuta ratio? quæ Ania, & Parania, & stultitia vocatur. ob frigidam intemperiem.

3. Morb.

2. in 6. Epi. 38.

De Morb. sa. 7. Aph. 9.

Quod an. mo. 5.

2. Sy. ca. 7.

riem.

riem. Sic à pituita Cauſæ remotiores. Quæcumque turbare poſſunt ſpiritus animales in vaſis cerebri: Magnæ animi perturbationes: Excandeſcentia, Ira, Mæſtitia: Curæ, nimium ſtudium. Medicamenta turbidos vapores mittentia. Cicuta, Hyoſcyamus, Solanum manicum. Vigiliæ diuturnæ. Circa vmbiculum dolores palpitantes. Ab Ileo aliquando deſipientia. 7. Aph. 10. Vitia ſepti tranſuerſi, cum traxerit prauos humores: vel cum non retinet vapores prauos ex ventre inferiori. Hoc modo oritur Melancholia Hypochondriaca. Sic in vere furores, quia commouet humores. In Autunno: Conſtitutio aquilonia. In vigore ætatis, aut poſt, Raro ante. In viris magis: Fæminæ ob defectum menſtruorum, libro de Virginum morbis.

6. Aph. 23.

7. Aph. 18.

1. in 1. Prog. 35.

3. Part. an. 10.

Locus affectus Ventriculi Cerebri anteriores læſa imagina-

tione, Medius, læsa ratione, Posterior læsa memoria. Auic. *1. in 1. Pror. 27.* Concedit & Galenus ob diuersa loca in cerebro, fieri diuersas species delirij.

3. loc. af. 7. Sed magis in substantia cerebri, quia ventriculorum morbi potius obstructiones sunt. An spiritus animalis in vasis primo continetur, vnde diffunditur in totum cerebrum, & ventriculos.

Signa Maniæ Cap. 17.

SIgna futuræ Maniæ eadem quæ future Phrenitidis. Ex causis & effectis. Vigiliæ diuturnæ. *7. Aph. 18.* Sputa rotunda, id est spumosa & exigua candida, glutinosa. *3. in 6. Epi. 36.* Capitis leuitas, vibratio, vt putent vacuum, aut se eo carere. Aet. Aliquando grauitas. Aurium sonitus: Splendores. *1. in 1. Pror. 35.* Circa vmbilicum dolores palpitantes: ob septi transuersi læsionem Gal. Risus præter

ter rationem non consuetus an ob titillationem septi transuersi ab euaporatione ascendente.

Cui vena in Cubito pulsauerit insanus & iracundus. Facile irascuntur Curæ pernices peregrinæ. Venus multa in somno. Lingua obtremiscens. Progressis fiunt oculi caui, intenti ac fixi, puluerulenti. Pulsus durus. Respiratio rara & magna. Vrinæ sine residentia prærubræ: Contenta sublime petentia, id est euanescentia. Factæ signũ pathognomonicum: Mentis alienatio & euariatio à communi hominum ritu & sanorum moribus sine febre. Ex sanguine: Faciei rubor, Venæ turgidæ in fronte.

2. Epid. 5. & 6. Pla. 9.

1. in 1. Pror. 20.

1. Pras. 4.

1. Prog. 24.

1. in 1. Pror. 31.

li. Def.

Capitis grauitas, imbecillitas. Dementia cum risu & iucunditate Aet. Canunt: Non læsa memoria. Causæ antegressæ.

Ex flaua bile: Iracundi, insurioſi, pallidi, Oculi caui. Au-

3. Io. Aff. 7. rium ſonitus: Cauſæ. Ex aſſata atra bile. Ferina dementia: Auic. Dæmonium lupinum vocat, ob mores ferinos & effigiem. Ex cerebri ſiccitate, leuitas, nulla excrementa.

Per eſſentiam in capite: Continua inſania, per conſenſum ab humoribus aſcendentibus, aut vaporibus: Interualla, exacerbationes, quædam in vere, quædam in Aeſtate, quædam in Autunno pro humoris natura, Prognoſtica. Morbus diuturnus, non lethalis Celſ. niſi tranſeat in Conuulſionem, aut Atrophiam.

7. Aph. 9. & 10. Incurabilis vbi in habitum confirmata fuerit. Ex defectu medullæ Cerebri. Mala ex profluuio ſanguinis: Ab Ileo: Deſipientia & conuulſio coniunguntur ſæpius, quia affectus arteriarum facile in neruos tranſit. Ex multa potatione rigor & deſipientia, malum.

7. Aph. 7.

6. Aph. 53. Deſipientiæ cum riſu, id eſt

cum

cum ioco, ſecuriores: Quæ cum ſtudio id eſt Serio Celſ. periculoſæ. Gal. illas ex ſola caliditate vt in Ebrijs: Quæ cum ſtudio ex flaua bile: Peſſimæ ex Atra, temerariæ. A furore difficultas inteſtinorum, vel aqua intercutem vel mentis alienatio, bonum. Gal. vt in febribus aliquãdo vehemens ſoluit, ſic alienatio furorem. Ex tumultuoſa permutatio in blandam & contrectabilem, mala, quia ſignificat in habitum tranſire, vt lanæ tinctæ ablui nequeunt. Vel quia tumultuoſa in membranis eſt, blanda in cerebri ſubſtantia. Si prius læſa memoria lædatur ratio vel imaginatio, ſecurior, quam è contra. Auic. Egemus enim memoria ad rationem. At læſa prius ratione, ſi cæteris communicetur, ſignificat augeri morbum, vt aliquando neminem agnoſcant, ſignum læſæ memoriæ. An ſignificat tranſire in poſteriorem

7. Aph. 5.

1. in 1. Prog. 33.

4. Ca. pu. 14.

Quod an. m. 5.

partem, quæ principaliſſima eſt ſecundum Herophilum.

Curatio Maniæ. Cap. 18.

MAnia curatur, & omne delirium, Sedando motum perturbantem ſpiritus animales: & eos defæcando ab omni impuritate. Ad cauſas; multitudinem ſanguinis, aut Flauæ bilis, aut atræ aſſatæ, Euacuatio: & contemperatio. Ad intemperiem calidam & ſiccam refrigeratio & humectatio. Sanguinis copia requirit venæ ſectionem in principio ex Cephalica, vel media, vel interna: vel in pede vbi ob defectum menſtruorum: vel per Hæmorrhoidas. Facit & ad euentationem, vt vapores turbulenti exeant. Huius gratia multa & tota ſimul requiritur ex venis amplioribus, ſi vires tolerent. Sin pulſus deficit, Supplendum iteratis vicibus altera die vel tertia ex

tia ex anguſtioribus venis donec feruore extincto conſiderantes fiant; Idem Hipp. de Virginum Morbis. Ante venæ ſectionem per tres dies victus tenuis refrigerans & humectans abſtinendo à carnibus & vino penitus. Poſt venæ ſectionem, Somnum conciliare ex Diacodion cum Ptiſana, aut Alica, Aqua. Repetere alternis diebus ne ſingulis obſtupeſcant ſenſus. Ventrem lenire, ne vapores aſcendant, clyſteribus, cibis lubricantibus. Vltimo ad ſanguinem impactum, venæ frontis media ſecanda eſt. Eadem remedia iteranda ante exacerbationem, in vere. Ad flauam bilem, præcedente venæ ſectione, ſi eius copia fuerit: Purgatio ſæpius ex Hiera, & Scamonio Trall. & Aet.

Celſus ad deſipientiam cum ſtudio exhibet Elleborum nigrum: Ad Iocoſam Elleborum album, ſed præcedat præparatio

tio cum ad inferiorem ventrem aluus mouenda : cum ad ſuperiorem, aluus comprimenda.

Trallianus monet abſtinendum à calidioribus medicamentis: nam ex vſu diuturno reddũtur magis furioſi. Ideo frigidioribus vtendum vt apud nos Caſſia, Syruppus roſatus ſolutiuus, Tamarindi.

Diacatholicon, Electuarium Roſatum Ad aſſatos autem: Epithymum, Sena: Confectio Hamech. Præcedat præparatio humectantibus & refrigerantibus victu ſolum Trall. Nã potiones medicatæ abſente febre ventriculum offendunt. Ptiſana diluculo cum granis ſuis. Balneum aquæ dulcis: Inunctio ex Hydræleo. Celſus ex aqua & oleo præſertim facit ad aſſatos. Victus humidus ex elixis mane & veſperi: Gallina cohortalis, Auiculæ montanæ: Piſces ſaxatiles: Cancri, Erinacei, Lactuca Endiuia: Pepones,

Cucu-

Cucumis, Vuæ dulces duræ carnis.

Mala dulcia, non austera: non Ficus, non Brassicæ, non Oua præsertim in biliosis & ijs qui cruditate nidorosa laborant vt plerique Maniaci. Non valde diuretica: non obstruentia, nec caput replentia. Non Lac, nec Butyrum. Non vinum austerum, sed aut aqua tepida, præsertim dormituris, & post balneum, aut vinum album tenue post principia.

Sedatur autem perturbatio spirituum animalium per soporifera, quæ post euacuationē adhibenda sunt, vt Diacodion; Syruppus de Papauere ex aqua Lactucæ, aut Violarum post cenam.

Desæcant sanguinem frigida & sicca; Margaritæ, Fragmenta præciosa ex aqua rosacea, non valde odorata, quia caput replent. Lapis Bezaar, Bolus armenus, Corallium; Exsic-

cant

2. *in 6. Epi. 38.* cant enim ichores qui in arterias penetrarunt, à quibus fit mentis perturbatio Capiti refrigerantia, quæ & in principio conueniunt ad repellendum; Irrigatio ex Oxyrhodino: aut Rosaceo cum succo Polygoni; Oleo œnanthino, id est ex flore labruscæ; Melino Lana imbuta Sincipiti sæpius admota; Humectantia ad solam intemperiem siccam; Irrigatio ex aqua tepida aut decocto pedum & Capitum Castrati. Abstergere Luteis ouorum Inungere ex Butyro, Lacte, Rosaceo. Post diuturnam humectationem totius & capitis, & purgationem totius, Aetius caput purgat per nares, succo betæ, Elaterio cum Lacte, Elleboro albo; Masticatorijs ex Mastiche, Staphisagria; Collutionibus ex aceto mulso incoctis Hissopo, Pulegio. Sanguisugis toti capiti, præsertim Sincipiti; Cucurbitulis. Quidam inurunt quatuor

vstio-

vstionibus forma Crucis. Arnaldus etiam ossis particulam aufert. At in materia calida & sicca offendunt magis quam iuuent euacuando, non enim humores crassi lædunt, sed ichores. Aetius declinante affectione pulueres digerentes inspergit in Sincipite, ex Iride, Squinantho, Casia, Apio, Rosis, Thure, Nitro, Pumice: in Balneo aquæ dulcis; eodem pulueres totum corpus fricat, sed leuiter Caput abstergendo, & aliquando frigidam irrorando, si calidius appareat.

Post rubificatorium ex sinapi & Caricis imponit ad corroborandum. Trall. damnat antiquam curationem per pulueres acres, & Cucurbitulas, & Hirudines, nisi materia valde crassa & impacta fuerit, Nam cerebrum siccant. Auic. damnat etiam Caput purgia, quia attrahunt. Digerentia quædam conueniunt intus assumpta, quæ

totum

totũ corpus reſpiciunt ad quoſcunque humores Gentianæ, vel Ariſtolochia drachma vna cum aqua mulſa pota; Betonicæ ſuccus; Radix fæniculi Syl. & ſemen ex aqua quotidie. Brioniæ radicis drachma vna quotidie anno toto Pli. Quod remedium Dioſcorides ad Epilépticos tradit. Clyſteres ex Centaurea & Gentiana. Lac Caprarum, quæ depaſtæ ſunt Elleborum Dioſc. Nam Elleborum acuit ingenium, præſumi ſolitum à Carneade Philoſopho cũ diſputaturus eſſet. Pli. Celſus frictiones totius corporis & exercitationes vehementes cõuenire, vt nutrimentum frigidum & humidum diſtribuatur in corpus, & prauos humores corrigat; Iuuare aliquando vehementer animum perturbare, vt ſubito terreantur, ſic enim dimouetur mens à ſuis cogitationibus. Cum redierit mens, conuenit annua peregrinatio.

Ad

Ad ſymptomata. Ad Vigilias explicata ſunt remedia in Phrenitide. Ad genus delirij, perſuadenda ſunt contraria: ſi non audiat, addendæ ſunt miniæ, & plagæ ad temeritatem. Ad inobedientiam, deceptio: Abſcondere in cibis medicamenta purgantia, aut alia: Præſentia viri venerabilis. Ad ferinam, cauere ne irruat: auferre inſtrumenta noxia: Vincire manus & pedes ad lecti columnas. Aut geſtandi Grabato quodam, penſili, quem Girgathon vocant, lectica eſt inſanientibus propria Paul.

Demandatur huc illuch ad ſomnũ conciliandum. Silentium non turba hominum: non aer valde lucidus, non ſpectacula: ſed Muſica; aliquando Venus vt agnoſcant voluptuoſa. Signum perfectæ ſanitatis aſpectus humanus.

De

De Melancholia.
Cap. 19.

2. *Meth.* 2. MElancholia dicta à Causa putata. Affectus Melancholici plures: Cancer: Elephas: Scabies: Lepra: Vitiligo nigra: Quartana.

7. *Aph.* 40. Melancholia, quæ ſpecies eſt Inſaniæ, in qua timor eſt & mæſtitia, ſine febre. Deprauata imaginatio vel ratio, vel vtraq. cum videantur triſtitia & timenda, quæ non ſunt. Morbus intemperies frigida & ſicca cum humore Melancholico, vel in Ventriculis cerebri vt Auic. vel in corpore vt Gal. quia omne delirium læſio eſt cerebri non vt inſtrumentum, ſed vt pars ſimiliaris. Hipp. Melancholici magna ex parte fiunt Epileptici, & è conuerſo.

3. *Io. aſ. 7.*

6. *Aph.* 23.

1. *Temp.* 3.

3. *Io. aff. 7.*

6. *Epi.* in fine.

Si in corpus vergat affectio, fiunt Epileptici: Si in mentem Melancholici. Gal. in mentem repere,

repere, interprætatur, temperiem mutare, quæ aut eſt, inquit, animæ ſubſtantia, aut illi proxima. In Corpus autem cum vitiat inſtrumentū. Quod aliqua ex parte conſentit cum Ariſt. vbi inquit. Intelligendi facultas inſequitur temperiem ſanguinis & puritatem. At non corporis continentis vt putat Galenus, ſed contenti ſpiritus vel ſanguinis. Vergere igitur in mentem eſt in ipſum ſpiritum, quod eſt proximum animæ inſtrumentū. ſine hoc enim non cogitat, neque intelligit, operatio magis ſeparata à corpore, quam ſenſus exterior. Sed dubitatur de intemperie frigida. Si enim frigiditas torpidas actiones facit, non deprauatas, non continget delirium in Melancholia. An ratione ſiccitatis delirium? nam motum facit, & vigilias. Ratione autem frigiditatis, Mæſtitia, nam ſpiritus in anguſtum conpingit,

2. Par. 2.

2. Sy. ca. 7.

3. loc. af. 5.

lætitia

2.Sy.ca.7. lætitia diffundit. Ratione autem nigredinis Timor, vt in tenebris. Hoc Auer. impugnat tanquam verba fabulosa. Quia non aduenit læsio animæ in tenebris, nisi priuatio luminis. Secundo, quia anima non videt ea quæ in corpore sunt, vt terreri possit nigredine interna. Tertio quia Color esset ægritudo, cum immediate lædat actionem: at ad nulla genera morborum reduci potest. Ob hæc putat atram bilem ob proprietatem specificam terrorem facere, non ob nigredinem; vt Sanguis contrariam affectionem. At si ob proprietatem specificam, soli inesset terrorem facere, ferrent autem multa alia, omnia corruptiua imminentia seu vera, seu apparentia; ideo omnis morbus si iudicetur periculosus, ferret. Nigredo autem eorum est quæ corrumpuntur, vt Arist. in libro de Coloribus, Rubedo perfectio-

fectionem oſtendit. Quamuis autem non omnia nigra corruptionem minentur, terrent tamen animam non bene iudicantem ob delirium. Quæ autem ſana eſt, & recte iudicat, non expaueſcit omnia nigra, nec in tenebris quibuſcumque timet. Sic ſolutum eſt primum argumentum. Ad ſecundum reſpondetur. Eſt quædam animæ vis, qua percipit internas affectiones; nam Dormientibus apparent quæ intus offendunt magis quam vigilantibus: & Melancholicis & qui Extaſim patiuntur, vt fatetur Ariſt. & Hipp. de Inſonnijs. Ad tertium. Nigredo ſymptoma eſt qualitatis mutatæ & cauſa immediata alterius ſymptomatis terroris. vt contingit in alijs multis ſymptomatis ſe inuicem ſequentibus.

De Din. 1. inſonn.

differentiæ ex modo delirij, ex Moribus loco affecto, Cauſis.

Modus

Modus delirij, varia imaginantibus & timentibus, vt insidias, venena, Mortem, Carceres, damnationem, Dæmones. Aet. Sæpius circa vnum tantum delirant, in cæteris sapiunt. Idem sæpe contingit ijs qui demorsi à cane rabioso, expauescunt aquas. Mores aliquando ferini, vt Lycaon Paul & lycãtropia id est morbus lupinus. imitantur lupos: Nocturna vagatio circa sepulchra: aufugiũt comercium hominum, & lucem, amant tenebras, vt plurimum mense Februario Auic. An quia fastidiunt Baccanalia & omnia iucunda? *S*imilis in genere Maniæ Dæmonium Lupinum Auic. ferina dementia cum facie non humana sed *L*upina. Eundem morbum describit Hipp. vbi inquit. Phrontis, Cura à quibusdam vertitur. Au fugiunt homines & lucem; amant tenebras, Timent, vident somnia horrenda, quandoque

2. *Morb.*

mor-

mortuos, vt plurimum in vere. Ex loco affecto tres ſpecies: prima per eſſentiam in Capite: Secunda per conſenſum à toto corpore: tertia per conſenſum ab Hypochondrijs aſcendente vapore vel humore melancholico, vt in Phrenitide è Septo tranſuerſo. Quæ Melancholia Hypochondriaca. Alia tamen eſt paſſio Hypochondriaca ſeu flatuoſa ſine delirio apud Dioclem: quem Hipp. Morbum Siccatorium, & morbum higrum vocat. 3. lo. aff. 7. 2. Morb.

Ex Cauſis. vel naturalibus humorem melancholicum generantibus & ad ſedem mentis commouentibus. vel Diuinis, quas tetigit Hipp. cum inquit; Si quid diuinum ineſt in morbis: videtur ſignificare Dæmones. Vnde Dæmoniaci vocantur, vel maleficia incantationum perpeſſi. Putauit Auic. Melancholiam non immediate fieri à Dæmone, ſed ab humo- 1. Prog. 4.

re Melancholico, quæ causa naturalis est, seu fiat à Dæmone, seu non à Dæmone. An Dæmon potest absque humore melancholico imagines tristes & terribiles inferre, vt alia multa? Quorum remedia diuina appellantur ab Hipp. in libro de Natura mulierum. Causa materialis est humor frigidus & siccus, seu humor melancholicus, qui veluti fæx sanguinis est, seu ex adustione genitus, quæ proprie atra bilis vocatur, nam post exustionem refrigescit licet retineat vstionis vestigium magis minus. Remotior causa quæcunque gignunt, Cibi vel potus: Caro Caprina, Bubalina: Hircina: Taurina: Asinina: Chamelorum: Vulpium, Canum, Leporis, Apri; intelligendæ sunt ex animali sene, non ex iuuenculis. Limaces. Salita omnia terrena: & ex Aquatilibus Thunni; & reliqua Cetacea. Brassica, legumi-

na, præcipue lens.
Panis furfuraceus, & ex vitiosis seminibus; Typha. Caseus vetus. Vina crassa. Et quæcumque assant, Hepatis intemperies calida & sicca; Vigiliæ, Sollicitudines, mæstitiæ, Febres ardentes. Aestas, Autunnus. Efficiens quodcunque permiscet cum sanguine arteriali & spiritu: vehemens animi motus. Excandescentia, subitus timor. Amor, quem Heroicum vocant recentiores. Palpitatio circa vmbilicum. Flatuosæ agitationes in passione Hypochondriaca.

Signa Melancholiæ. Cap. 20.

SIgna Melancholiæ Pathognomonica; Timor & Mæstitia longo tempore durans. Gal. Si sine causa manifesta, etiam ibreui tempore. Ras. cogitationes malæ circa initia in *6. Aph. 23.*

in progreſſu ore proferunt: tandem cum perfecta eſt, verba & actus permiſcent.

Pro delirij vehementia & moribus humor benignior vel malignior ſignificatur. Si per eſſentiam in ſolo capite, totius habitus non Melancholicus, nec afflictio in Hypochondrijs. Præceſſit Capitis æſtuatio vt in febre ardente. Si lingua repente incontinens fiat, aut aliqua pars corporis elanguit ſtupore, melancholicum eſt. Gal. cauſam non videt, An atra bilis petit neruos? quia pituita non repente, ſed vapor Melancholicus repente. Si in febre ardente auriũm ſonitus cum caligine fuerit, & narium grauitas, mente ex Melancholia aberrant.

7. Aph. 40.

1. in 1. Pror. 18.

Caligo nigritiam ſignificat. Auic. Quorum facies vehementer rubet, balbutientes, lingua leuis, labia craſſa, oculi inconſtantes. Totius corporis habi-

tus me-

tus melancholicus cognoſcitur ex macie, nigritie, hirſutie. Venæ latæ, Sanguis exiens niger & craſſus. Suppreſſæ hæmorrhoides, Menſtrua. Et qui ruſſo colore aut flauo, interdum Melancholici. Ex cauſis, victu melancholico, vigilijs, inædia, Curis, laboribus; Non molles, non candidi & Obeſi. Ab Hypochõdrijs Hipp. Phrontis morbus difficilis; in viſceribus veluti ſpina eſſe videtur, & pungere: Anxietas. Septum, tranſuerſum foris tumet, & ad contactum dolet, & expauescit. *3. loc. af. 7.* *2. Mor.*

Paſſionis hypochondriacæ ſigna ex Diocle. Sumpto cibo coctu difficili & cauſtico, ſputum ſequitur humidum, ructus acidus, flatus, æſtus in præcordijs, fluctuatio, non illico, ſed cum retinuerint. Interdum, dolores ventriculi vehementes, alijs ad dorſum, qui concoctis quieſcunt: alijs ingeſtis reuer- *3. lo. af. 7.*

tuntur, aliquando ieiunis.

Euomunt cibos crudos & pituitam vel subamaram, vel calidam vel acidam, vt dentes obstupescant, vt plurimum ab ineunte ætate, diuturna affectio. Calidam esse intemperiem significant æstus, iuuari a refrigerantibus. De morbo nigro, apud Hipp. qui idem est inquit. Nigrum vomit veluti fæcem, aliquando cruentum, aliquando veluti vinum secundarium, aliquando vt Atramentū Polypi, aliquando acre vt acetum, quandoque saliuam & pituitam aut bilem viridem. Nigrum cruentum, fœtet. Cadauer, exurit os & fauces, stupescunt dentes: reiectum terram eleuat: febricula. Post vomitum melius habere videntur: Sed sine cibo viscera fugunt: Cibo assumpto grauitas punctiones, sic æger consumitur. Dæmonis signa iuuantia & lædentia. Exacerbantur sacris

2. Morb.

quibus

quibus tolluntur. Inuentio maleficiorum. Amoris heroici, pulsus inæqualis cum fit mentio amoris, vt testatur Galenus se aliquando deprehendisse. *De Prec. ad Post. 6.*

Prognostica. Recens facilius soluitur, difficile inueteratus. Infectis solis spiritibus, facile, cum transiuit ad solida difficile: veluti lanæ tinctæ. Tremores superuenientes maligni. Si accedat destructio appetentiæ, mala, Vlcera apparentia lethalia nam mors in propinquo. *1. in 1. Pror. 14.* *6. Aph. 21.* Auic. Bona, si varices superuenerint, Egestiones nigræ, Scabies, Elephantiasis. Hæmorhois. *6. Aph. 11.*

Curatio Melancholiæ. Cap. 21.

CVratio Melancholiæ Euacuatio humoris melancholici, & alteratio ad intemperiem siccam magis quam frigidam. Ad causas efficien-

tes quæ gignunt, aſſant, aut commouent, magis refrigerantia quam calefacientia. Antequam morbus ſuperueneriti, præcauere victus ratione cibis boni ſucci humectantibus, vt impinguentur, & carnoſi fiant, in quo totum ſtudium Ras. Caro ex Gallinis, auibus montanis, Hædina, Arietina, Vitulina, Piſces ſaxatiles oua. Alternatim oleribus nutrire Trall. ad refrigerandum, Intubo. Lactuca, Boragine. Vinum album tenue. Præſente morbo, in primis ſi quid diuinum ineſt, præcipit Hipp. à diis exordiri: poſtea adhibenda remedia naturalia. Ad humorem melancholicum euacuatio & alteratio humectans & attemnans. Euacuatio prius à toto per venæ ſectionem ex media brachij dextri Ras. Auic. ex nigra, id eſt interna ſiniſtri.

De fam. na. in prin.

3. loc. af. 7.

6. Aph. 11. & 21.

Ex manu, Hæmorrhoidibus. Ex pede in defectu menſtruorum.

rum. Non ſi humor in capite tantum, niſi reuulſionis gratia. Vſque ad animi defectum in Lycantropia Paul. Aet. & Auic. ſi fluat craſſus & niger, non ſi tenuis flauus. Poſt venæ ſectionem ſedanda perturbatio vt in Maniæ, ſoporiferis. Hipp. inquit. Triſtes anxios & ægrotos ac ſe ſtrangulare volentes. Mandragoræ radice mane in potu data minore pondere, quam quod inſanire facit, curabis. Pondus autem quod inſanire facit, apud Dioſcoridem, eſt drachma vna. Turcæ ad animi anxietatem & ad præſtandam alacritatem ſumunt opium; nam ſomno expellunt omnem triſtitiam. Purgatio poſt venæ ſectionē recuperatis viribus per inferiora plenius. Mes. non ſubitam neque laborioſam, ſed facilem per interualla, multa humectatione præparando Sena in vino, vel iure Gallorum, Sero. Epithymi infuſio; Polypodium.

de loc. in hom.

4. *Aph* 9.

ro, & post potiones sursum purgantes, de manibus sanguinem detrahito, si non debilis fuerit. Id respicit Hypochondria. Si aluus nō egerit, Clysteres molles. Abstineat ab Ebrietate & Venere. Non multa exercitatio, neque lotio calida. Morbus aufugit cum ætate; Si vero denigratus fuerit, commorietur. At vbi delirium est, timor & Mestitia; amplius indicantur, quæ motum turbulentum compescant per obstupefacientia, & quæ sanguinem clarificent, vnde spiritus inficiuntur per ea quæ ichores siccent ac refrigerent, vt in Mania explicatum est. Conueniunt, quæ lætitiam præstant: bonum nuncium; & quæcunq. robur præstant Cordi inter quæ est lætificans Rasis, quod singulis diebus sumendum est, cum purgationes non sumuntur. Item Triphera de Epithymo Mesues.

De

De Obliuione. Cap. 22.

MEmoriæ læſio diminuta vel amiſſa Obliuio dicitur, deleta recordatio, vel tarda: ſi cum febre Lethargus. Depraua tæ non fit mentio. Videtur tamen in delirantibus Imaginum confuſio, in quibus error vel temporis vel rei. Quidam ſenex continue eandem hiſtoriam repetebat, licet veram circa ea quæ ſibi in iuuentute contigerant: at recentium non recordabatur, imo nec ſe narraſſe. Motus erat depraua tus intempeſtiuus, vt in delirantibus. Aliquando ſimul ratio læditur, quæ ſtultitia dicitur. Et è contra ſequitur ad læſionem mentis intenſam, vt neminem agnoſcant. Recentiores putant neminem agnoſcere vitium eſſe circa ſenſus, At eſt memoriæ, quia non recordantur ea

3. *loc. af.* 4.

5. *loc. af.* 4.

to, & post potiones sursum purgantes, de manibus sanguinem detrahito, si non debilis fuerit. Id respicit Hypochondria. Si aluus nō egerit, Clysteres molles. Abstineat ab Ebrietate & Venere. Non multa exercitatio, neque lotio calida. Morbus aufugit cum ætate; Si vero denigratus fuerit, commoritur. At vbi delirium est, timor & Mestitia; amplius indicantur, quæ motum turbulentum compescant per obstupefacientia, & quæ sanguinem clarificent, vnde spiritus inficiuntur per ea quæ ichores siccent ac refrigerent, vt in Mania explicatum est. Conueniunt, quæ lætitiam præstant: bonum nuncium; & quæcunq. robur præstant Cordi inter quæ est lætificans Rasis, quod singulis diebus sumendum est, cum purgationes non sumuntur. Item Triphera de Epithymo Mesues.

De

De Obliuione. Cap. 22.

MEmoriæ læsio diminuta vel amissa Obliuio dicitur, deleta recordatio, vel tarda: si cum febre Lethargus. Deprauatæ non fit mentio. Videtur tamen in delirantibus Imaginum confusio, in quibus error vel temporis vel rei. Quidam senex continue eandem historiam repetebat, licet veram circa ea quæ sibi in iuuentute contigerant: at recentium non recordabatur, imo nec se narrasse. Motus erat deprauatus intempestiuus, vt in delirantibus. Aliquando simul ratio læditur, quæ stultitia dicitur. Et è contra sequitur ad læsionem mentis intensam, vt neminem agnoscant. Recentiores putant neminem agnoscere vitium esse circa sensus. At est memoriæ, quia non recordantur ea

3. loc. af. 4.

5. loc. af. 4.

to, & post potiones sursum purgantes, de manibus sanguinem detrahito, si non debilis fuerit. Id respicit Hypochondria. Si aluus nõ egerit, Clysteres molles. Abstineat ab Ebrietate & Venere. Non multa exercitatio, neque lotio calida. Morbus aufugit cum ætate; Si vero denigratus fuerit, commoritur. At vbi delirium est, timor & Mestitia; amplius indicantur, quæ motum turbulentum compescant per obstupefacientia, & quæ sanguinem clarificent, vnde spiritus inficiuntur per ea quæ ichores siccent ac refrigerent, vt in Mania explicatum est. Conueniunt, quæ lætitiam præstant: bonum nuncium; & quæcunq. robur præstant Cordi inter quæ est lætificans Rasis, quod singulis diebus sumendum est, cum purgationes non sumuntur. Item Triphera de Epithymo Mesues.

De

De Obliuione. Cap. 22.

MEmoriæ læsio diminuta vel amissa Obliuio dicitur, deleta recordatio, vel tarda: si cum febre Lethargus. Depraua tæ non fit mentio. Videtur tamen in delirantibus Imaginum confusio, in quibus error vel temporis vel rei. Quidam senex continuo eandem historiam repetebat, licet veram circa ea quæ sibi in iuuentute contigerant: at recentium non recordabatur, imo nec se narrasse. Motus erat depraua tus intempestiuus, vt in delirantibus. Aliquando simul ratio læditur, quæ stultitia dicitur. Et è contra sequitur ad læsionem mentis intensam, vt neminem agnoscant. Recentiores putant neminem agnoscere vitium esse circa sensus. At est memoriæ, quia non recordantur ea

3. loc. af. 4.

5. loc. af. 4.

ro, & poſt potiones ſurſum purgantes, de manibus ſanguinem detrahito, ſi non debilis fuerit. Id reſpicit Hypochondria. Si aluus nõ egerit, Clyſteres molles. Abſtineat ab Ebrietate & Venere. Non multa exercitatio, neque lotio calida. Morbus aufugit cum ætate; Si vero denigratus fuerit, commoritur. At vbi delirium eſt, timor & Meſtitia, amplius indicantur, quæ motum turbulentum compeſcant per obſtupefacientia, & quæ ſanguinem clarificent, vnde ſpiritus inficiuntur per ea quæ ichores ſiccent ac refrigerent, vt in Mania explicatum eſt. Conueniunt, quæ lætitiam præſtant: bonum nuncium; & quæcunq. robur præſtant Cordi inter quæ eſt lætificans Raſis, quod ſingulis diebus ſumendum eſt, cum purgationes non ſumuntur. Item Triphera de Epithymo Meſues.

De

De Obliuione. Cap. 22.

MEmoriæ læsio diminuta vel amissa Obliuio dicitur, deleta recordatio, vel tarda: si cum febre Lethargus. Depraua tæ non fit mentio. Videtur tamen in delirantibus Imaginum confusio, in quibus error vel temporis vel rei. Quidam senex continue eandem historiam repetebat, licet veram circa ea quæ sibi in iuuentute contigerant: at recentium non recordabatur, imo nec se narrasse. Motus erat depraua tus intempestiuus, vt in delirantibus. Aliquando simul ratio læditur, quæ stultitia dicitur. Et è contra sequitur ad læsionem mentis intensam, vt neminem agnoscant. Recentiores putant neminem agnoscere vitium esse circa sensus. At est memoriæ, quia non recordantur ea

3. *loc. af.* 4.

5. *loc. af.* 4.

tes quæ gignunt, aſſant, aut commouent, magis refrigerantia quam calefacientia. Antequam morbus ſuperuenerit, præcauere victus ratione cibis boni ſucci humectantibus, vt impinguentur, & carnoſi fiant, in quo totum ſtudium Ras. Caro ex Gallinis, auibus montanis, Hædina, Arietina, Vitulina, Piſces ſaxatiles oua. Alternatim oleribus nutrire Trall. ad refrigerandum, Intubo. Lactuca, Boragine. Vinum album tenue. Præſente morbo, in primis ſi quid diuinum ineſt, præcipit Hippi. à diis exordiri: poſtea adhibenda remedia naturalia. Ad humorem melancholicum euacuatio & alteratio humectans & attemuans. Euacuatio prius à toto per venæ ſectionem ex media brachij dextri Ras. Auic. ex nigra, id eſt interna ſiniſtri.

De fam. na. in prin.

3. loc. af. 7.

Ex manu, Hæmorrhoidibus. *6. Aph. 21. & 21.* Ex pede in defectu menſtruorum.

rum. Non ſi humor in capite tantum, niſi reuulſionis gratia. Vſque ad animi defectum in Lycantropia Paul. Aet. & Auic. ſi fluat craſſus & niger, non ſi tenuis flauus. Poſt venæ ſectionem ſedanda perturbatio vt in Maniæ, ſoporiferis. Hipp. inquit. Triſtes anxios & ægrotos ac ſe ſtrangulare volentes. Mandragoræ radice mane in potu data minore pondere, quam quod inſanire facit, curabis. Pondus autem quod inſanire facit, apud Dioſcoridem, eſt drachma vna. Turcæ ad animi anxietatem & ad pręſtandam alacritatem ſumunt opium; nam ſomno expellunt omnem triſtitiam. Purgatio poſt venæ ſectionē recuperatis viribus per inferiora plenius. Mes. non ſubitam neque laborioſam, ſed facilem per interualla, multa humectatione præparando Sena in vino, vel iure Gallorum, Sero. Epithymi infuſio; Polypodium.

de loc. in hom.

4. Aph 9.

podium. Extat Syruppus de Polypodio. Trall. Epithymi Picræ vtriusque scrupuli sex. Post decem dies. Hiera ex Colocynthide; Si non mitigetur, transeundum ad lapidem Armenum lotum scrupulorum quinque vel sex cum tepida, vel pillulis cum Hiera. Extant pill. de lapide Armeno: de lapide Lazuli: Indæ. Antiquiores vtebantur Elleboro. Hodie quidam fælici successu Elleboro nigro vtuntur pulueris scrupulo vno cum Hiera addito Salgemma, vel drachmæ duæ decoctæ cum sena. Quidam exhibent Antimonium præparatum. grana quatuor cum Zuccharo rosato vel in vino. Phrontis ab Hipp. sic curatur. Elleborum bibendum & caput purgandum. Postea deorsum purgans bibat, & lac asininum. Cibis pauciss-
2.*Morb.* imis vtatur, si vires ferant, & frigidis & almum ducentibus, non acribus nec salsis, neque pingui-

pinguibus neq. dulcibus. Non lauet calida neque vinum bibat sed aquam aut vinum aquosum: non exercitatio neque deambulatio. Hæc si fecerit, liberabitur temporis progressu. Si neglexerit, commorietur. Ad passionem Hypochondriacam sine delirio Hipp. in Morbo sic. 2. Morb.
catorio purgat prius per inferiora, deinde per superiora: vomat à succis & à cibis & pro anni tempore Lac aut serum asininum sumat. Æstate & vere lauet aqua frigida: Autumno & hyeme vnctione vtatur deambulet & modice exerceat. Intentio eius est ad prohibendam exustionem humorum. Eadem ferè habentur in Morbo nigro. inquit enim. Purgandum frequenter, & pro anni tempore serum & Lac bibat. Abstineat à cibis dulcibus & oleosis & pinguibus, acribus & salsis. Vtatur frigidissimis & aluum subducentibus. Caput purga-

to, & post potiones sursum purgantes, de manibus sanguinem detrahito, si non debilis fuerit. Id respicit Hypochondria. Si aluus nō egerit, Clysteres molles. Abstineat ab Ebrietate & Venere. Non multa exercitatio, neque lotio calida. Morbus aufugit cum ætate; Si vero denigratus fuerit, commoritur. At vbi delirium est, timor & Mestitia; amplius indicantur, quæ motum turbulentum compescant per obstupefacientia, & quæ sanguinem clarificent, vnde spiritus inficiuntur per ea quæ ichores siccent ac refrigerent, vt in Mania explicatum est. Conueniunt, quæ lætitiam præstant: bonum nuncium; & quæcunq. robur præstant Cordi inter quæ est lætificans Rasis, quod singulis diebus sumendum est, cum purgationes non sumuntur. Item Triphera de Epithymo Mesues.

De

De Obliuione. Cap. 22.

MEmoriæ læsio diminuta vel amissa Obliuio dicitur, deleta recordatio, vel tarda: si cum febre Lethargus. Depraua tæ non fit mentio. Videtur tamen in delirantibus Imaginum confusio, in quibus error vel temporis vel rei. Quidam senex continue eandem historiam repetebat, licet veram circa ea quæ sibi in iuuentute contigerant: at recentium non recordabatur, imo nec se narrasse. Motus erat depraua tus intempestiuus, vt in delirantibus. Aliquando simul ratio læditur, quæ stultitia dicitur. Et è contra sequitur ad læsionem mentis intensam, vt neminem agnoscant. Recentiores putant neminem agnoscere vitium esse circa sensus. At est memoriæ, quia non recordantur ea

3. loc. af. 4.

5. loc. af. 4.

tur ea quæ vident, se antea vidisse. Affectus omnino intemperies frigida, quia hæc primo torpidas actiones facit; siue cum humiditate siue cum siccitate: Non caliditas. Videtur tamen Galenus solam humidam ponere, quia Memoria requirit stabilem & firmam cerebri substantiam, Obliuio fluidam id est humidam. Siccam præterea contigisse in quibusdam, & in quodam agricola, qui ob nimium studium, vigilias, & tenuem victum immemores redditi sunt. Aristoteles quoque inquit, Immemores fiunt tum ob fluidam substantiam, vt crescentes & decrescentes pueri & senes, quia non manet impressio. tum ob frigiditatem & duritiem recipientis, vt tradi multum tum quia non fit impressio: Et nimium veloces, quia cito fluit, vel non fit impressio. Hoc modo omnes intemperies memoriam

3. loc. af. 5.

3. loc. af. 4.

Ar. Med. 12.

3. lo. af. 5.

De Mem. 1.

lædunt.

lædunt. Caliditas ob mobilitatem & velocitatem, vt in Phrenitide & Mania, deprauate læditur. Frigiditas ob tarditatem; Humiditas ob fluidam substantiam, Siccitas ob duritiem. Omnes enim immemores dicuntur seu tarde seu deprauate, seu nullo modo recordentur. Causa efficiens: Febris pestilens apud Thucididem: qui conualuerunt, obliti sunt omnium, vt & seipsos ignorarent. Lethargus, & Cerebri apostemata præcipue frigida Auic. Medicamenta obstupefacientia: Cerebrum felis comestum. Percussio temporum, Paulus musculi temporū: Vulgo Occipitis percussio appellatur memoriæ percussio. At quæ intemperies in percussione? Ah spirituum dissipatio ad frigiditatem pertinet, statim omnes facultates abolentur, sed paulo post, refectis resurgunt. Si ex percussione remanet obliuio cæ

Sy. dif. 3.

teris

teris illæsis, significat, meatum in Cerebello non admittere spiritum ex medio ventriculo, vel quia obstructus sit, vel quia abruptum est aliquid, vt in Paralysi. Non impedit sensum & motum, quia nulli nerui ex Cerebello exeunt. Nam spinalis medulla ex basi cerebri exoritur in posteriore parte: retinet enim dextrum & sinistrum ex Cerebri dextro & sinistro quãuis commutatis in oppositum, vt patet in conuulsione & Paralisi ob capitis vulnera; vt notauit Hippocrates de Vulneribus capitis Cerebellum autem nullam diuisionem habet, vt sit quasi prontuarium specierum omnium. Indicio esse potest, crepitus quidam, qui aliquando sentitur in posteriore parte capitis, cum diligentius meditari velimns. Nam motus quidam fit in Apophysi, qui specie vermis positus est ad meatum, vt spiritum intromittat ex me-

dio

dio ventriculo in quartum.
Locus affectus videtur non solum posterior ventriculus, vt Auic. ob cerebri firmiorem substantiam & alias causas dictas: sed totum Cerebrum in quo & mentis læsio est: quia afficitur tum mens tum memoria eadem affectione intensa; aliquando in solis humoribus, aliquando in ventriculis, vel vasis, vel corpore cerebri, Paulus addit, vel temporum musculis. Vtrum autem substantia cerebri, vel ventriculi, vel vasa patiantur, non adeo vtile est ad curandum, vt affectus differentiæ.

8. Vs. pa. 14.

3. loc. af. 5.

2. loc. af. 9.

Concedit autem Galenus, permutationes læsionū vel memoriæ, vel rationis, vel imaginationis fieri ob migrationem humorum ad diuersas partes cerebri.

1. in 1. Pror. 27.

Nec obstat aucta affectione communicari pluribus partibus. Consentaneum autem est

ratio-

rationi, vt in anteriori parte vbi vigent sensus ob mollitiem, fiat imaginatio, in posteriore parte ob duritiem, memoria: in medio ratio, quia eget & sensibus, & Memoria. Signa frigiditatis tantum somni & vigiliæ secundum naturam. Humiditatis, somnus magis & minus, excrementa pituitosa, multa: Grauitas. Siccitatis Vigiliæ, paucitas excrementorum. Causæ. Caliditatis delirium. Prognostica. Difficulter curatur, & raro. Difficilius in dura substantia: Siccitate, Senectute. Humiditas facilius: Et ex sola caliditate, vel frigiditate. Si aduenit per sanitatem sponte, nunciat Apoplexiam, Epilepsiam, lethargum Auic.

3. loc. af. 5.

3. lo. af. 4.

Curatio Memoriæ. Cap. 23.

3. lo. af. 4. CVratio ex Archigene: incipit à detractione modici san-

ci san-

ci sanguinis iterata incipiente malo, nisi obstiterit imbecillitas. Deinde vniuerso corpori irrigationes & fomenta: Capiti derasoꝰ cucurbitulas. Hæc curatio instituta est ad intemperiem frigidam & humidam, euacuans prius à toto, deinde à Capite: quod Galeno visum fuit præter rationē si læsio non in Capite, sed in Corde ex Aristotelis sententia, quem sequebatur Archigenes. At visum est etiam ex Aristotele memoriæ læsionem in capite esse, licet ex Corde per calidum innatum virtus omnibus submini-stretur. Post venæ sectionem conueniunt purgationes iteratæ præuijs alterantibus ad pituitam: Sy. de Sthæchade, de Calamento de Betonica. Oxymel. s. Compositum, Scyllitícum, Decoctio Thymi, Origani, Saluiæ. Medicamenta purgantia primo mitia Hiera. s. postea ex Colocyntide, addito Castorio.

ſtorio. Hiera magna. Nos pilulas Cocchias: Elleborum optimum ad acuendum ingenium Recipe Ellebori nigri puluerizati, Salis Gemmæ vtriuſque ſcrupulum vnum ſpecierum. Hieræ cum Agárico drachmam vnam cum melle roſaceo formentur Catapotia numero ſeptem; ſumat in Aurora. Exſiccantia interna: Cibi Calidi & ſicci: Carnes aſſæ ex volatilibus conditæ cum aromatibus. Potus paucus non aquæ ſed vini tenuis ad ſpiritus gignendos. Alioqui fugienda quæ euaporant ad caput. Decoctum ligni Guaiacci.

Acorus conditus: Chebuli conditi: Zinziber conditum. Piper longum: Confectio Anacardina. Elixir, Aqua ardens cum aromatibus. Extrinſecus ablutiones capitis ſiccantes cũ nitro: Cucurbitulæ cum ſcarificatione, Sinapiſmi. Tutius caput fricare mane & veſperi cum

aqua

aqua ardente adiuncto pipere longo. Vniuerſo corpori Balnea Sulphurea irrigationes. Caput purgantia per Enrhina, Apoplylegmatiſmos: Odoramenta Caſtorei, Nigellæ, Ambræ. Ex ſola frigiditate Frictiones moderatæ & ablutiones capitis incocta ſaluia, lauro, Sthechade in lixiuio: Pulueres inſperſi ex Thure, Maſtiche, Spica, Iride. Vnctiones ex oleo Nardino, Nucis muſcatæ, Balſamo. Intus vinum generoſum modice hauſtum ne repleat. Cibi boni ſucci conditi ex Cinnamomo, Croco, Gariophyllis. Ad frigiditatem & ſiccitatem non valde calida, quia lædunt ſiccitate. Madefacientia cum aliqua caliditate. Extra balneum aquæ dulcis toti corpori, nam vaporem capiti communicat. Capitis ablutio ex decocto Chamæmeli, Meliloti, Pedum Caprarum, Inunctio ex oleo liliaceo, Narciſſino, Cheirino. 3. lo. af. 5.

Frictio-

Fricti̇ones moderate Capitis vt trahatur alimentum. Intus cibi humectantes. temperati Carnes ſuillæ elixæ, Hœdinæ, Gallinaceæ: ouæ ſorbilia.

Vinum temperatum; lac cum melle. Somnus; Exercitatio moderata, non vltra famem. Ad caliditatem & ſiccitatem dicta ſuunt remedia in Mania.

De Vertigene. Cap. 24.

4. Acu. 42. VErtigo, grecæ Dinos vocatur: cum Caput circumagi videtur. Scotomia Scotodinos, Scotomaticus affectus id eſt vertigo tenebricoſa, quãdo ſimul res conſpectæ videntur circumuolui & ſenſus viſus repente deſtruitur, ſibique tenebras circumfundi opinetur. Gal. Raſis. Vertigo eſt, cum videtur res volui & tamen homo regit ſe. Scotomia, cum cadit. Gal. à parua occaſione hebetantur, adeo vt interdum cadant,

4. Aph. 17.

1. Cont. 2.

3. lo. af. 8.

cadant, maxime si in circum rotentur, quod cæteris accidit in pluribus rotationibus. Recentiores accipiũt Vertiginem pro genere, Scotomiam pro specie. An vertigo sine tenebris, cum parvus est affectus Rasi? Tenebræ sine vertigine, in animi deliquio. vtrunque in *Scotedino*? *Symptoma* imaginationis deprauatæ ob motum in anteriori parte cerebri Causa symptomatis, motus inæqualis turbulentus & inordinatus tum humorum, tum spiritus animalis in arterijs. At quomodo differat à delirio, in quo imaginatio deprauatur ob motum turbulentum spiritus animalis? An in Vertigine læsio non est in profundis cerebri, sed tantum prope oculos? Nil mirum si etiam delirent. Hipp. 4. *Acu.* 42.

Motus causa externa: Rotatio sui vel corporum quæ inspiciuntur, Inspectio profundorum: Percussio capitis: Fractio cranei:

nei: Calefactio vehemens sub sole æstuante. vnde fiunt motus vndosi.

Causa interna: imbecillitas spiritus animalis, vt in quibusdam ægrotis surgendo, aut intuendo, fit enim inæqualis motus Spiritus vaporosus & calidus elatus & implens cerebrum præcipue arterias Gal. cuius motu inordinato spiritus animalis mouetur. In Crisi, in Cruditatibus, Ieiunio, vigilijs, Somno: vt plurimum ex ventriculo, Vtero, vesica fellis, & alijs Auic. Ex ictu venenato: Cicuta, Aconito, Lolio. Idem vapor genitus in cerebro aut retentus mouetur ab inæquali intemperie, quod est per essentiam Gal. Ex flaua bile: ex pituita in Australinis, quæ similis est Apoplexiæ & Epilepsiæ Gal. Paul. nasci, cum frigidus, & glutinosus humor cerebrum occupat. At vnde motus? An vapor & caliditas motum facit? & aliquando

4. *Aph.* 17.

3. *Aph.* 17.

fert

fert humores crassos obstruentes, vnde casus fit similis Epilepsiæ aut Apoplexiæ. Causa obtenebrationis & casus est spirituũ defectus vel propter obstructionem, vel propter motum dissipantem. Qui cadunt sine obtenebratione id patiuntur, ob errorem imaginationis staturæ rectæ aut oliquæ, dum falsam corrigere nituntur. Symptomata inuicem sequuntur. Obtenebratio deperditio est visus: Casus hebetatio motiuæ, vtraque ob motum depraua-tum spirituum animalium.

Morbus intemperies calida cum plenitudine aut humorum calidorum, aut frigidorum obstruentium. Si à causa externa tantum, non Symptoma est, sed accidens. Signa pathognomonica Videri externa conuerti, aut ipsum, quod accidit oculis clausis obtenebratio, & totius corporis hebetudo vt aliquando cadant.

3. lo. af. 8. Differt, à Casu Epilepsiæ, quia deest neruorum contractiõ, & mentis læsio. Ab animi deliquio, quia sine læsione pulsus. Per essentiam in Capite, continua quædam læsio. dolor: Aurium sonitus: Sensuum imbecillitas, pulsatio. Per consensum à Ventriculo, morsus oris ventriculi, rosio: nausea: 4. Aph. 17. Cardialgia: Oris amaritudo. Ab vtero, mensium defectus, vterinæ vexationes. Ex bile, ieiunis magis, æstus, vigiliæ. Ex pituita, grauitas, somnus, pigritia.

Prognostica. In febribus nunciat Crisim. Securior ex bile, 4. Ac. 42. & vapore bilioso. Difficilior ex Pituita. Indecrepitis nunciat Apoplexiam. Auic Curatio: vna ad Symptoma in ipsa accessione - altera ad affectum. In accessione compescẽdus motus quiete animi & corporis, in loco obscuro: Odoramenta frigida ex aqua rosacea aceto.

Cibi

Cibi refrigerantes, astringentes: Succus granatorum: Cydonia, potus aquæ incocto Coriandro. Ad motum ascendentem motus contrarius: reuulsio ad inferiora: frictiones crurum Clysteres acres: Capiti repellentia per oxyrhodinum Ras. diutius in biliosa & in ardore. Vias claudere astringentibus ad venas in collo & Temporibus. Arteriæ sectio post aures Paul. & Gal. ex Archigene, vt Cicatrice penitus claudatur. Non si fluant per arterias internas, quod cognoscitur pulsu, & Latitudine externarum. Ad affectum ex plenitudine, venæ sectio, si rubor faciei, & cætera consentientia adsunt: ex Cephalica aut Basilica ex pede ad præcauendum: aut Cucurbitulis, aut Irudinibus ad Hæmorrhoidas ad reuellendum. Purgatio bilis per superiora non elleboro albo vt antiqui: sed simplici vomitu ad bilem vel crudita-

3. Io. af. 8.

4. Aph. 17.

tem ex aqua tepida vel decocto Rhaphani, Anethi cum oxymelite ad pituitam. Per inferiora, Hiera. s. Cassia: Sy. rosatus solutiuus: Rhabarbarum. pillulæ sine quibus: præparatis humoribus per refrigerantia ad bilem.

Ad Pituitam pillulæ Cocchiæ Ras. sæpius pil. de Coloquintida præparatis humoribus ex oxymelite Hissopo, Origano, Thymo, Stæchade, Saluia. Gargarismi, Enrhina. Vapores dissoluendi post purgationem, Theriaca, Mitridato, Diambra. Extrinsecus sacculi ex Milio & Sale irroratis ex vino aut aceto in Sincipite. Ablutiones capitis digerentes, rarefacientes, roborantes ex lauro, Chamæmelo, Rosis. Ad partes mandantes earum curatio propria. Vbi affectus est inueteratus: roborantia. Decoctum ligni Guaiacci: Extrahentia ex alto. Rubificantia tum parti mandanti,

danti, vt exictu venenato. tum capiti, vbi primaria affectione laboret. Cucurbitula in occipite cum scarificatione Paul. Cauterium: Arteriæ scissio post aures, si per illas feratur materia.

De Conuulsione. Cap. 25.

COnuulsio, græce Spasmos id est neruorum contractio. Est motus inuoluntarius musculorum ad principia ob causam morbificam. *6. Aph. 39.* *2. Sy. ca. 2.*

Videtur aliquando immobilitas permanente inuoluntaria cõtractione: quæ neruorum distensio vocatur, græce Tetanos: sed quodammodo motus est quia est actio musculi in contractione persistentis: non vt immobilitas in Paralysi ob relaxationem. Voluntariæ contractionis causa est spiritus animalis implens neruos & musculos in latitudinem, vnde breuiores

uiores fieri neceſſe eſt, & partes adducere, quibus adnectuntur. qui motus voluntarius eſt. Contractionis autem præternaturam duplex cauſa eſt, repletio ab aliquo corpore præter naturam, & inanitio. De repletione manifeſtum eſt, à quocumque enim corpore impleatur neruus, contrahi neceſſe eſt. vt in motu voluntario: quantum enim additur de latitudine, tantundē emi de longitudine oportet. Sed de inanitione obſcurum eſt. inanito enim neruo relaxari videtur non tendi, vt patet in motu volūtario, quandiu enim aliquam partem mouemus, tendi muſculos conſpicimus, relaxari autem cum à motu deſiſtimus. Conſentaneum autem rationi eſt, ſi repletio tenſionem facit, inanitionem oppoſitum facere, id eſt relaxationem. Nititur tamen Galenus exemplo cordarum, offendere: cum enim ſiccantur,

6. Aph. 39.

inaniun-

inaniuntur, ſiccatæ autem breuiores fiunt. At huiuſmodi inanitionem non videtur ſenſiſſe Hippocrates, cum dixit Conuulſionem ab inanitione fieri. Exſiccatio enim neruorum vt cæterarum partium fibroſarum incurabilis eſt, vt patet in tertia ſpecie Hecticæ: at conuulſio ex inanitione non omnis lethalis: licet mala ſit, vt ex plurimi ſanguinis fluxu, & ex ſuperflua purgatione. Præter duas prædictas cauſas addit Galenus. Ex morſu neruoſi corporis ab humore tenui & mordēte vt in ſingultu; & quartam ex frigore ingenti congelante: nam frigidum Conuulſiones facit, & diſtenſiones. Ariſt. 2. Meteo: vbi de Terræmotu agit, omnes motus præter naturam in animalibus à ſpiritu fieri aſſerit. Tetanum, Spaſmum tremorem, Palpitationem eſſe ſpirituum motus. Quod & Hipp. confirmat in li-

5. Aph. 3. & 4.

12. Meth. vlt.

5. Aph. 17. & 20.

2. Meteo. 8.

bro de Flatibus. Indicio autem ſunt, defunctorum corpora, à quibus ſpiritus euanuit, non enim tenſa ſunt, ſed relaxata: in Conuulſis autem tanta vi contrahuntur membra, vt multi robuſti continere nequeant ægrotantes: nihil enim adeo mouere poteſt corpora vt natura ſpiritus, ob eius tenuitatem & celeritatem. Neque mirum concitari ſpiritus nunc à repletione, nunc ab inanitione. Repletio enim cuiuſcunque humoris inſpingere poteſt ſpiritus in neruos: Ad repentinam autem inanitionē feruntur ſpiritus ad vacuum replendum. Morſus quoque ſpiritus excitat ad expellendum id quod contriſtat. Frigiditas vehemens non ſolum morſu concitat, ſed & per congelationem exprimit interius ſpiritus. Horum autem omnium quædam ad repletionem pertinent, quædam ad inanitionem. Nam & morſus qui

singultum facit & à repletione & ab inatitione fit vt testatur Hippocrates. Acres enim humores mordentes os ventriculi petunt in inædia & in sanguinis effusione: aliquando autem ob repletionem. Neruorum autem repletionem efficiunt, quæ tentant neruos: Vini potio. Expultrix aliquãdo in Crisi, in Mania Melancholia, Phrænitide: Febre ardẽte: Attractio ex dolore vt in vulneribus neruorum: Venenis. 6. Aph. 39.

Differentiæ ex modo: quædam est, cum concussione aut continua aut interpollata. Quædam cum tensione perpetua, quæ Tetanus id est neruorum distensio appellatur. Putauit Auic. Tetanũ differre à spasmo id est Cõuulsione. quia in Tetano nerui prohibentur à contractione vel ob congelationem, vel ob repletionẽ nerui secundum longitudinem; quod inquit à flatu magis fieri. At Gal. ob tensionẽ musculi oppositi. Prohibetur 3. Io. aff. 7. 1 Mo. mus. 8.

enim manus à contractione musculis externis contractis: & à distensione musculis internis contractis. Eadem fieri possunt ob paralysim musculorum oppositorum. vt perpetue manus extensa sit musculis internis paralysim patientibus: Perpetue autem contracta, ob paralysim externorum qui ad extensionem dati sunt. Tetanus autem dicitur cum spina flecti nequit neque in anteriorem neque in posteriorem partem, quod contingit contractis tam anterioribus quam posterioribus musculis: At in Opistotono posteriores tantum contrahuntur: in Emprostotono solis anterioribus. Ex loco affecto: vel in Cerebro: vel in principio spinalis medullæ: vel in particulari neruo.

3. lo. af. 6.

Ex cerebro toto vniuersalis conuulsio fit vt in Epilepsia ex parte cerebri pars illa conuelli-tur, quæ neruos ab eadem re-

cipit:

cipit: aliquando in manu tantum dextra vel ſiniſtra vulnerata oppoſita parte capitis. Aliquando in facie tantum. Ex principio ſpinalis medulæ in toto corpore conuulſioexcepta facie. Ex neruo particulari, eius tantum particulæ conuulſio, quæ neruum illum recipit. vt Tortura oris, Strabiliſmus, dentium rugitus, & ſi qui in particulari membro contingũt. Sed conuulſio partis facile communicatur toti, quod non contingit in Paralyſi: quia in conuulſione adeſt ſpiritus replens, in Paralyſi defectus eiuſdem eſt. Morbus conuulſionem faciens inſtrumentalis eſt, ſcilicet in magnitudine, quæ tenſionem præſtat in neruis: Hæc aut inflammatio eſt, vt in vulneribus ſanguine ad particulam confluente. Aut humores crudi impacti, vt in pueris cum dentire incipiunt: Pituita craſſa aut Melancholicus humor: 3. Aph. 25.

3. *Io.Af.7.* vt in Epilepsia Vinum in Ebrijs Aut solus flatus replens vt ex morsu: aut ex inanitione. Flatum admittit Galenus 2. de Symptca.2.

Signa Conuulsionis.
Cap. 26.

SIgna prænunciantia conuulsionem. Febris acuta aluo astricta, vigilijs, pauore, luctu, mutatione coloris in viridem, liuidum, rubrum. In puerulis vsque ad annum 7. Cum dentire incipiunt.

3. *Prog.* 34. 25.

In adultioribus & viris magis sine febre. nisi validissimum fuerit indicium, vt in Phrenitide. Vulnera neruorum, tendinum, Capitis musculorum, non ligamentorum. Quibus tumores in vlceribus euanescunt si à tergo conuulsiones & distensiones repente fiunt: Si in anterioribus Maniæ. Signa incipientis. Tremor & Colli dolor. In

3. *Catag.* 2.

5. *Aph.65.*

lor. In febre ſpiritus offendens conuulſionem ſignificat. Pulſus ſimilis Cordæ tenſæ agitatæ ac vibratæ cum ſtrepitu quod nullis alijs contingit. Cordoſus vocatur, & iectigatio. Galenus inquit, quia arteriæ ſunt iuxta neruos. An quia nerui ex arterijs prodeunt? ideo affectio prius incipit in arterijs. 4. Aph. 68. 4. Ca. pu. 17.

Dentium ſtridor: Oculorum peruerſio, motiones. Contractio cutis capitis, aut Faciei in modum ridentis. Cum niget conuulſio ſigna manifeſta ſunt ex eſſentia. Inuoluntaria contractio, aliquando tanta vi vt cohiberi nequeant, neq. maxillæ diduci. 1. Prog. 21.

Signa loci affecti. Particularis membri læſio, ſignificat affectionem eſſe in exortu nerui proprij. In toto cerebro vniuerſalis conuulſio cum læſione principum facultatum. In principio ſpinæ totius quidem conuulſio, 3. lo. aff. 6.

uulsio, sed illæsa facie. Affectionis signa. Si contingat ex siccitate, vt putat Galenus, non subita accessio, sed paulatim. Si ex repletione, inflammatio ex vulnere; Vrina rubra aliquando cruenta Auic. Febris.

2. *Aph.* 26. Si humores frigidi, subita accessio absque febre. Si humores calidi mordentes, Dolor pungens, morsus ventriculi, Vteri. Excretio bilis æruginosæ; Surarum contractio vt in

3. *Aph.* 1. Colera. Lumbrici in pueris. Ex frigore Causæ prægressæ indicabunt. Prognostica. Vniuersalis conuulsio acutissima, subtio exitium affert.

2. *Aph.* 26. Tetani in quatuor diebus perimunt, si hos effugerint, sani fiunt. Ex

5. *Aph.* 6. 12. *Meth.* *vlt.* siccitate lethalis, præsertim si ex febre, Phrenitide. Febrem

2. *Aph.* 26. conuulsioni superuenire melius quam febri conuulsionē. Nam

4. *Aph.* 57. febre superueniente liberantur

5. *Aph.* 70. à conuulsione & distensione. Quartana superueniens liberat.

In

In acutis febribus conuulsiones, & circa viscera dolores fortes, malum; Lethalis ex Elleboro, ex vulnere. Ex Ebrietate, nisi febris superueniens soluat. 4. Aph. 66. 5. Aph. 1. 2. 5.

Ex multo sanguinis fluxu malum. Ex superflua purgatione malum. Sanabilis ex repletione frigidorum, ex morsu, ex frigore. 5. Aph. 3. 4. 12. Meth. vlt.

Curatio Conuulsionis. Cap. 27.

COnuulsionis curatio in relaxatione tensæ particulæ consistit. Sed prius ad causas Repletionem, inanitionem, morsum, & frigus adhibenda remedia. Ad repletionem euacuatio per venæ sectionem, vbi inflammatio est ex vulnere. in cæteris humoribus potius purgatio conuenit statim, quia turget; si cum multitudine sanguinis etiam venæ sectio sed

moderata Aet. ob neruorum naturam frigidam. Purgatio ex Hiera Archigenis cum Cæstorio pari. cum succo ptinaſæ & melle Ras. ex pill. fætidis: nam recipiunt Caſtorium & ſuccos Ferulaceos neruis vtiliſſimos. Clyſteres ex oleo rutaceo & Terebynthina iuat & ſedem illinire ex Ruta & Opopanace. Hipp. 3. *Morb.* Catapotia ex Elleboro nigro & Pipere, vt ſuperbibat iuſculum calidum pingue ex volucribus, poſtea ſternutatoria frequentia adhibet Digerentia intus Caſtorium per ſe drachma vna: Aſſa erui magnitudine: Myrrha fabæ magnitudine: Hiſſopi decoctum. Confectio Anacardina Ras. nam prouocat ſudorem & febrem. Potus Apomeli in cibis calidis & ſiccis cũ pipere, ſinapi. Nux Muſcata: Carnes frixæ.

Exterius remedia ad locum affectum, & ad membra conuulſa, magis ad neruorum exor-

exortum, vt ſpinæ principio & Capiti : Relaxantia & digerentia, ſimul & lenientia Aet. Inungere oleo calido vetuſto cum Caſtorio pari : Fouere eodem, & irrigare. Cataplaſma molliſſimum ex farina Hordei, lolij, Fænogræci, ſemine lini Galbano : Hammoniaco : oleo Rutaceo, Melle in ſacculis ne inquinent: Aliquando ſacculi ex milio & ſale. Balnea in oleo calido bis vel ter in die. Raſis membra inungit ex eoleo Coſtino & manus fricat. Oleum vulpinum aut lupinũ & Adeps; eorundem Ren cum pinguedine contritus ceruici adhibitus : & contegenda ex pellibus eorundem. Inſeſſio in decocto eorundem adiecto Abrotono Anetho Lauro, Hiſſopo, Sthæchade. Olea diſtillata ex Threbynthina, Cera, Nuce muſcata, Matrem Ballami vocant.

Balnea Sulphurea inueterati. Hipp. ad Tetanum ſeu ex *De int. af.*

vulne-

vulnere seu ob alias causas, fouere oportet, & pinguiter vnctum ad ignem non ita propè, calfacere & tepefactoria illito corpori adhibere Et Absynthiũ aut Lauri folia, aut Hyoscyami semen & Thus terito, deinde vino albo diluta in ollam nouam, & pari mensura oleum affundito, & cum his calefactis large calidis corpus & caput illinito; Postea in solio reclinatum spinali medulla sursum vergente mollibus ac puris stragulis ac vestimentis contegito, vt vehementer exsudare possit.

3. *Morb.* Alia ratione idem curat. Post fomenta calida & inunctiones, Aquam frigidam puram superfundit, & postea vestimenta tenuia pura & calida super integit, sed ignem tunc non adhibet. Hæc ratio curandi tangitur, in Aphorismis. Est vbi in

5. *Aph.* 21. distentione neruorum sine vlcere, iuuene bene carnoso æstate media, frigidæ aquæ multa perfu-

perfusio calorem reuocat, calor autem hæc soluit. Tutius enim est in tempore æstiuo calefacere per Antiperistasim. Iterum inquit. Tumores articulorum, & dolores, absque vlcere: podagricos & Conuulsa, horum plurima, frigida aqua large affusa leuat, & extenuat, soluitq. dolorem, nam modicus torpor dolorem soluit. Putat Galenus valere ad inflammationes. At frigida actu omnibus noxia sunt, ideo ponitur hoc remedium vbi sine vlcere: magis autem valet vbi humores calidi & mordentes. Ad conuulsionem ex vulnere: humorem facientem inflammationem, & putrefacientem ex alto ducere, & digerere. Ideo non glutinantia vt antiquiores: nullum astringens, nullum frigidum, nec tepidum: non pus mouentia, vt antiquiores fouentes Hydreleo. Nec Cataplasma ex farina hordei & Hydreleo: non aqua, vt

5. Aph. 25.

3. Catag. 2.

ne attingat quidem, nam putrefaciunt. Cum abluere opus est, ex oleo & vino aut aceto, nam siccant: indicio frixa in oleo, & elixa in aqua: nam olei humiditas in ignem transit. In vulnere capitis osse fracto perspiraculum in osse facere, vt inde sanies exeat. at non in futuris, quia lacerata membrana, conuulsio accersitur sed circumcirca. In vulnere neruorum ad neruos denudatos modice calida & valde sicca, sine morsu, ne inflammentur & conuellantur. Ad delitescentes & profundos, vt contingit in puncturis, valde calida, tenuium partium, vt vis medicamenti subeat, & extrahat. Sed dilatandum orificium duabus sectionibus se intersecantibus. Fouere primum oleo & aceto calido, deinde superponenda medicamenta extrahentia. Propolis recens liquida & pinguis, aut oleo mollæscat. Fermentum vetustum,

De Vul. 64.

cum

cum Aceto, aut adiecto lacte Tithimali. Vnguentum ex Euphorbio drachma vna, vel duæ vel tres, prout recens aut vetuſtum fuerit, in oleum decuplum & Ceram triplam: Oleum Hyperici, Laurinum, Cedria, Pix brutia. 3. Catag. 4.

Cataplaſma ex farinis Fabarum, Erui, Lolij, Ciceris, Lupinorum, Hordei, ex Oxymelite, & Lixiuia ſtillatitia, pice liquida: Conueniunt & vbi inflammatio eſt. Emplaſtra operoſa ex Metallicis aceto acerrimo diutius molitis in ſole æſtiuo. Alia ex herbis acribus vt Dictamo Cretenſi, Polio, Chamæpyti, Centaurio. Panace.

His vtendum vſq. ad 7. nam vlterius nullum periculum, Interim totum membrum oleo calido fouere, & tunc magis, vbi vlcus eroditur à medicamento. Non ſinere vt frigeſcat. Poſtea illinire vſque ad ceruicem

cem vnguento ex Euphorbio & Castorio. Ad Conuulsionem ex inanitione, repletio: facilius
2. *Aph.* 11. potu, quam cibis. Si ex morsu. Euacuatio mordentium non per calidá & mordentia, nam aduersissima: Sero vaccino, Lacte Asinæ. Ex ore ventriculi vomitus ex aqua tepida, vnde sæpe æruginosa excreta sunt. Ex
5. *Aph.* 1. intestino Colo Clysteres non mordentes, ex cremore Ptisanæ cum Butyro, cum Brodio oleo violato: Contemperantia ex cibis boni succi, & qui non facile corrumpantur. Ad vermes mordentes. Theriaca hausta, & illita ad nares, Gulam, os ventriculi, vt deorsum aufugiant.

Ad conuulsionem ex gelu. Balneum calidum, fouere oleis calefacientibus. Vini potio. In omnibus, vbi vehemens contractio, oportet vi continere, & dirigere membra. Interim oleis relaxantibus vti.

De

De Epilepsia. Cap. 28.

EPilepsia quasi apprænensio, quia detinentur sensus & memoria Trall. Morbus Comitialis, Lunaticus, Sacer, Herculeus, Puerilis, vulgo mal Caduco. Est conuulsio omnium partium corporis per interualla cum mentis & sensus læsione. Auic. Est affectus prohibens non complete operationem sensus & motus,& corporis erectionẽ propter obstructionem. Vt plurimum Conuulsionem esse vniuersalem ob læsionem anterioris ventriculi Cerebri: vnde non integra obstructio nõ ex toto tollens sensum & motum, sed eousque vt erigi non possit. Præcedere vt plurimum conuulsionem, sequi Epilepsiam. Aliquando Epilepsiam sine Conuulsione manifesta. Aet. ex Possidonio. Epilepsiam comitatur Conuulsio. *3.lo. af.7.*

Autor

Autor Defin. Eſt oppreſſio mentis & ſenſoriorum, vt concidant repente, & ſpuma exeat per os. Raſis deſcribit: per Caſum in terram, contortionem, & motum, & amiſſionem intellectus, ſpumam non niſi in grauiori. An ex nomine Epilepſiæ ſimilis eſt Catalepſi? non quia mens detineatur, ſed corpus. Vtrunque in Epilepſia, non ob reſolutionem virtutis, vt in Paralyſi & Apoplexia, ſed ob Conuulſionem.

Differt à Catalepſi, quia in ea retinetur memoria & ſenſus,
2. *in* 1. quamuis non exacte. vt Gal. te-
Prog. 55. ſtatur. Hanc forte Auicenna non diſtinxit ab Epilepſia, quia non complete tolli, inquit, operationes, & quandam fieri ſine conuulſione manifeſta.

Differt à Tetano, quia in eo non læditur mens neque ſenſus
3. *lo. af.* 7. neque per interualla. Epilepſiæ tres ſpeciesex parte affecta Prima per

ma per essentiam in cerebro: Secunda per consensum ab ore ventriculi. Tertia à qualibet particula, aliquando à pede aliquando ab vtero; quæ inter præfocationes est. Ex modo Quædam cum concussione per breuia interualla, veluti saliendo sine perpetua conuulsione, quod Galenus notauit in ea quæ per consensum est. Quædam cum perpetua conuulsione sine concussione in accessionibus, vt in Catalepsi.

Ex mentis læsione, diminuta vel deperdita, vel deprauata cum delirio & motibus inordinatis antequam decidant: hi in Melancholiam facile transeunt. Causa Epilepsiæ communis ad omnes obmutescentias repentinas: Venarum interceptiones occlusionesque. 4. Acut. 23.
Inquit Gal. Constat in Cerebro affectionem hanc consistere impediente humore animalem spiritum, qui in ventricu- 3. lo. nf. 7.

lis continetur, quo minus possit exire. Hinc conuulsio totius corporis simul & mentis & sensuum læsio. Idem humor & locus in Apoplexia, sed in hac fit omnimoda carentia illius potentiæ, quæ ad neruos defluit: In Epilepsia autem vitiosus motus. Hoc putauit Auic. Ob minorem obstructionem.

2. Aph. 45.

3. lo. af. 7. Inquit Gal. Conuulsionis Epilepticæ causa non inanitio nec siccitas, sed repletio à crasso humore obstruente, quia cito fit, & soluitur. Hoc damnat Auerr. tanquam Paradoxum. Nam citius humores tenues, vapores, & spiritus, vt *2. Sy. ca. 2.* in Palpitatione. Arist. in libro de Somno, tribuit spiritibus. & *De Somn. 3.* Gal. aliquando solam qualitatem vel auram tantum ascendentem Epilepsiam facere, vt *4. Acu. 27.* ab ictu venenato: Ex morsu quoque internorum. An Galeni argumentum pendet ex

suppo-

ſuppoſitione illa; fieri conuul-
ſionem aut ab inanitione ſic-
cante neruos, aut à repletione
obſtruente Si exſiccatio non
cito fit, neque tollitur, relin-
quitur ab obſtructione fieri ex
humoribus craſſis. Verum
ſi in omni conuulſione ſpiritus
eſt, qui commouet, vt oſten-
ſum eſt: quærenda eſt cauſa,
cur ex interceptione venarum
nunc Epilepſia fiat, nunc Apo-
plexia: Non videtur eſſe cauſa
maior & minor obſtructio: nã
minor torporem faceret & mo
tum diminutum, non depraua-
tum, qualis eſt Conuulſio, ali-
quando cum tanta vehemen-
tia vt contineri nequeant. An
interceptio venarum duobus
modis contingit: vel per com-
preſſionem, vnde tranſitus non
detur neque ſanguinis neque
ſpiritus, quod priuationem fa-
cit, vnde Apoplexia: vel per
repletionem, quæ ſpiritus im-
pingit in neruos. vnde motus

deprauatus fit: in vtriſq. autem poteſt contingere magis & minus. Replentur igitur vaſa ſpiritus animalis in Epilepſia nunc ab humoribus frigidis & craſsis pituitoſis vel Melancholicis, à quibus affectus fit frigidus, nunc á calidis & mordentibus, qui affectus calidus Raſi. Nunc per eſſentiam in cerebro: nunc per conſenſum propter euaporationem aliunde. Quatitur autem neruorum principium, vt excutiat id quod contriſtat. Ideo in initio fit veluti ſternutatio quædam magna Auic. quam ſequitur totius corporis con-
3. *Aph.* 29. cuſsio. Aptiſsimi pueri & in Somno magis ob multam euaporationem. Iuuenes non ex natura ætatis, ſed ob prauum
6. *Aph.* 28. victum. In omnibus imbecillitas capitis. In vere in Autunno, pluuijs, Vinum im-
3. *Aph.* 16 20. 22. modicum. Odor ſulphuris, Gagatis: Hircinus, Lucerna-

rum extinctarum odor, Myrrha Tonitrua. Apium, Lens.

Signa Epilepsiæ. *Cap.* 29.

SIgna Epilepsiæ Pathogn. Subitus casus cum membrorum contractione & sensuum ac memoriæ læsione. Si spuma circa os accedat vehementiam significat. Oritur ex motu ob vehemẽtiam conuulsionis Auic. ob crebram respirationem, ex Pulmone. At si- *De Morb. Sa.*
gnum esset lethale, vt in strangulatis: Potius è cerebro ob *2. Aph.* 43.
vasorum angustiam agitatis cum humore spiritibus: ideo signum solutionis. Nam cerebri excrementa spumosa, vt sa- *7. Aph.* 30.
liua, & quæ in ventrem defluit. Ob vehementiam conuulsionis emissio fit aliquando inuoluntaria Vrinæ, Spermatis, & excrementorum alui. Ras. Respiratio angusta, vt in ijs qui

4.*Aph.* 68. ſuffocantur, nunc offendens in medio interrupta ob agitationem: Nunc ſola expiratio apparet cum ſonitu, in tenſione perpetua. Argumentum dilatari Thoracem ob pulmonis dilatationem, conſtringi ob conuulſionem non voluntarie, *De So.3.* Ariſt. in Epilepſia tumefieri à ſpiritu venas, quibus coarctatur meatus reſpirationis: id eſt interceptis ob clauſionem ſpiritibus in vaſis cerebri, regurgitat tumefactio in Pulmonem, vnde coarctatur aſpera arteria. In inſultu vocis emiſſio ſimilis ijs qui ſternutamentum magnum moliuntur, at ſpiritus non per nares exit, ſed in neruos irruit. Soluitur confeſtim & reſurgunt, tumore venarum deſidente, vel ſpuma per os egreſſa, vel inſenſibiliter euaneſcente ſpiritu. Signa eius quæ per eſſentiam: ſubita & impræuiſa apprehenſio non *3.Io. af.7.* præuidente ægro. Conuulſio

fine

fine concussione, saltem in progressu: exsufflatio in respiratione non interrupta. Interuallum impurum: nam remanet Obliuio, grauitas: Venæ virides sub lingua Auic. Eius quæ per consensum: accessio præsentitur: conuulsio cum concussione: Respiratio interrupta interuallum integrum. Ab ore ventriculi, præcedens eius palpitatio, turbatio, Rosio. Irritatur ieiunis magis, tardato cibo.

Ex vtero, vexatio præcedens, dolor, commotio, defectus menstruorum Comitatur plerunq. affectus Cordis. Nam vapor ascendens cor prius afficit, & confestim concidunt, vt ambigat cũ syncope: Quod & ex ore ventriculi contingit. A membris extremis raro. Præsentitur aura quædam aliquando frigida ascendens vsq. ad cerebrum, cui statim succedit insultus concutiens. Oser- 3. lo. af. 7.

uatum à recentioribus vario modo à diuersis partibus incipere: nunc stupore incipiente, nunc tremore, nunc musculi alicuius contractione, vt contingit sæpe in sura, quem Granchio vulgo appellant. Affici quoque dextra vel sinistra ex consensu secundum rectitudinem: vt quidam decidant in dextram partem, quidam in sinistram, quidam supini, quidam proni. Visum aliquando solum caput concuti, reliquo corpore immobili, quibusdam sola manus. Humores ostendunt, Pituitam, Somnus Pigritia, excrementa, & causæ. Bilem flauam & Atram, Somnia turbata, deliria ante accessionem & post. Prognostica. Morbus diuturnus non lethalis. Quibuscunque Comitiales fiunt ante pubertatem, mutationem accipiunt: Quibus anno 25. commoriuntur. Galenus pubertatem accipit ab

5. *Aph.* 7.

anno. 14. vsque ad 25. post hanc ætatem magna ex parte commori, quia ex ætate non suscipiunt mutationem. Possunt tamen mutari ob alias causas: quas Hipp. enumerat. Quicunque iuuenes morbo comitiali laborant, mutatione maxime ætatis, & temporum, & locorum, & victuum liberantur. Quam mutationem in calidum, & siccum intelligit Galenus. At mutatio pubertatis in iuuentutem debuisset conferre, quod negat Hippocrates. Scribit enim. Plurimæ passiones puerulis iudicantur nonnullæ in 40. diebus, quædam in 7. mensibus, quedam annis. 7. quædam iam ad pubertatem accedẽtibus. Quæ vero pertransierint, nec in pubertate finierint puerulis aut fœminis, cum menstrua erumpunt conseneſcere consueuerunt. Quicunque enim morbi longi senioribus contingunt; 2. Aph. 45. 3. Aph. 28. 2. Aph. 39.

magna ex parte commoriuntur, quia minus concoquunt, & expellunt ob frigiditatem. In ætate igitur pubertatis sanantur non ob siccitatem, sed ob expulsionem, superuenientibus menstruis, vsu veneris, conceptu & alijs eruptionibus

5. *Aph.* 70. Quartana ob eandem causam liberat, tum ob rigorem expellentem, tum ob calorem, febrilem concoquentem Gal. Pueruli vt plurimum ab vtero contraxerunt: Quibus igitur cerebrum non fuerit expurgatum ab excrementis, patiuntur

De Morb. sa. hunc morbum. Et quibus post ortum non eruperint vlcera in capite, & reliquo corpore, Ante 4. annum vt plurimum moriuntur, ob neruorum imbecillitatem. Accessiones sæpius repetentes & longæ & vehementes in Apoplexiam transeunt. Qui per consensum, facilius sanantur, & qui ex pituita: aut humoribus te-

nuibus

nuibus difficilius ex Atrabile.

Curatio Epilepsiæ. Cap. 30.

CVratio Epilepsiæ, vna ad affectum, altera ad Symptoma, cum accessio diuturnior est, aut vehementior. Paul. & Aet.

Ad affectum alia conuenit puerilis ante pubertatem, alia post pubertatem. Infantibus adhuc lactentibus, nutrici prospiciendum circa ægrum, nil moliri: Solo lacte probo, nam mutatione ætatis & victu sanabitur. Non igitur bene, qui hodie infantes inurunt in occipite. Lac sit excrementis liberum, albissimum, non olidum, non tenue, non crassum: ex nutrimentis boni succi, non euaporantibus: Non vinum, præcipue nigrum. Arist. vina non conferunt pueris neque *De Sen. 3.*

nutricibus ſed aquoſum & modicum. Non Apium, quia naturaliter Comitiales offendit, Trall. at Gal. de Puero Epil. Apium concedit, damnat Petroſelinum. Non valde acria, quia mouent menſes, quo nil deterius. Non venus, quia lac tenue facit, & fædi odoris. Conceptus peſsimus. Craſſum obſtruendo auget conuulſionem, ideo attenuandum Fæniculo, Anetho, Aniſo, Eruca, Ruta, porro viridibus tantum. Tenue incraſſandum refrigerantibus, Hordeo, farre, Oriza, Intubo, parciori potu, exercitationibus moderatis. Poſt ætatem lactis durante infantia vſque ad annum 4. Trall. Suſtinent alterantia quædam, non purgantia. Hiſſopi decoctum cum oxymelite, vel per ſe mane ſumptum poſtquam ſurrexerit, & aluum deiecerit, per totam hyemem. quo ſolo multi ſanati, Anethi decoctum

cum oxymelite, rarius in Æstate. In victu Panis ex aqua cum Coriandro coctus nam prohibet ferri ad caput: Lubricantia, Malua, Beta Porra decocta, Intubus. Carnes ex volatilibus, potius iura non pinguia: frixiones. A quarto anno vsque ad. 7. Alterantia prædicta, deinde purgantia accedente vere, Gal. Epithymi decoctum, Sena, Polypodium, Rhabarbarum, Manna, Sy. rosatus solutiuus. A 7. ad 14. annum in masculis, ad 12. in fæminis accedentibus ad pubertatem, efficacius purgandi ijsdem auctis, Hiera. s. addito Epithymo: Trall. Catapotia efficaciora, cum nō cedit alijs, addito Scamonio, & Colocyntide Gal. post purgationem exercitationes non tamen violentæ, nam caput replent, semper ante cibum. Frictiones ex sindone molli ad brachia ad pectus, ventrem, crura, Caput, *Depu. Ep.* *Depu. Ep.*

vsque

vsque ad rubedinem: Post iterum Oleo fricare, ne frigescãt, simul omnes. Medicamenta extenuantia, Mellis Scyllitici drachma vna mane ante exercitationem per dies 40. præsumat Absynthium bis vel semel.

Post 14. annum licet venam secare, vbi opus est. Paul. & Aet. conuenire vbi inueteratus est affectus. Nas. solum in ea quæ fit à sanguine: cognosci rubedine oculorum & crassitie venarum. Conueniret in omni ad occlusionem venarum statim, sed sponte cessat.

De cucurbitulis. 19. Prius ex pede, aut cucurbitulis ad suras in vero ad præcauendum. Postea ex basilica, aut vtraq; Cephalica, tandem sub lingua: vbi per essentiam in Cerebro. Recuperatis viribus post 4. vel 5. dies purgatio. Aet. Ellebori nigri puluis drachma vna cum mulsa, vel Catapotijs cum pipere & melle.

Colo-

Colocyntidis infusio in vino dulci per noctem. Hiera ex Colocyntide. Raſ. pill. Cocchiæ ſæpius: addimus Elleborum nigrum, & ſalem Armeniacum. Alterantia præcedentia, attenuantia & digerẽtia. Oxymel. s. Comp. *Scyllitic*um, Sy. de Stæchade, de Calamento Decoctio hiſſopi Serpilli, Betonicæ Thymi, meliſſæ. Ad atram bilem temperandam. Sy. de Pomis, Bugloſſa, Luppuli. Poſt purgationem electuaria, vt quod componit Raſis ad omnẽ Epilepſiam excepta calida. Theriaca, Mitridatum cum modico aquæ ardentis. Pyrethrum cum melle. Victus boni ſucci extenuans ex auibus. Capparis, ſalſamenta tenuia. Abſtineat á vino per longum tempus, á cibis craſsis: á carnibus Quadrupedum, leguminibus. á venere immoderata, Balneis. Tota victus ratio & aer calidus & ſiccus. Sunt qui 45.

2. Aph.

exhi-

exhibeant Ligni Guaiacci decoctum. Raſ. ad ſanguineam victum conuenire refrigerantem, qui ſanguinem minuat, abſtinedo à carnibus & vino & euaporantibus ad caput. Bibat Rob fructuum acetoſorum. Capiti primaria affectione laboranti, poſt vniuerſales purgationes, euacuantia à Capite. Apophlegmatiſmi, Enrhina: Pæoniæ puluis in nares inſufflandus poſt ſternutamenta. Raſ. Vomitoria poſt cibum aſſumptis pinguioribus multis & dulcibus, Ebrietate: adiuuare vomitum cum decocto Rhaphani. Hodie exhibent Antimonium præparatum, nam purgat per ſuperiora & inferiora.

Cucurbitulæ Capiti & Occipitio, & cataplaſma ſuper veſtigia ex pane cocto in mulſa, amigdalis amaris, ſerpillo, Menta, Calamento, Ruta, Capiti raſo Peucedani liquor cum

aceto

aceto diluto incocto Sphondylio: Sinapiſmi: Aqua ardens cum pipere affricanda. Interim reuulſiones per cucurbitulas indorſo, præcordijs; Clyſteres acres. Capiti autem per conſenſum laboranti, conuenit Oxyrhodinum ad arcendas euaporationes. Sed partibus tranſmittentibus extrahentia; particularis earum curatio.

Si membra externa mittant; in præſenſione acceſsionis, vinculum in ſuperiori adhibendū; & poſt totius purgationem vrentia loco affecto, ex Thapſia Sinapi, Cantharidibus Lepidio, Euphorbio, Pipere. Sinere donec veſicæ erumpāt & aqua effluat; diutius continere locū exulceratum; vltimo cucurbitulæ cum ſacrificatione. Repertum aliquando in crure ſub abſceſſu diſrupto os corroſum, quo deraſo liberatus eſt ab Epilepſia. Ad Symptoma in ipſa acceſsione nil moliri, quieti

trade-

De ph. Ep. tradere: victus tenuis. Ad vehementiam acceſſionis & diuturnitatem ſuccurrendũ: Oleo calente fouere partes conuulſas, dirigere: vincula: Vomitum excitare penna in oleo irino, os vi aperire: Caſtorium cum aceto & melle intromittere. Puerulis theriacæ modicum ad palatum illinire.

Reuulſiones per clyſteres acres. Cucurbitulæ ad præcordia Sinapiſmi & veſicatoria ad ſummas partes. Ruta ſyl. tuſa ad nares, & omnia Rutam oleant. Trall. quod remedium aliquando curat. Spinæ inunctio ex oleo vulpino, vel incocto Chamæleone animali. Præſeruant ab acceſſione pueros Pæoniæ radix collo

5. Simp. appenſa. Smaragdus geſtatus, Corallium Vngula magnæ beſtiæ ex genere Cerui. In Potu bezaar. Multa ſuperſtitioſa traduntur. ſed caueant præcipitia, aquas, æſtũ odores pra-

nos,

uos. Celsi curatio: inquit. Euacuantia tum per venæ sectionem, tum purgantia non adhibenda, nisi postquam prolapsus est: Nutriendus alternis diebus cibis ex media natura. Digerere perunctum exercitatione, & validis fricationibus non minus ducentis. Capiti aliquando oxyrhodinum aliquando perfusionem multæ aquæ frigidæ post frictiones totius excepto capite. Vltimo si non cesserit, secandas venas tali, vrendum occiput duabus vstionibus.

De Catoche seu Catalepsi. Cap. 31.

CAtoche & Catalepsis idē significant. id est detentio & occupatio siue apprænhensio. sopor vigilans alias vocatur, quia dormiunt apertis palpebris. Quædam in genere Lethargi spurij, quia cum fe- 4. lo. af. 2.

bre &

bre & delirio. Paul. & Aet. &
2. *in* 1. Hipp. in Prorreticis. Quædam
Pror.55. ſine febre apud Gal. in comm.
inter ſopores altos ſine febre,
& delirio, ſine difficili reſpira-
13. *Meth.* 21. tione. Immobiles toto corpo-
4. *lo. af.2.* re iacent prorſus inflexi, rigidi,
& extenſi vt lignum. Viſum,
inquit, in condiſcipulo ob mul-
tum ſtudium ea correptum. im-
mobiles etiam oculos contine-
bat, vt videretur intueri inten-
te, at nihil loquebatur, Cum
ſurrexiſſet; fatebatur, ſe agno-
uiſſe qui aderant licet non eui-
denter & multorum meminiſ-
ſe, ſolummodo loqui non po-
4. *Ac.* 26. tuiſſe, nec moueri. Eandem
videtur Hippocrates ſignifica-
ſe inter ſubitas obmuteſcentias
cum inquit. Quibus faciei ru-
bores, oculorum conſtantia,
manuum porrectio, dentium
ſtridores, pulſus, maxillarum
contractio, refrigeratio extre-
morum, & ſpirituum in venis
3. *Morb.* interceptiones. Alibi Spha-

celiſ-

celiſmum vocat, quia color floreſcens ex refrigerato ſanguine nigreſcit, vt in Sphacelo. Dolor inquit ex capite ſpinam occupat, & ad cor procedit, animi deliquium inducēs æger non audit, frigus ad caput, intumeſcit, repente obmuteſcit. Sanguis è naribus, & liuidus fit, ſi leuiter laborat, ex ſanguinis fluxu melius habet, ſi vehementer, cito perit.

Raſis Congelationem vocat, quia rigidi iacent, & licet oculi ſint aperti, palpebras tamen non mouent. Auic. reponit in genere Tetani, fieri enim neruorum diſtentionem à frigore congelante. Et Gal. Congelationem à frigore ingenti inter conuulſiones recenſet. Et Hipp. in Prorreticis inquit. Quæ conuulſiuo modo cum Catoche exacerbantur. Sed differt à Tetano loco affecto. Nã Tetanus eſt ſpinæ conuulſio illæſa facie. Catoche eſt cerebri

12. Meth. 8.

3. in 2. Prog. 68.

affe-

affectus quia & tota facies immobilis redditur. In posteriore parte magis. Quod & Hipp. testatur dolorem inquiens ex ceruice in spinam tendere, & frigus ad cor descendere. Differt præterea ab Epilepsia, quia in Catoche retinentur sensus aliqua ex parte illæsi & memoria neq. læditur respiratio: quia interceptio spirituum non in ventriculis cerebri fit, ideo non regurgitat tumor venarum ad pulmonem sed prope exortum spinalis medullæ in basi cerebri, vnde nerui exoriũtur: ideo tollitur motus etiam in tota facie, licet non ex toto tollatur sensus, quia maior virtus requiritur ad motum quam ad sensum. Causa proxima venarum interceptio & occlusio. Paul. Obstructionem putat in posteriore ventriculo cerebri, quia hic locus putatur spinæ principium, at læderetur memoria, ab humore frigido & sicco,

4. *Io.af.* 2.

2. *Mor.*

4. *Ac.* 23.

ſicco, quia ob nimium ſtudium quod exſiccat. Gal. ab intemperie frigida & ſicca in Extaſi, & nimio ſtudio. At aliquando à ſanguine Aet. vt patet in ſphaceliſmo. 2. Aph. 3. 2. in 1. Prog. 55.

Refrigerationis cauſa: Pluuia frigida ſuper caput: Potus aquæ frigidiſſimæ, Fungi, Malainſana, Ceruſſa pota.

Quædam tamen per conſenſum ob morſum interaneorum. inquit enim Hipp. Cum dolores acceſſerint, bilis atræ fluxiones, acriunq. diſtillationes, dolent morſa interna: & inſequuntur ſpirituũ interceptiones, Aphoniæ, Conuulſiones, Epilepſiæ, Paraplexiæ, id eſt Catalepſis. Signa Pathogn. manifeſta ex eſſentia. Ex multo ſanguine. Faciei rubores, ſed paulo poſt liueſcit. Ex intemperie frigida & ſicca. Cauſæ, vt nimium ſtudium: in quo laborat memoria: ideo ad partem poſteriorem capitis attra- 4. Ac. 27. 4. Aph. 26.

hitur

hitur multus ſanguis, qui ob affectum frigidum & ſiccum intercipitur: præcipue ſi humor melancholicus obſtructionem fecerit. Cognoſcetur ex habitu melancholico. Per conſenſum, interaneorum morſus. Prognoſtica; omnes periculoſæ cito iugulantes: Quæ repente ſanis adueniunt, curantur. Quæ cum exolutione fiunt, periculoſæ id eſt cum virium imbecillitate, quando ſuccedunt alijs morbis. Quæ conuulſiuo modo cum Catoche exacerbantur, parotidas mouent: Sed hoc intelligendum eſt in genere Lethargi: quia cum febre.

4. *Ac.* 25.

3. *in* 1. *Pror.* 4.

Curat Hipp. omnem interceptionem venarum ſtatim venæ ſectione. Venam quoque ſecat in illa quæ ex morſu interaneorũ fit, ſed adhibitis prius fomẽtis ad partes dolẽtes: deinde reficit; poſtea purgat per ſuperiora, & inferiori Clyſmũ

4. *Ac.* 24.

adhibet,

adhibet, Deinde ad abluendos humores & acrimoniam contemperandam, Asinæ lac coctum exhibet. Quoniam autem sponte vt plurimũ in hoc morbo effluit sanguis è naribus aliquando per vomitum si ex hoc melius habeat, satis est: Sin. Sternutationes per odorata adducito, & aluum vtramque purgato aut saltem alteram, & quæ leues odores habent naribus admoueto: & sorbitionem tenuem ac tepidam exhibeto, Abstineat autem penitus à vino. Si autem sanguis copiosior effluat: nulla calefactoria adhibeto, sed acetum album aquosum bibendum dato, & si debilis sit Ptisanam sorbẽdam. Si perseueret fluxus è naribus, venas in brachijs & in temporibus splenijs suppositis deligato: Si sanguinem vomat, farinam trimestem ex aqua bibat. Cum cessauerit fluxus, si reliquatur dolor ceruicis & 3. Morb. 2. Morb.

ſpinæ cum frigore. Cum Eruo pectus & dorſum & Collum & Ceruicem calfacito. Raſ. reuellit clyſteribus acutis, & vſq. ad diem tertium repellit Oxyrodino, vt in Lethargo. An humores fixi & craſſi non poſſunt repelli? amplius nocent intemperiei frigidæ & ſiccæ. Poſtea digerentibus vtitur. Ex oleo Sambacino id eſt Ieſemino cum Euphorbio & Caſtorio. illinendo & perfundendo caput, ſcilicet ad futuram labdoidem & ſpinæ exortum. Sternutamenta ex Caſtorio, Ellebo ro albo cum lacte. Nutriendus hydromelite infuſo in os.

De Incubo. Cap. 32.

INcubus Aet. græce Ephialtes ab imaginatione incumbentis grauis Paul. Pnigalion à ſuffocando. Eſt totius corporis immobilitas cum ſenſu ſuffocationis & vocis deperditione

tione in ſomno, cum imaginatione incumbentis cuiuſpiam, quæ omnia expergefactis euaneſcunt. Videtur reducendus ad Conuulſiones, nam ſæpe incipit cum concuſſione incipiente ſomno. Conuenit cum Epilepſia ob facilem & citam ſolutionem Paul. eadem omnia patitur, quæ in Epilepſia, ſed in ſomno. Ariſt. videtur incubum ſignificaſſe, cum inquit de Epilepſia, Accidit multis principium huius paſſionis dormientibus, & dormientes quidem capiuntur, vigilantes vero non. Cauſæ, putatus eſt Dæmon effigie humana incũbens, vt videatur aliquando venerem agere, alloqui: fugere autem contractis digitis. Paul. Aetius inquit, non Dæmonẽ, ſed morbum, qui ſæpe prænunciat Epilepſiam, inſaniam, Apoplexiam. Vapores eſſe craſſos & frigidos qui Cerebri ventriculos implent, vnde facultas pro- *De Son. 8.*

hibetur per neruos exire, vel in anterioribus cerebri, vel in principio ſpinalis medullæ. At ſi in ventriculis, læderet rationem & memoriam. An vt in Catalepſi euaporatio non tranſcendit ad ventriculos, ſed ſiſtitur in baſi cerebri: vnde læditur ſolus motus? Differt à Catalepſi læſa reſpiratione, quia in Incubo regurgitat oppletio à vaporibus ijſdem retrocedentibus in pulmonem, vnde ſuffocatio: imaginantur autem aliquod pondus incumbere, quia Thorax conuulſus reſiſtit dilatationi pulmonis, præſomno autem varia imaginantur. In Catalepſi & ſi adſit conuulſio, non repletur Pulmo, vt neq. in Caro. ideo non læditur reſpiratio. Vbi enim Pulmonis motus moderatus eſt, vt ſeptũ tranſuerſum ad eius dilatationem ſufficiat, ſi non vehemens in ſepto tranſuerſo conuulſio fuerit, non læditur reſpiratio.

Quidam

Quidam ex recentioribus Incubum putant non vitio cerebri contingere, ſed in Thorace pulmonem & ſeptum tranſuerſum opprimi, quia in his læſio eſt manifeſta, ob ſenſum ſuffocationis, quod non contingit in Caro, qui maior eſt affectus. Sed vnde totius corporis immobilitas? non enim hæc contingat, ſine facultate animali per neruos tranſmiſſa.

Vapores craſſi excruditatibus oriuntur, ob voracitatem & Crapulam. Paul. Auicenna eleuari à ſanguine, à Pituita ab humore melancholico: diſſolui à motu in vigilia.

Comprimi aliquando à frigore. Signa patent ab eſſentia. Si à Dæmone, non pertinet ad medicum, dignoſcitur, ſi etiam vigilantibus appareant viſiones. Prognoſtica. ſi frequenter aduenìat, tranſit in graues morbos prædictos. Ex diuturna enim euaporatione prauorũ

aut ſpiritus animales turbulenti reddentur, vnde inſania: aut vaſorũ repletio fiet, vnde Epilepſia aut apoplexia continget. Curatur ab Aetio, vt præſeruetur à morbis magnis. Euacuatione, digerentibus: Victu extenuante: Venæ ſectio in pede, vbi ſanguis abundet, vel Cucurbitulæ in tibijs, Purgantia prauos humores. Pil. Cochiæ ſæpius. Raſ. Paul. Hieram Archigenis, Elleborum nigrũ. Scamonium. Digerentia, quæcumque ad flatum diſſoluendum. propriũ eſt *Peoniæ* ſemina nigra *15*. cum aqua pota. fricatio inferiorum partium. Abſtinere à vino, vbi ſanguis abundat: abſtinere à flatuoſis & craſſis cibis. Cubare in latus, non ſupinum, ne materia in ſpinam decumbat: neq. in latus ſiniſtrum in lienoſis, nam vapores attollit.

De Caro. Cap. 33.

CAros, id est Sopor, Subet. Arab. vel significat quemlibet somnum profundum ægre excitabilem vt aliquando contingit ex vini potu largiore, vel pueris, vel ijs, qui diutius passi sunt vigilias, non morbosum, sed bonum vt causa & vt signum. Vel morbosum ægre excitabilem, vt in passionibus lethargicis. Mitior est Coma & Cataphora, nam sentit æger & mouetur oculos aperit in clamore. Alius est qui per aliquod tempus aufert sensum & motum, vt non sentiant, si stimules, ferias, inclamites: vt contingit ex vehementi percussione in musculis temporum, proprie Caros Sed ex causa procatartica. Contingit & ex causis internis: Est inter altos sopores sine febre: deperditio 13. Morb. 21.

ſenſus & motus in toto corpore non læſa ſpirandi facultate,
4.Io. af.2. quo differt ab Apoplexia Videretur Apoplexia quædam debilis, in qua reſpiratio æqualis non magna vi.
2.Aph. 42. At in Caro nulla vi. Argumentum reſpirationem non egere facultate animali. Cauſæ eedem quæ in Apoplexia, ſed imbecilliores. Occluſio ſcilicet venarum, vbi ſine forti occaſione obmutescunt. nam ſignificat humores
4. Acu. 23. replentes. Occaſiones fortes ſunt percuſſio temporum ob diſſipationem ſpirituum. Conpreſſio membranæ aut Cerebri, vt in fracturis oſſe depreſſo, aut manu artificis grauante.
4.Io. af.2. Refrigeratio magna. Medicamenta ſoporifera. At cur non
1.Sy.ca.8. læditur reſpiratio? quia ex illa occluſione non regurgitat tumefactio venarum in pulmo-
De Son.3. nem vt in Epilepſia & Apoplexia. Ariſt. coarctato meatu reſpirationis. **Locus affectus.**

Ante-

Anterior pars cerebri magis, vbi medius ventriculus, ideo ratio diminute læditur, aut tollitur. Signa patent ex essentia, & causis. Prognostica. Sopore finito succedere solet bona valetudo, non Paralysis vt in Apoplexia, quia non relinquitur humor. Curatio eadē quæ in cæteris soporibus, sed varia pro causarum diuersitate. Ad humores replētes. Venæ sectio, vbi ex plenitudine timetur suffocatio. Oxyrhodinum vsq. ad tres dies Ras. Ad humores frigidos Clysteres acuti reuellētes: Sternutatoria. Apophlegmatismi. Olfactoria. Toti capiti digerentia ex Castorio cum Aceto & reliqua vsq. ad Synapismos. Victus ex solo potu aquæ mellis, postea sorbitiones. Ad compressionem ex osse eleuatio. Ad disipationem ex ictu, Sponte soluitur quiete. ad refrigerationem Calefactio sola.

4. lo. aff. 2.

13. Meth. 21.

De Apoplexia. Cap. 34.

APoplexia dicta à plectendo, nam græce plictin est percutere. Quidam Siderationem vertunt, quasi à sidere percussi, vel potius à fulmine. Siderario apud Plinium plantis tribuitur, cum exsiccantur vi astri præcipue Canis. Transfertur & ad animalia, cum pars aliqua sphacelum patitur. Aliquando cerebrum sphacelum patitur & sphacelissimum, de quibus diximus. Celsus Attonitos vocat, quorum & corpus & mens stupet: raro videri. Videtur significare sphacelum Hippocratis & Sphacelissimum. Fieri interdum ictu fulminis: interdum morbo, quem græci Apoplexiam vocant. Alius morbus frequens Resolutio neruorum, quæ in toto corpore Apoplexia, in parte Paraly-

sis, licet vterque Apoplexia vocetur ab Hipp. Vulgo Goccia. Est inter altos sopores sine febre. Est amissio sensus & motus pariter in omnibus neruis. Videtur Gal. aliquando ad solum motum referre, cum inquit: vitium esse circa voluntariam actionem, quale in sentiente functione altus somnus: Epilepsia autem vt vigilia. *13. Meth. 21.* *3. loc. af. 10.* *1. Sy. ca. 8.*

Differt à Caro, quia Thoracis musculi ad respirationem facientes non læduntur. A paralysi, quia non in omnibus neruis, sed quibusdam. Causa obstructio affatim replens ventriculos principales cerebri: non intemperies vt in lethargicis. Materia humor frigidus aut crassus aut viscosus Melancholicus quoque, cum in ætate declimante. Auic. addit aliquando à sanguine effuso in ventriculos cerebri subito, vel in venas & arterias tendentes *4. loc. aff. 2.* *3. lo. af. 7.* *6. Aph. 57. & 2. Morb.*

ad cerebrum, vt prohibeant tranſitum ſpirituum, vt in vul-
2. Aſt.23. neribus capitis. Idem innuit Hipp. cum inquit. Qui repente obmuteſcunt ſani ſine occaſione, ijs venarum interceptio & occluſio fit. Locus affectus vtraque pars cerebri anterior & poſterior, vt in Comitiali. In Comate anterior magis, in Catalepſi poſterior. At in Apoplexia Corpus magis ventres minus afficiuntur: quia ſic magis fit vaſorum compreſ-
4. lo. aſ.2. ſio. In comitiali è contra. Nam auferre ſenſum & motum ſine conuulſione, pendet ab aſtrictione magis quam ab obſtructione. ad plenitudinem enim vaſorum diſtenſio fit, ad aſtrictionem prohibetur ſolus tranſitus. Id aliquando fit in vaſis tendentibus ad cerebrum, vt in Collo, aliquando in ijs quæ
De Som.2. ex Cerebro. Auic. Ariſt. inſenſibile reddi totum animal appræhenſis omnibus venis in collo,

collo, quæ ob id Carotides appellantur. Sed hoc Galenus negat, experimento facto constrictis solis arterijs: at transfluit virtus cum spiritibus & sanguine per anastomosim. Compressio vasorum vel à vehementi frigore fit, vt in Caro & lethargo, vel ab humore affatim implente ventriculos cerebri, vt in Apoplexia: vel affectio fit inflammationi similis in Cerebro. Repletionem efficiunt nunc frigiditas exprimens, nunc caliditas fundens, quod raro Auic. Replentia caput Opiata. Vini potio larga, crudítates vehementes. Aet. Pluuiæ. Senectus. Species, quædam fortis quædam debilis. distinguuntur difficultate respirandi. Fortissima repente tollit etiam respirationem. Fortis, in qua respiratio fit magna vi. Debilis, in qua respiratio non violenta, neque intenta, sed inæqualis, inordinata

2. Pla. 6.
6. Vs. pa. 10.
3. lo. af. 7.
2. Aph. 42.
3. Aph. 16. 31.
3. lo. af. 7. & 2. Aph. 42.

dinata, intermittens. Debilior, in qua eadem seruat aliquem ordinem. Huic sequitur Caros, in quo nulla læsio respirationis. Signa imminentis ex Causis. Valde præparati, qui humidi cerebri, somnolenti, pigri præsertim ab anno 40. ad 60. Cur non pueri? quia ob raritatem corporis & caliditatem difflantur: patiuntur magis conuulsiones. repletiones vaporum magis quam compressiones. Vertigines diuturnæ, *Stupores*, Tremores præcipue capitis. Incubus continue incidens per noctem. Dolor capitis subitus acutusque. Venæ iugulares eleuatæ: tenebræ oculis, itemq. splendores oboriuntur.

4. lo. aſ. 2.

6. Aph. 37.

6. Aph. 51.

Extrema refrigerantur sine ratione. Palpitatio, difficilis motus. Dentium stridor in Somno. Paul. Vrina veluti æruginosa, atra, modica, subsidentia vt farina crassa cum multa

spuma

ſpuma tenaci. Incipientis, vox ſimilis iis qui ſtrangulantur. Auic. Alij mugitum prius edunt, & mox cadunt, vt in Epilepſia. Signa pathognomonica. Iacere quaſi dormientem, & ſine Somno ſtertere. Si pungantur non ſentiunt. Hipp. inquit. Statim muti fiũt, & ſtertunt. Magnitudo & paruitas ſtertoris, fortem & debilem oſtendit: ob debilem motũ muſculorum Thoracis vt in dormientibus. Gal. in Com. 6. Aph. 51.

Dubitat Gal. Cur ſoli muſculi Thoracis moueantur licet difficulter. Reſpondet, neceſſitatem reſpirationis excitare neruorum vim ad agendum. Ideo moueri omnes Thoracis muſculos cum alioqui raro omnes operentur. Auctam vero neceſſitatem non ob calorem, ſed imbecillitatem motricis. At Ariſt. motum eſſe naturalem pulmonis dilatati ob calorem Cordis. Patet in 2. Aph. 42. De Reſp.

Caro,

Caro, nam reſpiratio naturalis, ſine muſculorum actione: ſatis enim eſt non reniti Thoracem. vt in Conuulſionibus & Apoplexia.

Suffocatio autem imminet magis & minus ob ſpirituum interceptionem, qua coarctatur meatus reſpirationis venis interceptis. *S*igna ſanguinis replentis: rubedo faciei, oculorum: Venæ ſoporariæ turgidæ. Victus antecedens. Ebrietas. Color poſt rubedinem denigratur aut vireſcit. Raſ. Quod in *S*phacelo contingit
3. *Morb.* Hipp. Vbi aliqua inflammatio, aliqua febris. Auic. Pituitæ albedo, humiditas oculorum, narium, palati, Senectus; antecedentia. Oregmon Raſ. id eſt ſonitus ex humiditate in
6. *Aph.* 37. aſpera arteria. Melancholiæ, ætas declinans, color fuſcus. priuatio humiditatũ profluentium. In ſubſtantia cerebri, febricula: in ventriculis exeuntia ad

tia ad palatum: in Collo tumor. Fortis & debilis maior & minor difficultas respirandi & stertor. Pulsus in debili non insignis mutatio. In graui inæqualitas quædam, languor, rarus, paruus, tardus. Si magnopere grauet, & facultatem opprimat. languidus, paruus, celer. 4. ca. pul. 19.

Prognostica. Fortem soluere impossibile est, debilem non facile. Quicunq. sani dolore capitis repente capiuntur & statim muti fiunt, & stertunt, in 7. diebus pereunt. nisi febris apprehenderit, Gal. aliquando tertia vel quarta. Febris vehemens soluit extenuando pituitam: non debilis. 2. Aph. 42. 6. Aph. 51. 2. in 1. Prog. 49.

Nam subitaneis Apoplexijs si febris mediocris solutaq. & diutina superueniat, perniciosum. Spuma circa os deploratam significat. An hoc de strangulatis dicitur? Rasetiam in Apoplexia: quamuis raro 2. Aph. 43.

in

in hac contingat ſpuma, vt in Epilepſia, in qua non eſt lethalis. Apoplectici videntur aliquando ſimiles mortuis ſine reſpiratione, & tamen reuiuiſcunt, & ſanantur Auic. Ideo non ſepeliendos vſque ad tres dies. Remanere in his aliquem pulſum, indigere tamen pauca euentatione ob frigiditatem. Dignoſci aliquem motum reſpirationis naribus admouendo aliqua leuiſſima, capillum, plumam, flammam: Sed hæc in Syncope magis contingunt. Quæ ſanatur ſæpiſſime in Paralyſim deſinit. Hippocrates inquit 2. de morbis. Si ſanguis incaleſcat, & ſeparetur à bile, ſanantur, ſi amplius refrigeretur, moriuntur.

4. Io. aſſ.

Cura-

Curatio Apoplexiæ.
Cap. 35.

CVratio ad imminentem ſuffocationem, ob venarum occluſionem: Plenitudinem ſtatim auferre, hæc enim aut præcedit occluſionem, aut ſequitur. Venam internam brachij dextri ſecare: in ſpecta ætate, habitu. Raſ. & Aet. cauent, vbi non adeſt rubedo in facie. Celſus inquit, vel occidit, vel liberat. 4. *Ac.* 24.

Galenus, in omnibus conuenire ob morbi magnitudinem, dummodo adſit virium robur. Deſunt vires in crudi humoris copia, habitu raro & facile ſolubili. vt pueris: Sub Cane, in his parum & ſæpe: Cucurbitulis Hirudinibus, Hipp. inquit. Infrigidato ſanguine ob ſtationem, talibus prius adhibitis fomentis, venam confeſtim ab initio ſecare oportet, 13. *Meth.* 21. 4. *Ac.* 28.

cum

cum non dum fixa sunt omnia quæ contristant. Gal. in Com. fomenta ad fundendum sanguinem vt exire possit. Vbi sanguis incipit denigrari ex coarctatione, Rasis secat duas Cephalicas, aut in collo vtrinq. Quidam verentur sectionem in collo, quia ex vinculo augetur occlusio, & quia venæ illæ difficile glutinantur propter impetum. Reuulsionis gratia iteranda venæ sectio in pede, in manu dextra eadem die aut altera Aet. Vincula dolorifica, brachis, Cruribus. Capiti Oxyrodinum Gal. & Ras. Quies. Postea digerentia & euocãtia. An repellentia ad fixam materiam non conueniunt, sed extrahentia statim post euacuationem. Ad frigidos humores præmissa venæ sectione si vires sufferunt, reuulsio per clysteres acres Paul. ex Muria, melle, addit oleum rutaceum Aet. aut decocto furfurum radicis Cucume-

cumeris Syl. Centaureæ, Nitro, melle: aut addita Hiera pi, Hieralogodio. Raſis componit efficaciſſimum. Recipit Colocyntidis, Brioniæ Centauri minoris, Cyclamini, Ellebori albi ſingulorum manipulum, ynum. Aquæ libras tres, coquantur ad conſumptionem librarum duarum. Infunde libram ſemis, & ſi cito exierit, infunde reliquum, donec multitudo cum eo exeat. Suppoſitoria, Sedis inunctiones ex Ruta, Cumino, Nitro. Deiectio adiuuanda frictionibus ventris & digitis intromiſsis. Cucurbitulæ magnæ lumbis affixæ trahendæ ad ventrem & pectinem. nam exprimunt quæ in ventre ſunt Aet. Euacuatio à parte poſtquam fixa eſt omnis fluxio, per palatum: Aceto mulſo & decocto Hiſſopi, Serpilli, Thymi, Pulegij, cum oxymelite. infuſo in os: penna ex oleo irino vomitus prouocandus

dus Per nares Rasis insufflat puluerem Ellebori albi, Struthij Nos Castorium, Pyrethrũ, Iridem, Sinapi, Euphorbium, aut ex oxymelite illiuntur. Sed præparare oportet odoramentis Nigellæ torrefactæ ex aceto & Castorio. Euocantia ad cutem in sanguinea Cucurbitulæ capiti. Paul. in Occipite cum scarificatione. Ras. Hirudinibus in extremitate nasi.

13. Meth. 21.

Hipp. ad Sphacelum Secare oportet qua parte intumuit anterius, & purgato osse, ipsum, radere, donec ad secundam laminam perueniat, deinde vt fracturam curare. Et paulo post, in simili morbo, vbi reliqua non profint, quæ vna spes est, Sinciput ipsius findito, & vbi sanguis defluxerit, labijs compositis curato & deligato. In frigida Rasis inurit capillos admota ferrea sartagine ignita Alij cauteria tria, vnum in

2. Mor.

fronte,

fronte, alterum in fincipite, tertium in occipite vltimum remedium. At futuras cauere oportet, non inurere, nec præcidere. Rafis contentus eſt Sinapiſmo toti capiti derafo, ex ſinapi, Caſtorio, aceto acerrimo: intermedijs temporibus Digerentia ex oleo anethino, Chamæmelino, incoctis Sphondylio, Calamento, Serpillo, diſſoluto Caſtorio. Toti corpori oleum ſulphuratum: Intus confectio Anacardina cum Hydromelite ſemel in die: Cogēdus vt deglutiat drachmam vnam & ſemis: nam febrem excitat: Nos Theriacam cum aqua ardente. Vectio in curru, lectica, lecto penſili Paul. ad digerendum in progreſſu: ſedens, vt recta ceruice facilius ſpiret, & materia expurgetur per Palatum. Hodie ex Celſo cogunt deambulare ſtatim in initio, ne figatur materia. An confert agitatio in principio,

cum

cum ex leui causa incipit obstructio, quam detrudere agitatio illa possit. At cum non succedat, non perseuerandum, sed sistere fluxionem oportet, quiete corporis, & reuulsionibus.

De Paralysi. Cap. 36.

PAralysis, Resolutio neruorum, seu mollificatio. Putat Gal. apud Hipp. esse Paraplegiam & Paraplexiam: sed videntur potius inter conuulsiones. Nam resolutiones omnes apoplexiam vocat ex Celso. Est amissio sensus & motus in aliqua parte, vt Apoplexia in toto. Nunc totius Lateris dextri, nunc siniſtri, aut solius brachij, aut cruris. Quarundam partium propria nomina. Aphonia Laringis, aut musculorum intercostaliũ, vox enim motu earum partium fit. Apnea Thoracis. Iscuria vesicæ. Tor-

4. *Ac.* 27. & 3. *in* 1. *Pror.* 67.

2. *Sy.* ca. 2.

tura

tura oris nunc Paralysis est oppositi, nunc conuulsio eiusdem partis. Causa immediata, virtutis transitus impeditus aut à solutione continui abscisso neruo: aut ab obstructione ex crassis humoribus aut, constrictione, vt à vinculo: seu compressione ab adiacente duro. *1. Sy. ca. 5.*

Si nerui poros habent, ab huiusmodi clauduntur. *Si* non habent, vt Galenus putat: impeditur transitus facultatis sine corpore, vt lumen constipato neruo, aut congelato à frigore vt ex nebula vel fumo in aere, luto in aqua. Sic nerui habitus crassior, vel durior, quia alatur ex crassis sucis, vel glutinosis, stipetur à frigore violento, comprimatur ab adiacente duro, vt Scirro, vel osse, prohibetur transitus .. Trall. notauit aliquando à sola qualitate calida & sicca astrictis neruis Paralysim fieri vt apud eos qui tractant Argentum *7. Pla. 4.*

vium. At quo differet à conuulsione ex ſiccitate? An in Paralyſi exſiccatur humiditas, quæ fulcit neruorum fibras ex cerebri medulla. In conuulſione autem ipſa ſubſtantia fibrarum exareſcit? Quod ſi id contingat, vt Galenus putauit, non ſolum breuior fiet neruus vnde conuulſio, ſed & Paralyſiſis aſtricto per ſiccitatem neruo. Verum ſi neceſſaria eſt ſpiritus ſubſtantia ad motum præſtandum, vt Ariſtoteles oſtendit in libro de Communi animalium motu, non ſunt negandi meatus in neruis, licet non ſint conſpicui vt in venis & arterijs. Nam neque conſpicui ſunt in exiguis cerebri arterijs, quæ in fibras neruorum deſinunt, multæ vnicum neruum, veluti funiculum conſtituentes. Hoc modo facile reddi poteſt cauſa, cur ab eodem humore craſſo aut alijs replentibus nunc paralyſis nunc conuulſio

uulsio fiat, Cur in conuulsione non tollitur sensus, Sed dolor sæpius vrgeat: in Paralysi cum motu tollatur etiam vt plurimum sensus. Si enim intra fibras repletio fiat eas dilatari necesse est, vnde motus conuulsius: Si extra, comprimi meatus vnde Paralysis: aut omnino clausis vnde sensus & motus tolluntur, aut secundū partem, vt contingit in Torpore & tremore: in quibus diminutus fit motus: relicto aliquando sensu, quia substantia Spiritus requiritur magis ad motum quam ad sensum: at pereunte sensu, necesse est perire etiam motum.

Locus affectus, vel in principio neruorum, Cerebri, vel spinalis medullæ.

Superius, inferius, dextri, siniſtri. Vel in particulari neruo, vel propagine maiori minori. Vel in Musculo, Tendone. Vbi affectio est, ibi mor-

bus per eſſentiam : in inferiori-
1.lo.af.6. bus per conſenſum. Exempla Quidam lapſus ex alto ictus in principio dorſi : reſoluta ſunt crura,& vocem amiſit,per conſenſum. Puer in aqua frigida natans, reſolutis muſculis ſedis & veſicæ , inuoluntarie reddebat excrementa & vrinã per eſſentiam, reſolutis muſculis ad continendum datis. At veſicæ & inteſtinorum reſolutio lædit naturales functiones;
1. lo.af.7. vnde ſuppreſſio, vult Galenus per eſſentiam non per conſenſum, quia vis naturalis inſita eſt, non fluens à principio. At ſine ſenſu non fit expulſio, cum
3.Sy.ca.2. non ſentitur irritatio. Hinc tardus excrementorum deſcenſus aliquando fit propter hebetem ſenſum. Huius gratia nerui omnibus viſceribus tribuit, Nam pereunte ſenſu, neceſſe eſt & motum periré tum naturalem , tum voluntarium
1.lo.aff.6. non è contra, quia maior vir-

tus re-

tus requiritur ad motum, quam ad ſenſum. 1 Sy. ca. 5.

De Signis Paralyſis. Cap. 37.

SIgna imminentis Paralyſis Cauſæ antecedentes: Apoplexia; Ictus ſpinæ Vulnera. Senectus. Argenti viui tractactio. Vrina infantis viridis nunciat Paralyſim vel conuulſionem Auic. Paul. in Apoplexia vrina æruginoſa vel nigra. Incipientis, torpor, tremor, exaltatio membri ob virtutem violentius ingruentem ad expellendum. mox decidit infixis humoribus. Præſentis manifeſta ex eſſentia. 2. Sy. ca. 2

Frigiditas membri paralytici, Pulſus paruus tardus, languidus, nonnullis rarus, alijs creber, & aliquantum inordinate intermittit, quod ſequitur maiorem affectionem. Extenuatio eiuſdem. Nam priuata 4. Ca. pu. 18.

sensu tactus mori necesse est
3.An.67. Arist. Viuunt tamen per venas & arterias. Quasi aliquis sensus obscurus à Corde influat, nam exquisitior per neruos à cerebro impartitur. Extenuantur autem membra paralytica, quamuis non desit nutrimentum per venas & arterias, quia deficiente sensu minuitur attractio alimenti, & expulsio excrementorum. vnde & calor natiuus deficit. Affectionis signa. Solutio continui manifesta ex vulnere, contusione. Compressio patet in osse depresso Luxato præcipue ad vertebras. Tumor ex partis inflammatione, quæ ictum perpessa est. Relinquitur aliquando tumor etiam sedata inflammatione: aut nouus oritur ex defluxu à capite, propter imbecillitatem. Frigoris, iacuisse super lapidem frigidum, vnde quidam incidit in torturam oris. Natasse in aqua frigida.

Calo-

Caloris, tractasse Argentum viuum. vsus calidorum: vnde menbrum paralyticum calidius sentitur.

Repentina resolutio aut indicat ictum, aut refrigerationem. Quæ paulatim accedit, humorem, vel tumorem significat, vel caliditatem.

Loci affecti signa ex anatome sumenda sunt, cognita neruorum distributione ad singulas partes. Dimidij lateris dimidium cerebum læsum. Vulnus dextræ partis cerebri, paralysim aut conuulsionem facit in manu siniſtra. *1. lo. af 6.* *3. loc. af. 10.* *4. lo. af. 3.*

Siniſtræ partis, in manu dextra: in medio ad futuram sagittalem, in vtraque manu. Hipp. Affectus in basi cerebri non particularem sed vniuersalem totius corporis læsionem faciunt, quia nerui omnes concurrunt tam dæxtræ partis quã siniſtræ, tam qui ex cerebro, quam qui ex spinali medulla. *9. Epid.*

Si affectio in neruis cerebri tantum, resolutio fit solum in facie, in altero oculo, oris tortura ad latus oppositum: in linguæ dimidio impedita locutione. Si in principio spinalis medullæ, tollitur respiratio cũ resolutione omnium subiectorum, tantum non læsa facie.

3. loc. af. 10. Si dimidia pars tanctum, resolutio dimidij lateris. At ponit exemplum Gal. in quo omnes partes subiectæ resolutæ sunt ex ictu circa Spinæ principium at non læsa fuit respiratio. Vnde colligit non planè in principio spinæ læsionem fuisse, sed circa, scilicet sub quarta vertebra, vt septum transuersum illæsum permaneret: quod commentum est, ne cogeretur respirationem fateri motum esse naturalem. Si igitur læsio fuerit in .s. vertebra, paralysis fiet totius brachij & omnium inferiorum, seruata respiratione per musculos ex- *4.lo. af.3.*

ternos

ternos & ſeptum tranſuerſum, quod recipit neruos ex quarta vertebra. Si in. 6. primæ partes brachij illæſæ permanent, Si in. 7. adhuc minus: Si in 8. nulla læſio in brachio ſed vox læditur ſecundum partem ob muſculos intercoſtales. Quidam tamen in 8. percuſſus obmutuit. Si in inferioribus vertebris læſio ad muſculos abdominis & crurum. Veſicæ & inteſtinorum. 1. Syn. ca. 5. 1. Io. af. 6.

Veſicæ & inteſtinorum paralyſis ex ſpinæ luxatione in interiorem partem magis fit, aut concuſſione. huius ſignum eſt Suppreſſio, aut inuoluntaria emiſsio Paul. Et Hipp. Qui euadunt, incidunt in vrinæ incontinentiam, & crurum impotentiam. Emiſsio inuoluntaria fit ob reſolutionem muſculorũ continentium, Suppreſſio ob affectum proprium veſicæ & inteſtinorum: putat Gal. ob inflammationem commu- 3. Artic. 51. 52. 53.

nicatam ab ictu ſpinæ, ideo pertinere ad facultatem naturalem. At ex ictu ſtatim fit ſuppreſsio, non ſtatim inflammatio. An quia ſine villis & ſenſu non fit expulſio? Ideo etiam facultas naturalis læditur per conſenſum neruorum, quod negat Gal. Si læſio in radice tantum aut propagine non in ſpina, nec in cerebro, reſolutio particularior erit.

2. loc. af. vlt.

Prognoſtica. Ex ſolutione continui incurabilis. Ex caſu aut ictu, ſi non ſubito, ſed paulatim accedat, curatur. Raſ. deſinente inflammatione poſt. 7. diem. Spinæ luxatio in exteriorem partem tutior, in interiorem deterior: Concuſsio deterrima: an quia abrumpuntur villi? nam pereunt ob retentionem vrinæ & excrementorum. Paralyſis vnius lateris periculo vacat, quia non tollit reſpirationem, neq. vrinam. Quæ ex Cerebro periculoſæ ne

2. lo. af. 6.

3. Artic. 53.

in Apoplexiam tranſeant.

Gula reſoluta periculoſa, ob priuationem alimenti. Aet. Ex ſcirro incurabilis. Ex Tumore tarde curatur. Ex ſola frigiditate citius. Membrum paralyticum valde extenuatum non curatur, vt tabidum: Simili modo & caliditate & ſiccitate cum progreſſa fuerit. Si valde frigidum, malum, Peius ſi membrum ſanum valde calidum.

Curatio Paralyſis. *Cap. 38.*

PAralyſis ex ſola frigiditate curatur Frictione particulæ, quæ maxime facit Paul. Vnguento ex Laurino, Coſtino, Liliaceo, Marciaton, Rutaceo. Styrax; medulla ceruina, pinguedo Taſsi, Vrſi, Anatis, Oleum nucis muſcatæ. Vnguentum ex Euphorbio, Aqua ardens: Balnea calida. Victus ca-

lefaciens, vinum vetuſtum moderatius, allia, porra, Apium Trall. Ex ſola caliditate & ſiccitate. Trall. Solo victu humectante & refrigerante. Ptiſana, Hallica, Cicorium, Lactuca. Inunctio ex Hydræleo. Balnea dulcia, non medicamenta purgantia. Ad Paralyſim ex inflammatione, vt in Contuſione & Luxatione ſpinæ. Reſtitutis prius articulis, aut alijs oſsibus fractis, Venæ ſectio ex latere oppoſito. Poſt ſananda contuſio, non putrefacientibus vt in
3. *Catag.* carne, ſed ſiccantibus. Frigida
2. & ſicca defendunt ab inflammatione repellendo, & à putredine, at neruis inimica, ideo negantur in conuulſione, conceduntur in Paralyſi Paul. quia humor non intra villos continetur vt in conuulſione, in qua aſtringentia impingunt magis. Repellentia in principio ex albumine oui, oleo roſaceo, Myrthino, Abſinthio ſicco, Mille-

folio

folio ex vino aut Aceto Hipp.
Ceratum rosaceum adiecta pi- 1. Frac.
ce sicca, perfusio vini austeri. 21.
Postea transeundum ad dige-
rentia, vt in Conuulsione. De-
sinente inflammatione sponte
sanantur post dies. 7. Si relin- 1. lo. af. 6.
quitur Paralysis, emollientibus
vtendum Ras. Nam scirri mo-
do indurantur. Recipit farinæ
fænogræci vncias duas, Ben,
id est glandis vnguentariæ, se-
minis Macalep id est Cerasi
sylvestris, seminis Ricini sin-
gulorum drachmas duas, Bdel-
lij, Hammoniaci vtriusque vn-
ciam semis, Adipis Anatis, Olei
Liliacei, Ceræ singulorum
quantum sufficit. Inteſtina
Quadrupedum Calentia impo-
sita sæpius. Balnea sulphurea,
Nitrosa, Aluminosa. Luta
Balnei S. Cassiani. Hæc dige-
rendo exsiccant. Trallianus
monet non immorandum inbal
neo diutius, nec bis in die, per-
mittendum vt descendat in fri-
gidum

gidum ſolium, ne ſiccentur nimium, & alternatim humectantibus vtendum. Ad frigidam & humidam euacuatio prius à toto, deinde à parte: Venæ ſectio Aet. parce tamen ob affectum frigidum, & particulam frigidam. à partibus ſanis, non ſi ſucceſſerit ad Apoplexiam. Raſis ſolius purgationis meminit. Varia medicamenta in affectibus neruorum trabentia à longinquis ferè omnia recipiunt genera, Gummi, Bdellium, Sagapenum, Opopanacem, Aſſam. Pillulæ fætidæ Raſ. & Meſ. De Colocyntide Trall. Hiera Archigenis Paul. addit aliquid Coſtorij, vt penetret in neruos. Præparatio inter purgationes per digerentia incipiendo à leuioribus Aqua mellis, Oxymel, Sy. de ſtæchade, de Calamento, Scylliticum. Decoctiones vel aquæ ſtillatitiæ Saluiæ Roriſmarini, Betonicæ, Iuæ,

Polij,

Polij, Chamædreos, Rutæ, Sampſuchi. Poſt purgationem ad reliquias digerendas: Caſtorium drachma vna in Catapotijs: Opopanax fabæ magnitudine: Sagapenum erui magnitudine. Diatrion pipereō Paul. Anacardina Raſ. Theriaca Auic. Recentiores Herbam prædicant Split vulgo appellatam ex genere Fumi terræ in alpibus inter ſaxa. eius radices in vino coctæ obſtructo vaſculo cruſta panis: exhibent decoctionis vncias duas diluculo per dies quinque, initio reddit ægros quaſi ebrios: Cerebrum valenter expurgat & neruos. Alij exhibent Guaiacci decoctum: Victus calidus & ſiccus. Carnes aſſæ cum pipere. Ius cicerum cum oleo & ſinapi: Nuclei pinei: Hydromel: decoctum ſarmentorum viridium Aet. Ad particulas affectas Digerentia: & Emollientia in inueteratis. Incipere à leuioribus:

bus: vltimo ad ea, quæ possunt cutem cruentare, cauendo exulcerationem Paul. Aet. Mitissima Acopa ad lassitudinem
7. *Catag.* 14. descripta: Vnguentum Gleucinum, recipit cum digerentibus quædã astringentia Dioscor. Irrigatio ex oleo & aceto cum lana succida, vel addito Nitro: in principio, præsertim si ex ardore, nam acetum refrigerat. Trall. Marciaton, Medulla Cerui, oleum Rutaceum, Scylla ex oleo: Ranunculus, Sinapis cum cærato Cyprino.

Cucurbitulæ aut particulis affectis „ aut proximis: postea Cataplasma ex semine lini, fænogræco, farina hordei cum oleo veteri.

Emplastrum ex pice, Resina, Thure, Bitumine, Artemisia, Calamento, Ruta, Coniza, Nitro, Muria. Vltimo Balnea Sulphurea. Sed per interualla reuertendum ad Cerata, & Emollientia. Ad torturam

oris

oris ex Paralysi, remedia in oppositam partem: & conuulsione in eodem. *S*anguis detractio sub lingua post totius euacuationem: Cucurbitulæ in ceruice ad duas vertebras. Vnctiones & Sinapismi ad vertebras, in mala, prope nasum, in supercilio, Tempore, vnde nerui egrediuntur. Ad *L*inguæ Laringis, & Oesophagi paralisim sanguinis detractio sub lingua: Cucurbitula sub mento & in Occipite: gargarismi acres, inunctiones Tonsillarum. Ad vesicæ paralysim, educta vrina per *S*yringam, intromittere Castorium cum oleo, aut opopanacem, si vesica proprio affectu laboret. Ad intestinorum paralysim, Clysteres ex Rutaceo, Anethino. adiecto Cumino, Castorio: aut ex Ptisana incocta Centaurea, Colocyntide. Ad musculos sedis & vesicæ, fouere ijsdem calorificis. Aet. & Paul. 7. Catag. 12.

Astrin-

Astringentibus vtuntur & refrigerantibus ad relaxatos: Si non iuuent, transeundum ad contraria. Trall. suffimentum ex lapide molari ignito & vino aspersо: nam digerit & astringit.

De Torpore, & Tremore.
Cap. 39.

TOrpor græce Narce. vnde actiones torpidæ, ideſt diminutæ, pigræ. & medicamenta Narcotica, stupefacientia: Sed stupor proprie significat amissionem sensus & motus vt in Apoplexia & Paralysi.

1. *Sy. ca. 8.* At torpor est sensus & motus diminutio neruosarum partiū: leuis quædam Paralysis. vulgo indormentato. In cute & vi-
2. *Sy. ca. 2.* sceribus solus sensus tactus læditur. In musculis etiam motus voluntarius, forte & in visceribus motus naturalis qui

per

per villos neruoſos perficitur. Inquit Gal. in Torpore motus quidam fit, ſed ægre, nam vincitur magis & minus virtus à pondere, ideo motus mixtus ob pugnam grauitatis & virtutis. At idem in tremore contingit, ſine læſione ſenſus, quo differt à Torpore. Cauſa eadem quæ in Paralyſi, at non omnimoda obſtructio vel clauſio. quia ſpiritus aliqua ex parte tranſeunt. Frigiditas, vt ambulantibus in niue: Compreſſio, vt incumbente graui corpore. Medicamenta ſtupefacientia: Torpedo viuens etiam contactu retis: Spiritu aliquo frigido neruis communicato. Hipp. de Virginum morbis, inquit. Torporis cauſa eſt compreſſio, vnde ſanguis immobilis redditur: vt ſi quis diutius deſideat, torpor ad tibias & pedes, impedito egreſſu, vnde & crurum impotentia: Reuertitur facile per ſe ipſum: Celerrime

lerrime autem, si quis aqua frigida pedes madefaciat vltra malleolos: nam per antiperistasim reuocatur calor. Si diutius perseuerat: considerandus locus affectus & affectio vt in Paralysi: Similiter & curatio.

2. Sy. ca. 2. Tremor est motus compositus ex voluntario & naturali ob grauitatem & imbecillitatem modo vincente grauitate, modo virtute: Symptoma quodammodo inter actiones diminutas ob virtutis imbecillitatem, quodammodo inter deprauatas, quia deprauatur ab altero motu grauitatis. Causa est imbecillitas motiuæ. Differt à Rigore Conuulsione concussiua: Palpitatione, qui & Tremores aliquando vocantur: quia cæteri inuoluntarij sunt, ideo non in nobis est eos sistere. At tremor posito membro sistitur. Contingunt tamen tremores inuoluntarij, vt in

3. Probl. 5. & 25.

Proble-

Problematis ex vino adeo acres, vt homines comprimentes omnes eijcerent. Et ex morsu Phalangij, quam Tarantulam vocant, quieſcere nequeũt niſi dormiant. Et in febribus ardentibus tremores qui ab humoribus noxijs tranſmiſſis ad neruos fiunt, Et qui in principio Paralyſis fit, virtute violentius irruente, vt excutiat. An æquiuoce Tremores dicuntur quicunque ab irritatione fiunt. Proprie enim tremor à Galeno accipitur, qui ex ſola virtutis imbecillitate fit, vt in debilitatis à morbo, in Senectute, in Timentibus, in cordis affectibus. At Rigor, Palpitatio, Conuulſio motum ſimilem tremori faciunt vnde & tremores appellantur, ſed non ſunt voluntarij. Inter hos reponi poteſt neruorum incontinentia, quam Hippocrates Acratiam vocat, quia nec in motu, nec in quiete neruos conti-

6. Aph. 26.

5. Aph. 16.

continere possunt: quod contingit ex nimio vsu calidorum, ex morsu Phalangij: ex meri potu. & humoribus calidis in febre ardente expulsis ad neruos. Aliquando lingua incontines fit: Auic. omnes compræhendit, inquiens alium fieri ob imbecillitatem virtutis, alium ob membri vitiũ, alium ob vtrunque. Arist. in Problematis reducit omnes ad defectum caloris natiui, vel per se à frigore, vel per accidens à calore. Frigiditas immobilitatem præstat aut diminutionem, caliditas motum facit deprauatum. Signa tremoris proprie dicti.

6. Aph. 26.

7. Aph. 40.

Si posito membro cessat: qui ex irritatione non cessant nisi in somno, quia in somno spiritus non feruntur extra ad neruos, sed vergunt ad viscera. A frigore in naturis frigidis, Senectute, Hyeme. A calido Neruorum incontinentia. Phalangij

langij morſus, ſi ex febre ardente.

Prognoſtica. In ſenibus non curatur. In febre ardente delirio ſoluuntur quia ex venis tranſitus fit in arterias & neruos: ex corpore in mentem. Si lingua repente incontinens fiat, aut aliqua pars corporis ſtupeſcat, melancholicum eſt. Lingua obtremiſcens ſignum non conſtantis mentis. Gal. inquit, ob calidum affectum lingua nequit quieſcere. Capitis tremor, affectionem ſignificat in exortu ſpinæ, & ſeptimo pari neruorum cerebri. In ſiniſtro latere deteriores Auic. *6. Aph. 26.* *7. Aph. 40.* *1. in 1. Pror. 20.*

Curatio ad virtutis imbecillitatem, inſtauratio & corroboratio per victum. Ad ſolam frigiditatem Raſ. Balneum calidiſſimum, vt ſudet. inde in Sole maneat. Ad humores frigidos euacuantia vt in Paralyſi, poſtea digerentibus vtendū. Intus radicis Altheæ decoctum

Eupa-

Eupatorium ex Aqua: Ruta, Sphondylium, Caſtorium, Nitrum ex oxymelite. Stæchadis drachma vna per ſe vel cum Hiera. Auic. Panax, Piper: Leporis cerebrum aſſatum comeſtum Paul. Auic. Dioſc. nam reficit debilitatos. Extra Fricatio Meſ. Operiri harena vel cinere calido: Accubitus in furno calido quantum ferre poſſit.

Balnea Sulphurea, Marina: Auic. Oleum de Andacocca, id eſt Loti Syluestris. Sed immoderatus vſus calidorum, nerucrum incontinentiam facit. Ad calidum prius euacuatio humorum acrium. Paul. relaxantia: fouet oleo veteri, Lanis operit, ſi perſeueret, Balneum in Oleo, vel Hydræleo Frictiones modicæ. Cucurbitulæ ductæ à prima vertebra ad lumbos per dorſum: Caſtorium in Potu cum mulſa: non vinum. Remedia conuulſio-

5. Aph. 16.

nis,

nis, nam est imbecillis quædam conuulsio. Torpedo viua imposita Ceruici, & menbris trementibus statim sedat neruorum incontinentiam. Emplastra & cerata ex Ranis Rubetis, vel *Paluſtribus* & sanguine Testudinis variæ confectiones traduntur ad Spinam adhibendæ: agunt partim digerendo, partim obstupefacien do. Huc transferenda sunt remedia, quæ ad ictum Phalangij tradita sunt. Victus ex cibis velocis coctionis, sorbitionibus, auiculis, Piscibus Saxatilibus. Vinum nocet, & aqua frigida: minoris nocumenti aqua pluuia. 7. *Catag.* 12.

De Hydrocephalo, & Catarrho Cap. 40.

HYdrocephalon, ideſt Aqua in capite: est inter morbos facultatis naturalis, quia vitiatur coctio in cerebro mu-

tato ſanguine in aquam, vt Hydrops: præcipue infantibus con
2.*Morb.* tingit. Paul. Aet. Hipp. Aut intra cranium, aut extra intra cutem, vel Pericranium. Hipp. liquari à caliditate pituitam, quæ aut deſcendit, aut egreditur plerunque copia vrinæ: aut colligitur in capite, vnde intumeſcit vehementer ſuturas diſiungens, ſi intra cranium. Si non ſuccedat curatio per purgantia, ſecat aut Cutem ſolam, aut pericranium. Os non tangit Paulus. Hippocrates ſecat vt in fracturis. Raro viſitur hic morbus apud nos. Sepius aqua egreditur per fluxum lachrimarum, aut deſcendit in diſtillationibus. Catarrhus vocatur Symptomata exeuntis mutati qualitate vel quantitate:
8.*Pla.5.* vt Pituitæ multæ incoctæ, acidæ ſalſæ, putrefactæ, origo om-
2.*Prog.* nium morborum, qui ex diſtil-
49. 3.*Aph.* latione contingunt. Proprie
12. eſt defluxio humorum per Palatum

latum Gal. Fluxio à Capite ad Pulmonem per aſperam arteriam. Delatio multorum humorum per palati foramina, afficiens ſubiecta loca. Communius diſtillatio quæcunque à cerebro, græce Reuma, ſiue per meatus manifeſtos ſiue per inſenſibiles. Nares ex anterioribus ventriculis. Palatum ex medio. Hinc duo genera diſtillationis Gal. Catarrhus per palatum. Coryza id eſt grauedo per nares. Meſues & recentiores quæ per palatum in duas diuidunt, Raucedo græce Brancos, cum fauces affligit, Catarrhus, cum fluit ad pectus. An pro diuerſitate partium afflictarum, innumerabiles? Nam omnes partes corporis tentari poſſunt diſtillatione à capite, vel per meatus ſupradictos, vel per venas, arterias neruos: vel occultos meatus. Cauſa materialis, humiditas præternaturam: humor tenuis & incoctus.

li. Def.

3. Aph. 12.

9. Vſ. pa. 3.

2. Prog. 49.

1.*Tu.ſa.* 7. ctus. Pituita ſalſa vel acida: calida acris vel ſalſa exulcerans: Frigida acida. Auic. 2.*Prog.* 49. quandoque craſſus, quandoq. 6.*Tu.ſa.* 8. tenuis aquoſus: An humor craſſus ineptus ad fluxionem niſi liquetur? Vtrum bilis flaua atra? an continentur ſub humiditate præter naturam? Vtrum ſanguis, Pituita dulcis: Pus aut ſimile puri? An Sanguinis fluxus exiens eſt toto genere præter naturam: Pituita dulcis ſola quantitate: nam ſecundum naturam deſcendit ad linguam & ventriculum. Pus & ſimile puri ſecundum naturam expurgatur quia concocta.

2.*Prog.* 49. At Catarrhus defluxio eſt qualitate præter naturam. Reuma autem communi nomine ad omnes pertinet: vel Symptoma morborum, vel cauſa, vel neutra, ſed ſalutis cauſa. Efficiens quodcunque commouet vel gignit materiam: Caliditas

ditas vel fundens coagulata, vel gignens acredinem salsedinem, putrefactionem. Frigiditas vel exprimens quoscunque humores fluxibiles, vel frigidos gignens. Repelentia Caput. Ventriculi cruditas, Hepatis caliditas: Vteri affectiones. Cerebri caliditas attrahens: Euaporantia: Lac, vinum. Austri. Hyeme, Vere. Autunno. Senectute. Obstructio, Stipatio. Locus affectus, à quo. Cerebrum aut ob propriam affectionem, vt in ventre mala coctio. Intemperies calida, frigida, humida: Obstructio narium, Palati: Constipatio cutis. Aut ob vitium mandantis, ventriculi, Hepatis Vteri. Ad quem, quælibet pars subiecta recipiens, propter imbecillitatem. Per quem, meatus naturales, nares, Palatum, præter naturam, Oculi, Aures, venæ Arteriæ, nerui, & meatus insensibiles. Signa Catarrhi, af-

Ar. Med. 19.

3. *Sy. ca.* 4.

flictio partis vnde fluit & ad
1.Na. hu. 22. quam. Aliquando viarum : exitus humoris. Raſ. pruritus in naribus & Palato, commotio, Sternutatio. Sternutatio
2.Prog. 49. ſequitur grauedinem magna ex parte. Humor tenuis & incoctus modo per nares, modo per palatum, vnde morſus, pruritus, & commotio.

Internæ medullæ cerebri patientis, defluxio per nares, palatum ad fauces gulam, Aſperam arteriam, Pulmonem : Externæ patientis defluxio per neruorum exortus intra vel extra membranam ad oculos, aures, nares, Dentes, Lingnam, Viſcera, Spinalem medullam, vnde Paralyſis, Vaſorum patientium, defluxio per venas & arterias, vnde febres inflammationes partium: per neruorum ſubſtantiam: Conuulſiones, dolores articulorum. Frigidæ diſtillationis, ſenſus frigiditatis tum in mandante tum

in

in recipiente, liuor, vel albedo faciei. Sed contingit ob moram in parte incalescere & putrescere. Excrementa multa aquosa, acida, insipida: hi iuuantur à febre Auic.

Senectus, Hyems, Pluuiæ, naturæ frigidæ. Calidæ distillationis signa Sensus caliditatis, morsus, Excrementa pauca, acria, salsa, amara aliquando Sanguinolenta. Rubedo faciei, vel color flauus: Pustulæ. Si febris accesserit, non iuuantur. Tenuis colligi nequit, quia imbibitur in profundum Crassus euelli nequit ob tenacitatem: distendit, grauat, obstruit. Obstructionis, tensio circa caput, in collo, ad Oculos, Prohibetur exitus, vnde regurgitant excrementa in alias partes. Per consensum à subiectis partibus, earum afflictio, interualla: Tunc fit continua distillatio, vbi facto circulo distillatio descendit ad mandantes.

de loc. in hom. Prognoſtica. In valde ſenibus non concoquuntur. Quæ
2. Aph. 40. per venas cito interimunt Gal.
3. Aph. 12. Quæ per palatum longæ, periculoſiores quam per nares.
2. Prog. 49. quia à partibus ſubiectis difficilius expurgantur. Grauedines & ſternutamenta in morbis pulmonis mala. Salſæ & acres
6. Tu. ſa. 9. phthiſim pariunt, ſi ad pulmonem. Frigidæ tuſſes diuturnas, Aſmata, Empiema faciunt, nam retentæ incaleſcunt. Si humores in cerebro calido vel frigido ſimiles colligantur, facilius coriguntur, quam ſi diſſimiles. Sic calida diſtillatio in
2. Tu. ſa. 10. ventriculum frigidum difficilis: Frigida in calidum difficilior ob repugnantiam remediorum. Si frigida in frigidum, calida in calidum, facilis.

Curatio Catarrhi. Cap. 41.

IN curatione Catarrhi, Siſtendus eſt humoris motus:

Sed

Sed prius remedia adhibenda ſunt ad cauſas: Vltimo ad noxas partiũ in quas influxit ſed hæ in morbis ſingularum traduntur. Inquit Gal. pleraque medicorum pars occurrit partibus fluxione tentatis, cum ſatius ſit Capiti proſpicere, in quo eſt fons. Incipiendum à cauſis, niſi interim ex fluxione periculum immineat ſuffocationis, eroſionis pulmonis, aut alterius grauis mali. Ad materiam euacuatio, alteratio. *6. Tu. ſa. 9.*

Purgatio magis quam venæ ſectio: quia turget. Venæ ſectio, vbi multitudo ſanguinis, vel craſſities, veluti limus. Si id cum paucitate ſanguinis, præcedat purgatio, dein refectio: poſtea venæ ſectio. Iterum reficere, contemperare, purgare, atque iterare venæ ſectionem. Pill. ex Aloe, Scamonio, Colocyntide, Agarico, Bdellio, & Gummi ad plures excrementorum ſpecies: Poſtea *5. Meth. 14.*

ijs quæ nigram bilem ducunt. Ad acres humores nos Cassiã, Mannam, tamarindos cum decocto violarum, Iuiubarum, prunorum, Sebesteu. Syrosatus solutiuus: Diaprunis: Diacatholicon. Rhabarbarum Electuarium de succo Rosarum: pill. sine quibus. nisi adsit febris. Ad pituitam pill. Cochiæ, Aureæ, Diaphinicon Agaricum. Ad Atram, pill. Indæ Elleborus niger, cum Hiera.

Alteratio concoctione fit, quæ omnem excessum ad mediocritatem reducit, quod natura præstat calido innato, adiuuatur tamen à medico ad calidos & tenues per refrigerantia & humectantia, incrassantia Sy. violatus, de Endiuia. Iuiubinus, Aquæ similes: Hordei Ad frigidos per calefacientia & siccantia. Digerentia, attenuantia, abstergentia. Sed ne augeant fluxionem, eligenda mitiora, aut admixtis re-

frige-

frigerantibus: Oxymel, Sy. de Capillo veneris de Liquiritia, de Hissopo. Ad Causas efficientes. Ad calidam intemperiem liquantem Trall. reprehendit Galenum imponentem sinapisinum Capiti Thapsiam, & stercus columbinum ad impetum fluxionis reuellendum, non ad causam tollendam. Nam & idem Galenus ad causam tollendam dannat calorifica, laudat ablutionem capitis ex aqua tepida, non frigida, ne poris astrictis prohibeatur effluxus. Rosaceum per se vel cum modico aquæ frigidæ: vel Oxyrhodinum in balneo temperato. Ad frigiditatem ambientis, Ras. pannum calidum circundat Capiti efficacius suffumigatum furfuræ Thure. *5. Meth. 14.* *6. Tu. sa. 9.*

Vnguentum irinum: Cerottum de Betonica in sincipite. Balnea naturalia sulphurea, Bituminosa, non Aluminosa. Ablutiones ex Lixiuio incocto *6. Tu. sa. 9.*

Chamæmelo, Aſaro, Stæchade: abſtergendo cum puluere Iridis. Ad obſtructiones poſt odoramenta Nigellæ Enrhina. Apophlegmatiſmi. Ad partes mandantes remedia in earum morbis explicantur. Ad motum humoris diſtillantis motus contrarius, vel Quies. Motus auertens ad loca diſtantiſſima Reuulſio in maiori impetu fluxionis, Ad propinqua Deriuatio in fluxione diuturna. Reuulſio aſcendentium ad inferiora, acri clyſteri, frictionibus crurum & manuum ex
5. *Meth.* Scylla, Nitro. Vinculis: Sal-
13. tem prohibent ferri ad vnam partem.

Deſcendentium reuulſio fit ad ſuperna ad verticem: Cataplaſma attrahens ex ſtercore Columbino, Thapſia, Sinapi, quibus vtebãtur antiqui & Galenus etiam in Calida ad periculum euitandum ex fluxione: quod dannat Trall. in calida,

valere

valere tantum in frigida. An tutius eſt Cataplaſma Aetij ex Cochleis, contuſa earum Carne cum Thure & aceto ad ſuturas, nam extrahit ex alto ſine vehementi caliditate, & magnas fluxiones ſiſtit, præcipue ad oculos. Si noxa ex calefacientibus, licet alternatim corrigere refrigerantibus. Cucurbitulæ in vertice ad quencunque fluxum. Paulus ad diuturnas fluxiones Thoracis oculorum ex ſupernis inurit in vertice vſque ad os, quod & radit, vt vlcus diutius perſeueret. Laudat & Trall. inuſtionem in frigido affectu Hodie ſine diſcrimine confugiunt ad hoc remedium inuſtione facta ad ſuturam coronalem. quæ ſi perueniat ad membranam, plerunque inflammationem parit, Phrenitim, conuulſionem. Ne igitur tranſuras, non ferro inurendum ſed funiculo accenſo: vt in locis neruoſis præci-

2. *Mor.* præcipit Hipp. Vbi os radendum cauere oportet futuras. In occipite ad fluxiones tendentes ad oculos. Deriuatio ad partes propinquas in diuturna fluxione, nam fenſim facit. Ad nares cum per palatum. Ad nares & palatum, cum fluxio ad ſpinam Quies paratur quiete corporis & ſomno nullis irritantibus. Incraſſantia in tenui & calida diſtillatione. Siccantia & modice calefacientia in frigida. Aſtringentia in vtraque: nam faciunt ad robur & viarum laxitatem: nunc intus, nunc ad palatum, nares, nunc in Sincipite. Incalidis Sy. violatus, de Papauere, Diacodion, Sy. iuiubinus, Pſyllij mucillago Aqua lactucæ, Violarum, Portulacæ, Nenufaris. Balneum tepidum: Saccharum roſaceum cum Bolo armeno. Opiata veſperi poſt cænam. Trociſci Diaſperma-

4. *Meth.* 6.

5. *Meth.* 13.

De *int.* *aff.*

ton Gal. Scurpulo vno in frequenti

quenti vsu ad catarros erodentes. Philonium Romanum ciceris magnitudine, Pill. de Cynogloſſa ſcrupulus ſemis. 1. *Ali. fa.* Semen papaueris in cibis. Oleũ 31. violatum, de ſemine Cucurbitæ, Populeon in nares. Victus frigidus & humidus, Ptiſana, Halica, Lac. Hauſtus aquæ frigidæ in periculo ſuffocationis. Ad frigidam Saccharum roſaceum cum Thure, aut Maſtiche Sy. myrthinus, de Roſis ſiccis. Decoctio nucum Cupreſſi, Gummi Iuniperi, quæ Sandaraca Arabum. Macis, Cariophylli, Lignum Aloes. Cinnæ decoctum, aut Guaiacci ſine Cortice. Theriaca noua inter Opiata. Suffumigia Nigellæ torrefactæ ex aceto.

Gummi Iuniperi, Thuris. Gargariſmi aſtringẽtes ex Thure, Lentiſco Myrtillis. Victus ſiccior parcus ex aſſis carnibus, Mulſa, non vinum Raſ. Non iaceat ſupinus. Hippo- 2. *Morb.*

cratis

cratis curatio ad capitis repletionem, si aqua non exierit per aures, vel nares, aut per vrinam, aut post has excretiones morbus reuertatur, iterum purgat, & lacte reficit, postea octo crustas capiti inurit. Duas circa aures, duas in occipitio hinc atque hinc, duas in naso circa angulos, duas ad venas circa aures donec pulsare desinant. nullas in vertice, quia non est locus decliuis ad efflu-xum. Verum vbi os perforandum sit vsque ad cerebrum in Hydrocephalo, perforat circa verticem, quia os ea parte tenuius est.

Oculorum Constitutio. *Cap.* 42.

OCulorum constitutio propter officij præstantiam cunctis admirabilior videtur, nulla enim pars apparatum adeo exquisitum nacta est, nulla no-

la nobis charior pupilla est. ideo diligentius præcūctis tractanda est. Includitur in centro pila quædam Cristallinà puriſſimæ perſpicuitatis ad ſpecies externas viſibiles ſuſcipiendas. Huic ſubſternitur humor alius æquæ perſpicuus vitreus appellatus vt ſpecies receptas interius communicet membranæ ſpiritum viſiuum continenti. Supra eundem tertius humor ſimili modo perſpicuus continetur, albugineus. ſeu aqueus appellatus, vt per hunc medium Criſtallinus ſpecies externas recipiat. Includuntur humores prædicti membranis, quarum prima vitreum amplectitur Amphiſuliſtoides vocata ad ſimilitudinem retis contexta ex arteriolis minutis perneruum viſorium deſcendentibus è cerebro. ad ſpecies viſiuas in ſpiritu ſine materia ſuſcipiendas, quæ viſio ipſa eſt. Altera membrana hanc tegit

ſimul.

simul. & oculum totum relicto paruo foramine anterius vt lumen externum cum speciebus per illud tanquam per fenestram, ingrediatur. Vuea hæc vocatur varijs coloribus exornata partim ad splendorem augendum, partim ad colligendam virtutem visiuam: Exoritur hæc à tenui membrana, visorium neruum tegente ex tenui cerebri meninge. Supra hanc tertia membrana extenditur vniuersum oculum amplectens, dura appellata, ortum ducens ex dura cerebri meninge omnes neruos vestiente. sed anterius è regione foraminis vueæ perspicua est ad similitudinem Cornu pellucidi, ideo cornea vocatur, ad intromittendas species externas. Intra corneam vuea cum foramine, abscedit à dura spacium relinquens, quod ab humore aqueo repletur: circulo descripto, qui Iris vocatur & Corona. vbi

Vueæ

Vueæ color apparet. In eius medio foramen vueæ conspicitur nigri coloris ob profunditatem. Pupilla hæc vocatur, quæ dilatatur & constringitur ad luminis receptionem quantum oportunum sit. Quarta menbrana extima ex pericranio exorta vsque ad corneam, eam oculi partem tegit, quæ alba est, & musculos oculum mouentes: adnata seu Coniunctiua appellata. Præter membranas oculum tegentes, duæ aliæ pro septo intus positæ sunt: Vna inter vitreum & Albugineum exoriens ex vuea, circulo terminatur ad Crystallinum Ciliaris vocata. Altera Crystallinum ab albugineo dirimit tenuissima & transllucida Arachnoides appellata: vt internum oculi spacium, veluti duobus talamis distinguatur. in interno vitreus, in externo albugineus. Crystallinæ pilæ dimi

dium,

dium, in interno, alterum in externo. Totus oculus veluti bulbus à palpebris clauditur: Caruncula quædam in angulis ſpongioſa lachrimas recipit & effundit extra, aliquando in nares per orificium illis adiunctum.

Nerui viſorij omnium Craſſiſſimi in grandioribus animalibus meatu peruij, non ad ſpiritus traſmittendos vt putauit Gal. Sed ad humores ex medulla cerebri pro nutrimento humorum in oculo exiſtentiũ. Interſecãt ſe crucis modo quod & in cæteris neruis fieri probauimus, quamuis ob tenuitatem non appareant. Inſomnio Galeni non credendum eſt, vt duo coni viſionis vnus iudicaretur. nam in cæteris ſenſibus alia ratio eſt.

10. *Vſ. pa.* 12.

Oculo-

Oculorum morbi, & de Ophthalmia. Cap. 43.

MOrbi visum lædentes alij ob perspicui perturbationem contingunt. vt Opacitas, color alienus, nam impediunt receptionem specierum. Sunt qualitates mutatæ aut ab intemperie, aut ab humore alieno. Si id contingat in Crystallino Glaucoma vocatur, est immodica eius concretio ob siccitatem vnde color glaucus, cæcitatem præ omnibus facit. Si In Aqueo, Suffusio vocatur, vulgo Cataracta opacum corpus. Si in Cornea, Albugo cicatrix est alba non diaphana. In omnibus color alienus, ex Icteritia flauus, vnde omnia flaua videntur. Alij ob defectum spirituum animalium, vt contingit in obstructionibus neruorum, abscissionibus. Vertigine, ani-

10. Vsp. 6.

1. Sy. ca. 2.

ne, animi deliquio. Alij ob defectum humoris aquei vt in perforatione oculi, aut senio, ad quem sequitur pupillæ constrictio, & Corneæ corrugatio. Alij ob repletionem distendentem vueam, vnde pupillæ dilatatio, Ruptio corneæ, egressio vueæ.

Adnatæ inflammatio, quæ Ophthalmia dicitur. Lachrimarum fluxus Præterea angulorum & Palpebrarum morbi, nec non & musculorum oculos
4. *Ie. af.* 2. mouentium. Nos de præcipuis agemus.

Ophtahalmia. Lippitudo, est
2. *Meth.* oculorum inflammatio, scilicet
2. membranæ adnatæ, quæ corneæ adhæret, Pericranei, vnde
2. *Gla.* 1. communicatur circumstantibus. Aet. esse superficialem inflammationē: differre à Per-
4. *Cata.* 2. turbatione ex fumo, puluere, ardore. à Chemosi, in qua ob magnam inflammationem inuertitur palpebra, vt vix ocu-

lus

lus contegatur, tunica adnata in tumorem elata sanguine multo repleta; vt oculi nigrum in fouea videatur. Paul. à Sugillatione, ob ictum extra venato sanguine. Lippitudines humidæ à sanguine & Pituita. Siccæ à flaua bile. Ab atra Carcinoma in Cornea Paul. Carbunculus vel in bulbo vel in palpebra. à flactu, inflatio Aet. Ab aquea fluxione tumor in Palpebris. Causa efficiens, fluxio aut à capite, aut venis & arterijs externis: vt plurimum ob intemperiem capitis frigidam vel humidam rarius ob calidam & siccam. Lippitudinis siccæ Causa, Aquilonia constitutio ob frigiditatem exprimentem. Humidæ causa, caliditas fundens, in Æstate, Austrina constitutione, Ab aliquo in oculos illapso irritante, pungente, vrente, ob sensum acutum, & mollitiem. 3. *Aph.* 12. 13. *Meth.* 22. 3. *Aph.* 12 14. 3. *Aph.* 11.

*S*igna. sensui manifesta, ob 4. *Ic. af.* 2.

id

id non explicat Gal. à ſanguine dolor tenſiuus, tumor cum multo rubore adnatæ, vel palpebræ. Lachrimæ multæ & calidæ. à flaua bile, ardor, punctio vehemens, harenoſa ſiccitas aut acris lachrima. Ab humore ſalſo, lachrimæ multæ erodentes.

A Pituita, tumor mollis & laxus palpebrarum, decolor, ſine dolore lachrimæ multæ: Ab altra bile, aliquando tumor durus, non dolens: aliquando cruciatus vehemens pertingés ad Tempora Paul. à flatu dolores. oculorum vehementes cum tenſione pauco rubore & paucis lachrimis: Si per arterias pulſatilis.

6. Aph. 17. Prognoſtica. Alui profluuio corrripi bonum. Si puſtula oboriatur periculum cæcitatis, aut ob eroſionem tunicæ, vnde egreditur humor aqueus, aliquando ipſa Vuea ad ſimilitudi-

litudinem acini vuæ. Aut ob Cicatricem.

Curatio Ophthalmiæ. Cap. 44.

AD dolores oculorum varia remedia ponũctur ab Hipp. Meri potio, aut Balneum, aut fomentum, aut Venæ sectio, aut medicamentum epotum. 6. Aph. 31.

Ad magnas inflammationes ex sanguine, Venæ sectio ex humeraria cum larga incisione Aet. vt cito animi deliquium sequatur. Ex eodem latere bis eadem die. Raso ex brachio vel manu oppositi lateris. Vt in Pleuritide incipit ab opposito quando adest multitudo cũ virium imbecillitate. ne si ex eodem latere, parce, trahatur materia ad partem affectam. De cu. per sa. 17.

Ad reliquos humores in toto corpore Medicamenta purgantia, præcipue quibus aluus

perpetuè est suppressa, vide aggregatio. Aet. initio ex Aloe cum succo brassicæ catapotijs. Nos Cassia cũ speciebus Hieræ manna, Sy. rosato solutiuo. Postea efficacioribus: Scamoniũ cum Hiera ad bilem. Aet. Rasi. Mirabolanos citrinos cũ manna, & succo fructuum; Nos Rhabarbarum, Electuarium Rosatum, pill. sine quibus.

Ad Pituitam. Aet. Euphorbium cum pipere & sale hammoniaco præparatum. Nos Diaphinicon, Agaricum, pill. Aureæ: pil. Lucis.

Ad Atram bilem Epithymũ Scrupuli sex cum Hiera & Scamonio. Nos confectionem Hamech, Senam. Polypodium. Ad paruas affectiones: Balneum: Meri potio, Fomentum. Balneum respicit humores à toto corpore fluentes euacuando, & aeres contemperando. Conuenire concocta iam phlegmone. Galenus vsus est ad acres humores.

13. Meth. 21.

humores. Aetius ad Pituitosam mollem & laxam, in simili ætate & frigidis naturis extollit balneum. An de naturaliter calido intelligendum est, ad digerendum? Meri potio ad impactos humores crassos, vbi non existat plenitudo. Galenus vsus est in corpore Squalido sed venis oculorum sanguine crasso plenis: in egressu balnei, ex potu meraciori in profundum somnum incidit, surrexit sanus. Nam discutit, & motus vehementia obstructiones aperit. Aet. in corpore frigido & sicco. Caueri quibus caput tentatur. An aqua ardens efficacior, & minus replet? Fomentum securissimum remedium ad humores impactos digerendos: sanat præcipue vbi humores tenues, si alij non amplius fluant, reliquos diminuit. Si autem ex fomento dolor augeatur, signum est egere euacuatione vel per venæ

6. Aph. 31.

fectionem, vel purgationem, vel Balneo. Fomentum fit ex aqua calida cum ſpongia, multum expreſſa in Pituitoſa: humidiore in bilioſa. Ex decocto Meliloti Fœnograeci ſemel in die aut bis, aut ſæpius ſi vehemens dolor. Fomentum ſiccum ex Milio ad flatus. Localia poſt euacuationes, & reuulſiones, per cucurbitulas, frictiones, vincula. Ad acres humores: Quæ morſum prohibent & repellunt. Collyria aſperitatem lenientia: ex emplaſticis liquidis vel ſiccis. Albumen oui intra oculum inſtillatum maxime anodynum in valde ſentiente ob lentorem adhærentem ſine morſu: ideo reliqua medicamenta eo excipiuntur. Lac mulieris iuuenculæ ac boni ſucci lenit dolores. Aet. dannat, quia facile corrumpitur, vnde morſus fit. Oleum inimiciſſimum oculis. Repellentia non valida ne exaſperent,

4. *Cata.* 2.

12. *Meth.* 8.

4. *Cata.* 2.

6. *Aph.* 21.

sperent, & ne intus occludatur materia erodens aut distendens. Aqua rosacea Rubi cum albumine vel lacte. Sief album Ras. cum lacte, obstruit & obstupefacit, si opium recipiat. Galenus damnat obstupefacientia in oculo, Nam imbecillia non reprimunt fluxiones sed inculcant: Valida partem induratam relinquunt, & obtenebratam.

Contentus est solo albumine, Fomento, & Balneo. Repellentia valida fronti & Temporibus conueniunt ex astringentibus, Bolo armeno, Sanguine draconis cum aceto. si fluxio per venas externas fit, si pulsauerint nimium, medicamentum imponendum valde constrictiuum: ex Galla, Hypocistide. Aut arteria filo apprænsa, præcidenda est. Ad humorem distendentem prius venæ sectio & purgatio & reuulsiones efficaciores: Postea

fomenta ex aqua dulci modice calida incocto Meliloto & Fœnogræco. Non repellentia, sed relaxantia & euocantia. Instillandum in oculum foenogræci decoctum, nam præ cæteris digerit sine noxa: sed curiosè prius lauandum Foenogræcum à puluere mordente. Aetius curiosè decoquit reiectis duobus decoctis, vt auferatur amaritudo tandē decoquit ad mellis crassitiem: Infundit in oculis exulceratis ad abstergendum sine morsu. Relaxato tumore & dolore sedato conueniunt astringentia ad robur, admixtis digerentibus & concoquentibus. Collyria varia ex Croco, Myrrha, Lycio, Castorio, Thure, Squama æris, ære vsto Acacia, cum albumine. Paul. aloem per se ex aqua & albumine vel addito Croco, Gummi. Hodie Tutiam præparatam, Æruginis modicum, Saccharum cum aqua Chelidonij,

13. Meth. 22.

donij, Eufragiæ, Fæniculi, vel Rosatæ, Rubi, vino maluatico, incocta Ruta, Verbena. Cataplasma Paul. ex Carne palmarum, Melilloto, Croco, pane, Capitibus papaueris, rosaceo, Sapa, luteis ouorum tostis, exterius applicandum. Mitius ex mali appij vel Rosei pulpa sub cineribus cocti, cum saccharo & aqua rosacea: liberat ab inflammatione contusiones oculorum. Illinitio palpebrarum ex collicio Nardino Gal. Hodie Butyro excipiunt medicamenta digerentia vel astringentia, nam prohibet coherere palpebras à sordibus Siccatis. Idem præstat pinguedo porcina sine sale per se illita. Ad diuturnas lippitudines, dimissis oculis capiti prospicere, aut vasis externis. Paul. cucurbitulam in occipite cum scarificatione vel hirudines. Hodie Cauterium in occipite, brachio eiusdem lateris. 13. Meth. 22.

Contingit oriri pustulam in oculo in Variolis & morbillis, præseruandi oculi repellentibus, extincto Auro in aqua rosacea, vt sæpe instilletur in oculum cum albumine oui. Si pustula exorta sit, dolorem ingentem parit: præcipue si ex pustula carbunculus fiat. Sedandus dolor ex albumine & lacte adiectis concoctorijs, Croco, Myrrha Thure optime leuigatis super lapidē porphirium cū eodem liquore eadem die ne acescat. Si vrgeat vehementia doloris adiecto succo Mandragoræ, polygoni, Rosarum, Sief album cum lacte, Tutia præparata. Si ex his non sedetur pulsatio in oculo, suppuratur, vnde magna erosio succedit, & humoris albuginei effusio, & tandem vueæ egressio. Ad pustulam carbunculosam Herbæ prunellæ succus cum lacte instillatus, & Cataplasma ex eadem herba tusa, adiecta farina

triti-

triticea, & butyro: ſuper oculum. Cum ſanies eruperit: Aetius Foenogræci ſucco vtitur vel ſolo vel adiecto melle, quibus teruntur Metallica, Tutia, Antimonium Plumbum vſtum, Squama æris. Raſ. addit Opiũ, excipit Tragacantha & Gummi arabico ſolutis: Hæmatite, Antimonio, Acacia, Aloe.

Prohibendus vueæ egreſſus Raſi pila ſuperpoſita, infuſis interim medicamentis.

Sanato vlcere remanent veſtigia cicatricis, quæ vbi è regione foraminis vueæ fuerint, viſum impediunt: albugo vocatur. In pueris deleri facile poſſunt, in adultis nequaquam, niſi albugines fuerint valde tenues Delet nitrum cum oleo veteri tritum & illitum. Sepiæ teſta trita cum melle ſubacta, & vſta, ac leuigata illita. Hodie ſiccum ex ea collirium efficiunt cum ſaccaro cando leuigata. Cornu cerui aut Ca- 4. Cath. vlt.

prarum vſtum, extergent ſine
4. *Cataſt.* morſu. Raſ. prius emollit va-
4. pore aquæ calidæ deinde ſi ocu
li non rubuerint, indit Colli-
rium ſiccum, quod etiam ex
brutorum oculis maculas de-
let. Victus, dum viget inflam-
matio tenuis, abſtinentia car-
nium & vini: Vbi acris diſtil-
latio, frigidus & humidus: Som
nus. Non iaceat ſuper oculum
ægrum, nec teneat depreſſum:
10. *Vſ. pa.* Fugiat lucem: iuuat inſpectio
3. coloris fuſci & cærulei, & Vi-
ridis.

De Suffuſione.
Cap. 45.

SVffuſio græce Hypochima,
Raſ. Aqua in oculum de-
ſcendens, vulgo Cataratta. Eſt
collectio humoris præternatu-
ram inter Criſtallinum & tu-
nicam corneam viſionem im-
10. *Vſ. pa.* pediens. Vitium inſtrumenti
1. inter abſceſſus toto genere

præter

præter naturam, Differt ab Hypopio id est pure in oculo. Nam pus præ grauitate descendit in concussione capitis, Suffusio ob leuitatem non manet inferius, nisi compingatur, similis nebulæ, oritur aliquando à seroso humore, temporis diuturnitate fit veluti limus, Paul. Glaucoma & Hypochima vnum quoddam mali genus apud veteres. Posteriores Glaucoma humoris Cristallini colorem glaucum incurabilē. Aetius Glaucoma duobus modis dicitur, proprie mutatio cristallini humoris ad Glaucum, siccitas & concretio, quæ incipiens sanari potest. Altera oritur ex prægressa Suffusione, humore iuxta pupillam vehementissime congelato ac reliccato, incurabilis, vulgo Magla dicitur. Differentiæ, Quædam visum deprauant tantum, vt appareāt culices aut Muscæ ante oculos, aut pili, aut telæ 14. Mork. 13.

perpetue eſt ſuppreſſa, vide aggregatio. Aet. initio ex Aloe cum ſucco braſſicæ catapotijs. Nos Caſſia cũ ſpeciebus Hieræ manna, Sy. roſato ſolutiuo. Poſtea efficacioribus: Scamoniũ cum Hiera ad bilem. Aet. Raſ. Mirabolanos citrinos cũ manna, & ſucco fructuum, Nos Rhabarbarum, Electuarium Roſatum, pill. ſine quibus.

Ad Pituitam. Aet. Euphorbium cum pipere & ſale hammoniaco præparatum. Nos Diaphinicon, Agaricum, pill. Aureæ: pil. Lucis.

Ad Atram bilem Epithymũ Scrupuli ſex cum Hiera & Scamonio Nos confectionem Hamech, Senam. Polypodium. Ad paruas affectiones: Balneum: Meri potio, Fomentum. Balneum reſpicit humores à toto corpore fluentes euacuando, & acres contemperando. Conuenire concocta iam phlegmone. Galenus vſus eſt ad acres

13. Meth. 21.

humores.

humores. Aetius ad Pituitosam mollem & laxam, in simili ætate & frigidis naturis extollit balneum. An de naturaliter calido intelligendum est, ad digerendum? Meri potio ad impactos humores crassos, vbi non existat plenitudo. Galenus vsus est in corpore Squalido sed venis oculorum sanguine crasso plenis: in egressu balnei, ex potu meraciori in profundum somnum incidit, surrexit sanus. Nam discutit, & motus vehementia obstructiones aperit. Aet. in corpore frigido & sicco. Caueri quibus caput tentatur. An aqua ardens efficacior, & minus replet? Fomentum securissimum remedium ad humores impactos digerendos: sanat præcipue vbi humores tenues, si alij non amplius fluant, reliquos diminuit. Si autem ex fomento dolor augeatur, signum est egere euacuatione vel per venæ 6. Aph. 31.

fectionem, vel purgationem, vel Balneo. Fomentum fit ex aqua calida cum ſpongia, multum expreſſa in Pituitoſa: humidiore in bilioſa. Ex decocto Meliloti Fœnogræci ſemel in die aut bis, aut ſæpius ſi vehemens dolor. Fomentum ſiccum ex Milio ad flatus. Localia poſt euacuationes, & reuulſiones, per cucurbitulas, frictiones, vincula. Ad acres humores: Quæ morſum prohibent & repellunt. Colliria aſperitatem lenientia: ex emplaſticis liquidis vel ſiccis. Albumen oui intra oculum inſtillatum maxime anodynum in valde ſentiente ob lentorem adhærentem ſine morſu: ideo reliqua medicamenta eo excipiuntur. Lac mulieris iuuenculæ ac boni ſucci lenit dolores. Aet. dannat, quia facile corrumpitur, vnde morſus fit. Oleum inimiciſſimum oculis. Repellentia non valida ne exaſperent,

4. *Catar.* 2.

12. *Meth.* 8.

4. *Cata.* 2.

6. *Aph.* 21.

sperent, & ne intus occludatur materia erodens aut distendens. Aqua rosacea Rubi cum albumine vel lacte. Sief album Ras. cum lacte, obstruit & obstupefacit, si opium recipiat. Galenus damnat obstupefacientia in oculo, Nam imbecillia non reprimunt fluxiones sed inculcant: Valida partem induratam relinquunt, & obtenebratam.

Contentus est solo albumine, Fomento, & Balneo. Repellentia valida fronti & Temporibus conueniunt ex astringentibus, Bolo armeno, Sanguine draconis cum aceto. si fluxio per venas externas fit, si pulsauerint nimium, medicamentum imponendum valde constrictiuum: ex Galla, Hypocistide. Aut arteria filo apprænsa, præcidenda est. Ad humorem distendentem prius venæ sectio & purgatio & reuulsiones efficaciores: Postea

fomenta ex aqua dulci modice calida incocto Meliloto & Fœnogræco. Non repellentia, sed
13. *Meth.* 22. relaxantia & euocantia. Instillandum in oculum foenogræci decoctum, nam præ cæteris digerit sine noxa: sed curiosè prius lauandum Foenogræcum à puluere mordente. Aetius curiosè decoquit reiectis duobus decoctis, vt auferatur amaritudo tandē decoquit ad mellis crassitiem: Infundit in oculis exulceratis ad abstergendum sine morsu. Relaxato tumore & dolore sedato conueniunt astringentia ad robur, admixtis digerentibus & concoquentibus. Collyria varia ex Croco, Myrrha, Lycio, Castorio, Thure, Squama æris, ære vsto Acacia, cum albumine. Paul. aloem per se ex aqua & albumine vel addito Croco, Gummi. Hodie Tutiam præparatam, Æruginis modicum, Saccharum cum aqua Chelidonij,

donij, Eufragiæ, Fæniculi, vel Roſatæ, Rubi, vino maluatico, incocta Ruta, Verbena. Cataplaſma Paul. ex Carne palmarum, Meliloto, Croco, pane, Capitibus papaueris, roſaceo, Sapa, luteis ouorum toſtis, exterius applicandum. Mitius ex mali appij vel Roſei pulpa ſub cineribus cocti, cum ſaccharo & aqua roſacea; liberat ab inflammatione contuſiones oculorum. Illinitio palpebrarum ex collicio Nardino Gal. Hodie Butyro excipiunt medicamenta digerentia vel aſtringentia, nam prohibet coherere palpebras à ſordibus Siccatis. Idem præſtat pinguedo porcina ſine ſale per ſe illita. Ad diuturnas lippitudines, dimiſſis oculis capiti proſpicere, aut vaſis externis. Paul. cucurbitulam in occipite cum ſcarificatione vel hirudines. Hodie Cauterium in occipite, brachio eiuſdem lateris. 13. Meth. 22.

Contingit oriri pustulam in oculo in Variolis & morbillis, præseruandi oculi repellentibus, extincto Auro in aqua rosacea, vt sæpe instilletur in oculum cum albumine oui. Si pustula exorta sit, dolorem ingentem parit: præcipue si ex pustula carbunculus fiat. Sedandus dolor ex albumine & lacte adiectis concoctorijs, Croco, Myrrha Thure optime leuigatis super lapidē porphirium cū eodem liquore eadem die ne acescat. Si vrgeat vehementia doloris adiecto succo Mandragoræ, polygoni, Rosarum, Sief album cum lacte, Tutia præparata. Si ex his non sedetur pulsatio in oculo, suppuratur, vnde magna erosio succedit, & humoris albuginei effusio, & tandem vueæ egressio. Ad pustulam carbunculosam Herbæ prunellæ succus cum lacte instillatus, & Cataplasma ex eadem herba tusa, adiecta farina

triti-

triticea, & butyro: ſuper oculum. Cum ſanies eruperit: Aetius Foenogræci ſucco vtitur vel ſolo vel adiecto melle, quibus teruntur Metallica, Tutia, Antimonium Plumbum vſtum, Squama æris. Raſ. addit Opiũ, excipit Tragacantha & Gummi arabico ſolutis: Hæmatite, Antimonio, Acacia, Aloe.

Prohibendus vueæ egreſſus Raſi pila ſuperpoſita, infuſis interim medicamentis.

Sanato vlcere remanent veſtigia cicatricis, quæ vbi è regione foraminis vueæ fuerint, viſum impediunt: albugo vocatur. In pueris deleri facile poſſunt, in adultis nequaquam, niſi albugines fuerint valde tenues Delet nitrum cum oleo veteri tritum & illitum. Sepiæ teſta trita cum melle ſubacta, & vſta, ac leuigata illita. Hodie ſiccum ex ea collirium efficiunt cum ſaccaro cando leuigata. Cornu cerui aut Ca- 4. Cata. vlt.

prarum vſtum, extergent ſine
4. Cataſ. morſu. Raſ prius emollit va-
4. pore aquæ calidæ deinde ſi ocu
li non rubuerint, indit Collirium ſiccum, quod etiam ex brutorum oculis maculas delet. Victus, dum viget inflammatio tenuis, abſtinentia carnium & vini: Vbi acris diſtillatio, frigidus & humidus: Somnus. Non iaceat ſuper oculum ægrum, nec teneat depreſſum:
10. Vſ. pa. Fugiat lucem: iuuat inſpectio
3. coloris fuſci & cærulei, & Viridis:

De Suffuſione.
Cap. 45.

SVffuſio græce Hypochima, Raſ. Aqua in oculum deſcendens, vulgo Cataratta. Eſt collectio humoris præternaturam inter Criſtallinum & tunicam coruscam viſionem impediens. Vitium inſtrumenti
10. Vſ. pa. inter abſceſſus toto genere
1. præter

præter naturam, Differt ab Hypopio id est pure in oculo. Nam pus præ grauitate descendit in concussione capitis, Suffusio ob leuitatem non manet inferius, nisi compingatur, similis nebulæ, oritur aliquando à seroso humore, temporis diuturnitate fit veluti limus. Paul. Glaucoma & Hypochima vnum quoddam mali genus apud veteres. Posteriores Glaucoma humoris Cristallini colorem glaucum incurabilē. Aetius Glaucoma duobus modis dicitur, proprie mutatio cristallini humoris ad Glaucum, siccitas & concretio, quæ incipiens sanari potest. Altera oritur ex prægressa Suffusione, humore iuxta pupillam vehementissime congelato ac resiccato, incurabilis, vulgo Magla dicitur. Differentiæ, Quædam visum deprauant tantum, vt appareāt culices aut Muscæ ante oculos, aut pili, aut telæ 14. Morb. 13.

1.Sy.ca.2. Araneæ. Corpuſcula non continua. Aliquando corpus vnum vel totam pupillam occupat, viſum tollit in totum. vel partem, vnde pars tantum videtur, vt aliquando *I*dolus ante oculos videatur pro eius figura. Differunt præterea loco, vel extra vueam, ſcilicet prope corneam, vel intra, vel in ipſo foramine vueæ omnes in humore aqueo. Vtrum in humore vitreo? Poſſibile quidem, eſt poſt Criſtallinum colligi ſimilem humorem, à quo impediatur viſus, vt ante Criſtallinum. Eam recentiores appellant guttam ſerenam, quando ſcilicet tollitur viſus aut deprauatur, nullo apparente obſtaculo in oculo: non enim exterius intuenti apparent, quæ intra Criſtallinum colliguntur. Quædam imaginationes tantum ſunt ijs ſimiles, qui ſuffuſionem patiuntur. per conſen-

4.Io. af.2. ſum ob vapores ab ore ventriculi,

culi, aut à cerebro vt in Phrenitide ob fuliginem bilis. Non colligi in oculo, patet ex signis satis est in cerebro colligi, aut neruis, & spiritus animales afficere. non autem est necesse ea quæ in imaginatione sunt ad sensoria peruenire licet videantur à sensibus percipi in vigilia. Sensus enim internus non differt ab externis: nisi, quod externi non mouentur nisi ab obiecto externo. interni autem absque obiecto externo moueri possunt. Anima enim percipit ea quæ intus sunt non per sensoria, sed virtute imaginatiuæ quæ eadem est cum sensu interno. Dicitur enim sensus præsente sensibili, imaginatio eo absente.

Hinc soluuntur multæ dubitationes quæ in ægrotantibus circa imaginationes contingunt. Signa consensus, videri eadem idola vtroque oculo: quod & cæteris contingere potest.

teſt. In pupilla nihil tenebroſum: Inteſtari à cruditatibus: Tolli medicamento ex Hiera, vomitu, inædia. Per eſſentiam Tẽporis diuturnitas poſt quartum menſem perdurare, aliquando per annum: Continua, Non ſimul in vtroque oculo, neque eadem apparentia. Extrinſecus inſpicienti pupilla altera tenebroſior turbidior. Progreſſis color magis conſpicuus aut aeris, aut vitri, albicans, Cæruleus, Glaucus, qui incurabilis Aet.

Si viſus tollitur ſereno oculo apparente, ſignum eſt intra Criſtallinum vitium eſſe, aut in vitreo humore, aut menbrana ſpiritum viſorium continente, aut in neruis opticis. Prognoſtica. Recens curari poteſt digerentibus, confirmata nequaquam. Quibus pupilla non dilatatur altero oculo clauſo, hi nunquam viſum recipiunt nam ſignificat ſpiritum viſo-

14. Meth. 19.

rium

rium non ferri ad oculum. 1. 8 y. ca. 2.

Curatio ad incipientem ſuffuſionem: Si per conſenſum à ventriculo: Euacuatio per Hieram pi. & cibis boni ſucci: Nos pill. Cocchias. Si per eſſentiam, initio venæ ſectio ex Cubito Paul. Aet. Poſtea purgantibus medicamentis, & acribus clyſteribus Cucurbitula in occipite cum ſcarificatione. Celſus in frontæ vel naribus: Auic. poſt aures. Raſ. prohibet in cubitu, & omnino ſanguinis extractionem per cucurbitulas, vt ſolebant in Collo: quia affectus eſt frigidus ex aqua deſcendente in oculum. Solis purgationibus vtitur ſæpius repetitis, & victu exſiccante & calefaciente. potu hydromelitis. Recentiores deriuant ad occiput, Cauterio aut ad brachia: ad os Apophlegmatiſmi, non ad nares ob propinquitatẽ oculorũ. Ideo nec Celſi curatio tuta eſt per ſanguinis 4. Io. af. 2.

extra-

extractionem ex locis propinquis. Corporis exsiccatio commoda est per Guaiaccum: Euphragia in vino & ferculis. In
4. *Catar.* oculis digerentia: liquida pharmaca ex succo fæniculi, felle, & melle attico. Varia genera fellis, Hyenæ, Capræ, Galli, Viperæ, Testudinis marinæ, Callionimi, Scari. Callionymus piscis alias Vranoscopos vocatur, quia Cælum respicit. Alij Stacte myrrhæ & Balsamo vtuntur. Ad incipientes suffusiones fel ipsum cum aqua illitum: Populi nigræ liquor cum duplo mellis attici. Recentiores aquam ex melle distillatam & suffumigia diuersa adhibent. Cochlearum caro contrita & leuigata siccataque in furno, & in puluerem redacta cum pari portione saccari candi extrahit ex alto suffusiones & albugines delet, abscedit crusta. Gallitrici semen integrum oculis, iniectum

caligi-

caliginem contrahit, intumescit, & sponte exit, sine perturbatione. Pli. de Alectorolopho.

Ad inueteratas, cum extrahi nequeant, sola indicatio relinquitur translatio in inferiorem locum. Si pus fuerit, sponte labitur, concussione capitis. Si humor fuerit mediocriter densatus, maturam catarattam vocant, medici oculares, compungunt Corneam, & acu deprimunt, sed sæpius iterum attollitur. Compungunt etiam ad pus educendum & humorem serosum: sed non multo post inibi colligitur veluti limus: Punctio parum supra circulum in quo coniunguntur omnes tunicæ. Experimento discunt maturitatem, vt deprimi possit. 14. *Meth.* 13.

Compresso oculo ægro, sano autem clauso, Si humor consistit, nec dilatatur, nimium concretus est: ideo inutilis cõ-

punctio.

punctio. si diffluit, & statim coit, adhuc immatura est. Si dilatatur quidem, at non diffluit, matura est, vt compunctioni & depressioni sit opportuna.

De Pupillæ Dilatatione. Cap. 46.

PVpillæ dilatatio græce Mydriasis Paul. Aet. seu ab ortu, seu postea superuenerit, visum debilitat. Constrictio ab ortu aciem acutiorem reddit, sed post superueniens magis impedit visum quam dilatatio. Distortio vel fractio nihil aut parum offendunt. Læsio ex dilatatione est dispersio spiritus visiui, offenduntur a multo lumine, melius in vmbra vident, visus breuis ob diffusionem Spiritus Aet. Decipiuntur circa magnitudinem: nam videntur minora. Videretur oppositum, quia sub ma-

1. Sy. c. 2.

iori

iori angulo. Multæ reſponſiones probabiles apud recentiores.

Ariſt. Cur Luſcioſi literas minutas ſcribunt? quia ob viſus imbecillitatem coguntur palpebras contrahere in anguſtum, vnde angulus fit exiguus. Quaſi apertis palpebris maiora videantur ſub maiori angulo. An contingit dilatata pupilla conſtringi vueam ad ſeptum, id eſt Ciliarem, vnde Criſtallini pars tegatur, Quo fit vt minores imagines repræſententur, vt in minori ſpeculo, non pro menſura pupillæ: quia alia eſt in lumine, alia in vmbra, conus tamen idem. Læſio ex conſtrictione pupillæ nulla, ſi ab ortu, ſed viſus perſpicacior, quia ſpiritus melius conſeruantur, cum non diſpergantur à multo lumine: Huius gratia vueæ colores ad nigrum tendentes magis conferunt ad viſum. *31. Prob. 8. & 15.*

Quæ

Quæ ſupervenit lædit non ob anguſtiam, ſed propter alia vitia: ſiccitatem, defectum humoris aquei. Ex anguſtia viſus protenditur longius, valde propinqua non vident, quia conus per anguſtum non protenditur ad Criſtallinum. Ideo ſenes melius vident paulo diſtantiora. Sed ratio non procedit in ijs, quæ minora ſunt pupilla, hæc enim non per conum ſed per coni perpendicularem videntur.

Arabes & Pau. & Aet. apparere ijs maiora: An quia anguſtata pupilla ſeptum contrahitur ad Vueam, vnde maior Criſtallini pars detegitur, ideo maiores imagines tanquam in maiori ſpeculo repræſentantur. Omnes tamen proportionales baſi externæ vt latera lateribus: vnde non aberrant in magnitudine, niſi oculus præter naturam conſtituatur, vt præter conſuetudinem mutentur

ima-

imagines. Cauſa dilatationis eſt Vueæ repletio aut a Spiritu, aut ab humoribus collectis intra Vueam. A ſpiritu viſiuo ſecundum naturam, vt patet, ſi vnus oculſus claudatur, dilatatur alterius pupilla: quibus non dilatatur, ſignum eſt in ſuffuſis non ferri ſpiritum viſiuum ad oculum. Conſtringitur autem in lumine ſecundum naturam, dilatatur in vmbra, vt certa luminis quantitas recipiatur; quæ ſpiritum viſiuum non offendat, & ſpecierum ingreſſum non prohibeat. Conſtrictionis cauſa, eſt inanitio, vnde in ſenibus fit corneæ corrugatio. Ad exſiccationem ſequitur Diaphani obſcuritas, Glaucedo. ideo egent maiori lumine: vt denſum Diaphanum penetrare poſsit. A rugoſitate deprauatur viſio, quia imagines diſtortæ apparent ob inæqualitatem ſuperficiei variæ refractæ, vt imagines in aqua vndo- *3. Aph. vlt.*

vndosa. Ad egressum humoris albuginei Vuea concidit in Chaistallinum angustissimo foramine, vt neque locus sit vbi conus fiat, neque si fieret, perueniret ad Christallinum ob angustiam. Signa dilatationis & constrictionis pupillæ patet sensui. Repletionis in cauitate, tumor totius oculi: In sola vuea, sola dilatatio, res minores apparent. Constrictionis ex siccitate, quam Phtisim oculi vocat Paul. Oculus æqualis alteri, res maiores apparent Ex inanitione aquei: rugæ in cornea: paruitas oculi. Si ob atrophiam, paulatim oculus redditur minor. Prognostica. Dilatatio magna incurabilis præsertim si ex vehementi Cæphalea ortum duxit Ras. Nam vbi distenta fuerit, & indurata, contrahi nequit. Aet. Si ex percussione, sanari facile potest. Constrictio superueniens deterior est dilatatione. Si ex

effu-

effusione aquei, reparari nequit nisi in puero: ex siccitate difficile reparatur. Curatio ad repletionem inanitio prius à toto Pau. Aet. Venæ sectio in cubito Purgatio: Sin venas in angulis oculorum diuidere: deinde cucurbitula in occipite. Reuellere ad inferiora clysteribus Frictione, deambulatio in locis vmbrosis. Oculis astringentia & digerentia, ex aqua marina ad frontem & totam faciem, Muria, Posca Hyeme tepida, æstate frigida. Non vehementer astringere, neque siccare, ne induretur membrana, Ras. adhibet Sie fide fellibus abstinendum à vino. Ad inanitionem repletio: Victu boni succi, sorbitionibus: vinum fuluum & odorum: Somnus post cibum Balneum. Capitis & faciei confricatio, vt trahatur alimentum. Oculi quoque fricentur summis digitis. Ablutio capitis ex aqua calida, inunctio ex Irino. 1 Sy. ca. 2.

Irino. Collirium attrahens humiditatem ad oculum, ex Ammoniaco, Crocomagmatæ Croco, Aerugine ex aqua. Ad Atrophiam: Spongia ex aqua calida expressa ad oculos adhibeatur, lac tepidum instilletur. abstineat à Collirijs. Exercitatio superiorum partium, humerorum & manuum: detentio spiritus. Pau. Aet.

De fluxu lachrymarum. Cap. 47.

IMmodicus lachrymarum fluxus, Græce Rheas Aet.
4. Cæs. Rhyas Tral. Epiphora Cal.
7. Celsus tenuis pituitæ cursus molestat palpebras asperitate,
9 pruritu, aliquando visum. Causa materialis, Serosa humiditas secundæ vel tertiæ coctionis, vt sudor. Efficiens affectus oculorum, aut aliarum par-
4. Aph. tium mittentium. Oculorum
52. lippitudo, asperitas, vlcus. Ca-

runcu-

runculæ defectus in angulo maiori. Aet. Nam lachrymam allabẽtem continere non poteſt, ſed in malas defluit, ſæpe ob chirurgi errorem auferentis oculi vnguem. Aegylops fiſtula lacrymalis à recentioribus vocatur. Eſt paruum tuberculum abſceſſui ſimile inter naſi os, & magnum oculi angulum, qua parte vt plurimum rumpitur, vnde ſanies in oculum, & in proceſſu lacryma. 5. Cath. 2.

Antequam rumpatur Anchilops vocatur à Paulo. Suppeditatur materia, aut à Cerebro, aut ab alijs partib⁹ mittẽtibus: Sæpius ob animi affectus, præcipue in Mærore: per expreſſionem, exeunt. lachrymæ exiguis meatibus in finibus palpebrarum angulo interno magis. Voluntarias has vocat Hypp. Quæ ex vitio corporis inuoluntarias. Damnat enim lachrymas inuoluntarias in omni febre acuta aliquando criſim ex- 1. Preg. 10 2. in 1. Ep. 80.

pectandam per ſanguinis fluxũ è naribus, aut mortem. quamuis Gal. aliter accipere videatur: non malas eſſe quæ ex vi-
4.Aph.52 tio oculorum. At oppoſitum colligitur in Prognoſticis; Signa affectionis oculorum patent ſenſui. Ex cerebro, ſeu vaſis internis, Dolor profundus ſternutatio Paul. Ex vaſis externis, venarum amplitudo. Pulſus in fronte, aut circa tempora. Aet. Caliditatis ſigna, lachryma acris, exulcerans, pruritum faciens: hæ facilius concreſcunt, & ſordes ſiccas in palpebris faciunt, oriuntur magis ex tertia coctione: Frigidæ liquidiores permanent, vt vrina & ſudor in ſecunda coctione magis. Prognoſtica. In febribus acutis omnes inuoluntariæ
1.in6.Epi malæ. Lacryma inareſcens ma
81. 23 la, nam vſtionem ſignificat. Quæ ex caruncułæ defectu in angulo, incurabilis eſt Aegylops ægrè curatur, niſi cito ſuc

cur-

curratur. Quæ ex internis vasis ægre curatur: at vt plurimum, ex externis, quia palpebræ extra oculum positæ sunt. Curatio: Materiæ euacuatio per alias partes ne oculum labefactent: reuellendo & deriuando: Concoctio vt in distillatione. Ad causas oculorum recipientium affectus irritantes tollere. Cerebri mandantis intemperiem corrigere. Vasorum, laxitatem astringere. Euacuatio à toto, si plenitudo adsit, per venæ sectionem, per medicamẽta purgantia deorsum non per superiora. Si à Cerebro, Apophlegmatismis, non Enrhinis. Si à partibus externis capitis, Scarificatio occipitis: Attractio ad verticem non vehementer calidis, ne intemperiem calidam cerebri lædant, vnde augetur colliquatio, & lachrymarum copia. Sed ijs quæ simul corroborent, & vasa constringant: vt est Cataplasma,

5. Catar. 2. 13. Meth. vlt.

Aetij ex Cochleis explicatum in catarrho. Deriuant cauteria in occipite, ad Brachia, Cucurbitulæ, & frictiones ad dorsum. Auic. & Mesues cauterium in vertice laudant. Me-
2. *Mor.* lius Hipp. non in vertice, sed octo crustis in loco decliui. Varia chirurgia apud Paul. & Aet. Cælsus ex Græcis & Affricanis: hanc inter cæteras affert. In vertice vbi lineæ ex vtraque media aure & ex naso cõcurrunt, scalpello quidam inciderũt, & post fuso sanguine os ibidem addulserunt. At non probanda hæc curatio, quia locus incidit in sutura sagittali, quam neque scalpello, neque igne tangere tutum est. Paulus inustionem capitis nunc in superficie tantũ laudat non per ferrum, sed per medullam lignorum aut lino: nunc profundam per ferrum, vt os aduratur, & squama separetur. Aetius tamen periculosam esse profundã asserit, quia

in-

inflammat, & nutrimentum aufert oculis, & reddit incurabiles. Requiritur hæc chirurgia, cum ex profundo cerebri materia euacuanda est. At lacrymæ ex externis potius erumpunt, Concoctio molienda est per incrassantia & modice siccantia Aet. victu optimi succi, aquæ potu, parco cibo, exercitijs, deambulationibus. Frictione capitis, ac rasura, & frigidæ perfusione. Oculi sublinendi ex medicamentis meatus obstruentibus, & frigefacientibus, & astringentibus. Succus plantaginis ad Solem addensatus, & siccatus in puluerē pro Collyrio, Lycium, Glaucium, Crocum. Postea abluantur oculi ex aqua frigida, & posca, aut rosacea, Rubi succus foliorum oleæ Syl. cum vino extractus, & siccatus in Collyrium eorum dem decoctum ad ablutiones. Illinitiones capitis & Cataplasmata glutinatoria ad externa

vasa: non si vitium in internis est, neque vbi inflammatio, nã dolorem augent. Concoquentia, Crocum, Myrrha, Thus, trita ex aqua Polygonum, & Mastichæ: Cataplasma ex ouo farina & Thure. In calida materia victus refrigerans: in frigida calefaciens & siccans. Decoctum ligni Guaiacci, Cinnæ, in potu & perfusione capitis. Ad pruritum palpebrarum & aspe-
4. *Catar.* 5. ritatem Galenus extollit Lapidem Phrygium vstum, nam defendit oculos, siccum Collyriũ. palpebris inspergens. Ad excesam carunculam Trall. puluis aloes lotæ sæpius in vino, aspersus. Ad Aegylopas. Digerere efficacioribus, sed sine morsu, ne oculi inflammentur, quod difficile. Ad recentes Aet. in initio vtitur repellentibus ex Collyrio Antonino, & alijs obstupefacientibus. Postea transit ad concoquentia ex eruo cum melle: Succus Auenæ herbæ

herbæ cum melle, Thus cum ſtercore columbino: Hammoniacum. Concoctus cito perforandus. Aetius angulum ſcindit, poſtea lenticulam coctam, aut Malicorium imponit. Gal. ex Archigene, diuiſo angulo, & foraminibus continuis pertuſo, Capitale emplaſtrum adhibet. Sic enim ſquamæ diſcedent: aut oſſe denudato cauterium adhibet. Alij guttam liquefacti plumbi per tenue infundibulum inſtillant, qua parte oſſis perforatio eſt in nares, nam inde profluent lachrymæ.

Aurium conſtitutio, morbi, & de dolore. Cap. 48.

AVris cauernulam continet in oſſe petroſo flexuoſam peruiam vſque ad membranam duram, qui meatus eſt auditorius. Extrinſecus dilatatur in Auriculam Charti- 6. *Meth. vlt.*

lagineam ad ſoni collectionem quam ſurdaſtri adiuuant vola manus. Intrinſecus ſeptum membranoſum ex dura membrana & neruo conſtans quinti paris cerebri. Includi aerem implantatum Ariſt. tradit 2. de An. 83. Duo oſſicula ſub membrana, vnum incudi ſimile, alterum malleo. Veſall. ad membranæ tenſionem, & repercuſſionem, vt Cordæ in Tympano, Falopp Excrementum proprium ſordes cæræ ſimiles, Cærugo. Læſiones propriæ Surditas, grauitas, grauitas auditus, Tinnitus. Communes, dolor, intemperies, Obſtructio, Tumor, Vlcus, Aurium dolor ſi ob ſolam intemperiem, à frigore magis contingit, quia pars membranoſa & oſſea frigida eſt. Si ob ſolutionem continui, præter violentiam externam à quibuſcunque humoribus fit, aut flatu, diſtendendo, grauando, mordendo, Sæpius

De ner. diſ. 6. & 11. uſ. Pa. 12.

pius à flatu ob locum cauernosum. Signa frigidæ intemperiei, dolor alte fixus sine grauitate, tensione, & ardore. Paul. Ex causis procatarticis, à frigidis ventis, in peregrinationibus, balneis frigidis. Humorum frigidorum, decoloratio, grauitas: Cibi pituitosi mali succi crassi & viscosi. Flatus, tensio sine grauitate, frigus externum densando includit. Humorum calidorum, Bilis in febribus acutis cum vigilia, delirio. Sanguis in inflammationibus, febris, tensio, pulsatio, Rubor. Sanioſi humores aut seroſi, aut pus, dolores mordentes excitant. Patent quoque ex ijs, quæ excernuntur. Prognostica. Ex frigiditate sola, cito curatur. Ex humoribus frigidis, diuturnior, ex flatu medio modo. Ex humoribus calidis aurium dolor acutus cum febre continua ac vehementi difficilis est, nam

3. Catat. 1.

3. Catat. 1.

3. Prog. 13. 14.

periculum delirij & mortis. Natu minores die 7. aut citius intereunt. Natu maiores multo tardius, quia febris & delirium minus infestant. & aures antea suppurantur: sed recidiuæ plurimos interimunt. Si per aures pus effluat candidum, expectari potest natu minorem conualiturum, si aliud bonum signum appareat. 7. Epid. describitur auris dolor à pueritia fluidus, fistulosus, grauis odoris. 4. Epid. Athenienſi puero post dolorē dentiū auris
9. Gal. 1. suppurata. Parotides in febre ardente periculosæ 7. Epid. & in Coacis prædict. Curatio ad solam frigiditatem, sola calfactio. Oleum infusum incocta cepa, Allio, Ruta, Pipere tenuissime trito, Euphorbio pau-
6. Meth. xillo Balsami gutta Paul. Au-
vlt. ris ferre potest acerrima medicamenta, si non adsit inflammatio. Si ex nimis calidis dolor irritetur, mitigandus ex albu-

mine

mine ouis lacte tepidis: Adeps anserinus, abluere oleo. Ad humores frigidos Raſ. purgat pill. Cocchijs. Galenus infundit in meatum diſſecantia & abſtergentia, omnia amara, ſed ad mitigationem doloris ex oleo. Oleum Amygdalarū amararum, pinguedo anatis, Anſeris incocta Ariſtolochia, Iride, Polio, Ciunamomo, Carpeſio, Nitro, radice cucumeris ſyl. Brioniæ, Ari, Ellebori albi, nigri. Citra mordacitatē, ne dolorem exacerbent: quod fiet ſi tenuium ſint partium & molliter tractando, meatum, guttatim explendo, & exhauriendo ſine tactu per goſipium. Paulus prædicta medicamenta ex aceto & melle infundit: Felouillum cum oleo communi vel Amygdalarum, Porri & Cepæ ſuccus cum melle. Origanum cum melle & lacte mulieris. Ad flatus Gall. eadem Paul. priuatim Cucurbitulam adhi-

adhibet circa aurē, cum prius fomentum adhibuerit ex aqua calida. Sacculus ex milio frixo Raſ. Furfure, Ad inflammationem venæ ſectio, Ad acres humores in febribus purgatio. Inſtillandum in aurem Roſaceum tepidum, aut oleum de Salicibus cum modico aceti, Lac mulieris ex mamilla: Albumen oui. Gal. nardinum. Si vrgeat vehementia doloris, modicum Opij cum Roſaceo, cum lacte, aut albumine: aut cum ſapa & Caſtorio. Deinde concoquentia ex oleo amygdalarum dulcium pinguedine Anatis Gallinacei: Oleum Seſaminum Raſ. Gal. collyria ex Glaucio, Croco. guttatim explendo meatum, & tegendus molli lana. Poſt maturationem ſuccedit ſanies diſrupta puſtula ſponte: tunc infundendum mel roſaceum, Raſ. Hydromel. Gal: Glaucium ex aceto aut Crocum. Trociſci ex Myrrha:

ad fætentes Trociſci Andronis ex ſapa. Scoria ferri ex aceto acerrimo in ſole leuigata efficaciſſimum remidium ad ſiccanda vlcera manantia multo puræ niſi dolor impediat. Gal. Ad vermes in Auribus enecantia amara: ſuccus abſinthij, Centaurij, Porri, Cedria: vel oleo explere meatum, nam aut ſponte egrediuntur, aut enecantur. idem remedium ad pulices illapſos. Victus tenuis vbi febris abſtinentia vini. In dolore ex frigidis humoribus Raſis vinum generoſum tribuit, ſed modicum. Ad parotidas non repellentia ſed relaxantia & dirigentia, quia locus eſt non periculoſus vt meatus auris, glanduloſus ad recipiendas cerebri fluxiones, quæ non debent repelli. Si ex magnitudine inflammationis immineat periculum ob cerebri propinquitatem. Minuenda fluxio per venæ ſectionem 9. Simp.

ex

ex brachio eiuſdem lateris, ex cephalica. Locus fouendus ex oleo amygdalarum dulcium, Chamæmelino, Cataplaſma ex farina Tritici, Hordei, Seminis lini, Fenogræci cum decocto Altheæ Chamæmeli, quibus aut digeritur, aut ad ſuppurationem vertitur. Vbi calidior eſt fluxio, lana Butyro imbuta, Archig Plantago cum ſale trita aſſidue impoſita, pro cataplaſmate, Rumicis ſyl. radix cocta in vino. Vbi frigidior fluxio ſiccantia magis. Fouere ex muria, Ficus ſiccæ coctæ in muria pro Cataplaſmate, aut adiecto Abſinthio & vino, aut Ruta, Marrubio. Si nondiſcutitur, tranſeundum ad ſuppurantia: efficacius adiecto fermento, axungia, quidam addunt oua anſerina. Ad ſuppuratas ſectio: quidam ſine ſectione pus digerunt medicamentis valde ſiccantibus ex farina lupinorum, ſtercore columbino,

lumbino, pice ex lixiuio.

De Tinnitu. Cap. 49.

TInnitus est Aurium sonitus præter naturam, actio deprauata, molestus, nam parit insomniam. Sentiunt motus internos præcipue arteriarum, pulsus imitantes, aut alios flatus incluſos genitos in capite, aut aliunde delatos, vt in oculis imaginariæ suffusiones ex ore ventriculi. Vult Galenus aliquando fieri ob sen 3. Caus. 1.
sum exquisitum, scilicet ob nimiam subtilitatem audiendi, eo argumento, quia tinnitus aliquando sanantur obstupefacientibus. At absurdum videtur, perfectionem sensus lædere actionem. Negare tamen non possumus in sensu tactus idē contingere, maximi enim dolores fiunt, ob sensum exquisitum.

At vero si tinnitum sentientes,

tes, id patiuntur propter auditum exquisitum, is erit non circa obiecta externa, sed circa interna. Inquit enim Hipp.
2. Mor. Eleuantur venæ & pulsant, & dolor per totum caput dispergitur, & Aures sonitum percipiunt, ac nihil audiunt. Et sonitum quidem percipiunt, vtpote venis pulsantibus & palpitantibus, tunc enim sonitus est in capite: grauiter autem audiunt, partim præ interno strepitu ac sonitu, partim cum cerebrum, & venæ circa ipsum eleuantur. Præ nimia enim caliditate vacuam partem circa aurem cerebrum de se implet, atque ex hoc grauem auditum habent. Non oportet igitur grauem esse auditum circa sonos internos, sed quo exquisitior, eo magis tinnitum percipiet. Inquit enim Arist. esse signum audiendi vel non audiendi, sonare aurem semper sicut cornu. Semper enim proprio
2. An. 84.

quo-

quodam motu mouetur aer, qui in auribus, ſed ſonus extraneus & non proprius eſt. Ideſt, quamuis ille aer implantatus immobilis per ſe ſit, vt omnes ſonos percipiat, motum tamen quendam perpetuum habet, qui non ſonum facit. Sed ſi prohibeatur foras exire corpore ad meatum appoſito, præcipue ſi concauum fuerit, ſonum perpetuum facit, vt cornu, vtpote repercuſſus ad corpus obiectum, vt Echo, quod ſignum eſt audiendi, ſi ſonet, non audiendi, ſi non ſonet. Eſt autem motus ille connaturalis efflatio quædam, quæ non poteſt ſentiri niſi illidat exterius alicui corpori obiecto, aut proprijs anfractibus: magis autem ſentietur, vbi motus vehementior, & facultas ſentiendi acutior. Indicio autem tinnitum ſonum eſſe internum, non externum, quia magis ſentitur

clauſo

clauſo aure quam aperto, & corpore concauo auri admoto ſentitur veluti ſonitus maris, & in ſilentio noctis magis quã interdiu: inteſtantibus externis. Commouetur autem aer implantatus præcipue à motu arteriarum, aut à vaporibus, vt in vertigine. Aliquando ex inædia, vigilijs, febribus: venere immodica, vt in Tabe dorſali tradit Hipp. in Criſi. Aliquando ex repletione, vt in Crapula, Cruditatibus, in Hydrocephalo. Aliquando ex Plaga, Vomitibus: Medicamentis auricularibus calidis: Signa Trall. Ex humoribus craſſis obſtruentibus, paulatim accedit, & continue affligit, grauitas auditus. Ex vaporibus aſcendentibus, repente, & per intervalla. Gal. inquit. Si non iuuent diſſecantia & euacuantia: à nimio ſenſu fieri. an à caliditate & Inanitione? Prognoſtica. In febribus nunciat

2. *Morb.*

3. *in 1. Pror.* 50.

ciat ſanguinis fluxum è naribus. Si non erumpat ſanguis, in Melancholiam tranſiti. Curatio. Ad humores craſſos, Euacuatio Raſ. per Pill. Cochias ſæpius. victu extenuante, abſque vino; Apophlegmatiſmi: Gal. Toti capiti & in Auribus diſſecantia, attenuantia, & diſcutientia. Oleum Amygdalarum amararum cum aceto, oleum ex ſemine Rhaphani cum melle & aceto. Elleborus niger, albus, Caſtorium. Auris ſuper vaporem aquæ decotionis Sampſuci, Sthæchadis, Abſinthij, Mentaſtri, Origani Raſ. Aut fouere ſpongijs expreſſis calidis. Ad vapores aſcendentes Roſaceum cum aceto Archig. Cuminum & oleum craſſitudine mellis. In febribus & Criſi, nihil agendum: Si perſeuerauerit ob flauam bilem, fouere decocto Apſinthij, dein inſtillare acetum cum roſaceo: Poſtea fortiora digerentia. Si *Coac.*

3. Cata. 1.

ea non profint, signum est à caliditate cõmoueri flatus; Gal. ob acuitatem sensus. Opij grana duo cum rosaceo: Aut Mandragoræ succus. Paul. Castorium & Cicutæ demon tritum cum aceto instillatum. Nam obstupefacientia sistunt motum. Victus frigidus & humidus.

13. *Meth.* 22.

De Surditate. Cap. 30.

SVrditas aut omnimodam ablationem auditus significat, aut diminutionem, quæ difficultas & grauitas auditus vocatur. Causa vel facultatis deperditio aut diminutio, vel instrumenti vitium. Deperditur facultas aut ob magnam particulæ intemperiem quamcunque, aut ob spirituum defectum, qui ex quinto pari neruorum cerebri in aurem feruntur, vt in Paralysi. Instrumenti vitia sunt Aeris implantati defectus,

fectus, eo euanescente in febribus malignis, in senectute, in sono ingenti, & quacumque concussione valida. Septi disruptio ad iisdem motibus ingentibus, aut erosio à pure. Egreditur tamê aliquãdo pus ex suppurata aure, & sanguis in magnis concussionibus sine læsione auditus: quando exitus est inter os & membranam; sic enim septum illæsum permanet, Membranæ insitum aerem continentis crassities, laxitas, ob superfluam humiditatem in constitutione Australina. Ob- 3. Aph. 5.
structio meatus extra septum à corpore illapso, aut Cerumine, Crustula, carne super crescente, inflãmatione, aut quocunque tumore. Intra septum ab humoribus crassis ex cerebro aut membranis ob multitudinem sanguinis aut bilis, Bilis præcipue aures tentat, in- 4. Aph. 28.
dicio Cerumen colore flauo. Signa læsionis intra septum, do-

lor

lor Capitis præcedens. Obſtructio extra ſeptum, viſu, & tactu percipitur. Humores indicabũt exeuntia, & cauſæ. Aeris implantati exitus patet ex vlcere, ſi retento ſpiritu efflet per aures. Prognoſtica, Incurabilis à pueritia. Inueteratæ obſtructiones difficile curantur: poſt duos annos redduntur incurabiles. Ex flaua bile facile curantur. Ex diſrupto ſepto, aut eroſo, cum aer implantatus euanuerit, reſtitui nequit. Propter quid in febribus quidam ſurdeſcunt, quidam acutius audiunt? An ſurdeſcunt quibus humores feruntur ad aures? Acutius audiunt, quibus aures exſiccantur. Senes autem licet ſicciores, abundant tamen excrementis, & facultas ob frigiditatem imbecillior. Curatio. Ad obſtructionem interni meatus aut nerui, Euacuatio prius à toto deinde à parte. Venæ ſectio in inflammatione, &

percuſ-

percuſſione, & reliqua remedia dicta in dolore. Purgatio ad humores craſſos per pill. Cocchias. Raſ. Per Hieram & Catapotia ex Colocyntide. Gal. Apophlegmatiſmi. Toti capiti reſiccantia & roborantia: Victus attenuans. In ipſam aurem iucidentia & attenuantia. Muria cum modico aceto. Origanum, Hiſſopum, Lauri baccæ folia, Abſinthium in aqua decocta & melle. Efficacius penetrat vapor per fiſtulam ſuſceptus. Ad bilis multitudinem, quæ in febribus repente irruit ſufficit purgatio bilis. In auriculam roſaceum cum aceto, ſi perduret, Abſinthium addendum. Quæ extra ſeptum obſtruunt, auriculari ſcalpro extrahenda, prius molliendo ex oleo amygdalarum dulcium. Ad callum & cruſtã, corrodentia. Elleborus niger in aceto & melle coctus. 4. *Aph.* 28

Ad ſiccandam ſuperfluam humi-

humiditatem relaxantem, suffumigia absynthij ex aceto. Croci globulus filo appensus inditus. Pili Pinnæ, quæ vulgo Naccara, qui byssus antiquis. Simili modo intromisso globulo efficacius extrahit humiditatem. Ad membranæ disruptionem, vt contingit natantibus sub aqua: Glutinantia, Resina Abietina, Lycium, Albumen oui. Ad erosionem, abstergentia & siccantia, mel rosaceum, squama æris, Aloes. Carnem gignentia. Thus, Myrrha, Crocus. Ad aeris insiti paucitatem solo victu humectante curat Rasis.

3 1. Pro. 2.

De Narium affectibus. Cap. 51.

8. vs. pa. 6. 7.

NAres instrumentum olfactus & respirationis: sunt duo meatus ob duplicem sensum dextrum & sinistrum septo Carthilagineo distincti, qui

qui Naſum conſtituunt, tendentes ad proceſſus mamillares cerebri, qua duo ventriculi anteriores, intermedio oſſe ſpongioſo & dura meninge inſtar cribri perforato ad ingreſſum odorabilium inſpirando, & egreſſum excrementorum, nunc ſponte nunc ſternutamentis. Iidem peruij ſunt ad palatum, vnde potus aliquando per nares egreditur in Angina: Patiuntur obſtructiones in Coryza, quæ grauedo appellatur. Carunculas ſupercreſcentes, qui Polipi dicuntur, & vlcera, quæ Ozenæ vocantur. Apertionem oſculorũ venarum, vnde fluxus ſanguinis. Ex ijs læditur aliquando olfactus deperdite, diminute, & deprauate: aliquando reſpiratio aliquando loquela: nam concauitas ad vocem facit, & articulationem. De Coryza dictum eſt in Catarrho exceptis particularibus remedijs.

c. Catarr. 3.

4. lo. af. 6.

Ad calidam, Oleum violatum cum aqua roſacea Solatri, plantaginis intus, & extra: lac recens emulſum, mucillago Pſyllij Meſ. Ad frigidam Oleum amygdalarum dulcium, pinguedo gallinæ, mucillago Altheæ, ſeminis lini, faciunt ad concoctionem. Deinde ſuffumigia, in calida ex Hordeo in aceto Sandalis, Canfora: In frigida, ex Thure, Gumini Iuniperi Nigella torrefacta in Aceto Raſ. Eadem faciunt ad olfactum deperditum, vel diminutum ex obſtructione in Colatorio, vel proceſſibus mamillaribus. At ſi tollatur olfactus ex depreſſione Naſi aut ab ortu, aut ob contuſionē, incurabilis eſt. Reuocant olfactum vapor aceti calfacti, puluis inſufflatus ex Cyclamino, ſale ammoniaco, Struthio, Nigella, Colocyntide, Elleboro albo. Mitigatur vis medicamenti, ne palato noceat, inte-

rim

rim aqua tepida in ore detenta, aut incocto furfure, aut inſperſa farina, Ptiſana: deinde in nares lac, oleum de ſeminibus Cucurbitæ: Oleum, vetus inſtillatum depreſſo capite in poſteriora rribus vicibus in tribus diebus, nam purgat. Si ex ſola intemperie frigida pereat olfactus in prioribus cerebri ventriculis, quod cognoſcitur Paul. ſi vox ſeruetur incolumis, ſi neque reſpiratio læditur. Odor Caſtorij ex aceto, Rutæ, Cardamomi, Piperis. Si ex intemperie calida, Roſaceum ex aceto in nares, & toti capiti remedia dicta in dolore capitis. Polypus tumor eſt præ 3 Cata. 3
ter naturam in naribus ſimilis Polypo animali in colore, & compage, quaſi albus & pluribus veluti radicibus affixus. Paul. eiuſdem naturæ eſt & Sarcoma, ideſt carnea ſubſtantia. Celſus inquit, Caruncula eſſe in naribus ſimiles muliebribus

mammis, quæ imis partibus carnoſiſſimis inhærent: Polypus vero eſt caruncula modo alba, modo ſubrubra, quæ narium oſſi inhæret, & modo ad labra pendens narem implet, modo ad palati foramen poſt vuam conſpicitur. Hæmorrhoidas naſi vocat Auicenna: carnes adnaſcentes nunc molles & albas ſine dolore curatu faciles: nunc rubras aut fuſcas cum vehementi dolore, difficiles. Cancrum diuerſum ab ijs durum & ſiccum, qui corrumpit figuram naſi. Hipp. Polyporum quinque genera affert, primus mollis vt gurgulio in reſpiratione exiens & retrocedens, Secundus caro dura nares implet. Tertius ex Carthilagine intrinſecus caro rotunda prominet ad contactum, mollis. Quartus ex Carthilagine intrinſecus durum quid naſcitur, & videtur caro eſſe, ſed ſi attingat ſtrepitum edit

2. Morb.

vt

vt lapis. Quintus ex obliquo Carthilaginis in ſummo naſcitur veluti Cancer. Cauſa Gal. humores craſſi & viſcoſi ex capite, at conuertuntur in carnem à ſubiecta particula, vnde emanant, vt in vlceribus caro ſupercreſcens ex oſſe & Carthilagine durior, ex cute mollior: temporis diuturnitate induratur magis. Alba pituitoſior eſt rubens ſanguinea, liuida, melancholica, ſicca, vel præhumida, vnde ſanies emanat ob putredinem: Morbus in numero: vt Cancer morbus in magnitudine, & figura. Polypus autem canceroſus ſimilis cancro colore, duritie, malignitate carnis ſupercreſcentis. Signa patent ſenſui: impediunt reſpirationem & vocem. Prognoſtica. Molles facile curantur. Quo duriores, eo difficiliores. Canceroſi in profundo delitiſcentes non attingendi. Cancros occultos vocat Hipp. 6. *Aph.* 38

vt in Palato, in Sede, in pudendo muliebri. Qui in ſumma corporis parte hærent, curabiles, ſi radicitus euelli poſſunt. Gal. Diſtinguuntur canceroſi affectus venis conſpicuis. Curatio Polypi. Poſt vniuerſales euacuationes Caput primo ſiccandum & firmandum Gal.
1. Cels. 3. Aet. Emplaſtrum capiti raſo ex Anemone, aut ex Cochleis cum ſuis teſtis contuſis numero quinque Ouorum duorum albumine, Myrrhæ, Thuris ſingulorum vncia vna. Sinito per dies nouem Trallianus addit ceram, vt facilius auferri poſſit. Faciunt ad omnem defluxionẽ prauorũ ex cerebro. Naribus Gal. indit medicamenta mixta ex aſtringentibus, diſſecantibus, attenuantibus, diſcutientibus, ſiccantibus, & condenſantibus, vt caro ſuperflua nutrimento deſtituta ſponte abſcedat. Puluis imponitur poſtquam vino aſtringente

gente elueris, Ex alumine, Chalcantho vſto, Chalciti, Squama æris, Galla, ſemine Ericæ. Adduntur mitigatoria ex Thure, Myrrha: Sola etiam vrentia ex melle impoſita: Sinapi, Dracunculi radix & ſemen. Dioſc. ad Narium Polypum & Carcinoma. Vſus tempore teneatur aqua in ore, ſinantur per diem vnam linteolo excepta. Tutius diuturniori tempore, mitioribus vti. Galenus medicamentum ex malis punicis trium generum cum ſuis corticibus tuſis ſuccus expreſſus modice coquendus ad mellis craſſitiem, reliqua ſubſtantia craſſior leuiganda, vt formentur collyria. Vtatur modo Collyrio introuiſſo in puluerem, modo ſucco aſſidue, nam ſiccat ſine morſu, & ſine conſenſu. Adhuc mitiores ſunt, roſæ ſiccæ. Hipp. vtitur varia chirurgia, aliquando ferro & igne. Paul. molliores *De Aff. & 2. de Mor.*

tuto attingi ſcalpello: duriores & canceroſos non tangendos. Raſ. neque medicamentis.

Ozæna ab odore fædo dicta
3. *Cæſar.* vlcus eſt narium ex humori-
8. bus acribus & putrefacientibus. Si acres tantum, fiunt vlcera ægre curabilia, at non graue olentia, comprehenduntur tamen ſub Ozænis. Graue olentia aliquãdo ſoli ægrotanti infeſta, vel quia olfaciendi facultas ob perfectionem vel parua vitia ſentiat, vt aliquando tinnitus in Auribus,
2. *Sy. ca. 4.* vel quia humor prauus non extra exhalet, ſed intra: vnde omnes odores iudicantur illi ſimiles, vt in arquatis amara & flaua: præcipue ſi prauitas ſit ſupra Colatorium: Cum infra eſt, fætor magis ſentitur expirando. Ex oſſe vitiato & ex canceroſis, fætor maior, vt in morbo Gallico. Signa patent ex dictis. Cruſta in vlcere

ficcio-

ficciori naſcitur, humor exit in humidiori. Omnia difficilia, ob locum obnoxium defluxionibus, & partem oſſeam vel Carthilagineam. Inueterata, corrumpunt os, vnde Simitas oritur: & quibuſdam os palati, vnde vox egreditur in nares. Curatur poſt totius euacuationem, & Capitis corroborationem vt in Polypo: per repellentia & ſiccantia naribus iniecta: aſtringentia & diſcutientia. Superficialia ſolis aſtringentibus ex malis punicis, Ceruſſa. Maligniora per ea quæ cruſtam inducunt, vt in Polypo. Gal. vtitur Paſtillo Andronis aut Polyidæ ex vino dulci aut auſtero. Succus Balſaminæ fructus, quæ Momordica appellatur: ſiccat ſine morſu. Ad fætorem odorata. Thus, Myrrha, reliquis medicamentis admixta. Gal. in diuite excogitauit vſum Hedychroi ex vino falerno: quo

remedio breui sanatum. Ad crustas auferendas, odor vaporis aquæ calidæ ex spongia illinitio ex cerato & adipe Gallinæ. Ablata crusta intromittatur penicillus ex aceto & sale Raſ. Ad ossium Caries, Celsus chirurgia vtitur, inurit enim ferro per fistulam intromisso.

De Oris affectibus; & Dentium. Cap. 92.

OS cauitas est, qua cibus assumitur saporis instrumentum per tunicam laxam, & mollem palato & linguæ obductam; ad quam neruus ex tertio & quarto pari neruorum cerebri distribuitur. In cauitate lingua continetur ex carne & nerno constans vndiquaque mobilis ad deuorationem & loquelam. Circumcirca dentes maxillis, infixi viginti octo ad summum triginta duo.

Qui-

Quibus dentes plures magis longæui Hipp. Postremus in vtraque maxilla dens sapientiæ vocatur. seu prudẽtiæ, quia nascitur in quarto septennario non omnibus. Duo incisorij vnica radice infixi anterius tã in dextris quam in sinistris. Duo Canini iuxta incisorios è regione oculorum: duplici radice constant, ad frangendum: tres maxillares iuxta caninos, ad cibum molendum, tribus radicibus: vnus in postremo dens prudentiæ quatuor radicibus constat inter maxilares. Ad radicem neruus ingreditur, qua sensus & alimentum tribuitur: augescunt autem, secundum longitudinẽ vt cornua, & vngues. Per ætatem, rariores fiunt, quia attritis supremis partibus relinquuntur partes prope radicem angustiores: ideo in senectute nutant, quia non explent suos loculos. Fulciuntur autem gin- 2. Epi.

giuis, quæ caro eſt mollior. Dentium affectus dolor, corroſio, mobilitas, denigratio. Dolor nunc in ſolo dente, nunc in neruo, nunc in Gingiua: Ex intemperie calida vel frigida, humore diſtendente vel mordente. Corroſio à ſolo humore acri, mordente & putrefaciente fit, vnde perforatio veluti à verme. Denigratio ab eadem cauſa fit. Inter cætera, argentum viuum dentes corrumpit: & mulieres quæ vtuntur fuco ex ſublimato, maxime id patiuntur. Signa nerui dolentis, communicari Maxillæ, labio: extenditur aliquando ad tempora, & guttur. Extracto dente permanet inflammatio. Si in gingiua tumor extra vel intro. In ſolo dente nulla ex his. *S*igna inflammationis pulſatio, Tenſio, dentis protruſio, mobilitas. Intēperiei calidæ vel frigidæ, iuuantia & lædentia. Prognoſtica. Hippo-

crates inquit. Circa tertium dentem ſuppurationes plures, quam circa alios omnes; & ex naribus fluxiones craſſæ, & in temporibus dolores ex hoc maxime fiunt. Item Pueris in dentione gingiuarum pruritus, febris, conuulſiones: & maxime vbi dentes caninos producunt, tum craſſiſſimis pueris, tum ijs, qui duros ventres habent. Et 5. Epid. inquit. Ad vehentem dolorem tremor in maxilla, Gingiua, Brachio. In Coacis præn. Ad abſceſſum circa gingiuam dentis corruptio: Ex dentis corruptione vehemens febris & delirium lethale, niſi vlcera ſuppurentur, & oſſa decidant. Dolor vehemens circa maxillas minatur oſſis eductionem. 4. Epid. 3. Aph. 52.

Curatio Dentium: Ad inflammationem, ſi multitudo defluxionis adeſt, Capiti proſpiciendum; ſi ex toto corpore, eius etiam cura habenda. Alioqui 5. Cæſar. 8.

qui ſtatim remedia ad particulam. Repellentia & diſcutientia: ſi in gingiua, mitiora. Ex oleo lentiſcino tepido in ore detento. Nam à vehementioribus aſtringentibus veluti contunditur, ab acrioribus roditur: eadem in pellicula oris & linguæ. decoctum roſarum aut foliorum Rubi, lentiſci, oleæ, in vino. Diamoron ex aqua plantaginis, Hordei, Dactilorum: Caricarum pulpa ad ſupurandum ſuperpoſita. In dente ſeu neruo interiore vehementiſſimis opus eſt medicamentis, ſeu repellere opus ſit, ſeu diſcutere. Ideo pleraque ex aceto acerrimo præparantur, aut vino. Aſtringentia vehementia, Galla, Myrthus, Pentaphylli radix Platani pillulæ, Thæda pinguis, Pix. Diſcutientia valida, Cedria, Propolis, Vini fæx. Nardus, Hiſſopus, Piper, Pyretrum, Pulegium, Allium. Feruefiunt in vino aut

5. *Catal.* 9.

Ace-

Aceto ad collutiones. Balsami gutta. Ad acres humores, & calidam intemperiem, lac asinum ore detentum, Ranæ decoctum ex aqua & Aceto, Solanum, Hyoscimus, Alicacabi radix. Extrinsecus oleum lumbricatum etiam in Auribus instillatum, lana sordida fomentum ex sale & Milio frixis. Farina Hordei, Seminis lini in saculis. Naribus betæ succus inspiratus deriuat, aut indatur Collyrium ex Cumino, Myrrha, cucumeris syl. medulla cum lacte. Brachijs Ranunculi folia imposita, qua parte dolor, nam exulcerant. Radix Isatis syl. quæ vulgo Herba Sancti Antonij, qua mendicantes crura exulcerant: si imponatur ad Carpũ, aut in vola manꝰ astringatur, dolorem dentium sedat. Ad erosos dentes mustio ex gutta feruentis olei instillati ramulo origani aridi, aut ex opopanace linteolo excepta, &

in

in feruenti oleo liquata aut ſtilo ignito, cera præmunito dente. Gutta olei ſulphuris intra cauernulam, Chelidonij radix indita, aut Ellebori nigri diſrumpit. vt per ſe excidant. Titimali ſuccus cum Galbano. Ad Gingiuas eroſas, ſiccantia & aſtringentia, Alumen & ſal, ſi morſus conditetur, ablutio ex vino, aut decocto foliorum oleæ. Ad Nomas, tangantur ex feruente oleo per ſpecillum cum lana. Hodie habemus oleum Sulphuris præſtantiſsimum remedium ad omnem corroſionem ſiſtendam. Poſtea curentur per ſiccantia, ex Galla & Myrrha, aut ex melle roſaceo. Ad Gingiuas relaxatas & mobiles dentes, puluis ex Perdicio, ideſt Parietaria, & Siderite mediocriter toſtis: & ſale atque Aluimine & melle vſtis additis odoratis Malabathro, Iride, pipere, Cinnamomo, eo fricentur dentes vſque

ad radices. Ad denigratos dentes & ſordes inhærentes ab ſterſio per dentifricia: ex ſale, Alumine, Pumice cum linteo: vel incoctis radicibus Maluæ ex Aceto & puluere aſperſis: additis odoratis. Subſtantia autem lapidoſa dentibus adnata ſcalpro eget. Ac carnem in Gingiuis ſupercreſcentem, quæ Parulides vocantur, iiſdem remediis tolluntur, quibus Polypi.

De linguæ affectibus. Cap. 53.

LIngua vt inſtrumentum guſtus patitur eius diminutionem aut deperditionem ob intemperiem præcipue calidam & ſiccam in febribus, aut per conſenſum vitio neruorum. Deprauationem autem ob prauos humores in tunica. Vt inſtrumentum motus, obmuteſcentia, Balbuti- 1. 3. c. 4. 4. lo. af. 6.

tio:

tio : vel ob neruos affectos, vt in Paralysi, conuulsione. Vel ob linguæ vitium: vt tumorem, vlcera, Membranæ quæ sub lingua est, breuitas, quam nuper natis abscindere solent, quia vt plurimum à natiuitate contingit. Aut ob cicatricem. Inter tumores est Ranunculus appellatus Aet. Ranula à recentioribus, qui tuberculus est sub lingua Ranæ similis inter venas Raninas appellatas. Rasis Glandulam vocat. Hanc
2. Epi. 3. significasse videtur Hipp. cum inquit. Quæ circa linguam eleuantur collectiones & parui
4. 22. calculi, & quæ podagricis fiunt circa debiles ipsorum articulos sunt, Nam ossium natura causa est, vt hæc & indu-
5. in 6. Ep. rentur & distendantur. Præ-
14. terea in lingua maxime apparent signa aliarum partium: Nam linguæ colores humores tales significant, vt vrinæ: vel
4. Aph. 22. in toto corpore, vel in partibus

bus vicinis: vt ventriculo, Hepate. Pulmone, Capite, vt Gal. docet in Com. Lingua rubra, ſanguinem præcipue inflammationem partium vicinarum oſtendit, vt rubedo in vultu: Vidi feruentem & valde rubrum ex nimio vſu piperis, pallida, flaua, alba, liuida, nigra, nunc cum ſorde, nunc ſine ſorde, quia vel humor in ſuperficie vel in corpore, facile enim à quocumque coloratur, quia eius ſubſtantia laxa eſt, & ſpongioſa. In paralyſi vnius lateris, dimidia lingua eiuſdem lateris coloratur. Aſperſa & nigra in febribus ardentibus ob ſpiritus caliditatem, vt fumus. In Peripneumonia flaueſcit, poſt nigra fit. Odor aliquando deprauatur ex putredine in Ore, aut ex ſubiectis partibus aſcendente euaporatione: qua ratione & odor aromatum mandendo ſentitur. *Signa* patent ſenſui. *Prognoſtica.* Puſtulæ in

3. *Morb.* & de *Aff.*

lingua

lingua ex vulneribus capitis ſuppurationem ſignificant, & deſipiens moritur æger plerun
Vul. cap. que conuulſus. Lingua aſpera & animi deliquium in febre Hyemali mala, nec fidendum, ſi videatur febris remiſſior.
4. Aeu. 61 Lingua, quæ in principio inhorruit, in colore vero permanet, & in progreſſu exaſperatur, & liueſcit, & rumpitur, lethale: ſi vero valde nigreſcat, in 14. iudicationem ſignificat Periculoſiſſima autem nigra, & cum virore pallida.
Con. prad Circa bifidam ſui partem velut ſaliua alba obduci ſignificat febris remiſſionem, ſi craſſa eadem die, ſi tenuis altera die vel tertia. Lingua tremula & denigrata celerem mortem ſignificat, mentem non firmam.

Curatio. Ad quamlibet intemperiem, collutiones contrariæ. Ad ſordes abſtergentia ex aceto & mulſa. Ad Aridi-

tatem

tatem mucillago Pſyllij aut ſeminis Cotonei. Ad tumores, repellentia & digerentia. Ad Ranulam detractio vt in Polypo. Ad inflationem repellentia, Curauit Gal. ſolo ſucco lactucæ, purgato prius corpore: ex pill. ex Aloe, veſperi: adeo intumeſcebat lingua, vt in ore coutineri non poſſet, quod vitium ijs contingit, qui vnctione Argenti viui vtuntur. Raſis digerentibus curat, fricando ex cepa, aut ex ſuccis acidis vt ſaliua multa exeat: tandem ex ſale & Aceto, hæc magis ad paralyſim. Sed tutior eſt Galeni curatio, vt flatus repellantur, vt in Priapiſmo. *14. Met. 8*

Libri Quinti Finis.

AN-

ANDREAE CAESALPINI ARTIS MEDICÆ LIBER VI.

De Morbis Thoracis.

Faucium conſtitutio & morbi. Cap. I.

4. Aph. 34 FAVCES, græcè Pharinx, interior cõcauitas intra os gulæ principiũ, præiacens, ſpatium guttnri. Eſt communis locus cibi & ſpiritus, in quem deſinunt à ſuperioribus nares & os. Ad inferiora incipit Gula in ventriculum tendens, & Larinx caput aſperæ arteriæ in-

pulmonem: veluti in quatriuio se interfecant meatus Spiritus & Alimenti. Distinguitur ab oris cauitate duabus caruncu-
lis à lateribus auricularum, modo spiritum colligentibus:
Hippocrates vocat septum, 2. *Epi.*
quod Gurgulionem distinguit:
Isthmus vocatur, vt angusti
processus inter duo maria: vn-
de Paristhmia loca ad Isthmũ 3. *Aph.* 26
attinentia, Tonsillæ latinis. Al-
tera caruncula à supernis pen-
dens in fine palati, quæ Gur-
gulio, Græce Gargareon vo-
catur, alias vua, vulgo vuola
dicitur: Spiritum reflectit qua- 7. *vsi. pa.* 8
si plectrum. Recipit fluxiones
pituitæ ex capite instar infun-
dibuli. Inferius lingua, ad eius
radicem Larinx & os yoides:
Glandulæ magnæ & conspicuæ
ad Paristhmia & larynga resu-
dantes pituitam. Larynx, lati-
ne Guttur, Bronchij caput, est 3. *Ali.* 6.
principalissimum vocis instru-
mentum: constat ex tribus

Carthi-

Carthilaginibus, vt dilatari & conſtringi & claudi & aperiri meatus poſsit. Scutiformis anterior maxima, poſteriores duæ, inferior Circularis, ſuperna Aritænoides in anguſtum deſinens nectitur primæ & ſecundæ. Intra Aritænoidem Glottis, ideſt. Ligula membranoſa & pinguis rimulam conſtituens. Exterius Epiglottis operculum eſt Carthilagineũ ſupra Scutiformem exoriens flectitur in poſteriora, dum ligula cum Aritænoide anterius trahitur, vnde integra clauſio fit in deuorando neceſſaria: attollitur autem in reſpiratione. Dati ſunt muſculi in paruo loco multi duodecim proprij, octo communes cum circũſtantibus. Quatuor contrahunt primam cum ſecunda, duo externi, duo interni. Quatuor aperiunt, duo trahentes Aritænoidem ad poſteriora, duo oblique ad latera externi.

7 vſ. pa. 11.

Qua-

Quatuor claudunt. duo primam tertiæ connectunt exacte claudentes instar crumenæ, quibus duo alij transuersi opitulantur ad basim Aritænoidis, qui forte Epiglottim trahunt interni omnes. Octo scutiformem cum circumfusis corporibus colligant ad dilatationem & constrictionem. Duo ad os pectoris, duo iuxta ad Epiglottim attollendam, duo ad os yoides, duo ad Gulam amplectendam in deuoratione cibum exprimentes inferius. Musculi præterea ossis yoidis in ceruice ad totum laryngem attollendum in deuoratione & deprimendum in apertione faucium, & linguam mouendam. Qui introrsum linguam trahunt faciunt ad sorbitiones & potus, vnde aliquando impeditur potus, aliquando cibus: ijdem faciunt & ad loquutionem. Neruos habent à sexto pari neruorum

Dis. nº 9.

cerebri, qui reuerſiui appellantur, & à ſeptimo pari, aliquando commiſcentur qui à ceruice. Faucium affectus. Tonſillæ, Græce Pariſthmia, vulgo Gotaccioli nominantur à particula. Auic. Amygdalas vocat. Supra laryngem ſunt vbi glandulæ: inflammationes aliquando ſolius membranæ, quæ communis eſt, ventriculo, ori, gu-
3. *Aph.26* læ, & faucium: aliquando muſculorum ſubiectorum: inter agmoſos affectus, lædunt deglutionem tantum. Antiades, quæ Tonſillæ induratæ à Paulo dicuntur: Glandulæ ipſæ tumidæ, vt plurimum ſine inflammatione Aet. Lædunt aliquando reſpirationem. Columella Græce Cionis, quaſi columnula, eſt Gurgulio ſimilis columnæ productus. Imantoſis cum ad ſimilitudinem Lori aut Caudæ productus eſt, ſi tangat Epiglottim lædit reſpirationem & vocem. Staphyli,

li, cum rotundatur ad ſimilitudinem acini vuæ. Laryngis affectus Raucedo Græce Brancos; & Angina morbus acutus. Sub hoc explicabuntur cæteri Anginoſi affectus.

De Angina. Cap. 2.

ANgina Græce Cynanche & Synanche à cane & ſue. Anchone dicitur omnis ſtrangulatio à quacumque cauſa, vt laqueo. vbique ob anguſtiam. Proprie eſt affectus colli acutus, difficilis, angens præfocatione. Differentiæ ex affectu. Phlegmone, Eryſipelas: aliquando Oedema. Raro Scirrus Auic. inter anginoſos potius, vt in Glandulis. Conuerſio vertebrarum ceruicis ad interna. Conuulſio. Siccitas collum peruertens, vel tendens muſculum internum, vnde clauſio. Ex loco affecto tres ſpecies. Prima grauiſſima, in qua

4. *Aph.* 34
li Defi.
3. *Prog.* 18.
3. *Aph.* 22
4. *Io. af.* 3.
4. *Acu.* 32
4. *Aph.* 34 35
3. *Prog.* 16 17. 18.

qua nec in faucibus nec in ceruice conſpicuum, quid cum plurimo dolore & Orthopnea affectio intra laryngem. Gal. Secunda, Tumor & rubor in faucibus cum magno dolore, minore difficultate reſpirandi. Gal. interpretatur tumorem in ceruice, Ruborem in faucibus. Tertia, Fauces & Ceruix rubent minori dolore, diuturnior, extra Laryngem & ſupra.

4. *Io. af. 3.* Gal. Quinque ſpecies facit, prima, in qua fauces inflammatæ. Secunda, in qua nullibi tumor cum periculo ſuffocationis. In tertia extrinſecus tantum tumor. In Quarta tum intra tum extra. Quinta cum peruertitur collum vertebra intro lapſa.

4. *Aph. 34* Quibus nomina diuerſa recentioribus: Cynanche in qua hiant vt canes, nullibi tumor. Aet. intelligit eam, quæ ex luxatione vertebrarum fit, Synanche & Synanchus inflammatis faucibus & muſculis gulæ præiacen-

iacentibus. Paracynanche extra guttur: Parasynanche iuxta fauces in musculis qui adiacẽt faucibus. Causæ Synanchus fit, cum Hyeme & vere fluxio multa & viscosa ad iugulares venas fluxerit. Et cum Aestate & Autumno fluxerit à capite calida & nitrosa fluxio. Gal. tenuem in tenues gutturis musculos, Crassam in latiores faucium venas. Aet. ex Archig. occultam anginam fieri per neruos affectione calida ad cor, & pulmonem, inde ad Carotidas & adiacentes partes: Non fieri Apoplexiam, quia sola intemperies non coarctatio meatuũ. Quasi viscosa & multa fluxio ad venas iugulares Apoplexiam faciat coarctatione, vt notat Auic. & Arist. inquit, Apprehensis venis in collo sopiri animal. Et Hipp. Luxatis mandibulis sopor contingit. Affirmant suspensi laqueo, cum forte reuiuixerint, insensibiles

4. *Acu.* 30
31.

De som. 2.

2. *Arti.* 22

tunc fuiſſe. Idem ſignificaſſe videtur Hipp. cum inquit: Ex viſcoſa fluxione obſtrui permeationes ſpirituum, ſanguinem coerceri, inſpiſsari vicina, immobilem reddi ſanguinem, ob id ſuffocari. De calida autem inquit: Mordet, vlcerat, ſpiritu implet, Orthopneam parit, ſiccitatemquæ multam, & quæ intuenti apparent, nequaquam tumentia ſunt: talibus arteria vlceratur, incenditurq. pulmo. Quaſi non ob inflammationem Gutturis, vt Galenus vult, ſed repletionem Pulmonis Orthopneam patiatur. Quod & ex remedijs pa-
3. *Morb.* tet. Nam inquit faciendum vt citiſſime ſpuat, & pulmo gracilis fiat. Cauſa igitur ſuffocationis in Angina non ſemper eſt laryngis coarctatio, ſed aliquando Carotidum, aut
5. *Aph.* 10 Pulmonis repletio. Indicio Cynanchem, vt plurimum tranſire in Peripneumoniam. Com-

muni-

municari hanc per neruos ex Archig. significant verba Hip. Tendines quoque ceruicis posteriores intenduntur. Tetani modo: non igitur mirum si & guttur ob conuulsionem constringatur. *4. Aeu. 3.*

Signa Pathognomonica duo Gal. Dolor in faucibus & difficultas respirandi. Et Hipp. Fauces dolentes strangulantes Raf. & Aet. Deglutiendi angustia in omnibus, non in omnibus difficultas respirandi, nam in tertia specie non spirant difficulter. Deuoratio in omnibus læditur, quia non fit sine motu laryngis: & transitu per fauces. At respiratio non eget motu laryngis nec faucium: cum solo septo transuerso fieri possit. Proprie tamen Angina dicitur à suffocatione. At in Paracynanche seu Parasynanche, cum leuiores sint morbi, non est necesse respirationem lædi: pertinent potius *4. Io. af. 3.* *2. in 1. Prot. 53.* *3. Prog. 18*

ad affectus anginosos. Cynanchem scribit Hipp. Pluribus modis fieri: de quadam inquit; neque saliuam deglutire potest, respirat violenter, & stertit: aliquando etiam febris corripit. Iterum inquit: Febris corripit & Rigor, dolor capitis, Maxillæ intumescunt, sputum difficulter deglutit. Fauces plenæ saliua viscosa, & non potest excreare, neque decumbere, difficulter loquitur. Intumescit aliquando linguæ posterior pars, & sub tonsillis ad guttur: si cogas aliquid deglutire, effluit per nares. Aliquando intumescit gurgulio, aliquando sub lingua & prope pectus. Iterum addit: Oculi affecti prominent vt strangulatis, intente intuentur, nec possunt conuerti: Anxietas, Ardor in facie, faucibus, collo. At intuentibus nihil mali habere videntur. Sensus obtusi & intellectus: Hians decumbit

2. Mor.

3. Morb.

ſaliuam fundens. In Paracynanche autem deficit aliquod ſignum. Compreſſionis carotidum ſignum. Sopor, inſenſibilitas: venæ tumidæ. Vertebræ luxatæ cauitas in ceruice poſterius, colli peruerſio: vox ſtrangulabunda. Si peruerſio in latus, paralyſis vſque ad manum. Conuulſionis, tenſio ceruicis vt in Tetano, cibum & potum aliquando reddunt per nares. An impelluntur ad nares à ſpiritu, cum deglutire nequeant? Siccitatis, vox clangoſa. Humiditatis Raucedo, decoloratio, ſine dolore. Prognoſtica: Vincentis naturæ ſignum. Fluxionem ad externa vergere. Tumor aut Rubor in pectore aut collo bonum. Coctio: ſi cito multa & craſſa excreantur & facile. Vincentis morbi, ſymptomata grauia. Si neque diebus decretorijs deleatur rubor, nec tuberculo in ſedem exteriorem vergente,

2. *in* 1. *Pror.* 54.
2. *Epi.* 2.
2. *Mor. de In. Aff.*
7. *vſ. pa.* 7
6. *Aph.* 37
7. *Aph.* 49

pus non facile excreet, ac videatur ſine dolore agere, mortem ſignificat, aut recidiuam
5.*Aph.*10 ruboris. Translatio ad pulmonem lethalis, nam pereunt in 7. diebus, ſi vlterius, ſuppuran
3.*Prog.*20 tur, & dementes fiunt. A febre habito lethale, ſi ſine tumore. Febris ſuperueniens ſoluere
4.*Aph.*34 poteſt. A flaua bile eadem die
35. aut non vltra 4. ſuffocantur, ſi intro: aut liberantur, ſi extra.
3.*Prog.*16 Quæ ab humoribus craſſis, vlterius. Pituitoſa ad 40. diem, Scirroſa ad annum Auic. Modus ſolutionis per coctionem, excreationem, translationem extra. Interitus per ſuffocationem, famem, translationem intro. Signa ſuffocationis, reſpiratio ſublimis, ideſt, per partes
2.*in*3.*Ep.* 4. ſuperiores thoracis, Narium pinnæ motæ, exigua & longa ob loci anguſtiam. Extrema frigida, & liuida. Pulſus paruꝰ, ſudor frigidus ſub axyllis Aui.
2.*Aph.*43 Spuma circa os iã ſtrãgulatis.

De

De curatione Anginæ. Cap. 3.

ANginæ curatio remedijs perficitur ad fluxionem, ad id quod influxit, ad Symptomata. Initio ad fluxionem: Humoris fluentis euacuatio reuellens, poſtea deriuans. Venæ ſectio quamprimũ ob morbi celeritatem Hipp. ex brachijs, ideſt vtroque, quia fauces in medio. Raſ. ex Cephalica. Trall. aliquando ex crure, in ſuppreſſis menſtruis, Hæmorrhoidibus. An vrgente fluxione prius ex brachijs? antequam morbus corripiat, ex crure ad præcauendum: Non larga ſanguinis miſſio, ne lapſis viribus humor intro procumbat. Pau. Trall. Melius partiri per vices eadem die ſæpe; mox ſub lingua vbi eius venæ tument. Hipp. Trall. ſi non apparuerint ſub lingua, ex

4. acu. 30.

De eu. per ſan. 19.

3. *Morb.* iugularibus. Hipp. Maxime ſub Mamma cucurbitulis: concomitatur enim hac parte ex Pulmone ſpiritus calidus, qui Orthopneam facit. Medicamenta purgantia conuenirent ob turgentiam, at tardius operantur, quam venæ ſectio, interim magis agitant. Hipp. vbi æger ex ſanguinis multa euacuatione debilitatus fuerit, Clyſteri vtitur alternis diebus. Trall. in valde robuſtis, poſt miſsionem ſanguinis veſperi exhibet ſcamonium, ſi deuorare nequeat, clyſteri vtitur. Ad id quod influxit, initio dum viget fluxio, Repellentia, poſtea concoquentia, vltimo digerentia, & extrahentia. At repellentia ſuſpecta in Angina, & vbi recurſurus ſit humor in partem principem, melius enim eſt extra vergere quam intro, fauces rubere, quam ruborem deliteſcere. Vtitur tamen repellétibus gargariſmis.

4. *Acu.* 20

2. *Gla.* 2.

6. *Cata.* 1.

Gal.

Gal. Sed vbi non imminet ſuffocatio, nec aliud graue ſymptoma. In graui angina nō Repellentia adhibet, ſed extrahentia, in remediis Archigenis. Hipp. poſt venæ ſectionem inquit, attractorijs vtendum & calidis gargariſmis. Quamprimum cucurbitulas in collo affigit ad vertebras, deinde Capiti raſo & iuxta aurem ab vtraque parte ſinantur multo tempore adhærere. Poſtea fumigiū ex nitro, origano, ſemine Naſturtij coctis in aqua & aceto parı menſura & oleo modico, vt fumus in os aſſumatur, aqua calida extrinſecus fouendo, ſic enim excreatio ſuccedit. Aet. Si nullibi tumor, cucurbitula ad primam vertebram adhibenda, & frequentius auellenda, quod remedium facit, & ad vertebras luxatas. Si tumor in maxillis aut ſub mento, ſuper ipſum tumorem affigenda cum ſcarificatione, & ſal ſuper

6. Cata. 3

4. Acu. 30

2. Morb.

ſciſſu-

ſciſſuras aſpergendus, & affricandus. Interim ne fiat attractio ad partem, reuellentibus vtendum Cucurbituli ad ſcapulas, dorſum, latera, infra vmbilicum, incipiendo ab inferioribus, & affixæ deorſum trahendæ ex Aretæo. Externa medicamenta Relaxantia ratione doloris. Hipp. Caput derades, Ceratumq. tum collo tum capiti circumpones, laniſq. circumuolues, molliq. ſpongia ex aqua calida expreſſa foue-
4. Acu. 30 bis, An incocto Chamemælo Meliloto, ſemine lini. Trall. Ceratum ex Cera, Butyro adipe anſerino, ad totam ceruicem: Poſtea concoquentia digerentia, & extrahentia. Cataplaſma ex Caricis, radice Althææ decoctis, pinguedine Anatis, Chamæmelo, farina Hordei, Melle. Poſtea additis validioribus digerentibus, & attrahentibus. Fermento, ſinapi, Stercore Canino albo,

albo, Columbino, Sulphure. Nido hirundinis, ideſt. Stercore, Sinapi. Monet Gal. ante vſum Cataplaſmatis, & poſt, fouendum locum ex aqua calida. *De par. fac.* Hipp. ad mitigandum feruorem, cum rubor ad pectus, & ceruicem eruperit, imponenda betæ folia ex aqua frigida tincta. *2. Mor.* Interna ori propria, ſtomatica vocata mitiora quam externa ob mollitiem & tunicæ tenuitatem, guſtui non ingrata, non internis noxia: Gargariſmi, illitiones, pulueres, ſuffumigia. *6. Catar. 1.* Inter repellentia ad mitiores anginas. Diamoron ex aqua Plantaginis, Hordei, decocto Iuiubarum. Dianucum efficacius, additis validioribus aſtringẽtibus, Roſis, Rhu Punicæ granis, ſucco. Concoquentia in augmento & ſtatu: Crocum, Myrrha, cum decocto ficuum pinguium, Dactilorum, liquiritiæ. Diſſecantia ad pituitam, craſſam & glutinoſam,

ſam, Oxymel cum decocto Hiſſopi, ſerpilli, origani, Thymi. Digerentia calida in declinatione: Nitrum, Sulphur, Piper. Confectio Diabeſaſa. Trall. qua multi ſanati abſque venæ ſectione. Extrahentia, cum vrgent Symptomata quocumque tempore. Suffumigia humida ex poſca & oleo incoctis, origano, ſemine Naſturtij, Nitro. Suffumigia ſicca ex Thure, Myrrha, Styrace, Gallia muſcata: Iride, Ariſtolochia, Hirundinibus, Semine rapi, ſuper carbones. Illitiones faucium, cum penna ad vomitum prouocandum ex oxymelite, additis Sinapi, Elaterio, aut ſtercore Canino albo cum ſapa, melle. Pulueres inſufflati ex Pipere longo, albo, Piretro, Iride, Cinere Hirundinis. Mitiganda vſtio ex oleo gargarizato, vel decocto lentium. Quidam rumpunt vomicam vngue. Hipp. ferro acu-

2. *Mor.*

2. *Mor.*

to

to ad digitum alligato facta ſuppuratione. Sæpe ſufficit; candela intromiſſa. Ad ſolam ſiccitatem ſufficit oleum amygdalarum dulcium intus & extra, Hydræleon. Decoctum hordei, Iuiubarum, liquiritiæ. lambere ſyruppum violatum, de Papauere Mucillago *Pſyllij*, oleum ſeminis lini. Ad conuulſionem remedia dicta in conuulſione: totam ceruicem fouere multo oleo calido. Ad ſymptomata. Cum vrget ſuffocatio, Hipp. Fiſtulas detrudere conuenit in fauces iuxta maxillas, quo ſpiritus ad pulmonem trahatur. Interim deprimitur larynx, ne Epiglottis incumbat palato. Et faciendum, vt citiſsime ſpuat, & pulmo gracilis fiat. Calidis gargariſmis, ſuffitu. Extrahenda pituita ramulo cum lana, iterum inquit, tepidas colluat, ſi non exit ſaliua, frigidam aquam bibat. Gal. inſiſtendum in

3. Mor.

2. Mor.

6. Catar. 3

in reuulſionibus, Clyſteribus acutis,& medicamentis efficacioribus ad fauces: Cucurbitula in occipite Paul. & Auic. moliuntur perforationem aſperæ arteriæ, vt præciſo Bronchio & extracto magnitudine lupini per foramen illud reſpiret. At ſi vera ſunt quæ diximus, remedium incertum,nec diſcedendum ab Hippocrate: quamuis gutture penitus reſecto viuere poſsit,ſed ſine voce.

De prine. Hipp.Cum vrget deuoratio,ne fame pereat: interim nutrire licet per clyſteres, nam venæ meſeraicæ etiam ex inteſtinis

4. Acu.20 trahunt alimentum. Quod videtur ſignificaſſe Hipp.dicens: cum ob copioſam ſanguinis euacuationem imbecillis fuerit, Clyſmum tertio quoque die ventri infundes, donec intuto æger fuerit, & fame indigeat,ideſt,cum ob Anginam deuorare nequeant,& refici,licet per clyſteres nutrire,donec

in

in tuto fuerit, & ex fame indigeat adiectione. Victus, bibat aquam & mulsam non frigidam, cremoremque assumet, vbi ex iudicatione in tuto fuerit. Trall. exhibet oua sorbilia. A vino abstineat & Ptisanæ succum tenuẽ sorbeat. Cum morbus remissus fuerit, & cibos gustauerit, Elaterio purgandus, ne reuertatur. 4. *Act.* 30 3. *Morb.*

Ad affectus anginosos. Cap. 4.

AD Tonsillas, Gargarismi repellentes, raro digerentes ex vsu sunt, quia in superficie tantum, sæpe sufficit attritio tuberculorum qui in Carpo oriuntur per consensum. Ad Glandulas tumidas, post vsum repellentium & Astringentium, digerentia validiora, Piper, Sulphur, Iris, Thymum ex melle, aut Oxymelite. Ad inueteratas & duras. Emol

lientia:

lientia: ex pice cum oleo veteri, Medullis, Pinguedine. Hammoniaco, Galbano, Bdellio, tũ intus illinendo, tum extra emplastro. Ad Columellam relaxatam, qui vuæ casus dicitur. Auic. Sedata inflammatione per repellentia, valde astringentia adhibenda: Decoctum Gallarum, Glandium, fructus Miricæ: aut pulueres cum co-
6. *Catat.* chleari: Flos æris cum melle
3. illitus Dioſc. ad reprimendas vuas & Tonsillas. Mes. retrahit sursum, extensione aurium sursum dolorifica, & Capillorum verticis, vt cutis auellatur: Cucurbitulis in vertice: Emplastro astrictorio in vertice ex succo Acaciæ cum Aceto, Gallis adustis cum aceto. Aet. Picem liquidam illinit post capillorum tractionem. Sternutamenta. Iu sanitate defendit à tonsillis, ex vuæ relaxatione, cum facies lauatur, haustus modicæ aquæ frigidæ.

Cum

Cum longior fuerit, vt ad laryngem perueniat, respirationem lædit, si per astringentia non retrahitur, præcidenda, at non tota. Hipp. inquit: Gurgulio cum periculo secatur, vritur, & scarificatur, quam diu rubidus & magnus fuerit, ob inflammationem, & sanguinis fluorem. Expectandum vt gracilis fiat superius, & nigrescat in summo: Iterum. Ex distillatione præceps dependet, rubicundus fit, & post nigrescit, si turgentem non seces, statim inflammantur adiacentia. 11. *vs. p.* 4. 11. 3. *Prog.* 21 2. *Mor.*

Vlcera oris & faucium, quædam in superficie tantum, Aphthæ Græcis dictæ, peculiares pueriles lactentibus cum ignea caliditate, ex vitioso lacte nutricis, aut mala coctione ventriculi infantis. Quædam profundiora putrefacientia carnem subiectam, carthilagines aliquando perforantia os palati, vt in morbo Gallico. Vocantur 6. *Cata.* 4.

cantur vlcera maligna, aut depaſcentia, Græce Cacoetæ, & Nomæ. Oriuntur ex putredi-
6. Cata. 2 ne, ex Argento viuo. In ore cito putredo accedit ob loci humiditatem & caliditatem, à quacunque cauſa inceperit exulceratio, & quia medicamenta non incumbunt ob ſaliuam abluentem. Quædam à ſanguine, quædam à bile cum partis inflammatione. Quædam á pituita, Quædam ab humore Melancholico, cum acredinem conceperint, aut ſalſedinem abſque inflammatione. Signa:
6. Cata. 4. Cognoſcuntur viſu & tactu. Color rubicundus, flauus, albeſcens, liuidus & niger. Durities, mollities: Sordes craſſæ, Ichor tenuis. Prognoſtica: Superficialia non maligna, facile curantur: Reliqua diuturniora. Quæ in Epiglotti & faucibus periculoſa, ne ſanies pulmonem exulceret. Os palati aut Carthilago exeſa incurabilis.

bilis. Carthilago Epiglottis exeſa prohibet deglutionem, quia cibus & potus labitur in aſperam arteriam. Curatio. poſt totius & capitis euacuationem, aut venæ ſectione aut purgatione, & corroborationem: particularia remedia. Ad Aphthas ſimplices, mediocriter aſtringentia. Infantibus nutrices cibos mandant, lentem cum pane & medulla Ceruina aut Vitulina, aut Mala, auſtera, Pira, Meſpila Corna. Si magis inflammata, Lactuca, Endiuia, *P*ortulaca. Illinire ex Diamoron, roſarum puluere adiecto. Adultioribus efficaciora. Succus nucum, Punicæ cum melle roſaceo: adhuc magis in corporibus duris, Rhus, Galla, Hypociſtis, Alumen, colluere, illinire. Si adiuncta inflammatio, lac, ſolani ſuccus, folium in ore detenctū Plantago. Ad malignas inducentia cruſtam & auferentia, non ſe-

iunctim

iunctim vt in cæteris: sed simul
6.Cæs.2 ob loci humiditatem : Arida medicamenta causticа cum melle quod abstergit, sæpius illinenda, quia eluuntur à salia: Stercus caninum cum melle. Cinis Hirundinum, Atramentum sutorium vstum : non venenosa, vt Præcipitatum. Recentiores vnguentum Aegyptiacum: Galenus imponebat Misy aut æruginem cum vino. Chalcitim cum oleo ad mitigandam eius acrimoniam. Di-
9. Simp. phriges seu per se, seu cum mel le despumato perfecte sanat & ad cicatricem ducit omnia putrescentia oris vlcera, columellam præfectam, & pudendi vl-
2.Mor. cera. Hipp. Florem æris accipit. Idem Dioscor. tradit cum melle ad deprimendas vuas & Tonsillas. Nihil autem refert, seu Diphrigem, seu florem æris, seu squamam assumamus. Hodie Causticum habemus securissimum & efficacissimum:

Oleum

Oleum Sulphuris aut vitrioli, ſi tangatur goſipio: poſtea corrigatur inuſtio lacte, aut oleo amygdalarum dulcium: nam & ſquamæ oſsium abſcedunt. quæ cum abſceſſerint, reliquis remedijs cædunt.

De Pleuritide. Cap. 5.

THorax ſuperior venter ab Hipp. vocatur, in quem recipitur ſpiritus & redditur reſpirationem faciens. Circumſcribitur à ſuperiori parte Iugulo, ab inferiori ſepto tranſuerſo: à poſteriori ſpina dorſi, ab anteriori oſſe pectoris, à lateribus coſtis. Additi ſunt muſculi, quidam inter ſingulas coſtas vnus inrerior alter exterior. Alij extra coſtas, inter cætera officia adiuuantes motum reſpirationis: coſtas dilatando & conſtringendo. Alio modo ſeptum tranſuerſum cauitatem Thoracis ampliorem

reddit, cum contrahitur inſpirationem faciens, quia per eius tenſionem inferius vergit: cum relaxatur expirationem quia ſurſum reuertitur. Toti cauitati ſubtenditur membrana ſubcingens coſtas, in qua Pleuritis naſcitur, de qua nunc agen-
2. *Meth.* 1 dum eſt. Denominatur à particula Latine morbus lateralis, laterum compunctio, dolor lateris: vulgo, mal di punta.

Eſt inflammatio eius membra-
2. *Glo.* i. næ quæ lateribus ſubiacent. Deſcribitur grauiſſima, quæ & ex
li. Def. quiſita eſt. Eſt dolor lateris ac ſubcingentis membranæ vſque ad clauiculam, & ſummum humorem & ſcapulam pertinens cum febre acuta non intermittente. cum dolore confodiente horrore, ſpirandi difficultate, & tuſsi. Differentiæ ex affectu Phlegmone, Eryſipelas. Nam œdema, neque ſcirrus, quia ſine dolore, niſi admiſceatur ſanguis aut bilis inflammatio-

nem

nem faciens. Neque inflatio ex flatu, nam dolor in eo contingit ſine febre, quia ſine inflammatione. Exquiſita, quæ ex flaua bile, Notha, quæ ex mixtione frigidorum. Pleuritis ſiccą cum nihil expuitur, contingit magis in exquiſita: contingit tamẽ & in Notha, quam diu cruda eſt. Humida in qua multa expuitio, contingit magis in Pituitoſa. Ex loco affecto. Quædam aſcendit ad Iugulum, magis inter exquiſitas Quædam deſcendit ad ſeptum tranſuerſum magis inter Nothas. In membrana ſubcingente exquiſita: In muſculis Notha. Auic. addit, in Mediaſtino. Hipp. Quædam in Dorſo. Sed hæ pertinent magis ad Peripneumoniã. Quæ in muſculis intercoſtalibus ad Pleuritidem pertinent, quia ob propinquitatem communicãtur membranæ. Minus quæ in Coſtarum perioſtio; adhuc minus, quæ in

3. *Aph.* 14

2. *Acu.* 10 11.

3. *Mor.*

musculis externis, aut in membrana sub cute. Nisi enim mẽbrana subcingens laboret, aut
5.Ioa.f.3. primario aut per consensum cum propinquis, Pleuritis non est. Hinc fit vt aliquando Peripneumonia vnius lateris,
de Io.inho Pleuritis appelletur ab Hipp. quia alicubi Pulmo adhæret membranæ seu præter naturam vt Hippocratis inquit exsiccato pulmone: Seu secũdum naturam, in homine sub iugulo & Scapulis: vt à Faloppio notatum est. Causa materialis quæ dicta est, Sanguis, Flauabilis, aut mixti inter se, aut cũ Pituita & Atra bile. Humores tenuiores ad membranam magis penetrant, Crassiores in musculis magis firmantur. Efficiens fluxio à capite, vel cæteris partibus ob redundantiã, aut expulsis humoribus ad partem imbecilliorem, aut attractis ob dolorem caliditatem: aut paulatim congestis ex nutrimen-

trimento vitiato & virtutis im becillitate. Tanguntur hæ cauſæ ab Hippoc. vbi inquit. Pleuritidem à Rigore vt plurimum incipere in hunc modum. Latus natura nudum carne præ omnibus corporis partibus, cum in ipſo nihil ſit quòd renitatur, præter cauitatem, maxime Rigorẽ percipit: quod confirmat ea ſententia, cum ſcribit, Rigor ex ſuperiori ventre magis. Cum riguerit, caro & venæ contrahuntur; & conuelluntur, hinc bilis & pituita exprimitur ad interna ob caliditatem attraentem à vicinis. Idem contingit poſt laborem, fit enim aliquando carnis & venarum diſruptio, aut dilatatio vnde collectio oritur ſicut in percuſſione. Ex potu quoque largiore humectato corpore, ſi friguerit, expreſſio fit. Ideo contingit in Aquilonia conſtitutione, & Hyeme. Cur non in Aeſtate ob liquationem? An

1. *Mor.*

5. *in* 6. *Epi.* 31.

De aff.

3. *Aph.* 5. 22.

fluxiones eo tempore vergunt extra? In Aetate declinante
3.*Aph.*29 ob imbecillitatem, & bilis abundantiam.

Signa Pleuritidis. Cap. 6.

1.*Cri* 5. Signa Pathognomica Pleu-
1.*Aph.* 12. ritidis exquisitæ quatuor
5.*lo.af.* 3. ponuntur à Galeno. Nothæ autem deest aliquid. Febris, Dolor, Tussis, Respiratio difficilis, Addit Pulsum alibi. Febris symptoma inflammationis ob intemperiem, continua habens accessionis Tertianæ ob bilem, vel sanguinem putrescentem in parte mem-
2. *diffe.* 9. branosa. Quotidianæ in parte musculosa. Acuta ob affinitatem membranæ cum Pericardio, Septo transuerso, & quia pars affecta parum distat à cor-
4.*praf.*3. de. Quanuis Thorax secundum partem musculosam neq; magnis vasis, nec vicinitate conuictus est cum corde com-

para-

paratione Pulmonis. Dolor Symptoma eſt inflammationis ob ſolutionem continui ex humore mordente, aut tendente. Punctorius ex flaua bile, Tenſiuus ex ſanguine, grauis & frigidis humoribus, pulſatilis in muſculis: dilatatus ratione membranæ, anguſtus in muſculo, aut coſtæ perioſtio. Communicatur nunc Iugulo, nunc ſepto tranſuerſo nunc vtrique Hipp. in Dorſali, nam peruenit aliquando ad inguina. Ad ſuperiora, quia quatuor coſtæ ſuperiores venas recipiũt ex Iugulari, octo inferiores ex vena ſine pari, hæc protenditur infra ſeptum tranſuerſum, vnde dolor aliquando ad inguina, in qua mingitur aliquando vrina ſubcruenta. Communicatur autem dolor magis per venas, quam per carnes, quia venæ magis trahunt Hipp. Affligit magis in decubitu lateris oppoſiti, cũ in membrana fue-

2. *lo. af.* 3.

de lo. in ho.

2. *Mor.*

1. *Mor.*

rit non ſolum ob pondus particulæ vt Gal. ſed etiam quia trahitur membrana a pulmone qua parte adhæret, quod magis contingit ad iugulum. Afflìgit magis in eodem, cum in muſculis fuerit, ob attritionẽ: Hunc tabernaculum Thoracis vocat Hipp. Non ſentitur dolor in declinatione. Neque in delirio: neque in particulæ interitu: In hoc redditur aliquando latus liuidum mortuis ſimile, vnde icti dicebantur, & ſiderati.

2.*Mor.* 1.*Acu.*27 2.*Aph.*6. 1.*Acu.*35

Tuſsis ſymptoma eſt inflammationis reſudantis humorem in aſperam arteriam, vnde irritatio ad expellendum. nulla ex externa inflammatione. Sicca, cum vapor ſolus offendit, aut intẽperies inæqualis, quod contingit in Hepatis inflammatione: & in Pleuritide cruda, cum humor non expellitur, aut quia vehementer impactus ex flaua bile ob tenuitatẽ:

2.*Sy.ca.*3 4. 4.*Ho.af.*8.

aut

aut quia craſsior in humoribus frigidis, Reſpiratio difficilis ſymtoma eſt aut doloris prohibentis motum, aut morbi in magnitudine prohibentis integram dilatationem, quod magis contingit in Peripneumonia: aut ob intemperiem calidam. Frequens & exigua: *5. lo. aſ 3.* ob caliditatem magna, frequẽs & celer, at ob impeditam dilatationem frequentior & minor ob dolorem tarda, & inæqualis. Pulſus ſymptoma febris ſed minor ob arteriæ duritiem ex menbranæ tenſione, ideo crebrior & celerior: vocatur ſerrinus inter inæquales in vno ictu: Variatur ex natura humoris, & magnitudine inflammationis, & loco. Nam in humoribus ad coſtas æqualis eſt prorſus pulſus, ideſt in partibus muſculoſis, non vt in Pulmone inæqualis. Prognoſtica ſalutis aut mortis: ex coctione & cruditate in ſputo. Bo

1. de. reſ. 9.

4. ca. pu. 8.

4. Praſ. 3

1. Criſ. 5.

2. *Prog.* 43 44. *vsque ad* 51.

num cito ſpuere, & facile & permixtum valde cum flaua, bile. Deterius ſi multo poſt, ſi cum multa tuſsi, ſi non valde permixta flaua vel ruffa. Sereatio flaua non multo permixta ſanguine, ſi inter initia excernitur, ſalutari admodum eſt, ſi ſeptima die pigriſque, minus ſecura. Omnis excreatio mala, quæ non ſedat dolorem, quæ vero ſedat omnis melior eſt. Sincera flaua cum periculo eſt Candida glutinoſa ac rotunda, inutilis, ideſt ſpumoſa non continet humorem peccãtem. Viridis & ſpumans admodum, eſt mala. Si adeo ſyncera, vt nigra appareat, difficilior quam illa eſt. Præter ſanguinem omnis humores ſinceri mali, quia ſignificant exuſtionem, ſimiliter ſpumoſa. Gal. De ſanguinolenta dubitatur. Nam Hipp. inquit. Sputum ſanguinolentum & Pleuritis ſanguinea deterior quam ſubbilioſa, quia ſigni-

2. *Prog.* 47

3. *Morb.*

ſignificat ruptionē carnis aut venarum, & neceſſe eſt ſuppurari, ideo fortis eſt Pleuritis, doloroſa, & lethalis. An ſanguis ſincerus diſruptionem ſignificat, non ſincerus nec multus reſudationem? Nam Hipp. inquit in Coacis: Sanguine non multo permixtum flauum in principio ſalutare: ſeptima aut poſt, minus tutum. Valde ſanguineum ſtatim in principio, periculoſum. Ex communibus quoque cum alijs morbis, ex vrinis, alui excrementis, ſudoribus, Siti, calore, mollitie, ſonno ſumit ſigna bona vel mala Hipp. Pulſus valde durus paruus & creberrimus exitialis, *2. Prog. 36*
Serrinus auctus cum facultate valida, ſuppuratione aut Tabem ſignificat: Cum imbecilli, periculum habet. Modus ſolutionis Coctione, Translatione, Suppuratione. Coctione euacuata paulatim materia per ſputum aut per habitum *4. Praſ. 5.* *4. ca. pu. 8*

4.*Acu.*78 digeſta. Cocta ſunt ſputa,cum ſimilia puri. Aliquando per
3.13.*Epi.* Criſim in Anaxione, per ſudo-
79. rem,aliquando per vrinam. Alui ſubductione,& venæ inci-
2.*Prog.*52 ſione. Quicumque dolor in his ſedibus non deſinens neque excreatione, neque vētris ſubductione, neque venæ inciſione, ac Medicamento & victus ratione,in ſuppurationem vertitur. At in morbo laterali al-
6.*Aph.*16 ui profluuium malum. Gal. in Com. exponit. Quando ob morbi vehemētiam, ſine ſignis coctionis, ſignificant imbecillitatem virtutis, non per loca conferentia Thoraci.Hipp.cō-
3.*Mor.* firmat inquiens, Cum Dorſum rubeſcit, humeri incaleſcunt, grauantur in deſidendo,venter turbabatur, deiectiones virentes &valde fætentes,hi propter egeſtionem moriuntur.Trans-
7.*Aph.*11 latio ad externa bona:Ad Pulmonem mala. Si ad Cor,ſyncopem facit. Si ad Cerebrum, delirium

delirium aut ſoporem. Si ad neruos Tremorem, Conuulſionem. Hipp. in Coaciſ. inquit, Pleuritis ſine conuulſione difficilior, quam cum conuulſione. An traſmigratio ad neruos minus periculoſa eſt quam ad Cor, aut Cerebrum? quia ad partes externas. Suppuratio expectanda, ſi dolor perſeueret. Quicunque morbi laterales in 14. diebus non repurgantur, 11. ad ſuppurationem vertuntur. Aliquando antea. Nam die 7. ægrotationis ſuppuratio aliquando excernitur: quod exiſtentibus adhuc ſputis bilioſis, valde exitioſum eſt. Nam intereunt die 14. niſi aliud ſignum bonum apparuerit.

4.ca.pu.8

2.Pro.52.

5. Aph.8.

2.Prog.54

Curatio Pleuritidis. Cap.7.

IN Curatione Pleuritidis prius Fluxio tollenda & eius cauſæ: deinde remedia adhiben-

hibenda ad id quod influxit, & ſymptomata.

Sed videtur Hipp. incipere ab eo quod influxit,& ad ſym-
2. *Acu.* 1. ptomata, cum inquit. Tentare calidis fomentis dolorem, ſoluere, cum tamen oppoſitum tradat libro de Affec. vbi inquit. Cum pus excerni inceperit, latus calfacere expedit, & forinſecus maturare, prius autem non expedit: Reſiccatur enim. Quod & Gal. paſsim monet,localia non conuenire ante totius euacuationem in
13. *Met.* 6 5. 4. omni Plegmone. An conueniunt,vbi non adeſt totius plenitudo: vbi cauſa fluxionis ex loco affecto oritur, vt ex dolo-
4. *Auct.* 28. re. Vbi paruus eſt affectus. Interim fomenta præparant ad venæ ſectionẽ Adhibitis prius fomentis venam confeſtim ſecare, vt sãguis effluat,qui coaluit in parte Gal. Faciunt & ad Medicamẽta purgantia. Hipp.
de inter. af. Præhumectare fomentis oportet,

tet, vt corpus Pharmacis magis obediat. Fomenta humida ex aqua calida in vtre, vesica, vasculo æneo aut Testaceo intermedia lana: aut spongia expressa linteis inuoluta ne vapor calidus tendat ad nares, licet aliquando iuuet scilicet in Sicca. Gal. Faciunt ad acres & siccas fluxiones. Efficacius decocto Violarum, Chamæmeli, Florum papaueris Rheas. Hordei, Maluæ, Furfuris. Fomenta sicca ex Milio frixo & sale in sacculum, ad tenuem aquosumque sanguinem Gal. nam leue, iucundum, & beniuolum est Milium: & sanat aliquando dolores ad Clauiculam & humerum. Gal. & eos qui ad Hypochondria Media ideſt partim humida partim sicca Hordeum & Eruum madefacta in aceto diluto vt quis bibere possit, vel paulo accidiori, perfusa & ferue facta in sacculum. Furfur eodem modo. Ad crassos 2. Acut. 7.

ſos humores & lentos ; & ad flatus . Ex his morſu carent Milium, Hordeum , Furfur ad-
2. Acu. 2. uerſus mordentes ſuccos Gal. Mordẽt Orobus Sal , Acetum, ad humores Craſſos & lentos. Si fomentis non ſedetur dolor, non diutius calefaciendum , nam ſiccant pulmones , ideſt prohibent ſputum & ad ſuppurationem excitant. Sed quam primum euacuandum aut venæ ſectione, aut medicamento purgante. Si dolor ad clauiculam pertigerit , aut grauitas moleſta ſit brachio vel man-
2. Acu. 10 niæ vel partibus ſeptotranſuer-
4. Acu. 73 ſo ſuperioribus internam cubit venam ſecare expedit , qua parte dolor afficit: & eouſque ſanguis auferendus donec rubidior multo, vel pro puro rubidoque liuidus fluxerit ; nam vtrumque contingit. Sed dubitatur de loco , & Quantitate. Nam Arabes ſecant in oppoſi-
de Sn. miſ. 16. to latere , quod conſtanter negat.

gat. Galenus, ſed vbique ſeruandam eſſe rectitudinem corporis,quam Hipp. Catixim vocat. Quamuis autem multæ ſint controuerſiæ apud recentiores; facilis tamen eſt conciliatio ex diſtinctione Raſis. Si enim plenitudo adſit cum imbecillitate virium,vt æger non poſſit ferre integram euacuationem,non tutum eſt ab eodē latere ſecare, cum enim ex modica euacuatione non exhauriatur pars inflammata, attrahetur potius ad eandem humor ex reliquo corpore. Ideo præcipiunt arabes, vt prius ſecetur vena in oppoſito latere, vt ad partem ſanam reuellatur ſanguis, deinde repetitio fiat ab eodem latere,vt pas affecta exoneretur. Vbi autem vires ſunt validæ, & tuto & cito ſuccurritur integre euacuãdo ab eodem, vt Græci præcipiunt. Vbi partiri oporteat, quidam incipiunt à Pedibus.

At

At plenitudo totius citius tollitur ex media aut interna brachij, quam excrure. Huius gratia etiam in defectu menstruorum aut Hæmorhoidarum, non ex pede primũ sed ex brachio. Contingit tamen aliquãdo in Pleuritide maligna & venenosa, vt venæ sectio in brachio lædat, non si ex pede aut Hemorrhoidibus, vt quidam ex recentioribus notarunt in statu pestilenti, quia humorum prauitas minus nocet si ad infernas partes trahatur. Sed vbi paucitas sanguinis adest, egeat autem particula exoneratione, Hipp. in manu secat eiusdem lateris in Pleuritide sicca.
1. *Mor.* Nam ex venis exiguis non fit multa euacuatio spirituum. Trallianus in his cucurbitulam affigit in latere dolente, cum scarificatione.

Quantitas autem sanguinis certa præscribi nequit ponderе aut mensura, quia vires non omni-

omnino mẽſurari poſſunt: Colliguntur ex impetu fluentis ſanguinis, ne flacceſcat. Ex pulſu, ne in paruitatem & inæqualitatem mutetur. Ex mutatione coloris in facie quam ſequitur ſyncope. Hippocrates obſeruatur ſanguinis exeuntis colorem cui hodie fidere non poſſumus, quia vires deficerent, vt plurimum initio ſanguis exit impurior & turbidior, cum ſuccedit flauior ſiſtimus: Si initio fluat rubidior ac tenuior; Galenus præcipit cõpeſcendum, ſi nigrior & craſſior audacter euacuandum. Conſentaneum enim rationi eſt, vt ex vena ſciſſa ſanguis exeat prius qui impurior eſt, poſtea ſuccedat sãguis purior ex arterijs per anaſtomaſim. At expectare vt exeat qui vitiatus eſt in parte inflammata, non eſt tutum: ſi enim pars affecta diſtantior eſt, aut aſtricta, exibit plus ſanguinis boni quã *de ſa. mi. 13.*

praui

San. mi. praui. Tempus mittendi ſan-
20. guinis non præſcribitur dierũ
numero, dummodo vires per-
ſiſtant,& affectus indicet. At in
progreſſu vt plurimum debili-
tantur, febre, dolore, inædia.
Et affectus mutatur infixis hu
moribus, & ſub purulentis.
4. Acu. 28 Ideo Hipp. iuquit. Venam con
feſtim ſecare oportet, cum nõ-
dum fixa ſunt omnia quæ con-
2. Aph. 79 triſtant. Et cum morbi incoant
ſi quid videtur mouendum,
moue. Si autem prætermiſſa
fuerit in initio, licet aliquan-
do poſterius, ſed minus. Obſer
uandus cibus recens aut ſemi-
coctus in primis venis. Hodie
ad cautelam præmittimus cly
ſterem, quod ſi adhuc in ven-
triculo ſit, Trall. vomitum
præmittit, mox ſanguis mit-
tendus. Quidam ex recentio-
ribus lenienti pharmaco exo-
nerant primas venas, ne humo
res crudi in illus trahantur ex
4. Acu. 21 venæ ſectione. At Hippo. id fa-

cit

cit ſecure, & mediocriter poſt miſſionem ſanguinis: Eligenda eſt acceſſionis declinatio, aut hora magis quieta, præſertim matutina, niſi celeritus vrgeat. Si dolor partes infeſtat ſub ſepto tranſuerſo, nullumq; ſignum fecerit ad clauiculam. Item ſi dolor ſub Thorace fuerit, valdeq; infeſtauerit, Pleuritico ventrem ſubpurgabis. Galenus interprætatur, ſi dolor deſcendat ad Hypochondrium ideſt ad octo conſtas inferiores, ad quas peruenit vena ſine pari. Purgationem præfert quia venam non habemus propinquam, humor autem inferius vergit. Nam venæ ſectio non tollit dolorem, niſi ad clauiculam pertingat. Venæ enim brachij ex venis iugularibus oriuntur. Neque mirum Pleuritidem deſcendentem ad Hypochondrium, infeſtare partes ſub ſepto tranſuerſo, & ſub Thorace, aliquando

2. *Acu.* 11

4. *Acu.* 76

2. *Acu.* 8.

do vſque ad inguina, nam vena ſine pare vltra ſeptum tranſuerſum protenditur. Sed Gal. in his quoque præfert venæ ſectionem in cubitu, veritus purgantis vſum in principio ex Hipp. In acutis paſſionibus raro. Et inflammationes ſeu ſupra ſeptum, ſeu infra non ſolui medicamento purgante, ſed venæ ſectione. An infixa euacuare non licet, niſi coctione præcedente? Antequam humores ex toto ſint infixi licet purgante educere, ne figantur: Quod in Pleuritide deſcendente præcipit Hippocrates: in initio. Nam inquit, Medicamentum conuenit, antequam ſputum bilioſum adueniat, Si poſt dederis, ſputum ſurſum prodire non poterit. Exhibebat Hipp. Elleborum nigrum, aut Peplium. Galenus Hieram ex Colocyntide in qua Elleborum recipitur, non Scamoniũ. Meſues cauendum ab à Mira-

1. *Aph.* 24

4. *Acu.* 21 22.

3. *Mor.*

bola-

bolanis, & cæteris aſtringentibus, quia retinent ſputum ob id ſecurius eſt Agaricum, quã Rhabarbarum. Lenientia Caſſia, Manna. Sy. Violatus ſolutiuus: Oleum amygdalarum dulcium, cum Terebyntrina, oleum ſeminis lini, nam anodyna ſunt, Simul & euacuant. Quidam potione ſudorifica vtuntur, vt materia diſpergatur in habitum corporis. Lignum Viſci quercini in pulueꝛem drachma vna, cum decoctione pectorali. Aliud. Flores papaueris Rheas drachma vna pulueris cum aqua Hordei. ad bilioſam pleuritidem. In Germania vtuntur Meri potione vini ex Reno, nam calefacit & diſsipat in habitum corporis.

Ad humoris infixos in Pleuritide. Cap. 8.

AD humores in parte poſt venæ ſectionem, aut purgatio-

gationem non repellentia cõueniunt, vt in cæteris, niſi par-
11. Met. cius, ne in Pulmonem, & Cor
17. trudantur humores. Si roborare oporteat, victu potius conſulendum, parcius aſtringentibus. Indicantur concoquentia, Ex purgantia per ſputum. Digerentia exterius, & extrahentia: aut Suppurantia. Coctio à natura fit quiete, quam tuſsis prohibet. Ideo ſedanda ijs, quæ Arteriæ aſperitatem leniunt, Arteriacæ
7. Cat. confectiones vocatæ. Gum-
1. mi Tragacantha, Glycirizæ ſuccus, Amilum. Mucillagines. Fiunt cum ſaccharo linctus, Græce Eclegmata, quia lambuntur. Arabes loch. præcipue ex Mucillaginibus. De ſpyllio ad acres humores. Diatragacanthum frigidum, calidum. Adiuatur Coctio arte. Ad bilem per refrigerantia & humectantia. Sy. violatus de Endiuia, Iuiubinus, de Papauere,

uere, ſed parcius Auicen. ne nimia frigiditate congeletur materia: Diacodion per ſomnum coctionem facit. Aqua hordei, Violarum Endiuiæ, Capilli veneris, qui Meſ. modica aſtrictione facit ad robur pectoris. Ad Pituitam modice calefacientia: nam efficaciora augẽt fluxionem & febrem: Sy. de liquiritia, de Capillo veneris, de Hiſsopo Oxymel, Acetoſus S: Decoctio ficuum pinguium, Dactylorum, Farfaræ, Origani, Hiſsopi. Expurgantia per ſputum, quæ facilem ex excreationem faciunt, relaxantia Thoracem & mitigantia dolorem, inunctio ex olio amygdalarum dulcium, Butyro, Vnguento pectorali, inimica frigida & aſtringentia. Robur muſculorum augendus inualida tuſsi, augendo victum cum excreatio adeſt. Sorbitione Ptyſanæ. Non vbi valde ſiccus morbus. Nam tunc ſolus po-

7. *Cata.* 2.

2. *Prog.* 43

De Phiſ. vle.

tus humectans,aut poſt potum
1.*Acu.*22 modica ſorbitio . Materiæ te-
23. nuioris incraſſatio ijs quæ ad
bilis coctionem dicta ſunt .
Craſsioris autem attenuatio
inciſio,& abſterſio . per mitio-
ra, vbi febris vehementior , ex
melle , oxymilite , Efficacius
per acria & amara . Iris , Por-
rum, Scylla, Marrubium ; Ni-
troſa quædam , vt ſemen Vrti-
cæ.Ex quibus potiones &Ede-
gmata . Loch ſanum ox exper-
tum:de Farfara, Diapenidion ,
Diaireos,de Scylla. Quorum
exempla multa ſcribuntur à
7.*Catat.*2 Gal.Externa remedia digeren-
tia Balneum aquæ dulcis poſt
euacuationes ad bilioſos hu-
mores temperandos & in to-
tum corpus digerendos . Fo-
1.3. *Mor.* *& de lo.* menta dicta in principio:non
in ho. prius quam ſputum adueniat ,
ſed cum pus expurgari incepe-
rit , latus calfacere expedit , &
de Aff. & forinſecus maturare . Cum iu-
3.*Mor.* dicationes ſunt,dolentes locos

hu-

humidis fomentis tepefacito, & oleo illinito. Post inunctionem inspergendi pulueres digerentes, ex Anisо, Cumino, Ireos, Vehementiora quoque ob profunditatem. Sulphur, Sinapi, Stercus columbinum Calamentum, Ruta in Cataplasmate, quæ & extrahunt. Theriaca cum medulla panis calente, ex furno ad malignas præsertim in dorsali adhibita pectori & dorso. Trall. & Aetius extrahunt per cucurbitulas loco dolenti & circa cum scarificatione, & vnctis vlceribus ne coalescant, singulis diebus repetunt, vt sanies profluat, sic enim prohibetur suppuratio, quo solo remedio multi sanati. Si dolor persistat, melius est suppurationem tentare, nam minus lethalis. Hippo. *3. Mor. 5. Sim. 9.* Suppurantia calida & humida Emplastica Fomenta & Cataplasmata ex radice Altheæ, Seminis lini, Fænogræci, Mililo-

ti,farina Hordei Pinguedine. Pus confectum ſatius eſt valentioribus digerentibus extrahere,quam latus aperire. Si non licet ob vomicæ magnitudinem, melius extra aperire, quã
Int. af. rumpi interius. Hippocrates inquit,in lateris tuberculo,vbi tumor de ſe præbuerit ſignificationem, ſecato aut vrito, & poſtea pus paulatim emittito.
6.Aph.27 Si ſponte vomica intus rumpatur, pus per ſputum educendũ: Remedia dicenda in Empiemate.Inter Symptomata,ſi vrgeat febris, vt in Eryſipelate,
1.Acu.43 Conuenit aquæ frigidæ potus, Gal. licet actu frigida ſint inimica pectori, & inflammationibus. Alioqui non ſedanda febris niſi ſeptem dies tranſierint, quod facit per Clyſteres,
de lo. in ho. & balnea.

Si dolor vrgeat, nec ſedetur per vere Anodina.Conueniunt quædam obſtupefacientia, vt
7. Catat. 3. Diacodion: conceduntur quo-

que

que Opiata quædã Victus in- 1. *Ac* 44.
ſtituendus ad cuſtodiam facultatis vitalis, facillimæ coctionis ne diſtrahatur natura à coctione morbi, & quia ſummi labores ob ſymptomata prohibent coctionem cibi. Facilius autem eſt impleri potu quam cibis. Ideo potus ſolus in acutiſsimis ſi vires validæ. Mulſa dilutior, nam meracior ſpumoſa reddit ſputa. Acetum mulſum, vel acetum & aqua, quam plurimum, & humectatio fiat, vnde excreatio. Oxymel æſtate frigidum, hyemæ cálidum. Quod ſi multa ſitis fuerit, Melicrato vtendum & aqua: Aqua Hordei: paulatim & frequenter. 2. Mor. Si vires imbecillæ, addenda ſorbitio ex cremore Ptiſanæ quæ lædit vbi valde ſiccus morbus ſine ſputo, Ideo præcedat potus huberior, ſequatur ſorbitio parcior. Cum ſputa procedunt, augenda ſorbitio minuendus potus vſque

1. *Aph.* 7.
2. *Aph.* 11
3. *Acu.* 13
de lo. in ho.
1. *Ac.* 43.
4. *Ac.* 71.
1. *Acu.* 22

ad iudicationem pro augmento ſputi. Sed oppoſitum videtur ſtatuere, cum inquit. Detractioni incumbendum magis quam adiectioni: Et quod inquit. In ſtatu & parum ante ſubtrahendum. An declinatio eſt, cum ſputa procedunt? minuitur enim dolor. At ſi tempora conſiderantur ſecundum coctionem ſputi, non ſunt in declinatione. Non dicendum alia eſſe tempora coctionis, alia ſymptomatum. Nam eadem ponuntur ab Hipp. cum inquit. In ſtatu labores extremi, quo tempore Gal. teſtatur, coctiones maximè fieri. Et cū inquit. Circa initia & fines omnia imbecilliora, cum vero cóſiſtunt omnia fortiora. An non vnus eſt morbus inflammatio? Alius enim eſt organicus in magnitudine vel in numero quando conuertitur in Abſceſſum per ſuppurationem, alius eſt Similarium in intemperie cum

1. *Ac.* 25. 2. *Acu.* 37 1. *Aph.* 8. 10. 1. *Ac.* 27. & 2. *Ac.* 13. 1. *Cri.* 18. 1. *Aph.* 8. 1. *Aph.* 7. 2. *Aph.* 3.

cum materia, Morbi organici tempora non penes coctionem considerantur, sed penes symptomata. Coquitur enim tantummodo materia morbum similarium faciens. Ideo tremore diminuto aut per venæ sectionem aut purgationem, aut excreationem, aut alijs remedijs, dolor desinit. Quo declinãte augeri potest victus, nam qui relinquitur per coctionem soluendus, mollior est: & quo morbus est mollior, eo pleniorem victum fert. Verum si tendat in suppurationem non adhuc in declinatione est, dum enim pus conficitur, dolores magis fiunt. Variandus igitur victus est pro diuerso genere morbi, vehementia, & temporibus. Vbi vehemens dolor & nullum sputum, solus potus conuenit. Vbi remittitur & excreatio talis qualis oportet, addendus cremor, augendusq; pro augmento sputi, vt vires

2. *Prog.* 52. & 1. *Ac.* 27. 33.

de Pti. vl.

augeat ad execrationem: & in eodem victu conseruandus, donec iudicetur, & post iudicationem duos dies. Postea mane detur sorbitio; vesperi autem ad alia cibaria transferes. Pro Prisana Milij succus conceditur aut Auenæ cremor Trall. Dioscor. Galenus concedit pisces saxatiles & Asellos ex aqua coctos cum Marrubio, Anetho, & sale sed ad incisionem & absterſionem antea dandum: Oxymeli & alia maturantia sputum: Singulis diebus, & bis in die; si consuetus sit. Vinum dulce album, mollissimum, odorem non habens.

1. Acu. *25.*
2. Mor.
1. Acu. 27
2. Mor.
3. Acu. 4.

De Pulmonis constitutione. Cap. 9.

PVlmo græce Pneumon à spiritu appellatur: est enim instrumentum respirationis & vocis. Caro laxa, fungosa, mollis ex triplici genere vasorum con-

6. vs. pa. 2.

contexta, vena, Arteria, Aſpera arteria.

Exoritur à ſpina dorſi circa baſem Cordis vndiq; Pericardium amplectens, diuiſus in dextrum & ſiniſtrum diſtinguente menbrana Thoracis cauitatem ab oſſe pectoris ad ſpinam, quæ Mediaſtinus appellatur. In ſiniſtro latere duo Pulmonis lobi, totidem in dextro, addito tertio paruo iuxta venam cauam Spiritum externũ *6. vſ. pa.* Pulmo excipit & reddit per aſ- 4. peram arteriam, frequentibus ramis in omnes lobos diſſeminatis iuxta venam & arteriam: vt cordis calor in mediocritate conſeruetur Galenus putauit, vt amplius eo ſpiritu nutriretur ſpiritus animalis. Quam ſententiã refellit Ariſt. nõ nutriri ignem qui intus eſt *de reſp. 1.* ſpiritu, ſed ſpiritum fieri humoribus incaleſcentibus, attolli & deprimi, vnde pulſus & reſpiratio. Fertur igitur ex

corde ſanguis feruidus per arteriam ex dextro ventriculo, quam Galenus venam arterialem vocat in Pulmonem, iterunque cordi redditur per venam ex ſiniſtro ventriculo prodeuntem, quam Galenus Arteriam venalem vocat, interim in itinere contemperatur ab aere frigido inſpirato in aſperas arterias iuxta venus & arterias, vt circulatione quadam ſanguis perficiatur in naturam ſpiritus, prius in dextro ventriculo deinde in ſiniſtro. Ideo vas educens è corde vera arteria eſt ex duplici tunica, vt ſpi-
6.vſ.pa.ia ritus non euaneſcant. Vas introducens vena eſt ex vnica tunica conſtant, quia ſanguinem iam refrigeratum continet. Nec veriſimile eſt pulmonem tanta copia ſanguinis egere ad ſui nutritionē: vt putauit Gal. eſt enim præ cæteris viſceribus ſanguine refertiſſimus: cū tamen exigua ſit eius ſubſtan-

tia

tia fermè inanis. Principium autem reſpirationis à ſola facultate animali pendere aſſerit Gal. motu voluntario per muſculos. Ariſt. Principium motus augmentato calido, in quo principium nutritiuum. Nam hoc amplius factum neceſſe eſt eleuare organum. Gal. agnouit quoque hanc cauſam, ſed tanquam finalem accepit, non efficientem. Patet autem veriorē eſſe ſententiam Ariſtotelis, in motu reſpirationis qui reſeruatur in Apoplexia, & Cō uulſione vniuerſali. Adiunctus tamen eſt motus voluntarius per muſculos, vt interim ſeruiat alijs operationibus, vt voci, & ad continendum ſpiritum in magnis conatibus. Læditur autem reſpiratio vel ob augmentum & decrementum caloris in corde exiſtentis. Vel vitio neruorum facultatem animalem præſtantium, vel ob vitia Pulmonis: quod proxi-

demo. tho. & Pul. de vit. & Mo. vlt.

mum eſt reſpirationis inſtrumentum: aut ob anguſtiam cauitatis Thoracis; aut ob Thoracis dolores, vel tumores.

De Peripneumonia. Cap.10.

1. *dif. reſ.* 11. PEripneumonia ſeu Pulmonia, videntur differre. An Pulmonia ſignificat omnes affectus pulmonicos, Aſthma, 2. *Met.1.* Tuberculum, vlcus. Peripneumonia autem eſt pulmonis inflammatio. Circumſcribitur per ſigna: Cum febre acuta, ſpirandi difficultate, rubore in malis, quod ſignum proprium & inſeparabile eſt. Differentiæ ex affectu. Phlegmone, Eryſipelas. Sicca vel humida. Magis à 1. *Mor.* 4. *ca. pu.* 12. ſanguine craſſo vel pituitoſo; quia caro laxa, mollis vndique vacua, ideo tenuis humor præter labitur. At Meſues magis à flauabile, quia nutritur ſanguine tenui bilioſo, & membrum bilioſum: An pulmo floridum

lib. Def.

ſangui-

sanguinem tenuem & vaporosum recipit à corde tantum, ideo purissimum. Sed recipit defluxionem à capite, vnde vt plurimum afficitur. Paul. An defluxio pituitosa à capite per vias latas fit, replens Bronchia, quæ si putrescat accersit sanguinem. Bilioſa autem magis per membranas fit vt in Angina, Pleuritide. Intumescit autem pulmo ex Erysipelate quia sanguinem multum attrahit ex magnis venis, aliquando spiritum tantum in Orthopnea sicca. Varix aliquando pulmonis fit, ex sanguine melancholico cum tussi sicca, Insequitur febris & rigor ad vtrunque. Tuberculum quoque pulmonis à sanguine aut pituita salsa, cum congesta fuerint, Inquit etiam: fit Erysipelas in Pulmone, vbi plurimum resiccatus fuerit: tunc plurimum sanguinis in seipsum trahit ex magnis venis & ex alijs vicinis, hinc febris

6. Vs. pa. 10.

de inte. aff.

4. Acu. 31

int. aff.

1. Mor.

bris & rigor: per alias vicinas intelligendum est per mediastinum ex vena caua. Iterum:
de lo. in ho. Cum bilis à capite fluxerit in Pulmonem, per guttur & Arteriam, Pulmo tanquam natura rarus & siccus, trahit in se humorem quantum capere potest, vnde maior redditur, vt eius extrema latus contingant, adeo vt aliquando agglutinetur lateri & pleuritis sicca gignatur. Differentiæ ex loco affecto sic considerantur à Gal.
4. Præf. 2. Quædam in vasis, vt venis, Arterijs, Broncheis, quædam in intercapedine. Aetius addit, In Mediastino: quæ forte Pleuritis Dorsalis est apud Hipp. in
3. Mor. vno latere vel in vtroque.
lo. in ho. Propter hoc ambigit cum Pleuritide. Inquit enim Hipp. cum in vno latere est, Pleuritis vocatur; cum in vtroque Peripneumonia. Contingit autem hoc quando pulmo agglutinatur menbranæ subcingenti.

Pleu-

Pleuritis enim dicitur, quia membrana affecta eſt, licet non primario. Cum in vtroque, ſignificat totum pulmonem tumefactum ex repletione venarum vnicus enim truncus tam venæ quam arteriæ ramos diſtribuit in omnes lobos. Cauſa fluxionis efficiens vt in Pleuritide. Frigiditas comprimens, Conſtitutio aquilonia. Hyems, *3. Aph. 5.* Repellentia adhibita. *2.* Caliditas attrahens, in vehemẽti motu pulmonis, tuſsi valida. Coba plaſmata fundentia non extrahentia ad Anginam applicata. Particulæ laxitas, vt in pueris: imbecillitas in declinãte ætate. Signa Pathognomorica quinque vt in Pleuritide. Duo prorſus eadem, Febris acuta & Tuſsis aliquando ſicca, aliquando cum ſputo magis pituitoſo, colorato ex bile aut ſanguine. *2. lo. aſ. 9.* Reliqua tria differunt ratione partis. Reſpiratio difficilis ob anguſtiam inſtrumen-

ſtrumenti inflammati, vt ſuffocari videantur: aliquando cum Orthopnea. Nam ob tenſionem comprimi nequit, neq; amplius dilatari, licet magna
4.*lo.af.7.* adſit Thoracis dilatatio, paucum tamen aeris capit, ideo ce
3.*dif. reſ.* ler & frequens, cum ſtertore:
12. augetur neceſsitas ex febre: cum eflatione calidioris ſpiritus, & deſiderio aeris frigidi in
4. *ca.pu.* Eryſipelate. Pulſus magnus,
12. languidus, mollis, ob pituitã, & pulmonis laxitatem: aliqua durities ex bile & ſanguine:
4.*Præſ.3.* inæqualis ob compreſsionem arteriæ propè cor: in craſsis humoribus magis, intermittens, intercurrens, Vndoſus, Vermiculans, cum immodica humiditate pulmo computauit.
2. *Pra.* 9. Dolor grauitati magis ſimilis, profundus, ex imo ad pectus & ſpinam pertingens: ob neruo-
2.*lo. af.*4. rum exiguitatem. Quandoq; inter ambas ſcapulas, quandoque ſub ſcapula pulſatio communi-

municans iugulo, & mammæ præsertim in tussi. Auic. & Hip. Quandoque dolorem non sentiunt donec tussire inceperint. Quandoque delirium, quandoque sopor. Auic. addit signũ inseparabile, Ruborem Cocci in malis, ob floridum sanguinẽ pulmonis. Rubet & lingua, postea nigrescit. Paul. oculi intumescunt, supercilia deorsum mutãt: Cornea pinguescit, Aet. nasus simus in summo. An quia narium pinnæ attolluntur? Signa loci affecti, Dextri vel sinistri, Rubor in mala eiusdem lateris. Dolor vel grauitas. Nõ sustinent decubitum in oppositum latere, nam sentiunt veluti pondus suspensum quod signũ prolapsi pulmonis ad latus: Hipp. In vtroque grauitus sub vtraque scapula vel iugulo: vnde totus pulmo suspensus pendet. Mediastini signum Dolor dorsi & pectoris acutus. Biliosæ signum, æstus. Erysipelatis

2. & 3. *Mor.* 3. *Prog.* 20. & 7. *Aph.* 12. 4 *Io. af.* 7. 2. *Mor.* *int. aff.*

pul-

pulmonis maximum ſignum, frequenter refrigeſcere, quod fit ob ſanguinis repentinam
1. Mor. mutationem. Pituitoſæ febris mitior, ſputa aquoſa in pueris, mulieribus. Melancholicæ vomunt pituitam acidam, quæ obſtupefacit dentes, murmur
int. af. in pectore. Prognoſtica. Periculoſior eſt Pleuritide, vt plu-
lo.in ho. rimum lethalis ob neceſſitatē reſpirationis,& Cordis vicini-
2g. Met.5 tatem. Si virtus imbecilla, aut ex morbo præcedente ex Pleuritide aut Angina: in ſeptem diebus pereunt, ſi effugerint
2.Aph.10 ſuppurantur. Si velit reſidere æger in vigore peſſimum. Grauedines & ſternutamenta præire vel ſubſequi malum, nam per menbranas materia communicatur pulmoni ex nari-
1.Prog.20 bus. Sputi retentio circa ſta-
2.Pro.49. tum auxilium non habet. Salu-
4. Ac.78. taris ſcreatio flaua non multo
6.lo.af.4. ſanguini permixta inter initia, Vrinæ craſsæ & multæ. Dubi-

tat

tat Galenus de via ad vrinas, putat transire oportere per Cor. An facile per venam sine pari aut Cauam in dorso transumi potest? nam cum dolor pertingit ad inguina mingunt vrinam subauctam. Hipp. Abscessus post aures, vel ad inferas sedes. 2. Mor. 2. Prog. 64.

Curatio Peripneumoniæ. Cap. 11.

CVratio eadem cum Pleuritide. Hipp. Differt ratione partis. Non fomenta anodina. Statim venæ sectio ex vtroque brachio Aet. nisi affectio fuerit in altero tantum. Non si successerit ad Anginam vel Pleuritidem, etiam si dimissa fuerit ab initio. Paul. At si pulmo venas recipit ex Corde tantum, minus iuuabit quam in Pleuritide descendente: An venæ cauæ nexus cum mediastino & radice pulmonis exonera- *lo. in ho.*

nerare poteſt? Recentiores extollunt ſanguiſugas ad Hæmorrhoidas ex Hipp. qui inquit. Peripneumonia non capiuntur, qui venis ſanguifluis laborant. Cucurbitulæ dorſo & Pectori cum ſcarificatione faciũt pro venæ ſectione Paul. Purgatio ex Elleboro nigro, non vltra quintum diem nam ſi multus humor infra decedat à quinta die, mortem inducit, quia ſupernæ partes ſiccatæ ſputi purgatione priuantur. Si non probè ſuccedat ſputum, purgandus eſt per ſuperiora Elleboro albo, ſexta, ſeptima & nona die & vlterius, aut ſimplici vomitorio. Clyſteres alternis diebus ratione febris. Nam infernam aluum neque valde ſuppreſſam eſſe oportet, ne febres ſint acutæ, neque valde egerere, quo ſputum ſurſum educi poſſit. Hæc eadẽ in Pleuritide obſeruanda diximus. Ad humores collectos extrahentia

3. *in 6. Epi. 37.*

4. *Acu. 79.*

3. *Mor.*

Int. aff.

tia

tia ex profundo: Relaxantia admixtis acribus, vt cutis aliquando exulceretur. Paul. iridem inspergit Cerato Cyprino, Rutaceo, Nardino, Medullam Cerui, Resinam, Butyrum, Oesipum. Hipp. Balneum aquæ dulcis, inquit, Peripneumoniæ magis confert, quam febri ardenti. Nam lateris & pectoris, & Dorsi dolorem mulcet, sputum maturat, educit, spiritum facilem reddit, vrinas cit, & alia multa commoda. Sed si non rite paretur, valde noxium. Galenus modum nō percipit, Ideo hodie perditum est remedium præstantissimum. Hippocratis modus est. Sit tectum sine fumo, via breuis, facilis ingressus & egressus: Aqua copiosa multiplici mixtura calidæ & frigidæ. Sedeat æger tacitus: ministri crebris perfusionibus sine absterſione perfundant totum corpus, caput quoque, neque sinant perfrigerari.

11. Met. 17.
2. Gl. 2.
3. Acu. 58.

rari. Senſim procedant ad calidiores perfuſiones, & ſenſim reuertantur ad tepidiores: Spõ gijs aſtergere, inungere, ſemel vel bis in die ante cibum. Nocet in alui profluuio, & in-
int.aff. nimis ſicca. Alibi idem Hipp. ſi in principio non affueris, lacte ipſum craſſefactum in pectore ac dorſo vrito: ita enim maxime à morbo liberari poterit: & paulo poſt inquit: In pectoris diſruptione ſtatim lacte in potu dato, pectus & dorſum inutendum: nam celerrime ſanantur. Huius exemplo Arnaldus ad ignem ſine fumo calfacit pectus & dorſum: ſed remedium
int.aff. inualidum. Ad Eryſipelas pulmonis: Corpus refrigeretur betis aqua frigida tinctis & impoſitis, aut linteis ex aqua frigida expreſsis maxime in recenti dolore: ſi non ſatis eſt.
9. Met.s. Terra figularis ſoluta in aqua frigida in Cataplaſmate: decumbat ſub dio: vt frigidum inſpi-

inſpiret. Aquæ frigidæ potus: non aliter ſanaueris: quantum haurire vnica inſpiratione poſsit. 1. *Ac.* 43.

Si effugerit ſeptimam, tepefactoria adhibebis vt in Pleuritide: fomenta humida, Balneum: inunctiones: & purgantia per aluum, ſputum: An & per vrinas, ſi eò vergat. Alioqui calefacientia nocent affectui & febri. Si prius extinxeris, iuuant. Expurgant per ſputum humectantia pulmonem. Si permittitur ſiccari pulmo vt ſputum non reijciat, durior fit, & perimit. Oppoſitum videtur Aet. dicens. Humiditas noxia pulmoni, conuenit exiguus potus. An ſoluit Gal. Ad humorem diſtillantem, tuberculum, & abſceſſum ſiccantia conueniunt. Ad humores craſſos in Bronchijs multus potus & crebrior. Vomitorium ad ſputum prouocandum Hipp. ex melle, lacte Aceto, aqua tepefa- *de Aff. & 1. Mor.* *6. Cat. 6.* *int. aff.*

pefactis cum ramulo Origani: Bibat post balneum aut sensim infundatur per fistulam appræhensa lingua: simul humectat
4. *Ac. 79.* & irrittat. Eclegma ad crassos humores: ex Galbano, nucleis pineis, melle attico: Abrotonum ex oxymelite: Panax feruefacta & percolata ex Oxymemelite. Amygdalæ amaræ plurimum cõterant. Gal. Hipp.
Ali. fac. Si spuere non possit, & stertat
3. *Mor.* in pectore: Ari radix leuigata ex oleo & aceto, & superbibat acetum aqua dilutum. Aetius ad idem. Sæpius assumat duo cochlearia aquæ mulsæ, in qua decoctum sit Hissopum, inspersо nitro & Iride sicca. cum oxymelite, liberat ab imminẽte suffocatione. Paulus mitigatorio vtitur: assumat Butyrum recens tribus cochlearibus. Hodie Eclegma mitigatorium: Amygdalæ dulces, semina cõmunia leuigata ex oleo amygdalarum dulcium, addita Man

na

na & Iulep violato, vt lingi poſſint, appellant vulgo Sauoneam.

Victus plenior, quam in inflammatione Hepatis, & Ventriculi, quia non totum nutrimentum fertur ad pulmonem, Vel ſolus potus vel addito cremore Ptiſanæ cum melle Attico, vel Hiſpano, quod hodie magis laudatur, & reliqua, vt in Pleuritide dictum eſt. 11. *Met.* 17.

De Empiemate. Cap. 12.

EMpios Græce, Latine Suppuratus dicitur, cum magna ad coſtas inflãmatio ſuppurat, vel in Pulmone, vel in aliquo viſcere. Empiema, id eſt ſuppuratio eſt ipſa affectio: quæ & Empieſis dicitur. Reponitur inter Abſceſſus, quæ Apoſtemata Græce dicuntur: qnamuis hodie hoc nomine omnes tumores præter naturam intelligantur. Abſceſſus 4. *Ca. pu.* 9. 2. *Prog.* 53 57.

14. *Met.* 12. autem duplex eſt. Vnus cum phlegmone in pus verſa pus ipſum tamquã in ſinu aliquo eſt collectum. Alter, cum abſq; phlegmone humor aliquis ſtatim ab initio colligitur ſua acredine circũpoſita excorians & ſinum ſibi conſtituens inter duas tunicas vel membranas. Morbus eſt in numero ſimul & in magnitudine & ſolutione continui, Alio modo apud Hipp. Apoſtaſis accipitur, cũ corpora abſcedũt: idem quod ſolutio continui: vel cum humores migrant in aliquam partem: abſceſſum vertunt inter Criticas ſolutiones. Suppurati fiunt, cum plus influit in pulmonem quam defluat: nam retentum, aut putreſcit aut in pus vertitur, quod melius eſt. Pus in pulmone & Thorace conſiſtens vlcerat, & putrefacit, vnde ab vlcerato effluit, & concuſſione per tuſſim fluxionem à capite accerſit,

3. *de iis quæ in medic.* 1. 2. *Prog.* 67

Io. in ho.

sit, ex quo duplicatur affectio.
Si pulmo in diebus iudicato- *de Aff.*
rijs non fuerit purgatus, suppu
ratur : si dolor non desinat.
Fiunt etiam suppurati ex de-
fluxu pituitæ à capite, si putre
scat. & ex sanguine egresso ex
venis. Signa incipientis. Ri- *1. Mor.*
gor, febris, tussis sicca per *Int. aff.*
multos dies : dolor lateris aut *2. Prog. 58*
Pulmonis perseuerans. alibi in *2. Aph. 47*
quit: Rigor, Febris vehemens, *2. Prog. 62*
Pondus. Dum pus conficitur *Int. aff.*
dolores, & febres magis quã
pure confecto, Antequam pus
erumpat, antecedit dolor, spi-
randi difficultas, excreatio ve
hemens Orthopnea, deinde
pus erumpit, & multum ex-
puit; sæpe etiam velut Ara-
neorum tunicas, sæpe sube-
ruentum. Prognostica. Dis-
rumpuntur vt plurimum die
20. 30. 40. 60. Si cum pure fiat *2. Prog. 57*
excreatio biliosa exitiosum *53.*
est. Puris inæqualitas imper-
fectam coctionem significat,

aut malignitatem Gal. Si à puris excretione febris non deserat, aut cum videatur deserere, denuo recalescens innotescit, & sitiunt: nec cibum appetunt, aluus humida; Pus viride, liuidum, vel pituitosum spumosumque, pereunt citius vel tardius, pro signorum multitudine. Sanantur, si opposita appareant. Si febris eadem die dimiserit, si cibum citius appetunt, non sitiant: Venter exigua & compacta: Pus album, leue & concolor, & vacans pituita: si absque labore & valida tussi.

2.Prog.63

3.Mor. Contingit aliquando ex pulmone non expui pus, sed rumpi in Thoracem, vnde sani esse videntur, quoniam ex angusto in amplam capacitatem effusum est, ideo melius spirant. Sed progrediente tempore pectus pure impletur, vnde tusses febres, & dolores. Hi si intra 40. diem non repurgantur, in

tabem

tabem tranſeunt. In annum prorogatur morbus. Purulenti ex pulmone maiores natu potius intereunt, per alias ſuppurationes minores natu potius. Oppoſitum videtur alibi cum inquit. In ſenioribus facilius expurgari pus ob raritatem Pulmonis, & arteriæ amplitudinem, & affectus imbecillitatem, at non penitus liberantur, ſed longo tempore afflicti pereunt: Cum alio ſuperueniente augetur affectio. Quod non contingit iunioribus, nam ſi cito non intereant, ſanantur. Curatio. Pus expurgare, Sinum Carne replere, quod eſt Glutinare. Vlcus ſiccare. Expurgatio puris per ſputum tuſſim inducendo, vt primum rumpatur vomica. Hipp. infundit in os extracta lingua Ari radicem cum ſale oleo aqua & melle tepida, & poſtea humerum concutit: ſi ab his pus erum-

5. *Aph.* 15
3. *Mor.*
2. *Prog.* 69
1. *Mor.*
5
2. *Morb.*

pat, benè eſt, ſin alia acriora medicamenta infudit: poſtea cibis ſalſiſsimis & pinguiſsimis vtitur, vt vomat: & ſuffitum adhibet ex lacte, vino ſucco *Sij*. Tuſſilagis radix & folia ſuffita, vt fumus in os trahatur, vomicas pectoris rumpit Dioſc. Poſtea lambat Butyrum & reſinam in melle liquatam Hipp. & interponat potiones incidentes ex Saluia Ruta, Origano, Satureia: Amygdalæ amaræ, Semen Vrticæ & Thus, origanum in vino albo melle & oleo modico. licet & per medicamenta purgantia. Paul. Hieram ex Colocyntide verſperi dormituris: At Hipp. purgat per ſuperiora ex Elleboro albo cum vino dulci & poſtea exhibet ſorbitionem ex lente, vt vomat. Exterius cum pus in cauitate Thoracis fuerit, nec ſatis per ſputum expurgetur in diuturniori affectu: *Sectio*

3. *Mor.*

inter

inter coſtas: qua parte ex concuſſione ſentitur fluctuatio, tutius in ſiniſtro latere. Adhuc tutius, ſi extumeſcat ad latus, quod in externis ſupputationibus contingit, ſi hoc fiat ſecato aut vrito: Non effluat totum. Sedanda tuſsis, *2. Mor.* ne pus reuellatur ad pulmonem. Poſt decem dies, toto pure emiſſo, intrò mittendum vinum, & oleum, ne pulmo repente ſiccetur. Si pus effluat fœtidum, praui coloris, moritur poſtquam effluxerit. Si *3. Mor.* locum non cognoſcitur, lintheum tepidum imponitur ex terra Erethria liquata. Nam vbi primum exſiccatur, ſecandum, aut vrendum proximè ad ſeptum tranſuerſum, ipſum cauendo. Super vſtionem porrum tritum, per diem finito: Vſtio tutior quam ſectio. *Int. aff.* Sinus repletur victu glutinante, & ſiccante, potu modico. Remedia ad vlcus dicenda in

Phthiſi. Alium ſectionis modum ad pus in Cauo Thoraci & aquas educendas tutiorem
Int. aff. tradit Hipp. inquit enim: Facti ſunt multi pectore ſuppurati tuberculis obortis: quibus in principio tuſsis ſicca & faucis exaſperari videntur, ſuccedit rigor et febris, & orthopnea, & corpus intumeſcit, & pedes tument, & vngues contrahuntur; & donec quidem in ſuperno ventre fuerit aqua, adeſt dolor acutus, poſtquam autem ad infernum ventrem venerit, melius habere ſibi videtur, ſed progreſſu temporis, patitur qualia prius impleto ventre. Huic cognito in vtro latere fluctuatio ſentitur, tertiam coſtam ab vltima ſecato vſque ad os, deinde cum terebra caua vltra perforato, & vbi perforata fuerit, aquæ parum emittito, & linamentum ex crudo lino indito ſuper impoſita molli ſpongia, & ne ex-

cidat

cidat deligato. Emittere autem oportet per duodecim dies ſemel in die; deinde tota aqua emittenda eſt: & ſi noua ſubnaſcatur, emittenda. Interim ventrem cibis reſiccare oportet.

De Aſtmate. Cap. 13.

ASthma, Anhelatio, Suſpirium, Creber hanelitus, Denſus ſpiritus idem ſignificant: aliquando ſimpliciter Spiritus vocatur, Pneumatias. Diſpnea mitior affectus. Orthopnea, ideſt recta ceruice ſpiratio, grauior eſt: nomen Symptomatis etiam in febribus, in Peripneumonia, Angina, Aſthma ſine febre tantum, crebra reſpiratio cum magna dilatatione Thoracis, vt contigit ijs, qui vehementi curſu defatigati ſunt. Cauſa proxima, anguſtia inſtrumentorum reſpirationis, qui morbus

3. *dif. reſ.* 12. 13.

6. *Aphor.* 46.

7. *Catar.* 6.

1. *dif. ref.* 11. bus eſt in meatibus. Anguſtiæ cauſa : corpus cauitatem replens, vel in cauo Thoracis, vel in Bronchijs : humor, Pus; Flatus : Tumor comprimens. Auic. aliquando ſola coarctatio pulmonis à frigore, ſiccitate, vt in ſenectute. Ariſt. aliquando à dolore conuulſiuo 4. in 6. Epi. 4. Humor aut ſeroſus pituitoſuſque multus in Thoracis cauitatẽ ſubito confluens : aut craſſus, & gluſtinoſus in Bronchijs contentus. Pus vt plurimum ex Pleuritide ſuppurata, in cauitate Thoracis Flatus Auic. & Hippocr. Quibus Orthopnea ſicca pus non ſubit, ſed à ſpirituum intercluſione : & in Angina : Spiritu implet, Orthopneam parit. Tuberculus crudus pulmonis, vel Thoracis ex humore frigido, aut paulatim cõgeſto, aut ex Eryſipelate refrigerato. Si prope ſpinam exoriatur, Gibbi ex Aſthma-

Vit. & mo. 1.

4. *lo. af.* 8.

1. *dit. ref.* 11.

4. *Ac.* 21.

31.

6. *Aph.* 46.

te

te fiunt. Tumores septum transuersum comprimentes, in Hydrope, lienosis, Grauidis, per consensum. Obnoxij pueri post dentitionem, & ante pubertatem. In ætate declinante: vtrique propter defluxiones. Senes etiam propter pulmonis refrigerationem & glutinosos humores. An & propter siccitatem? Arist. vbi inquit. Quæcumque faciunt pulmonem durum, aut propter abscessus, aut excrementa, aut febres, densum spiritum faciunt, quia non possunt pulmonem longe attollere sursum, & demittere, tandem autē quando non amplius possunt mouere, moriūtur expirantia: & subiungit. Iuuentus est primæ refrigeratiuæ particulæ, idest pulmonis augmentatio. Senectus autem huius decrementum. Ex largo sanguinis profluuio orthopnea: aut ob solam re-

4. *lo. af.* 4.

3. *Aphor.* 26. 30. 31.

De Vi. & mo. 1.

9. *Met.* 10

frigerationem, aut ob aquo-
ſum ſanguinẽ effuſum in Tho-
racem, vt in Hydrope. Qui
tractant argentum viuum,
quia humorũ colliquatio fit.
Inſpiratio putridorum: Puluis
tritici: Aer ſubterraneus con-
cluſus. Fungi. An quia coar-
ctant meatus pulmonis, vene-
noſa qualitate. Differentiæ
ex loco affecto. Pulmone,
Thorace, cauitate proprio af-
fectu: ex Tumoribus infra
ſeptum per conſenſum. Ex
cauſa. Humore, Pure, Flatu,
Tuberculo, venenis. Proprie
Orthopnea eſt, quæ ab humo-
7.Cata.6. re viſcoſo fit. Quædam per in-
terualla accedit, & recedit
Celſ. ex diſtillatione, aut in-
terceptione ſpirituum: & cum
augetur neceſsitas reſpirandi.
Signa Pathognomonica ma-
niſeſta ex eſſentia. Crebra,
& parua reſpiratio ſine febre.
2. dif. reſ. 7. Magnam alibi vocat, quia
magna fit Thoracis dilatatio:

Par-

Parua autē quia paucus ſpiritus inſpiratur. Recta ceruice, & velox, quia ſic augetur cauitas pondere viſcerum. Spiritum ſublimem vocat Hipp. Galenus quia coguntur reſpirare ſuperioribus Thoracis partibus eleuatis. Celſ. dolorem adeſſe in pectore, præcordijs, interdum & in ſcapulis accedere, & recedere. At Gal. ſine dolore eſſe. An ſi dolor adeſt, ex motu violento contingit? Tuſsis inſequitur eam quæ ab humore, vel pure, vel Tuberculo, quando mollior eſt, non ſi durus, & ſiccus: neque ſi à ſiccitate fiat, aut à flatu. Stertor ab humore glutinoſo in Bronchijs. Tuberculus incipiens ſine ſtertore increſcente affectu Gibbi fiunt, & ſtertunt. Hipp. Stertunt, & in Apoplexia, at non crebra reſpiratio. Stertoroſa omnis, quæ ex anguſtia ſit. Sonitus ex humore

3. *dif. reſ.* 5. 4. *lo. af.* 4. 2. *in* 1. *pro* r. 53. 2. *in* 3. *Epi.* 4. 1. *dif. reſ.* 11. 6. *Aph.* 46 5. *lo. af.* 8. 3. *lo. at.* 7.

re

re grauior, & inæqualis ex ſola anguſtia acutior æqualis. Quæ ex humore glutinoſo, nõ ſubito irruit: nam craſſeſcit paulatim: aliquando in tan-
4 Io. Al. 8. tam duritiem, vt veluti grandinis ex Brochijs excernantur nunc tenuiores, nunc craſſiores. Trall. lapides. Ex humoribus tenuibus, & ſeroſis ſubita acceſsio ex defluxione. tuſsis vehemens cum paucis ſputis tenuibus, cum craſſeſcunt, facilior fit. Puris ſigna dicta ſunt in Empiemate. Flatus tenſio permutabilis ſine ſputo, deſinit demiſſo flatu, vel inſenſibiliter. In cauitate Thoracis quodcumque corpus fuerit, difficilis inſpiratio. In pulmone difficilis expiratio: Ex frigiditate, aut ſiccite, tum inſpiratio, quam expiratio Auic. Tuberculi incipientis ſæpe nulla læſio, niſi in curſu. Si comprimat arterias, pulſus inæqualis, in-

ter-

termittens vt Antiparro contigisse scribit Galenus. Crescente sterto roso fiunt aliquãdo Gibbi. Aliquando spirituum interceptio. Ex venenis. ipsæ causæ. Prognostica. Quæ ex humore fiunt, sanari possunt per excreationem, aut per vrinam si tenues sint, & aquosi. In valde senibus non concoquuntur. Ex tuberculo plurimi intereunt, aut suffocati ante pubertatem, aut per suppurationem, citius, qui cum tussi, quia citius suppurantur. 2. *Aph.* 40 6. *Aph.* 46

Curatio Asmatis. Cap. 14.

ASthamtis curatio diuersa ad diuersas affectiones. Eadem in Paroxismo ad Symptomatis mitigationem: tunc enim blandiendum potius est, quam curandum Mes. Omnibus conuenit inspiratio aeris frigidi ad auram, nuda-

to Thorace, & flabellis perflando, ſedeat tacitus. hauſtus aquæ frigidæ, vt ſedato feruore, minuatur neceſſitas reſpirandi. Interim arteriacis vtendum ad facilem expurgationem, & reuulſionibus ad crura, per vincula & frictiones. Sedato ſyntomate remedia ad affectiones. Hic dicenda, quæ ad affectus Thoracis faciunt, non quæ per conſenſum. Ad humores replentes, euacuatio prius à toto, deinde à parte. Venæ ſectio vbi vrget neceſſitas Paul. An vrget vbi pulmo eſt valde repletus ſanguine vel ſpiritu ob caloris abundantiã, cum non ſufficiat imſpiratio
4. *Ac.* 21. frigidi aeris. Vrget in Orthopena ſicca ob ſpirituum interclusionem. Auic. ex ſiniſtro
3. *Mor.* brachio, vbi ex Corde. Hipp. ad Pulmonẽ præ calore tumẽtem prius adhibito Clyſtere, inquit, vena in cubitis ſecanda, in naſo, lingua, & omni parte

te corporis: postea potionibus frigefactorijs vtendum, & vrinam cientibus. Mesues ex opinione Isach, non in principio, vt Paul. sed post quartam purgationem secari oportere, si plenum corpus & tempus annuat: vbi materia calida est & sanguinea. At ex Hipp. sufficit clystere prius ventrem inferiorem inanire. Nam pharmaca tutius adhibentur post venæ sectionem. Nec Rasis, nec Aetius meminerunt venæ sectionis in Asthmate, quia proprie Astma ab humoribus frigidis fit. Purgatio sæpius iteranda præcedentibus alterantibus in crassis Ras. Ad tenues humores & calidos Trociſci de Violis Cassia, Manna, Sy. violatus solutiuus: Oleum amygdalarum dulcium, Terebynthina, Serū lactis. Auic. Hieram pi.

Ad crassos prius per vomitum Aet. ex Archig. & Ras. & 4. *Aph.* 18

Hipp.

Hipp. Dolores ſupra ſeptum, per ſuperiora. Decoctum Raphani ex melle & ſinapi poſt cibum: Auic. Elleborum album. Hodie Antimonium præparatum: deinde per inferiora. Pill. de Agarico, de Colocyntide Hiera compoſita: pil. Cocchiæ. Paulus inquit conuenire validiſsima medicamenta. Vbi vires non ſufferunt, Ius Galli antiqui cũ ſemine Cartami Meſ. & Auic. Clyſteres in vtraque materia ex Hiera: & colocyntide ad reuellendum. Ad fluxionem plenitudinis in Thorace cauſam. Poſt totius euacuationem, vel ſtatim vrgente Symptomate Reuellere vinculis ad manus, pedes: Cucurbitulis
7.Catal.6 ad coxas, clunas. Fluxionem ſiſtere ſiccantibus & opiatis, quæ alioqui dannantur ad materiam quæ influxit: nam prohibent eductionem Aet. Boli armeni drachma vna cum vino di-

no diluto. Diacodion Antidotum Iſatheum inter opiata ad Colicos: quod frequenti vſu liberat ab affectione. Diaſpermaton Gal. Theriaca recens poſt cænam ad magnas diſtillationes: Corrigitur noxa ſi mane dentur quæ pulmonem expurgant. Capiti in vehementi diſtillatione, quæ extrahant per ſuturas. Gal. Thapſiam & ſtercus Columbinum, aut ſinapim: Euphorbium, Galbanum Hæc ſuſpectu habet Trall. in diſtillatione calida: ſed corrigitur noxa, ex oleo roſaceo poſt ablationem cataplaſmatis. 6. Cæsar. 2

Meſues inurit ſuturam coronalem, ſi cataplaſmata vrentia non ſufficiant. Roborantia caput: Puluis capitalis inſperſus in vertice poſt inunctionē: ad Calidam ex Roſis, Sandalis, Flore labruſcæ, Maſtichæ. Ad frigidam ex Spica, Thure, Iride, Nuce muſcata: inunga-

tur

tur prius ex oleo Nardino, Rutaceo & aqua ardente, & tegatur linteo ſerico aut laneo ex purpura: & pileus in hyeme ex pelle leporina. Cataplaſma ex cochleis Aet. additis pulueribus roborantibus vel calidis vel frigidis.

Cerottum de Betonica. In inueteratis iuuant deriuantia ad occiput, ad brachia cauterijs. Humores qui influxerunt
g. Catat. 6 in Thoracem, educendi per ſputum: aut per vrinam ſi tenues fuerint, & ſeroſi: vt hi per ſputum educantur, egent incraſſantibus non tamen aſtringentibus neque obſtupefacientibus. Sy. Iuiubimus Meſ. Violatus, decoctio ſeminum communium ſeminum lactucæ. Sebeſten; Succus Scariolæ, Solatri, Feniculi viridis, aqua cucurbitæ coctæ in paſta.

Elegmata ex Tragacantha. Diatragacanthum frigidum. Loch de Pſyllio cum lacte recenti,

centi, & si instent vigiliæ cum lacte emulso ex papauere albo & aqua frigida.

Victus Ptisana, & vinum modicum, sed vbi exardet, à vino penitus abstineat. Lac asinæ. Ad humores crassos & glutinosos incidentia & abstergentia sine vehementi caliditate ne sputum magis crassescant; cum multa humiditate, vt facilius sputum efferatur Aet. Acetum scylliticum, Oxymel Scyll. Ipsa Scylla assa & tusa cum melle. Sy. de Prassio vnciæ tres cum aqua calida Mel. Loch de Scylla, de Pino Mitissima potio. Decoctio vuæ passæ enucleatæ & Fæno græci; efficacius addito Abrotono, Ruta, Holenio, Panace. Rasis laudat decoctum ficcum pinguium, Dactilorum, seminis Apij, Fæniculi, Capilli veneris, liquiritiæ, Hissopi, Prussij quod sumat per Hebdomadam; ac præsumat confectiones

2. & 3. *Mor.*

7. *Catar.* 6

nes caletacientes ex Cardamo mo, Pipere; Amygdalis amaris, Ariſtolochia, ſemine Vrticæ ex melle; aut alias ſimiles, aut Catapotia ex amaris & inſuauibus, ex Abrotono, Ruta, Abſinthio, ſemine Rutæ, Caſtorio, Hammoniaco, Sulphure viuo ex Aceto Doſis drachma ſemis. ante potionem mane & veſperi. Aetius trociſcos conficit ex Scylla fulua aſſata in furno obducto formento cui addit farinam Erui, Hammoniacum, Panacem, Iridem. Abrotonum, Acorum, Piper. Doſis drachma vna cum lacte Aſinæ vel Mulſa. Sabina per ſe ſingulis diebus drachma vna vſq. ad duas. Pulmo vulpis exſiccatus Meſ. & Dioſc. Crocus cum melle Terebynthina, Enula. Suffumigia per traiectorium in os corpore prono operto ſtragulis. Tuſilaginis radices ſuper carbones, Ferulæ fumus Mel. Globu

li ex Myrrha, Coſto, Ariſtolochia, Croco, Caſsia, Auripigmento cum adipe Caprarum, bis vel ter in die; Dioſc. Sandaracam laudat; Corrigitur noxa humectantibus Mel. Extrinſecus dilatantia Thoracē & Extrahentia: Oleum laurinum, Rutaceum, Nardinum. Fricatio pectoris cum Pumice, Nitro, fæce vini vſta donec igneſcat Aet. Cataplaſma ex ficubus, farina Lolij, Terebynthina, iride, Melle. Inueteratis inuſtiones plures, in collo, ad clauiculas, ad Pectus. Aet Victus humectans ex Gallinis elixis, oleribus, Amygdalis, nucleis pineis. Vinum tenue poſt cibum, potus multus. Ad Tuberculum crudum frigidū, exſiccantia, ne ſuppuret. Theriaca, Mitridatum; Diacalamintha. Decoctio ligni Guaiacci, Trociſci de Vipera ad omnes occultos abſceſſus laudantur ex aqua Scabioſæ aut *7. Catar. 6* *14. Met.* *12.*

Morſus

Morſus Diab. herbæ. An & Suffumigia valentiora prædicta? nam liquant. Aetius imponit Emplaſtrum nigrum Archig. Victus ſiccus ex carnibus aſsis, potus paucus vini. Ad frigiditatem & ſiccitatem vt in Senibus: Humectatio per victum calidum & humidum. Ad Venena ex fumo aut Argento viuo Lac. Ad fungos, eadem quæ ad humores craſſos.

De ſputo Sanguinis. *Cap.* 15.

SAnguinis ſputum Symptoma eſt circa exiens mutatum toto genere præter naturam. Non ſi ex vtero, Hæmorrhoidibus, Naribus, nam ſecundum naturam; Opera autem naturæ non ſunt ſymptomata. Si præter naturam, non toto genere, ſed quantitate, qualitate, tempore. Inſe-

Sym. dif. 6

3. Sy. ca. 2.

Sy. dif. vlt.

quitur

quitur vaſorum vitia: aut ſolutionem continui, vt vulnus, Ruptionem, Eroſionem vaſorum. Aut morbum in meatibus, vt Anaſtomoſim, id eſt copertionem oſculorum, Diapedeſim id eſt tranſcolationé per tunicas rarefactas. Cauſæ vulneris Scindentia, perforantia, Contundentia. 3. Met. 2.
Ruptionis tendentia ob motũ violentum in concuſſione, cum quis deciderit ex alto, in vehementi clamore, curſu, conatu quocunq. ingens repletio Eroſionis humor acris aut ſalſus, 4. lo. af. 8.
Puſ. Anaſtomoſis intemperies calida: Eſtus, Balneum relaxans, Potio vini. Irritantia ad expellendum: vaſorum imbecillitas. Diapedeſis rarefacientia, ſanguinis tenuitas. Venenum Hæmorrhoi ſerpentis: Febres quædam malignæ viſum aliquando in febribus ſimul vrinas cruentas excerni, cruenta alui excrementi, Spu-

tum cruentum, & vbicunque vlcus fuerit sanguine manare.

Facilius rumpuntur tunicæ duræ vt in senioribus, quam molles. Ex aquæ frigidæ potu indurantur tunicæ, ideo aliquando rumpuntur. Molliores facilius eroduntur vt in iunioribus ex distillatione salsa. Vena aliquando contrahitur & fit veluti Varix dolorem quendam tenuem inducens ac tussim aridam, in processu modicum sanguinem sub nigrum reijcit, postea copiosum & sinceriſſimum, deinde pus.

De Ac. 89.

1. Mor.

Pars affecta in sputo sanguinis: os, fauces, Nares, caput: Gula Ventriculus: Aspera arteria, Pulmo, Thorax: aut ex vena, aut ex Arteria, vase magno, vel paruo. Signa vulneris, sensui patent. Ruptionis subita multi sanguinis reiectio ex causa tensionem faciente. Erosionis paulatim sputa san-

5. Met. 2.

guine

guine tinguntur augetur in dies ſine cauſa manifeſta. Expuitur aliquando cruſtula aut particulæ ramentum. Si ex diſtillatione, præcedunt ſputa ſalſa, mordentia, exigua. Si ex pure, præceſsit Suppuratio Anaſtomoſis, eruptio per interualla ob cauſas calefacientes, replentes Diapedeſis modici ſanguinis & tenuioris eruptio ob eaſdem cauſas. 4. lo. af. 5. 5. Met. 4. 4. lo. af. 8.

Partis affectæ modus excretionis. Si abſque tuſsi aut vomitu, ex ore, faucibus, aut ſuperioribus Palato: Si cum vomitu, ex Gula aut ventriculo. Si cum tuſsi, ex ſpiritualibus, niſi deſcenderit ex ſuperioribus Trall. Ex Thorace ſanguis nigrior, parcior, grummoſus, Dolor. Ex pulmone rubens & ſpumoſus, Ex aſpera arteria parcior, dolor hebes, Particulæ ramentum, vel vaſis vel Pulmonis manifeſtum locum oſtendit: Magnitudo & 5. Aph. 13 4. lo. af. 8.

paruitas vasis cognoscitur ex copia impetu sanguinis. Rubicundior ex arteria, nigrior crassior ex vena. Prognostica.

Aer. hi. 1. Periculum duplex, vnum ante quam supprimatur, ex immodica euacuatione, nam aut mors repentina sequitur vel

9. *Met.* 10. paulo post: aut graues morbi superueniunt.

Morbi longi ex virtutis naturalis resolutione, & frigiditate. Fiunt decolorati, praui habitus: Hydropes, Orthopnea, Iecinoris & ventriculi imbecillitates, Apoplexiæ, Deliria. Alterum post sanguinis suppressionem, ex relicto sanguine putrescente, & vlcere.

6. *Aph.* 20 Si enim in ventrem sanguis

7. *Aph.* 15 præter naturam effusus sit, ne-

16. cesse est suppurari. Ideo à sanguinis sputo puris sputum: A puris sputo Phthisis hoc modo

4. *Aph.* 25 sanguis supra qualiscunque fuerit, malus.

Ad Grummos sanguinis sæpe insequitur animi defectio, color pallidus, pulsus paruus obscurus, frequens, anxietus resoluens, quia insequitur putredo partium & marcor, ob extinctionem calidi innati. Vlcus pulmonis, si statim ante inflammationem glutinetur, nullum periculum, post inflammationem insanabile redditur. Difficile glutinatur, ob motum respirationis, & Tussim. Post inflammationem alia difficultas ob impeditam puris euacuationem: nam pus prohibet glutinationem. 5. Met. 14. 5. Met. 8.

Inflammationis periculum est vsque ad quartam diem, quo tempore effugi potest, & glutinari etiam magna vulnera, aliquando duobus. 5 Met. 15.

Ad inflammationem sequitur febris, deinde puris excreatio, Ruptis in Pulmone vasis, illæsis asperis arterijs sanguis paucus resudat per oscula in-

aſperas arterias, nec calidus nec ruber, affectus videtur leuior, primo aſpectu, at grauior fit ob trombum ſanguinis incluſum, qui prohibet glutinari, Idem in Varice Pulmonis periculum Hipp. Eroſio ex ſuccis vitioſis inſanabilis eſt quia vitium ſalſilaginis longo tempore corrigitur. In tempore autem interim vlcus non ſiccatum putreſcit, & circumſtantia depaſcitur: Aut ſiccatur in callum, quod longiori vita frui hominem ſinit, donec iterum abſcedens nouum vlcus excitet. In Aſpera arteria curationem recipiunt, nam membrana facile ſanatur, niſi ex toto abraſa fuerit, vt Bronchia denudentur.

5.Met.8. 1.Mor. 5.Met.14. 5.Met.12. 7.Vſ.pa.7.

In Thorace magna ex parte glutinantur, ſed periculum eſt ne Pulmo vlceri agglutinetur, vt ſæpe viſum eſt. Inore, in capite nullum periculum. In ventriculo aliquando bonum

4. Io. af.5. Io.in ho.

aperi-

aperiri oſcula venarum, vt in Hæmorrhoidibus, Vtero, Naribus exonerante ſe natura. Gal. & vlcera eius loci ſanationem recipiunt, ac medicamenta facile perueniunt. 1. na. hu. 34. 4. Arti. 40

Curatio ſputi Sanguinis. Cap. 16.

SI opus naturæ eſt ſe exonerantis per loca conferentia, vt ex naribus, aut ex alijs locis non periculoſis, non ſiſtendus. Siſtendus eſt Symptomaticus vt immodicus vndecunque fluat, & ex ſpiritualibus quicunque. Sanguis intus effuſui quam primum ex purgandus, ne putreſcat. Tandem ſanandus affectus, vt Vulnus, Ruptio Eroſio, Anaſtomoſis, Diapedeſis. Siſtitur Clauſione vaſis, Auerſione ſanguinis, & immobilitate. Clauditur, vbi non licet Suturis Linamentis, Cruſtis, quibus vti-

mur ad partes externas, ſed in internis ſolum per medicamenta aſſũpta, quæ aſtringunt & Glutinant, & Emplaſtica ſunt, facientia ſimul ad Rupta Vulnera, & Anaſtomoſim. Interim auertendus ſanguis per reuulſionem in contrarium, vbi adeſt vehemens impetus.

5. Met. 8. 15. Venæ ſectio internæ Cubiti ſi exeat ex inferioribus: externæ, ſi ex ſuperioribus bis vel ter eadem die: iterum poſtera die ſemel aut bis: ſi vires valent. Galenus vetuit in muliere ob inædiam quatuor dierũ. Vſus eſt ad reuulſionem acri clyſteri, frictionibus extremorum, acribus, & vinculis. Trall. vetat venæ ſectionẽ in eroſione: quod intelligendum, niſi immodicus ſit effluxus. Faciunt ad reuulſionem & Cucurbitulæ ad Hypochondria, cum è naribus exit: ad Dorſum, cum *Sa. miſ. 11* è Thorace. Si non vehemens effuſio, neque adſit plenitudo,

ſuffi-

ſufficiunt Claudentia & immobilitatem præſtantia. Immobilem faciunt refrigerantia, Aqua frigida Opiata. Lapis Iaſpis viridis geſtatus à proprietate ſiſtit impetum, præcipue cui inſunt veluti guttæ ſanguineæ Alber. 5. *Met.* 5. 9. *Symp.* 6.

Claudit per ſe grũmus ſanguinis, ſed glutinationem impedit: Si verò non glutinetur priuſquam phlegmonem contrahat. exigua ſpes eſt. Ideo ſimul diſſoluendi grummi, & Emplaſticis claudendum, & aſtringentibus ac ſiccantibus ſine morſu, quibus fit glutinatio. Diſſoluunt grumos inſputum Poſca diluta in potu ternis horis bis vel ter eadem die: prohibet etiam ſanguinis fluxum: Acetum extinctionis cinerum vitis aqua temperatum, nam repellit, aſtringit, diſſoluit concretum ſanguinẽ Dioſc. Lixiuia è Ficu glutinat Rupta, & ſanguinem concre- 5. *Met.* 8. *de Pa. fac.*

tum dissoluit: idem ex cæteris lignis præsertim Robore.

Glutinant astringentia, Acacia, Balaustium, Rosæ siccæ, Hypocistis Myrthilli, Cauda equina: adiuncta facultate emplastica, Terra lemina, Samius aster, Hæmatites, Rubrica Synopis, Corallium, Sanguis draconis. Emplastica tantum, Amilum, Gummi arabicum Tragacantha, Albumen Oui. Addenda ad penetrationem ob profunditatem, calida tenuium partium, Myrrha, Thus, Cinnamomũ, Costus, Piper. Mumia. Ad dolorem Soporifera quæ & sedãt perturbationem, & motum, quo impeditur glutinatio: Opium, Cortex Mandragoræ. Componuntur Trociſci ex succo Polygoni, Plantaginis. Propinantur ex aqua pluuia, aut decocto Cytoniorum. Extant Trociſci de Carabe, de Terra sigillata, de Spodio, de Coral-

2. *Cata.* 4.

lio.

lio. Dosis drachma vna. Aliquando cum saccharo rosaceo, vt paulatim deglutiantur. Oleum de Carabe per sublimationem potentissime penetrat astringit, & siccat si guttæ duæ in potu dentur cum aqua plantaginis. Extrinsecus Oleum melinum, Rosaceum si hyens fuerit Nardinum. Bitumen ex Aceto: Emplastrum Barbarum: Diapalma in corporibus mollioribus. Ad Rupta ex frigore Calefacientia Pectori ex Thapsia at suspecta. Nam qui refrigerati sunt non calefaciendi quibus sanguis fluit aut fluxurus est. Ideo expectandum vt prius sedetur fluxio Gal. Idem animaduertendum in Emplastro Barbaro & Diapalma: nam calefaciendo augent sanguinis fluxum. 5. *Met.* 8. 5. *Met.* 13 5. *Aph.* 19

Ad Anastomosim & Diapedesim sola refrigerantia & astringentia satisfaciunt. Sed 7. *Catar.* 4 5. *Met.* 6.

prius ad cauſas, humorem irritantem euacuare contemperare: ſed ſuſpecta ſunt purgantia, quia agitant: ſatius eſt contemperare, & molliter purgare, ex decocto Tamarindorum Sy.roſato ſolutiuo. Ad Eroſionem, ſiccantia vlcus, Abſtergentia & carnem deperditam gignentia, quæ dicentur in Ptithiſi. Eroſionis cauſam tollere. Si humor erodẽs fluat à capite: euacuare & contem-
3.*Met.*14. perare. Euacuat Gal. purgatione ex Aloe, Scamonio, Colocyntide, Agarico, Bdellio, Gummi, aut ijs, quæ nigram bilem ducunt. Nos pill. Aggregatiuis, Hiera cum Agarico, Rhabarbaro, Electuario Roſato: Etiam venæ ſectione in initio, ſi ſanguis multus craſſus & niger vt limus. Alternatim autem vires reficere oportet, purgare, iterum reficere & venam ſecare: donec prauus humor corrigatur.

Sed

Sed cauere oportet, ne purgantia adhibeantur dum fluit sanguis, quia agitant: neque quibus fluxurus timetur: sed clysteribus vtendum & venæ sectione.

Ad descensum humorum. Gal. capiti abraso imponit ceratum ex stercore columbino, aut Thapsia. Vesperi post cenam exhibet obstupefaciens medicamentum per tres dies, Diaspermaton aut Theriacam recentem, aut alia siccantia. Saccharum rosaceum cum Bolo Armeno, Hæmatite. Mane post principia exhibet Theriacam vetustam, Mel, & alia expurgantia. 5. Met. 14.

Trall. neq. sanguinem mittit, neque acria exhibet, neque capiti vehementer calida. Laudat mitigantia acredinem post purgationē: Capiti Oxyrhodinum ad calidam intemperiem. Intus astringentia & siccantia, lapidem Hæmatitem

Scru-

Scrupulis quatuor ex ſucco Mali punici aut Polygoni in potu. Victus in prima die integra inædia ſi vires valentiores: Sin ſorbitionis aliquid
5. *Met.* 8. vſque ad quartum diem. Duo-
11. bus primis diebus ſorbitiunculæ, tertio Ptiſanæ cremor cum pane exiguo vel piſce boni ſucci, deinde fructus auſteri. Poſt euacuationes & pectoris expurgationem, pro cibo & medicamento Lac exhibendum ad vlceris abſterſionem, repletionem, & ad humores contemperandos. Ad ſanguinem incraſſandum in tenui defluxione, frigida & glutinoſa. Alica, Amylum, Oriza, lac cum Tragacantha. Poſt ſeptimam diem Carnes Gallinaceæ, extrema animalium, Caſeus recens non ſalitus. Potus aquæ tepidæ per totum morbum, aut Poſca aquoſa, aqua calibeata Mel. Aqua roſata. Hordei incoctis Cancris. Vi-

num

num non conuenit nisi in largo fluxu ad vires restituendas, astringens, in quo per noctem infusus sit lapis Hæmatites. Necessaria est quies, lenta respiratio, taciturnitas, sine tussi Somnus: Aer temperatus.

De Phthisi. Cap. 17.

PHthisis grece, latine Tabes, nomen commune ad omnem extenuationem seu consumptionem siue ex febre Hectica siue ex Atrophia. Phthoe apud Atticos propriũ est, cum ex vlceribus Pulmonis fit. vt Gal. notat. Est totius corporis extenuatio cum febre parua ob pulmonis vlcera insanabilia. Iterum inquit. Pulmonis exulceratio ex acri fluxione græce Phthoe dicitur. Hippocrates tamen Phthisim vocat. *7. Aph. 16* *6. Tu. sa. 9*

Morbus in solutione continui, Symptomata sunt, Extenuatio

nuatio & febris. Extenuatio ex vlcere non propter effluxū: Nam ſæpe parum effluit. ſed ob febrem Hecticam: Hæc vero ex pure.

2. *Prog.* 60 Nam in ſuppuratis febris eſt de genere Hecticarum Gal. Ideo non omne vlcus pulmonis febrem *Hecticam* facit, vt in Sputo ſanguinis prius febris oritur ex inflammatione putreſcente ſanguine; *Hectica* poſtea ſuccedit pure non expurgato ſed putrefaciente & exedente ſolidas partes Gal.

5. *Aph.* 15. Dum enim pus conficitur, febres putridæ fiunt, Confecto autem *Hecticæ*, cum per partes ſolidas calor Cordi communicantur, non per humo-

10. *Met.* 8. res nec ſpiritus. Fiunt & febres *Hecticæ* ex inflammatione viſcerum. & ex putridis malignis ac Peſtilentibus putredine communicata Solidis. At ex inflanimatione pulmonis minime ob viſceri humiditatem:

tatem: Sed ex pure facillimè ob propinquitatè. Ad febrem *Hecticam* extenuatio sequitur, quæ Tabes dicitur: siccitate ex Corde communicata toti corpori. Non vt in putridis febribus siccitas in cæteris partibus prius quam in corde, ideo facilius instaurantur suppeditante Corde nutrimentū. Tabis differentiæ. Quædam ex distillatione putrescente in pulmone: aut putrescente in Capite vt in prima Tabe, quā describit *Hipp.* Quædam ex pulmonis morbis, vt sputo sanguinis, Tuberculo suppurato: Peripneumonia Exanthematis, Aphtham arteriæ pulmonis vocat *Hipp.* Puris collectione aliunde, vt in Pleuritide suppurata. Tertia Tabes dorsalis appellatur, quia à Medulla fit. ea corripiuntur maxime recentes sponsi & veneri dediti. Occulta Tabes est ex defluxione in medullam. Spi-

De Mar. 5

1. in 1. Epi. 18.

De int. aff.

5. *Mor.* 12

2. *Morb.*

Io. in. ho.

nalis

nalis enim medulla ex vſu veneris immodico reſiccatur, &
Int. aſ. ſanguine plena fit Tabeſcit autem ſimiliter a cauis venis cũ implentur pituita aquoſa & bile. His enim omnibus exſiccatur cor, vnde tabeſcunt, vt pater in Hydrope. ſine tuſſi & ſputo: quamuis ex vena caua aliquando ſputum procedat: at non ex ſpinali medulla. Signa Pathognomonica, Febris continua Hectica, noctu affligit magis. Quotidiana
3. *Aph.* 12 in ſuppurationibus & Tabe:
2. *Prog.* 60 quia pus eſt de genere pituitæ, interdiu ab ægrotante ſæpe non ſentitur propter habitum: exacerbatur & poſt cibum vt Calx affuſa aqua Gal. Calor non ſtatim primo tactu, ſed poſterius ſentitur: viget magis circa arterias, & ſummos digitos interna parte. Pulſus paruus, languidus, non nimiũ
4. *Ca. pu.* celer, Hecticus ideſt perpetuo
10. 11. ſibi ſimilis. Rigor, non ſignificat

cat intermittentem febrem, *Int. aff.*
sed pus. Macies quæ difficile
instauratur, initio non appa-
ret. Incipit circa Thoraeem,
procedente tẽpore Oculi con- *2. Prog. 60*
caui, vngues curui. Pedes tu- *Int. aff.*
ment. vel ex humiditate colli-
quata, vel impedita nutritio-
ne nutrimentum: transit in
aquam, quæ deorsum labitur.
Gal. quia incipit caloris extin
ctio à remotissimis. Sputum
purulentum. cognoscitur co-
lore cinereo, minus album *1. Prog.*
quam semen, varij coloris, non *vlt.*
translucidum. Cocta sputa si- *4. Acu. 78*
milia puri tradit Hipp. Sapor *3. Mor.*
dulcis signum est pulmonis
suppurati: nam principium est
salsedinis. Cum ex pulmonis *2. Mor.*
affectu tabescit, sputum cras-
sum cum virore pallidum dul-
ce tussiendo reicit. Aliquan-
do saliuam multam & liqui- *Int. aff.*
dam salsam expuunt, aliquan- *1. Mor.*
do viscosam. alibi inquit. Cum
pulmo exulceratur, calores

acutio-

rari.
lidior
reuer
gijs a
mel v
Noce
int.aff. nimis
in pri
ipſum
ac do
me à
paulo
diſrup
tu dat
tendu
tur. H
ad ign
&us &
int.aff. inualid
monis:
tis aq
poſitis
gida e
centi d
p. Met.s. Terra
frigid
cumba

o cum punctis sangui-
is incipiente erosione.
ssis crustula, caruncu-
nchij particula. Ex spu-
guinis paulatim pus
m orta febre, donec
um exeat. Ex suppu-
patet ex ijs quæ præ-
it; dicta in Empiema-
Pulmone copiosius
, genæ rubent aut al-
undum rectitudinem
ra arteria parcius; Ex
horacis tussedo, spu-
nullum, aut paucum.
s vel ob crassitiem, 2. *Prog.* 60
branæ pulmonis den
aut virtutis imbecil-
Ex spinali medulla; 2. *Mor.*
ris, non inappetentia,
itur tamen. Sentiunt
ormicas per dorsum,
te; Profusio seminis in
; genitura infecunda,
tio, & debilitas in la-
n progressu febres ly-
erdunt.

Pro-

acutiores in corpus incidunt, & Pulmo trahit ad se maxime ex capite: & Caput calfactum ex corpore, vnde colliquatis humiditatibus augetur materia, quæ & in inferiorem ventrem defluit. Pus Auic. in aqua subsidet, reliqua sputa supernatant ob spumam. Trall. Pus dissalui in aqua, non subsidere, vt Pituita cruda. An pus ex sanguine incinerato & carne aquam conturbat prius, deide farinæ modo subsidet, vt patet in vrinis purulentis. At pus viscosum ex partibus albis emanans non dissoluitur in aqua, sed statim subsidet.

1. *Prog.* vlt. Aliquando graueol &, at pus optimum minime. Si iniectum carbonibus male olet, malum.

5. *Aph.* 11 1. *in* 1. *Epi.* 28. Ex distillatione incipit crudum cum tussi violenta, postea coactum & concoctum: aliquando densum grandinis modo magnum & paruum, pro vasis magnitudine, aliquando

4. *Io. af.* 8.

2. *Mor.*

quando cum punctis ſanguinolentis incipiente eroſione. Progreſſis cruſtula, caruncula, Bronchij particula. Ex ſputo ſanguinis paulatim pus eruentum orta febre, donec pus purum exeat. Ex ſuppuratione patet ex ijs quæ præceſſerunt; dicta in Empiemate. Ex Pulmone copioſius ſputum, genæ rubent aut altera ſecundum rectitudinem ex Aſpera arteria parcius; Ex cauo Thoracis tuſſedo, ſputum aut nullum, aut paucum. Paucitas vel ob craſſitiem, vel membranæ pulmonis denſitatem, aut virtutis imbecillitatem. Ex ſpinali medulla; non febris, non inappetentia, conſumitur; tamen. Sentiunt veluti formicas per dorſum, ex capite; Profuſio ſeminis in ſomno; genitura infecunda, Anhelatio, & debilitas in labore; in progreſſu febres lypiriæ perdunt. 2. *Prog.* 60 2. *Mor.*

Pro-

5.Met.8. Prognostica. Continuata insanabilis est; Sanantur aliqui in principio, sed difficulter, ob difficilem puris euacuationem, Tussim lacerantē, motum respirationis. Iter lon
5.Met. 4. gum medicamentorum. Ex
4.Io.af. 8. diuturnis quidam videntur sanari obducto Callo, sed reuertuntur. In Thorace facillime sanantur etiam diuturna, & in aspera arteria vt in Septi transuersi parte carnosa, non in neruosa. Lethalis, si sputum graueolens carbonibus.
2.Mor. Vbi pus circa Cor putruerit,
5.Aph.11 nidosorum odorem prunis in-
12.14. iectum reddit. Capillorum
7.Aph.16 defluuium: Alui profluuium.
Moriuntur retento sputo. Pro
4.Io.af. 8. trahuntur ad menses sex, ad annum. ad tres annos & ad
Int.aff.& septem, & nouem.
2.Mor.

Cura-

Curatio Phthiſis.
Cap. 18.

CVratio Vlcus ſiccare, Pus prius educere, quia prohibet glutinationem. Febris ſedanda, & corpus reficiendum. Ad puris collectionem dicta ſunt remedia in Empiemate. Vomicam diſſecantia & dirumpentia, Expurgantia fortiſſima acria & amara. Ad pus quod paulatim regignitur: mitiora: Familiariſſima Aet. Ptiſana cum melle, Amygdalæ dulces & amaræ.

Nuclei Pinei, Piſtacia: Vuæ paſſæ. Trall. Faba cocta, Allia Porra decocta in cibis: Braſſica: Vbi pus bilioſius & ſalſum Intubum, poma, pira admodum matura. Pepones, Trall. ſed non diutius, quia pus augent. Vbi vires imbecillæ, Cerebella aſſa, Teſticuli, Pulli columbarum, Alæ:

Alæ: cum Ptiſana.

Salſamenta piſcium ad vlcera ſordida. In potu Mulſa Aqua decoctionis nucis Pineæ aſſæ & contuſæ: vinum tenue.

par.fa.13. Inter medicamenta: ſimpliciora. Ireos aut Hiſſopi decoctum cum melle Thymum, Marrubij ſuccus. Eruum frixum in farinam ex melle delingendam. Amygdalæ amaræ: Scyllæ crudæ ſuccus cum æquali melle coctus: Acetum ſcylliticũ ad deploratos Phthiſicos ex *Pytagora*: Decoctum Abrotoni, Rutæ, Paſſularum ex aqua & melle.

Aqua diſtillata Hederæ terreſtris, Scabioſæ. Earundem puluis Paſtillus efficaciſsimus Aetij ex Cardamomo, Myrrha, Sagapeno Opio, Caſtorio, pipere. Cum pus fætet, Sulphur in quo ſorbili aſſumptum, & ſuffitum. Exterius Ceruta & Cataplaſmata relaxantia vt in Aſumte. Aet. Inu-

2.Mor.

ſtiones

ſtiones plures in *Pectore* prohibent nouas collectiones.

Inquit Hipp. Si uratur aut ſecetur priuſquam diuturnum fiat pus, ſanus plerumque euadit. Nam cum caput fluere inceperit, & reliquum corpus colliquari, ne vſti quidem ſuperſtites euadunt. Et vbi cæteris remedijs non curetur, ipſum lacte craſſefactum in pectore & dorſo vrito, ſi enim ſucceſſerit vſtio, fugæ morbi ſpes eſt. *Poſt* puris expurgationem Vlcus ſiccandum eſt, nam hic vltimus finis eſt. Si in Pulmone vel Thorace, ſolũ per intus aſſumpta: In Aſpera Arteria etiam extrinſecus. Paul & Aet. in omnibus admouent Barbarum & Diachalcitim, ſed cum pauca vtilitate. Intus ad carnem gignendam, ſiccantia & abſtergẽtia: Thus, Myrrha, Ariſtolochia, Iris, Panax; Inter Alimenta præcipue Lac: nam ſanat omnia vl-

1. *Mor.*

Int. aff.

5. *Met.* 12 11.

3. *Met.* 3.

cera interna Dioſc.

Ad cicatricem ſiccantia & ſtringentia. Acacia, Rhus, Terra ſigillata, Bolus Armenus, Hæmatites ante omnia Trall. Saccharum roſaceum,
7. *Catal.* Mel. & Auic. Compoſita mul-
5. ta deſcribuntur ex Sarcoticis, Epuloticis, Narcoticis. Catapotium Aet. cui nullum comparari poteſt tribus diebus vti litatem præſtans: ex Styrace, flauo Pipere albo, Myrrha, Caſtorio, Galbano, Opio partibus æqualibus. Exhibet tria catapotia erui magnitudine, ante ſomnum.

4. *lo. af.* 8. Gal. fortem exſiccationem molitur odoribus & potionibus efficacibus. Naribus Hædychroum iugiter. Vnguenta præcioſa Foliata ſpicata. In Potu Mitridatum, Ambroſia, Theriaca. Trall. damnat calefacientia, vbi eroſio ab acredine fit. laudat frigida & humida ad temperandam acredinem:

dinem : modice ſiccantia ad cicatricem, vt Hæmatitem in potu iugiter. Auic. fortem exſiccationem molitur Arſenico, id eſt Auripigmento ſuffito, Ariſtolochia, pipere cũ albumine Oui, vel Butyro, melle adipe hircino. Dioſc. Sandaracam cum reſina ſuffit ad veterem tuſſim, propinat eandem cum Mulſo ad purulentos. Hodie mitius alio genere Sandaracæ Arabum vtũtur, ideſt Gummi Iuniperi, & in potu, & ſuffitu; nam exſiccat vlcera, & diſtillationes & ſanguinis fluxum, idem præſtant Baccæ, Carabæ, id eſt Succinum, ſimilem facultatem habet, & Tuſſilaginis radix. Horum enim fumus in pulmonem penetrans, valenter ſiccat. Cum febres ex huiuſmodi remedijs exacerbantur, alternatim refrigerare oportet, Auic. Trociſcis de Canfora. Hipp. Butyrum

cum melle delingendũ. Cũ no ua materia colligitur redeũdum ad expurgantia, iterum ad ſiccantia, & pulmonem roborantia. Roborant modice aſtringentia. Capillus veneris, ſy. myrthinus: Odorata: Crocum, lignum Aloes. à proprietate pulmo vulpis præparatus, vt docet Meſ. Lauetur in vino, ebulliatur in aqua roſacea, ſiccetur, & puluis exhibeatur. Dioſcorides laudat ſiccatũ ad ſuſpiria. Conficitur loch de Pulmone vulpis. Ad febrem refrigerantia, & humectantia, ſimul & refectio ad extenuationem.

10. *Met.* 11 Nutrimenta frigida, & humida actu, & poteſtate conuenirent: At vlcus non humectãctia expoſcit, nec puris collectio refrigerantia. Ideo ſi febris vrgeat, Ptiſana, at non actu frigida, non frigidæ potio, non Balneum, niſi vlcere optimo ſiccato Meſ. Lac, ſi febris

bris non vehemens, nec in Thorace multum puris extiterit, nam corrumpitur adueniens. Trall. Per se facit ad omnia vlcera interna præcipue pulmonis Dioſc. Nam per ſerum abſtergit; per Butyrum mitigat acrimoniam: per Caſeoſam ſubſtantiam reſarcit. aſininum omnium tenuiſſimũ & frigidiſsimum. Equinum ſimile Trall. Commodiora ad expurgationem, & facilem eductionẽ quia non adeo vincuntur, ſed omnia vincut. Bubulum craſsiſsimum, Vaccinium ſimile, minus expurgãt, magis nutriunt: circa finem commodiora. Caprinum medium. Ouinum ſimile. Optimum Caprinum ad vlcera glutinanda, quia aſtringentibus fruticibus veſcuntur: ſed cauendum, vbi veſcuntur Elleborum, Clematidem, Thithimalum, nam aluum turbãt. Optimũ in Tabijs inter Nea- 5. *Met.* 12.

humorē, ad inepta ad expurgandum. Caſeus recens non ſalitus glutinat. Auic. Indicarentur cibi multi nutrimenti, ſed facultas imbecilla nequit conficere. Quod autem facillimum cōcoctu eſt; minus nutrit. Ideo medio modo agendum, & ſæpius. Teſticuli gallorum, Cerebella, Perdices, Phaſiani, Auicule montanæ, piſces ſaxatiles: Porcellus cū ad craſsiora ducitur. Extrema animalium. vinum aquoſum leuiter aſtringens cum aqua pluuia. Exercitationes moderate, vel frictio ante cibum. Aer ſiccus, in caliditate temperatus, qualis in Colle ad Tabias ex incēdio montis Veſuuij. Conualeſcentes mutatione aeris iuuantur, & nauigatione Trall. Celſus ad denſiorem, vt ex Italia in Alexandriam. Somnus iuuat, Aluus non humecta. Glutinatis vlceribus Balnea naturalia ſi *1. Aph. 17.*

corpulenti, ex aqua dulci, ſi extenuati.

2.Morb. Ad Tabem ex medulla ſpinali Hipp. prius purgat per ſuperiora adhibito fomento, poſtea deorſum: Deinde ſerum, aut lac aſininum bibendum: Cæterum lac bubulum per 40. dies ad veſperam vero Alicã, quo tempore abſtineat à cibis. Poſtquã vero ceſſauerit ab vſu lactis, mollibus prius reficere oportet, paulatim augendo do-
Lu. af. nec reficiatur. Poſtea inurendum dorſum. Abſtineat per annum ab Ebrietate, Venere, laboribus exceptis deambulationibus. a ſole, & frigore. Ad Tabem ex fluxione retrorſum Caput purgandum debili me-
Lo. in. ho. dicamento donec fluxus auertatur, dieta vtatur vt in altera Tabe. Poſtea deorſum purgandus Elaterio, deinde Clyſteri ex lacte abluendus. Vt autem prohibeatur fluxio retrorſum, Caro inter venas in collo cruſtis

ſtis tribus vratur, & vbi vſſeris conſtringatur, & cicatrices quam tenuiſſimæ inducantur, & vbi fluxum obturaueris, medicamentum in nares adhibe, vt eò vertatur, & rurſus aliud adhibe; & calfacito anteriores partes, poſteriores autem refrigerato.

De conſtitutione cordis. *Cap.* 19.

IN Thorace ſedes eſt facultatis vitalis, vitam conſeruans toti animali, genere, & loco diſtincta a naturali, & animali. videtur Gal. diſſentire ab Ariſt. verbis magis quam re. Nam omnes facultates ſubiecto vnum ponit, Ariſt. omnes in Corde. Concedit quoque Gal. Cor fontem eſſe caloris natiui, quo omnes operationes perficiuntur. Amplius ſi vita eſt animæ operatio prius vegetatiuæ, quæ Naturalis a Gale-

6. vſ. pa. 7
9. Met. 10.
1. An. vlt
2. par. 4.
8. Pla. 7.

no vocatur, deinde ſenſitiuæ, & motiuæ, & principum facultatum, quæ Animalis vocatur. Vitalis igitur non eſt alia a naturali, & animali: Quia calore cordis totum corpus regitur: eo deficiente mors contingit. Seiunxit tamen Galenus, quia commune inſtrumentum ſeiunctum eſt à proprijs: Cor ab Hepute, Cerebro, Teſtibus. Ariſtoteles coniunxit omnes facultates in principio cõmuni, quia cætera viuunt, quamdiu adnata ſunt Cordi. Eo pereunte omnes facultates corruunt: Cæteris pereuntibus, non ſtatim corperit. Inſtrumentum autem animæ proximum eſt calor natiuus. Idem tradit Ariſt. ipſum viuere, & animæ habitatio cum caliditate quadam eſt, nam coctio alimenti non ſine anima, & calore, qui non ignis eſt, ſed ſpiritus proportione reſpondens elemento ſtellarum. Eundem Galenus putauit eſſe ani-

6. vſ. pa. 7. *5. lo. af. 1.* *de com. animal.* *5. lo. af. 1.* *2. Gla. 2.* *de reſp. 4.* *2. Ge. An. 3*

animæ ſubſtantiam. Idem ſubſiſtit in ſanguine & Pituita, nõ in re ſicca: ideo pueri plurimũ habent. Eundem vaſis contineri oportuit. Cor eius fons, & domicilium. Vena caua materiam ſubminiſtrat ex Hepate, quod Alimentum auctiuum vocat Ariſt. Aorta perfectum recipit, quod alimentum nutritiuum, quia dat eſſe. in cerebro fit ſpiritus, animalis, hic principium quodammodo vnum quodãmodo tria, quatenus ex corde influit in Cerebrum Hepar. Inſtabit quis. Si calor inſitus in ſingulis partibus differt ab influente, etiam facultas, non ergo facultates ſunt vnum ſubiecto. An inſitus poteſtate tantũ eſt extra Cor, In ſolo Corde actu: ideo cæteræ partes egent influente vt ad actum ducantur. Cor medium locum tenet inter caput, & ventrem inferiorem, vt vtrique cõmodius vim impartiri poſ-

5. in 6. Ep. 5.
8. Pla. 7.
1. Aph. 14
6. vſ. pa. 7

3.Par.an. 4. sit. Thorax est eius venter, qui & superior sæpe ab Hipp. vocatur. dirimitur ab inferiore septo trãsuerso, à capite per ceruicem: in sinu solum Cor, & Pulmo in respirantibus. Constat figura pyramidali, cuius basis spinæ adnectitur, mucro vndiq. absolutus anterius spectat, inclinat tamen modice ad leuam, quà os vẽtriculi est, 3.par.4. vt reddatur calidior. Substantia carnosa neruosis fibris constans trium generum. Intus 6.vs.pa.8. ventriculi sanguine pleni. Sinister principalissimus à basi vsque ad mucronem pertingẽs, in quo sanguis elaboratus in naturam spiritus continetur, vltimum alimentum ab Aristotele vocatũ. Egreditur hic per Aortum cum pulsu in totũ corpus. Dexter latior & breuior sinistrum circumdat per semicirculum: eius pars quædam est, qui tertius ab Aristotele ponitur, conspicuus non

solum

ſolum in grãdioribus animalibus, ſed & in auibus, dirimitur à dextro ſepto quodam, prope baſim. Sanguinem hic haurit à vena caua, vt perficiatur in ſiniſtro. Oſcula ad baſim quatuor poſita ſunt, venarum, & arteriarum principia ſecundum Ariſtotelem. Duo ſanguinem introducentia, duo educentia tam in dextro ventriculo, quàm in ſiniſtro. In dextro oſculum introducens ad venam cauam eſt: Educens autem arteria eſt in Pulmonem ducens ad locum refrigerij. In ſiniſtro venæ oſculum eſt introducens ex Pulmone: Educens autem eſt Arteriæ Aortæ principium. Singulis oſculis membranæ quædã appoſitæ ſunt, quæ intromittentibus aperiuntur ad ingreſſum ſanguinis, clauduntur autem ad egreſſum. Oppoſito modo in educentibus, patent ad egreſſum, clauduntur ad

ingressum: vt continuus quidam motus fieret ex venis in Cor, & ex Corde in Arterias. Si quis autem contingeret motus contrarius, vt in animi perturbationibus: membranarũ positio obsisteret, ad tutelam caloris. Includitur Cor veluti in Capsula: Pericardio eius domicilio, ne tangatur a Pulmone. Tunica dura ex Cordis capite ad os pectoris nectitur spatio intermedio, in quo Cor distenditur, & contrahitur in Pulsu, modica aqua inclusa ad madefactionem: Hæc siccatur in Tabidis, augetur in palpitatione.

De affectibus Cordis, & Palpitatione. Cap. 20.

3.lo.af. 1. 2. COr patitur omnes intemperies, tum æquales, tum inæquales, per essentiam, & per consensum: Inter organicos, obstructionem. Non tumores præ-

præternaturam, Phlegmonem, Erysipelas, non vulnera, nec vlcera: nam statim, aut paulo post intereunt: neque magnas intemperies, ex venenis. nam sub ijs calor innatus persistere nequit. Propriæ sunt Cordis febres, omnes, Tabes. inter morbos vniuersales, quia toti cõmunicantur. Animi morbi, quæ perturbationes vocantur, Ira, Timor, Mœstitia, Gaudiũ vehemens cupiditas, Amor, Odium, Inuidia ad Cor pertinere tradit Gal. Sed hos considerant Medici aliquando, vt morborum causas, quia temperiem mutant, aliquando, vt Symptomata. vt Timor & Mœstitia, in Melancholia. Ira in furore, Sed de morbis animi nõ pertinet ad medicos, nisi pendeant à corpore. Symptomata sunt vitalis facultatis quatenus motiua est pulsus: Palpitatiua. Quatenus autem vires distribuit corporis imbecillitas

3. Pla. 5.

Ani-

Animi defectus Syncope, & Mors. Non contingere in Cor-
2. *Pla. 8.* dé dolorem putauit Galenus, quia minimum habet sensum per neruum exiguum: quamuis Cardialgiæ fiat mentio: quam non Cordis, sed oris vē-
3. *Pla. 5.* triculi affectum esse putauit. Hic agemus de Palpitatione, & Syncope. Palpitatio græce
4. *Ac. 26.* Palmos. Hipp. Pulsum vocat: Tremorem Arab. Auic. est mo
de vi. & mo. 2. tus concussiuus cordi accidēs. Arist. Saltum vocat græce Pidi sim: Est compulsio calidi in corde existentis propter refrigerationem superfluam, & corrumpentem, vt in morbo qui palpitatio dicitur & in alijs, & timentibus, nam timentes infrigidantur secundum superiora, calidum autem fugiens & contractum in angustum facit saltum, vt aliquando extinguantur animalia, & moriātur præ timore, aut mor
2. *Sy. ca. 2.* bo. Symptoma est facultatis mo-

motiuæ, actio deprauata vitalis facultatis. Cauſa proxima Corpus cito replens & euanescens non humor, ſed flatus ob celeritatem: Craſſior, ob refrigerationem, & viarum anguſtias retentus, & compulſus. Cauſa remotior, plenitudo ſanguinis: interceptio & occluſio venarum. Spirituum interceptio in venis. Aqua inter Pericardium: Tuberculus prope Cor, Paul. multitudinem ſanguinis ponit, vel feruorem. Actuarius Feruorem, vel euaporationem aliunde bilis, vel nigri humoris, Mes, & Auic. omnes intemperies, ſeu puræ, ſeu cum materia, vel per eſſentiam in Corde, vel per conſenſum à propinquis, vel remotis. Raſis Tremorem calidum cũ febre, Frigidum ſine febre. An incerta cauſa incerta erit, & Curatio. An in vera palpitatione, quæ concuſſio eſt molesta ægrotanti duæ cauſæ con-

5. *lo. af.* 2.

4. *Ac.* 23. 26.

4. *lo. af.* 8.

cur-

currunt? repletio distendens seu ob multitudinem sanguinis: seu ob occlusionem venarum & spirituum interceptionem, vt Hipp. seu ob feruorem vt Paul. & Aet. seu ob euaporationem, seu ob fugam calidi à frigore, vt Arist. in timore. Altera id quod resistit dilatationi extra Cor, vt frigiditas, Occlusio prohibens egressum, Aqua in Pericardio, Tuberculus. Tremor autem calidus nó
4. Aph. 25 est vera palpitatio, sed similis: in febribus acutis ventriculi æstus, & cordis morsus, idest pulsus valde frequens ob feruorem: Galenus inquit, esse similem palpitationi. Reliqui tremores ab inæquali intempe rie geniti Pulsibus tribuuntur à Gal. à qualibet intemperie.
2. ca. pu. 1 Inæqualitas in succis magis, quam in corpore: sed si non adsit concussio non est vera palpitatio. Palpitationis differentiæ. Quædam per se euenit

nit integra valitudine ſubito ſine aliquo manifeſto accidente. Accidens manifeſtum eſt, Timor ſubitus in quibuſdam Extaſis, cum ob vehementem contemplationem animus rapitur. Sine occaſione autem præcipue contingit adoleſcentibus & adultis in vere ob copiam ſanguinis. Hipp. occludi ijs venas repente intercep- 4. Acu. 26
tis ſpiritibus. Quædam paulatim accedit, ex aqua in Pericardio, aut Tuberculo. Quædã continue aliquam noxam in corde oſtendit patiente per eſſentiam, vt contigiſſe Antipatro tradit. Gal. qui pulſus 4. lo. af. 8.
inæqualitatem omnis generis per multos menſes paſſus eſt poſt febrem Ephemeram. quã aſcripſit Galenus Tuberculo prope cor exorto. Hic aucto morbo incidit in Palpitationẽ frequentem, & Aſthma vnde interijt. Quædam per conſenſum aut ob diſtillationem a ca-

pite

pite, vt ijs contingit qui ex argento viuo vncti sunt: aut ob euaporationes ab vtero, aut à liene, aut ab ore ventriculi: Hepathe: vnde per interualla acceſſiones fiunt nunc grauiores nunc mitiores. Signa veræ palpitationis Cordis concuſſio cum ſonitu, qui auditur aliquando a circunſtantibus, ſaltem ſentitur admouentibus manum. Pulſus inæqualis: vibratio, vt in timore recenti & vehementi. Auic. Pulſus diuerſus tranſiens terminũ in diuerſitate ſenſu percepta, in magnitudine, paruitate, velocitate, tarditate, raritate, & frequentia. Senſus triſtis circa cor: Cordis morſus Hipp. ſed Gal. nõ vult morſum à corde ſentiri: nec dolorem vllum. Vel quaſi natare in aqua Cor videatur, vel conſtringi, & ſuffocari. Totius corporis imbecillitas ob laborem vitalis facultatis. Aliquando totius con

pul. ad Tir. 11.

4. Aph. 65

5. lo. af. 2.

4. Acu. 26

cuſ-

cuſsio: vt etiam lectulus concutiatur; ob motum violentũ arteriarũ, qui etiam neruis cõmunicari aliquando neceſſe eſt: vnde conuulſiones fiant. Eius quæ ex plenitudine ſanguinis: Faciei rubores: ſubita acceſsio in corpore ſano: ob muteſcentia repentina abſque vehementi occaſione. Aquæ in Pericardio, pulſus vndoſus, mollis, ſenſus triſtis, ac ſi cor in aqua natet. Tuberculi, pulſus durus, macies totius corporis videtur Cor quaſi manu conſtringi. Ex bilioſis humoribus, Febris pulſus frequens Ras, cordis morſus Ex diſtillatione Tuſsis, difficilis reſpiratio. Prognoſtica Periculum ob motus vehementiam ne diſsipetur calidum innatum, vt flãma ex motu. Tranſit in Syncopem & mortem. Qui euadunt à ſymptomate, plerique ſanantur in totum. Si à ſanguine, minus ſi à prauis humoribus aut

4. *Aſc.* 26.

4. *Praſ.* 21

4. *Io. aſ.* 8.

Aqua

4.Aph.65 Aqua in Pericardio. In febribus malum. Insanabilis ex Tuberculo. Qui singulis annis corripiuntur, fere omnes in-
1.le. af.2. tereunt, a 40. ann. vsque ad 50. ante senectutem. An significatur subesse tuberculũ, quod statis temporibus offendit facta euidenti plenitudine in angustia venarum. Repertum est Romæ nuper in Beato Filippo Nerio sacerdoti, qui sæpius in Palpitationẽ Cordis incidebat ex vehementi Extasi. Cor valde amplum, & arteriam quæ ducit in pulmonẽ, duplo latiorem naturali. Eidẽ duæ costæ mendosæ in latere sinistro abruptæ à suis Carthilaginibus follis instar eleuabantur &deprimebantur dum palpitationem pateretur, quo remedio diuinitus seruatus est, ne extingueretur vsque ad annum octuagesimum.

Cu-

Curatio Palpitationis.
Cap. 21.

CVratio palpitationis: ad Plenitudinem sanguinis, venam internam brachij dextri secare, & sanguinem auferre ratione inspecta habitus & ætatis: & Gal. Venæ sectio & victus extenuans, facit & ad præseruationem. Videtur conuenire & in cæteris ob plenitudinem saltem in Corde genitum ex concursu calidi à quacunque causa, præsertim in timore. Sed suspecta est in materia venenosa, & corruptis humoribus, & in extenuatis, & virtute imbecille. Conuenit magis in materia calida & cum febre, Ras. in retentione menstruorum, & Hæmorrhoidarum, inde incipiendum: postea ex brachio dextro, dein siniſtro. An vrgente morbo prius ex brachio interim vin-

4. Acu. 24

5. lo. nf. 2.

cu-

culis adhibitis ad crura? Ad prauos humores calidos vel frigidos, aut venenoſos purgatio, & alteratio: & Cordis roboratio. Purgandum in initio per inferiora, poſtea vomitu.
4. Aeu.29 Oppoſito ordine præcipit Hippocr. prius reſicere poſt venæ ſectionem, poſtea habita iudicationis ratione, ſi non leuetur ſuperiorem ventrem purgare, inferiori vero, ſi non dejecerit, clyſmum injicere. Coctum deinde lac Aſinæ dabis. Nos ad Pituitam & aquam in Pericardio Agaricum Hieram ex Colocyntide, Diaphinicon. Ad Melancho. Senam Epithymum Mirabolanos, Indos, lapidem lazuli, pill. Indas, Hamech: Diaſena. cum aqua Caſei Mes. Hodie Antimonium præparatum. Ad flauam bilē Rhabarbarum, Sy. roſatus ſolutiuus, Electuarium roſatum. Auic. ſingulis diebus exhibebat drachmam vnam Rhabarbari

ari cum aqua frigida. Alte-
antia ad tremorem calidum,
Refrigerantia. Omnibus con-
ueniunt in acceſſione ob feruo-
em in Corde, & ad repellen-
lum. Intus Sy. de Acido Citri,
le limonibus, de Agreſta, Oxy-
acchara de pomis acidis cum
aqua roſacea, violarum, Aceto-
æ, Nympheæ. Triaſandali,
accharum roſatum, Viol. Dia-
nargariton frigidum, coralliũ,
Margaritæ, Terra ſigillata, Bo-
us Armenus, Bezaar, Camfo-
ra, Spodium Arabum. Raſ. tro-
ciſcos conficit ex ſeminibus cõ
munibus frigidis maioribus, &
minoribus, Sandalis, Roſis cum
ſucco malorum acidorum. Ex-
hibet per duas Hebdomadas &
ac in potu extracto Butyro.
Auic. Cum timetur inflamma-
io Cordis in vehementi acceſ-
ione obſtupefacit ex ſemine
Mandragoræ ſcrupulo vno, O-
pio granis tribus, cum Croco,
ligno Aloes, Canfora. Extra-

Epithema tepidum ex aqua rosacea, Violarum, Aceto rosato speciebus cordialibus frigidis, Canfora, Sandalis, Rosis, Croco. Linimentum Cordiale frigidum Guainerij; oleum ex semine Citri. Victus refrigerans ex fructibus, Carnibus cum aceto Paratis, agresta. Potus aquæ frigidæ cum vino granatorum, Sorbitio aquæ ex niue cum aqua rosacea sæpe Auic. Aeris mutatio ad frigidum. Alterantia ad Tremorem frigidū, calefacientia, suspecta sunt in accessionibus ob motum. Incidentia & extenuantia: ad Pituitam crassam, Oxymel. S. Comp. sy. de Cordicibus Citri. Bisantinus. Decoctio Origani, Thymi serpilli, Hissopi, Enulæ. Ad Melanch. extenuantia, & humectantia: Sy. de Pomis dulcibus, de Polypodio, de Epithymo, de Fumoterræ. Decoctio Bugolossæ, Borraginis, Melissæ. Addenda aromata ad robur Cordis: Cinnamomum, spica

Aqua

Aqua diſtillata ex floribus Citri, Meliſſæ. Diſſoluunt vapores craſſos & malignos acria, & aromatica, Intus Zedoaria, Doronicum, Galanga, Angelica, Nux muſcata, Gariophylli Ocimum, Balſamū, Ambras, Moſchus, lignum aloes Calamus aromaticus; Macis, Spica nardi, Squinanthum, Cardamomum, Cubebe, *S*thæchas, Polium, Thymum, Caſtorium. Compoſita Diamargariton calidum, Diambra, Diamoſcum, Mitridatum, Thériaca. Extra, Epithemata ex aqua Meliſſæ, Lanfa, Bugloſſæ, Mentæ, Vino maluatico ſpeciebus cordialibus calidis vel temperatis, Croco, Moſcho. Inunctiones ex oleo Nardino, Nucis muſcatæ, Gariophyllorum, ſeminis Citri. Linimentum calidum cordiale Guainerij. Teriaca, ex oleo & Aceto. Roborantia Cor cordialia appellata, cuimaxime proſpiciendum propter officij præſtantiam. Tuentur eius ro- 7. *Met.* 1.

bur modice astringentia, odorata,& reficientia deperditum. Nam resoluunt relaxantia,multum digerentia, & euacuantia,
2.Met.5 & quilibet magnæ intemperies: quibus opponuntur corroborantia. Consistere autem robur Cordis tradit Gal.in spiritibus, & solidis partibus conseruata eorum bona temperie,& quantitate, quasi in humoribus, id est sanguine non consistant vires: quod negare nephas est,patet enim od id vasorum com-
2.Aph.3. pressionis periculosas esse. Sed in duobus prædictis subintelliguntur eorum elementa,ex quibus constant. Spiritus igitur Cordis tuentur odorata ob familiaritatem non tamen valde odorata, nam dissoluunt, & interficiunt, nisi in parua quantitate sumantur,vt Crocum,Myrrha, styrax, Ambra, Moscus, Canfora. Substantiam Cordis tuentur temperata præcipue in calido & frigido, sic enim pugnant aduersus quencunque

ex-

exceſſum, ſed ſiccantia, vt defendant à putredine, & aſtringentia, vt opponantur relaxantibus. Huiuſmodi maxime reperiuntur inter Metallica, quæ omnino imputreſcibilia ſunt. Auri, & Argenti folia: Fragmenta gemmarum præcioſarũ, Iacynthi, Saphiri, Smaragdi, Granati, Rubini, Sardæ: Margaritarum: Corallium, Terræ inſignes Lapis Bezaar, quorum puluis accuratiſsime leuigatus in vino, aut aqua roſacea bibitur, vt feratur in venas. Extant & compoſita: Electuarium de Gemmis, Letificans: Alchermes. Victus in plenitudine extenuans, ſed in acceſſione tenuis. In frigido calfaciens, carnes cũ aromatibus, vinum odoratum dilutum cum aqua Cinnamomi. Veſtes oleant Ambram, Moſcum, Crocum: Suffimenta ex ſtyrace; Quies. Somnus interrumpendus in acceſſione, animi tranquillitas.

De Syncope. Cap. 22.

12.Met.5. SYncope a verbo Syncoptin, quod eſt præcidere: eſt præceps virium lapſus, id eſt omnium: inter repentinas obmuteſcentias: Nã pereunte vitali, cæteras perire neceſſe
5.lo. af.1. eſt. Animi deliquium, defectus, Lypotymia, Lypopſichia, virium reſolutio mitior eſt affectus. Auic. addit Caſum virtutis, cum ſubito fit, nam
1.Sy.ca.7. lypotymia paulatim. Symptomata læſæ actionis oris ven-
5.lo. af.2. triculi in genere tactus. At Cardiaca alia eſt a Stomachica. Quatenus virium lapſus Symptomata eſt vitalis abolitæ vel diminutæ, morbus Cordis aut primario, aut ſecundario. Intemperies quæcumque magna: Incipiens inflammatio aut Eryſipelas: Vulnus in ſuperficie: nam ſi ad ventriculos, ſubita mors. Con-

ſumptio

ſumptio ſolidæ ſubſtantiæ cordis in longis morbis, Atrophia, febribus colliquantibus. Spirituum in ingenti dolore, animi perturbationibus, vigilijs, motibus magnis: Euacuationes magnæ: ſeu ſanguinis, ſeu humorū, in purgationibus, ſudoribus ſuperfluis præcipue ob tenuitatē ſuccinū, & corporis raritatem. Obſtructiones ob copiam: vel Cruditates: in principijs acceſſionum vnde ſpirituum ſuffocatio, qui refici nequeunt. 12. Met. 5

Alterationes ex ſuccis vitioſis delatis ad Cor in febre maligna: Aeris malitia, Venenis. Cur in febre Ephemera non fit ſyncopē, cum ſpiritus excandeſcant? An quia non prohibetur noua generatio ſpiritum ex bono ſanguine? Differentiæ. Quædam ex defectu. Quædam ex plenitudine, Quædam ex alteratione vel manifeſta, vel à tota ſub-

12.Met.5 & 11.Met. 1.

ſtantia: aut ſpirituum aut ſolidarum partium in quibus duobus vires ponit Gal. Compræhenduntur tamen & humores eorum elementa. Nam & hæc, inquit, mediocri temperie eſſe oportet, & quantitate. Quædam per eſſentiam Cardioca appellata: Quædam per Conſenſum: vt Stomatica: Vterina. Quædam vehemens, quædam debilis: Continua, vel interpellata ſignaſenſui manifeſtia. Scilicet lapſus virium, ſenſus motus, Pulſus: Nam non vident, non audiunt, non loquuntur decidũt. Aliquando retinendus ſenſus illæſi, ſolum collabuntur, quem caſum virtutis vocat Auic. Retineri phantaſia m in vehementi animi deliquio teſtatur Ariſtot. Pulſus paruus aut nullus. Reſpiratio obſcura, aut nulla ſenſibilis. Cur hi ſine reſpiratione diutius viuere poſſunt, quam in Apo-

De So. & vig.3.

plexia?

plexia? An ob defectum caloris non egent tanta refrigeratione? Discernitur ab Apoplexia, stertore & pulsu. Nam pulsante Corde in Apoplexia pulmo eleuatur, & stertorem facit; similiter in Epilepsia: & *V*ertigine: Virtutis naturalis lapsus cognoscitur, refrigeratione extremorum, colore exalbido præsertim in labijs: Sudore frigido & minuto circa frontem & ceruicē. Aetius Sudores Syncopticos vocat, non fieri in animi deliquio. Signa patientis Cordis per essentiam, frequens resolutio sine causa manifesta: significat imbecillitatem Cordis. 2. *Aph.* 41

Ex frigiditate, pulsus tardus, intermittens. Ex caliditate, frequens, paruus & inequalis. Inflammationis aut Erysipelatis. Febris vehementissima, Colliquans: si præcesserit inflammatio vicinarum partium. *V*ulnus ad sensum 2. *Prog.* 4.

patet. Ob resolutionem sub-
12. *Met.6* stantiæ Cordis: Facies Hippocratica: id est, Nares acutæ, Oculi concaui, Tempora Collapsa: Cutis arida circa
1. *Prog.7.* frontem. Ob spirituum resolutionem, ex Causis colligere licet: vt dolor ex vulnerato
3. *Gla.14.* neruo, aut Capite musculi. Timor subitus & vehemens: voluptas maxima, quam Græci Pericarian: seu Gaudium. Anxietas: Curæ, Vigiliæ, Inanitionis humorum, vnde sequitur vtriusq; consumptio. Fluxus immodicus sanguinis, Aquæ, Puris, Alui, Vomitus, Sudoris. Inædia, labores Balnea calida: Hypocausta: Medicamenta valde digerentia, vt Theriaca in puero. aut ijs qui raro habitu constant, qui graciles: qui Atrophia laborant, & morbis longis afflictati sunt. Ob plenitudinem: corpus tumidum, præcordia inflata, lassitudo grauis. Pul-

sus

ſus poruus, inæqualis, obſcu- 12.*Met.*3.
rus. Color albus, vel plum-
beus, liuidus. Ob cruditates;
Febrium acceſſiones ſingulis
diebus præcipue ad veſperam
& noctu, non mane nec ad me 12.*Met.*5.
ridiem. Oſtructo mẽbro prin-
cipali, pulſus inæqualis, inter-
ciſus. Ob corruptos humo- 1.*Gla.*14.
res. Morſus oris ventriculi
vomitus bilis æruginoſæ; fe-
bris peſtilens; Vermes. Vteri 12.*Met.*8.
affectus Bulimus: *V*enena, vt
Fungi. Prognoſtica. Quæ- 2.*Ali.*69.
cunquæ per eſſentiam aut ex
Inflammatione, aut Eryſipe-
late aut vulnere fiunt, læthā-
les; aut ſtatim intereunt, aut
nocte ſequenti non vltra bidu
um. Ex inflammatione Ieci- 5.*Io. af.*2.
noris aut *V*entriculi, Septi
tranſuerſi. aut ex Cruditati-
bus cum corruptela lethales.
Qui frequenter & fortiter ab- 12.*Met.*3.
ſque cauſa manifeſta exſoluũ-
tur, repente moriuntur. Facies 2.*Aph.*41
Hippocratica; Color liuidus,

niger, Venena, Status peſtilẽs, lethalia.

Minus periculoſa ex ſola ſpirituum reſolutione ex cauſa procatartica; ex mordentibus humoribus. Ex vtero; Ex
12.Met.6. ſola obſtructione & cæteris cauſi breui tempore ſanatur.

Curatio Syncopis. *Cap. 23.*

CVratio Syncopis vna ad Symptoma; altera ad diuerſos affectus, qui Syncopem inducunt. In Paroxiſmo reuocandæ ſunt vires alimento, quæ eſt communis omnium curatio, quamuis ex plenitudine oriatur, nam ſaltem defectus adeſt Spirituum, qui ſi nõ reficiantur, imminet periculum ne calor innatus extinguatur. Ad præcipitẽ lapſum citiſſima inſtauratio. Quæ enim longo tempore extenua

ta

ta ſunt corpa, lenti reficere oportet, quæ vero breui, breuiter. Potus magis quam cibi, adhuc citius odores. At odor non nutrit Ariſt ideſt non reficit ſolida nec humores; ſed refici ſpiritus experientia conſtat. non ſolum odoribus alterari cerebrum ad caliditatem, quod ſanum eſt vt ſcribit Ariſtoteles; Sed etiam Cordi conuenire non ratione calidi. Odores enim nunc calidi nunc frigidi conueniũt prodiuerſitate affectus; ad Nares, ad Tempora, in Carpo, Pede, Teſticulis, Iugulo, Cordi. Frigidi ex aceto roſato, Aqua roſata; Cucumere recenti Dioſc. *Fructus* pomacei; flores roſarum, *Violarum*. Calidi ex Vino maluatico aut alio generoſo, Gariophyllis, Cinnamomo, Croco, Ambra, Moſco. Epithemata Cordi, Teſticulis. Balſami inunctio; Aqua ardens cum aromatibus. Intus

2. *Aph.* 7 11. *De Sen.* 5.

tus vinum modicum deguſtare ex pane infuſo; citiſsime nutrit.

12.Met.4. Eligendum vinum natura calidum, quod diductionem in corpus promoueat, Flauũ, tenue, vetus, boni odoris: non amarum ſed Auſterum & ſuaue, vt citiſsime tranſeat in alimentum; Pro diuerſitate affectus nunc tenuiora, nunc craſsiora, frigidiora vel calidiora conueniunt. Non conueniunt autem in inflammationibus viſcerum, nec in quibus eſt deſperata ſalus, neque in plenitudine citra inflãmationem vſq; ad 7. diem. At vinum inquit, in omnibus, quos ſyncope male habet, offere conuenit. *N*am in his quibus non conuenit, cogimur aliquãdo vini aliquid dare, nõ quo affectum curemus, ſed vt periculum in præſens depellamus.

12.Met.3. 4.

Curatio Affectionum. Ad diſsi-

diſſipationem indicatur refectio, Ad plenitudinem euacuatio: ad prauitatem, Alteratio. Ad ſolam igitur diſſipationem, ſola adiectio, ſed varie pro cauſarum diuerſitate. Si paulatim ob corporis raritatem, & ſuccorũ tenuitatem, in ſudoribus ſuperfluis, vigilijs, Curis, inædia laboribus paulatim, & aſſidue nutriendi, ſi vires valent, etiam huberius ſi febricitent, etiam in ipſis acceſſionibus, & in principio, & paulo ante acceſsionẽ, quod in cæteris prohibetur: nã cibum dare nocuum eſt. Non Ptiſana, non mulſa: ſed cibi, qui non facile diſsipentur boni ſucci & concoctu faciles: Halica, panis optimus, ouorum vitelli magis, nam albumen difficile coquitur: Fructus auſteri: Teſticuli gallorum: Cerebrum Suillum aſſum, poſt quartam diem aliquid carnis. Vinum in principio aquoſum calidum, at in ipſa acceſsione frigidum nil cali- 12. *Met.* 6

calidum. Exterius Cutis denſanda & refrigeranda oleo roſaceo: aqua frigida aſperſa in Paroxiſmo ad faciem acetum ad oculos: Ventilatio: Aer frigidus ex Myrthorum foliis, vitium anulis, Roſis, in aqua frigida irrigato ſolio. Non vincula, non frictiones, non vomitus, nec motus. Si os amaricat, potius repellentibus os ventriculi roborandus ex ſuccis acidis, & fructibus.

Gla. 14. Ad ſuperfluas euacuationes vniuerſim factas, reuocandi ſpiritus ad principia: Aqua frigida ſpargere oportet, & nares apprehendere os ventriculi perfricare, iubere vt vomant, irritando digitis, vel penna. Nam in ijs commouetur flaua bilis ad ventriculum. Reuulſiones per vincula ad manus, aut pedes oppoſitos fluxionibus non multum, ne ex defatigatione deficiat. Cucurbitulis ad mammillas in fluxu menſtruorum, ad

Hy-

Hypochondria, si fluat ex naribus. Balneis in fluxu ventris, non si fluat sanguis. Refectio ex vino frigida temperato: eligendum nigrum & austerum influxu sanguinis: tenue & calidum in fluxu ad ventriculum: Calida temperatum in senibus, Hyeme, frigidioribus naturis, & consuetudine. Contraindicat inflãmatio viscerum, dolor capitis vehemens, delirium, febris ardens. In Abscessuum disruptione, sectione, confestim odoribus optimis, qui simul faciant ad putridos vapores contemperandos. Postea sorbitiones coctu faciles, Iura; oua sorbilia: Ptisana. In doloribus ex vulnere in neruis, aut Colicis: Purgantibus: reffectio ex vini potu, frictio extremorum: Opiata: postea sanandus affectus. Ad Tristitiam, Timorem & cæteros animi motus: Odores, Nariũ apprehensio vomitus, nam simul commotio prauorum fit.

Quies

Quies in omnibus, vt etiam non aſſurgant ad aluum exonerandam. Ad ſyncopem ex plenitudine indicarentur euacuantia, ſed vires non ſuſtinent, neque venæ ſectionem, neque me-
12.Met.3 dicamenta purgantia. Nulli talium ſanguis mittitur ſine maximo diſpendio: neque purgationem ſuſtinent, quamuis indigeant. Auicenna tamen concedit vtrumque, quem ſequuntur recentiores, quia imbecillitas virium ex copia & onere, quandoque fit, quam ſanat eua-
2.Ca.pu.1 cuatio. An modus euacuationis requiritur inſenſibiliter, paulatim & ſæpe? Nam cum copia humoris adeſt defectus ſpirituũ qui propter plenitudinem & obſtructionem non reficiuntur.
12.Met.3 Galenus nullam aliam idoneã inuenit, quam per iteratas frictiones & inædiam, quem ſequuntur Paul. Aet. & Trall. in principio morbi vſque ad diem tertiam frictionis cum linteis

aſpe-

aſperis incipiendo a cruribus ſuperne deorſum, vt cutis ferè abradatur, Poſtea ad tota brachia, vltimo ad ſpinam dorſi vbique ſuperne deorſum: Poſt ſiccam fricationem oleo fricandum, vt tollatur laſſitudo. Iterum reuertendum ad crura ſicca prius fricatione, ſed molliori linteo, dein ex oleo ſi hyems fuerit chamæmelino, Anethino: ſimiliter ad brachia. & dorſu tota die, pauliſper quieſcendum, in cibo & ſomno qui moderatus & parcior, ne grauet viſcera. Chyſteres adhibendi poſt tertiam diem, ſi ſponte aluus nō deijciat. Abſtinendum ab omni cibo, ſorbitione, vino, aqua, vſque ad tertiam diem, ſed ſola mulſa exhibenda, aut oxymel, nec liberaliter, incocto Hiſſopo Origano in copia crudorum. Die quarta ſi pulſus in mediocri robore ſit, æqualis, non interciſus, & aluus non nimis deijciat, ſeruandus vſque ad ſeptimā

diem

diem in eodem victu. Si vero aluus nimis deijciat, quod ex vsu mulsæ præsertim crudioris contingere solet concedenda, sorbitio Ptisanæ & Halicæ: quod si pullus illico ad imbecillitatẽ mutatur, exhibendus panis ex vino diluto. Non Cataplasma, neque perfusiones ad præcordia ne accersant inflammationes. Cum superflua magna ex parte fuerint euacuata, & partim concocta, fouere commodum est ex Absynthio, nisi febris magna adsit: Non balnea: nõ aer calidior, neque fugidior: Nam calor motum facit ad præcordia, frigus obstructiones. Humores autem quiescere melius est circa Hepar & paruas venas. Si iam Syncope accessit, exhibendus panis non multus ex vino, quod celeriter digeratur, cũ aqua frigida in Aestate, calida in Hyeme: sed potio secunda, & tertia calida, vt cibus digeratur: Optimum Falernum

crudis

crudis concoquendis: Transacta septima huberius nutriendum, carnibus, vino. Trall. veretur tantam inædiam, & continuas frictiones *Satius* inquit, modice sanguinem mittere, leuiter purgare, & frictionibus moderatioribus vti? Transacta septima efficacius purgare, si per crisim nō fuerit euacuatus. Ad *Syncopem* ex prauis humoribus, aut corruptis Euacuatio & Alteratio. Repellere à Corde. Euacuandi per vomitum ex aqua tepida vel *Hydræleo*, si circa os ventriculi. Præparādi ad vomitum, si difficulter vomant: calfaciendo quæ os ventriculi circunstant, & frictione manuum & pedum, deinde irritandus digitis vel penna. Rursus oleum calidum optimum bibendum, quo & venter emolliatur. Præstat oleum amygdalarum dulcium vncijs quatuor, aut sex. Dein roborandus ex Absinthio in melicrato. Repel- 12. *Met.* 4

lendi

lendi humores, aliunde aduenientis potu frigido vini auſteri fului aut rubri. Reuellendi ad crura, brachia frictionibus extremorum. *Si* ex vtero, fricandi pedes magis quam manus: Cucurbitulæ Coxis & inguinibus: Odoribus ad vterũ ſuauibus laxantibus, & calfacientibus ex Squinantho, *Nuce* muſcata, Gallia muſcata, ſampſuco, Matricaria, Meliloto, Croco Epithematis & vnctionibus. In vmbilico parum Moſchi ſuperpoſito Galbano. Naribus autem odores fœdiores ex Capillis vſtis Aſſa fœtida. Potus melicrati, in quo Thymum, origanum, pulegium Trifera magna. Alteratio ſecundum varias humorum prauitates: & ad quancumque intemperiem vt in Palpitatione dictum eſt: vel ſecundum qualitates manifeſtas, vel a tota ſubſtantia in putredine peſtilenti, & venenis. In omnibus eligenda Cordia-

lia

lia quæ ſiccent & Cor roborent, dicta in Palpitatione. *V*bi plures affectus coniunguntur, vt defectus, & humor infeſtans, ad vtriuſque remedia, additio & ablatio, quod eſt per Epicraſim curare. 12. Met. 8.

BIBLIOTECA NAZ. ROMA VITTORIO EMANUELE

Libri ſexti finis.

AN-

BIBLIOTECA NAZ. ROMA VITTORIO E.